ದೂರದಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದಳು ಕಾಳೀದೇವಿ. ತಾನು ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗೈಯುತ್ತಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ದುರುಳದಾನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹರಿಸಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದಳು.

ದೇವಿಯ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ದುರ್ಗೆಯು ಅರುಣಾಚಲದ ಏಕಾಂತ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಾಹನವಾದ ಸಿಂಹವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭೀಕರವಾದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದು ಮಹಿಷಾಸುರನ ಸೇನಾ ಸಮುದ್ರದ ಎದುರು ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡಿದಳು. ಸಾವಿರ ಮೋಡಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗುಡುಗಿದಂತಿತ್ತು ಅವಳ ಭೀಷಣ ಸಿಂಹನಾದ. ರೋಷಾಂಧಳಾಗಿ ಸಿಂಹಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಆ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಅಂಗಾಂಗಳಿಂದ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಯೋಗಿನಿಯರು, ಮಾತೃಕಾದೇವಿಯರೂ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಣಿಯಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಮಲ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಭಯಂಕರ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ವೈರಿ ಭೀಕರಿಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಕಮಲಮುಖಿಯರಾದ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತೃಕೆಯರು ಹುಲಿಗಳ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿಯಾಗಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಸೈನಿಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವರೆದರು. ಆ ಯೋಗಿನೀಮಂಡಲ, ಹಾಗೂ ದಾನವ ಸೇನೆಗಳು ನಡುವೆ ಭಯಂಕರ ಯುದ್ಧವು ನಡೆಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿನಿಯರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಭರ್ಚಿ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಖಡ್ಗ, ಕೊಡಲಿ, ಸಲಾಕೆ, ಹಾರಿ ಮುಂತಾದ ಉಗ್ರಾಯುಧಗಳಿಂದ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಅನುಚರರಾದ ದೈತ್ಯಾಧಮರ ರುಂಡ ಮುಂಡಗಳನ್ನು ಕಡಿ ಕಡಿದು ಒಟ್ಟಿದರು. ಪೃಥ್ವೀ ಮಂಡಳದ ಹಲವು ದೈತ್ಯರ ಛಿನ್ನ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ದೇಹ, ದಂಡ, ರುಂಡ ಮುಂಡಗಳಿಂದಲೂ ಕ್ಷತವಿಕ್ಷತವಾಗಿ ಕಡಿದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಒಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಕೈಕಾಲು, ತಲೆ, ಬುರುಡೆಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿಹೋಯಿತು ಸಮರಾಂಗಣ. ರಕ್ತದ ನದಿಗಳೇ ಹರಿದವು.

ಹೀಗೆ ಕೆಲವೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದಾನವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಧರಾಶಾಯಿಗಳಾದರು. ಚಾಮುಂಡಾ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಘೋರ ಚಕ್ರದಿಂದ ಚಂಡ ಮುಂಡ, ದೈತ್ಯನ ರುಂಡವನ್ನು ಚಂಡಾಡಿದಳು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವಳಿಗೆ ''ಚಾಮುಂಡಾ'' ಎಂಬ ಹೊಸ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡವಾಗಿ ನಿಂತ ಮಹಿಷಾಸುರ. ಸ್ವಯಂ ತಾನೇ ಕ್ರೋಧಾಂಧನಾಗಿ ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ. ಈ ಮೊದಲು ಯೋಗಿನಿಯರ ವೀರಾವೇಶದ ಆರ್ಭಟವನ್ನು ಕೇಳಿ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಸೇನಾಪತಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಈಗ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಕಾಲನೇಮಿ, ವಿಪ್ರಚಿತ್ತಿ, ಪ್ರಚಂಡ, ಚಾಮರ, ಮಹಾಮೌಲಿ, ಮಹಾಮನು, ಉಗ್ರಾಸ್ಯ, ವಿಕಟಾಕ್ಷ, ಜ್ವಾಲಾಸ್ಯ ಮುಂತಾದ ದಾನವ ಸೇನಾಪತಿಗಳು ಕಬ್ಬಿಣದ ಅಂಗಿ ಹಾಗೂ ಉಕ್ಕಿನ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಥಾರೂಢರಾಗಿ ಮಾತೃಕಾ ಮಂಡಲವನ್ನೂ ಯೋಗಿನಿ ಗಣವನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಯೋಗಿನಿಯರೂ, ಮಾತೃಕೆಯರೂ ಕೂಡಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

''ದೇವಿ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮನ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾಲನಶಕ್ತಿಯೂ ರುದ್ರನ ಸಂಹಾರ ಶಕ್ತಿಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನೀನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಂಗಿಯಾಗಿ, ಯಶೋದಾ, ನಂದಗೋಪರ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಬಂದೆ. ಏಕಾನಂಶಾ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಸರು. ಕಂಸನೇ ಮೊದಲಾದ ರಕ್ಕಸರ

ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಿ. ದುರ್ಗಾದೇವಿಯೇ ನೀನೇ ಮಹಾಮಾಯೆ, ನೀನೇ ಲಕ್ಷ್ಮೀ, ಸರಸ್ವತಿಯೂ ನೀನೇ, ಪಾರ್ವತಿಯೂ ನೀನೇ.''

ಮಾತೃಕಾ ಮಂಡಲದವರೂ ಹಾಗೂ ಯೋಗಿನೀ ಗಣದವರೂ ಕೂಡಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಿತುಷ್ಟಳಾದಳು ದುರ್ಗಾದೇವಿ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನೀಡಿದಳು ಅಭಯ ದಾನವನ್ನು. ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೊರಟಳು ಮಹಿಷಾಸುರನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು. ಮಹಿಷನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಅವನ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿ ಬಂದ ದೈತ್ಯ ಸೇನಾಪತಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ತರಿದೊಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಳು ಆ ಮಹಾದೇವಿ. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ತನ್ನ ಎಂಟು ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯ ಒಂದೊಂದು ಆಯುಧದಿಂದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ದೈತ್ಯ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದಳು. ಹಲಾಯುಧದಿಂದ ಪ್ರಚಂಡಾಸುರನನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕಿದಳು. ಭಿಂದಿಪಾಲದಿಂದ ಅಮರಾಸುರನನ್ನು ಭೇದಿಸಿದಳು. ಚೂರಿಯಿಂದ ಮಹಾಮೌಲಿಯ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಸೀಳಿದಳು. ಮಹಾಹನುವನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿದಳು. ಉಗ್ರಾಸ್ಯನನ್ನು ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದಳು. ಶಕ್ತಿಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ವಿಕಟಾಕ್ಷನನ್ನು ವಧಿಸಿದಳು. ಜ್ವಾಲಾಮುಖನನ್ನು ಮುದ್ಗರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಮಣ್ಣುಗೊಡಿಸಿದಳು. ದಹನ ಎಂಬ ದಾನವ ಧುರೀಣನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಒನಕೆಯಿಂದ ಥಳಿಸಿ ಕೊಂದು ಹಾಕಿದಳು.

ದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಸೇನಾಪತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದಳು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಂಹನಾದ ಮಾಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆರಳಿಹೋದ ಮಹಿಷಾಸುರನು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಬಾಯಿ ಹಾಗೂ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಭೀಕರವಾದ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು. ಆಗ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಕೂಡ ಕುಪಿತಳಾಗಿ ದೈತ್ಯನ ಮೇಲೆ ಉರಿಯುವ ಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ಬಾಣಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಮಹಿಷಾಸರನ ಸಾರಥಿಯು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದನು. ಕುದುರೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹತ ಪತಿತವಾದವು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳು ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ರಥದ ಧ್ವಜವು ಉರುಳಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

ಆಗ ದೈತ್ಯರಾಜನಾದ ಮಹಿಷಾಸುರನು ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿಯೇ ದುರ್ಗೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬಂದನು. ಮೃತ್ಯುದಂಡದಂತಿರುವ ಶತಘ್ನೀ ಎಂಬ ಉರಿಯುವ ಆಯುಧವನ್ನು ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಮಾತೃಕೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಮಾತ್ರ ಬೆದರದೆ, ಬೆಚ್ಚದೆ, ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನ ಶತಘ್ನಿಯನ್ನೂ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮುರಿದು ಹಾಕಿದಳು. ಅನಂತರ ಮಹಿಷನು ಆ ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಘೋರವಾದ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಪಾಶ, ಖಡ್ಗ; ಭುಶುಂಡಿ, ಕೀಲ, ಶಕ್ತಿ, ಗವ, ಚಕ್ರ, ತೋಮರ, ಫಲ, ಅಂಕುಶ, ಭಿಂಡಿಪಾಶ, ಪಟ್ಟಿಶ, ದಂಡ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೇ ಸುರಿಸಿದನು. ಆದರೆ ದೇವಿಯು ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆನೆಯು ಕಮಲದ ದೇಟನ್ನು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಮುರಿದು ಪುಡಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಬಿಸುಟಿದಳು.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾದುದನ್ನೂ ಕಂಡು, ಕುಪಿತನಾದ ಆ ಮಹಿಷಾಸುರನು ಸಿಂಹ, ಆನೆ, ಕೋಣ, ಕಾಡುಹಂದಿ, ಹುಲಿ ಮುಂತಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ

ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ದೇವಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಅತ್ಯಂತ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋಡುಗಳಿಂದ ತಿವಿದು ಚುಚ್ಚಿ ದೇವಿಯನ್ನೂ ಅವಳ ಸಿಂಹವನ್ನೂ ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ ಅವನು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೆಲದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ: ಒಮ್ಮೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕು, ಒಮ್ಮ ಪಶ್ಚಿಮ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತರ, ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ದಕ್ಷಿಣ ಹೀಗೆ ತಿರುಗುತ್ತಾ ಗರ್ಜನೆಗೈಯುತ್ತಾ ಹೋರಾಡಿದನು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಆ ಮಹಿಷಾಸುರನು ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ದೇವಿಯ ಎದುರು ಬಂದನು. ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿದನು. ಆಗ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಆ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದಳು. ಮತ್ತು ಕತ್ತರಿಸಿದ ಆ ರುಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸಿದಳು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ನರ್ತನ ಮಾಡಿದರು. ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಸಾಧು-ಸಜ್ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತಸದ ನಿಟ್ಟುಸಿರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದ ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಮುನಿ, ಮನುಜ, ಮಾನವ, ದಾನವ, ಸಿದ್ಧ, ನಾಗ, ಯಕ್ಷ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷಾದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತರೂ ದೇವಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶಂಸಾವೃಷ್ಟಿಗೈದರು.

ಜಲಾಶಯೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಪನಾಶನ ಲಿಂಗದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ:- ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭದ್ರಕಾಳಿಯು ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ರೂಪದಿಂದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ತಪೋನಿರತಳಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಿದಳು?

ನಂದೀಶ್ವರ:- ಮುನಿಯೇ, ಅನಂತರ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಷಾಸುರನ ರುಂಡವನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದಳು. ಆನಂದದಿಂದ ನರ್ತನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯನ್ನು ದಯಾಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಳು ಆ ಗಿರಿಜಾದೇವಿ. ತನ್ನ ಶುಭ್ರವಾದ ದಂತಪಂಕ್ತಿಯ ಕಿರಣಕಾಂತಿಯನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ಮಂದಹಾಸಗೈದು ಮುಗ್ಧ ಮುಖದಿಂದ ದೇವಿಯು ನುಡಿದಳು :-

ಪಾರ್ವತಿ:- ವಿಂಧ್ಯವಾಸಿಯಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯೇ! ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯ ಅನನ್ಯ ಸಾಧ್ಯ. ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ ಅಪರಿಮಿತ. ನಿನ್ನ ಗೈಮೆ ಅದ್ಭುತ. ಮೈ ಮೆಲೋಕೋತ್ತರ. ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮಗಳ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನ್ನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾದವು. ದೇವಿ! ನಿನ್ನ ಚರಿತ್ರ ಜಗತ್ಪವಿತ್ರ. ನೀನು ಈಗ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಮುಂಡವು ಅಷ್ಟೇ ಅಪವಿತ್ರ ಮತ್ತು ಅಸಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಯಂಕರ. ಅದನ್ನು ಒಗೆದು ಬಿಡು. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲರ ಪಾಪಗಳು ತೊಳೆದು ಹೋಗುವಂತಾಗಲಿ.

ಗೌರೀದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಶಿರೋಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದಳು ದುರ್ಗೆ. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು

ಗಂಡ ಶಿಲಾಖಂಡವನ್ನು ಹೊಡೆದಳು. ಪರ್ವತಾಕಾರವಾಗಿ ಭೂಗರ್ಭದ ಆಳದಲ್ಲಿ ಹೂತುಹೋದ ಆ ಶಿಲಾಖಂಡದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಖಡ್ಗ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬಿರುಕು ಅಥವಾ ಛಿದ್ರವು ಬಿದ್ದಿತು. ಪಾತಾಳದ ತಳದ ವರೆಗೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗವೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಆ ಛಿದ್ರದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಿಳಿ-ತಿಳಿಯಾದ ಸ್ವಚ್ಛ-ಶುಭ್ರವಾದ ನೀರು ತರಂಗ- ತರಂಗವಾಗಿ ಮೇಲೆ ಪುಟಿದು ಬರತೊಡಗಿತು. ಪರಮ ಪವಿತ್ರವೂ ಅತ್ಯಂತ ನಿರ್ಮಲವೂ ಆದ ಆ ನೀರಿನಿಂದ ಒಂದು ಗಂಭೀರ ಜಲಾಶಯವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ಮತ್ತು ಅವನ ಮಸ್ತಕವನ್ನು ಕಡಿದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕುಣಿದಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತನಗೆ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದೇವಿಯು ಆ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಇಳಿದು ''ನಮಃ ಶೋಣಾದ್ರಿನಾಥಾಯ'' ಎಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಆ ಹೊಸ ಜಲಾಶಯದ ನಿರ್ಮಲವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಧುಮುಕುವ ಮೊದಲು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮಹಿಷಾಸುರನ ರುಂಡದ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಶಿವಲಿಂಗವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಮತ್ತು ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿ ''ಪಾಪನಾಶನ ಲಿಂಗ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಿತು. ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ತಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಮಹಿಷಾಸುರನ ಮುಂಡ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೈ ಖಡ್ಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಜಲಾಶಯದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಎದ್ದಳು. ಅವಳ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಮಹಿಷಮಸ್ತಕವು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಳು.

ಜ್ಯೋತಿ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಪಶುಪತಿಯ ಸ್ತುತಿ

ಅನಂತರ ಕಾರ್ತಿಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರುಣಾಚಲದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಜ್ಯೋತಿಯು ಜಗಮಗಿಸತೊಡಗಿತು. ಅದೊಂದು ಸೌದೆ, ಎಣ್ಣೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಬತ್ತಿ ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲದೇ ಉರಿಯುವ ಮಹಾ ಪ್ರದೀಪವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮವಿಸ್ಮಯವಾಯಿತು ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಗೆ. ಆಗ ಅವಳು ಅರುಣಾಚಲನಾಥನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು.

ಪಾರ್ವತಿ-ಮೇರುಗಿರಿಯ ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಕೈಲಾಸಪತಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ, ಅರುಣಾಚಲ ರೂಪಧರಿಸಿದ ಹಿಮಾಚಲದ ಅಳಿಯನಿಗೆ ವಂದನೆ. ವರುಣ, ಕುಬೇರ, ಇಂದ್ರ ಮುಂತಾದ ದೇವತಾ ಧುರೀಣರಿಂದ ಪೂಜನೀಯನೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಯೂ, ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿಯೂ ಆದ ಅರುಣಾಚಲನಾಥನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ. ಭಗವಂತನೇ ನಿನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಜಾಹ್ನವಿಯ ಜಲ-ಜಾಲ. ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಚಂದ್ರಕೋರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲ, ಮೈಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಿದಾಡುವ ಹಾವುಗಳು. ಆನೆಯ ತೊಗಲೇ ನಿನಗೆ ಬಟ್ಟೆ. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸ, ಆದರೂ ನೀನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವದು ಕೈಲಾಸ. ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನೀನು ಪವಿತ್ರಮೂರ್ತಿ, ಮುಂಡಮಾಲಾಧಾರಿಯಾದರೂ ನೀನು ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ನೀನು ಹರಿಯ

ದಯೆಯಿಂದ ನಾರಾಯಣನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಅನೇಕ ಅವತಾರ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ. ಆನಂದದಿಂದ ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತು ನೀನು ಶಿವತಾಂಡವ ನೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾನಟ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ಸಿದ್ಧ ಗಂಧರ್ವ, ದೇವ ವಿದ್ಯಾಧರ, ದೈತ್ಯದಾನವರಿಂದ ಪರಿಪೂಜಿತನಾದ ನೀನು ಗಣಪತಿಗೂ ಜನ್ಮದಾತನಾಗಿರುವೆ. ಆರು ಮುಖವುಳ್ಳ ಸ್ಕಂದನೂ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಗನೇ. ಹಿಮಾಚಲ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತಿದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವೇ ನಿನಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ. ''ಜಯ ಜಯ ಶಂಭೋ, ನಮೋ ನಮಃ ಶಿವಶಂಕರ.''

ಕಲ್ಯಾಣ ರೂಪದಿಂದ ಶಿವನ ಪಾದುರ್ಭಾವ

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಭರಿತಳಾಗಿ ಅರುಣಾಚಲದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಉದಿತೋದಿತವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಃಪುಂಜದಲ್ಲಿಯೇ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರ. ಅವಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಆ ಜ್ಯೋತಿಃ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅಂತರ್ಧಾನಗೊಳಿಸಿದ. ಆಗ ದೇವಿಯು ಚಕಿತಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಇದು ಹೀಗೇಕೆ ಆಯಿತು ಎಂದು ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೃಷಭಾರೂಢನಾಗಿ ಮಹಾದೇವನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪದಿಂದ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಕಡೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ತನ್ನ ಪತಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನ ನೋಡಿ ಉಮಾದೇವಿಗೆ ಆನಂದ ವಾಯಿತು. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ತನ್ನ ಪತಿವಿರಹದ ದುಃಖವನ್ನು ಕೂಡ ಅವಳು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಳು. ತನ್ನ ಅಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಪತಿದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣ ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವಳ ಶರೀರವೆಲ್ಲವೂ ರೋಮಾಂಚಿತವಾಯಿತು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತಿನಂತೆ ಬೆವರು ಹನಿಗಳು ಸಾಲುಗೊಂಡವು. ಅವಳು ನಸುನಡಗುತ್ತ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪಾದದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ನಿರುಕಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಮಹಾದೇವನ ಪಾದಾಂಗುಲಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿ ತಾಗಿಸಿ, ನಮ್ರ ಕೈಗಳಿಂದ ನಮಿಸಿದಳು. ಕೂಡಲೇ ಮಹಾದೇವನು ಎತ್ತಿನ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಪಾರ್ವತಿಯ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದನು. ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಮಹಾದೇವ:- ದೇವಿ, ನೀನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೇ ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಕುಲಳಾಗಿರುವೆ? ನೀನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ? ನಾವ್ಬಿಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಅಭಿನ್ನರು ಚಂದ್ರ-ಚಂದ್ರಿಕೆಯರಂತೆ. ನಾನು ನಾರಾಯಣ ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ನಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ನೀನು ಸರಸ್ವತಿ. ನಾನು ಆದಿ ಶೇಷ ನೀನು ವಾರುಣಿ. ನಾನು ಅಗ್ನಿ ನೀನು ಸ್ವಾಹಾ. ನಾನು ಸೂರ್ಯ ನೀನು ಸುವರ್ಚಲಾ. ನಾನು ಪುರುಷ ನೀನು ಪ್ರಕೃತಿ. ನಾನು ಅರ್ಥ ನೀನು ವಾಣಿ. ನಾನು ಈಶ್ವರ ನೀನು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಜನರಂತೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಡ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪರು. ಪ್ರಕಾಶರೂಪರು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ.

ಪರಮೇಶ್ವರ ಅರ್ಧನಾರೀನರೇಶ್ವರನಾದುದು

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಮಹಾದೇವನು ಆ ಅರುಣಾಚಲದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ್ನನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕೊಂಡನು. ಆ ಸತೀ ದೇವಿಯು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಪರಮೇಶ್ವರ ವಾಮಾಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗತೊಡಗಿದಳು. ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರಿಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಲೀನರಾದರು. ಈವರೆಗೆ ಎರಡಾಗಿದ್ದ ದೇಹಗಳು ಈಗ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಂದೇ ದೇಹವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಶಿವಾಶಿವೆಯರ ಏಕೀಭೂತವಾದ ಆ ದೇಹವು ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಪ್ರೇಮಾತಿರೇಕದಿಂದ ಏಕೀಭೂತವಾದ ಆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ಉಭಯ ಸಮ್ಮಿಲಿತವಾದ ಒಂದು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವು ಕರ್ಪೂರದಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ. ಉಳಿದ ಅರ್ಧ ಭಾಗವು ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತಲೆಯ ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಟಾಜೂಟ, ಇನ್ನು ಅರ್ಧಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾರ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಮುಂಡಮಾಲೆ. ಒಂದು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಪೈಜಣ. ಮತ್ತೊಂದು ಪಾದದಲ್ಲಿ ನಾಟ್ಯಭಂಗಿ. ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಕಡಗ. ಹೀಗೆ ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ಆ ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರ ರೂಪವು ಒಳ್ಳೆ ಮನೋಹರ ನೋಡಲು. ಒಳ್ಳೆಯ ಸುಂದರ ಪಾಡಲು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಎಡಬದಿಯ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನೇ ಪಾರ್ವತೀದೇವಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಗೈದು ಪರಮೇಶ್ವರನು ನುಡಿದನು.

ಮಹಾದೇವ:- ಶೈಲ ನಂದಿನಿ! ಇನ್ನು ಮೇಲಾದರೂ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ದೂರ ಹೋಗಲಾರೆ. ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ನೆಪ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೋಷ ಉಕ್ಕಿ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾವುದೋ ಬೆಟ್ಟದ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಂಗೈಯುತ್ತಿದ್ದೆ ಅಥವಾ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಂದೆಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ವಿರಹದ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯಿಂದ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ವಿಯೋಗದ ವಹ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯಿಲ್ಲದೇ ಬೆಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಕಾಡು ಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹುಡುಕಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ನಿನ್ನ ಅನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರಲಾರದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಈಗ ನನ್ನ ವಾಮಾಂಗವನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ದೇಹ ಅಭಿನ್ನ. ಪ್ರಾಣಗಳೂ ಅಭಿನ್ನ. ಇನ್ನು ಎಂದೂ ನನ್ನ ವಿಯೋಗ ನಿನಗಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ವಿರಹ ನನಗಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ನಾಮಕರಣ

ಈಗ ನೋಡು ನೀನು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುವ ನಮ್ಮ ಹಸುಳೆ, ಷಣ್ಮುಖನನ್ನು ಕೂಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ. ಅದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತ ಈ ತೀರ್ಥವು 'ಅಪೀತಸ್ತನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ದೇವಿ ''ಅಪೀತಸ್ತನಿ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು, 'ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನೂ ಉಪಾಸನೆಗೈದು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ವ ಭೋಗಗಳ ಲಾಭ. ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷಸುಖ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ನಿನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಮರ್ದಿಸಿ ಕಡಿದು ಹಾಕಿದ ಈ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವವರಿಗೆ

ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಳು, ಮಹಿಷಾಸುರನನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದ ಇಲ್ಲಿಯ ಬೇರೊಂದು ತೀರ್ಥವು 'ಖಡ್ಗತೀರ್ಥ' ಎಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವದು. ಈ ಖಡ್ಗತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾನವನ ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳ ಪರಿಹಾರ ಸರ್ವಪಾಪಗಳ ವಿನಾಶ. ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ 'ಅರುಣಾಚಲನಾಥ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಾನು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಅರ್ಧನಾರೀ ನರೇಶ್ವರ ರೂಪವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಜಿಸುವವರಿಗೆ ನಿರಂತರವೂ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದೇವಿ, ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಗೌತಮ ಮುನಿಯು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಕೃಪಾಪಾತ್ರನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರರಿರುವರೆಗೂ ಅವನು ಪುಣ್ಯಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ. ಸಪ್ತಲೋಕಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಜನನಿಯರಾದ ಈ ಏಳು ಮಾತೃಕಾದೇವಿಯರು ಈ ಅರುಣಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಶಾಸಕನಾದ ಭೈರವ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಾದ ಬಟುಕ, ಈ ಅರುಣಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಿವಾಸ ಮಾಡಲಿ. ಕರುಣಾಮಯಿಯಾದ ನೀನು ''ಅರುಣಾದೇವಿ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ, ಕರುಣಾಮಯನಾದ ನಾನು ''ಅರುಣ'' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಈ ಅರುಣಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡೋಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅರುಣಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು.''

ಗಿರಿರಾಜ ನಂದಿನಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯು ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಿ ಅರ್ಧನಾರೀನರೇಶ್ವರನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಪಾವನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುವರೋ ಮತ್ತು ಹೇಳುವರೋ ಅವರ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ದೋಷಗಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗವು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರಕುವದು. ಮೋಕ್ಷವು ಸಹಜವಾಗಿ ಲಭಿಸುವದು.

ವಜ್ರಾಂಗದನ ವೃತ್ತಾಂತ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ಪಾಂಡ್ಯ ದೇಶದ ದೊರೆಯಾದ ವಜ್ರಾಂಗದನು ಭಗವಾನ್ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಉಲ್ಲಂಘನವನ್ನು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಅದೇ ಅರುಣಾ ಚಲೇಶ್ವರನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮರಳಿ ತನ್ನ ವೈಭವವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದನಂತೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ನಾನು ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದು. ಆದರೆ ಈಗ ತಾವು ನನಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಈ ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ. ಕಾಂತಿಶಾಲಿ ಮತ್ತು ಕಲಾಧರ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾಧರರ ಅರಸರು ಭಗವಾನ್ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದುರ್ವಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದರಂತೆ. ಆ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೂ ತಾವು ನನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಬೇಕು.

ನಂದಿಕೇಶ್ವರ:- ಮುನೀಶ್ವರರೇ, ನೀವು ಕೇಳಿದ್ದು ಒಂದು ಕೌತುಕದ ಘಟನೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನಿಮಗಾಗಿ ಈಗ. ಸಾವಧಾನ ಚಿತ್ತರಾಗಿ ಆಲಿಸಿರಿ. ಹಿಂದೆ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದಲ್ಲಿ ವಜ್ರಾಂಗದ ಎಂಬ ಓರ್ವ ದೊರೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಪೂಜಾ ಪರಾಯಣ. ಒಳ್ಳೆ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ. ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಧೀನ. ಮನಸ್ಸು ಅವನ ಅಧೀನ. ಹೀಗೆ ಪಿಂಡಾಂಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ

ಕೈವಶ. ಕ್ಷಮೆ ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಗುಣ. ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ. ಔದಾರ್ಯ ಅವನ ಸಹಜ ಧರ್ಮ. ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿ ಅವನಿಗೊಂದು ದೇವರ ಕೊಡುಗೆ. ಏಕಪತ್ನಿವ್ರತ ಅವನು ಸ್ವಯಂ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ. ಇಂಥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಆ ಮಹಾತ್ಮ.

ಇವೆಲ್ಲ ಸುದ್ಗುಣಗಳಿಂದಾಗಿ ರಾಜಾ ವಜ್ರಾಂಗದನು ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿಯೇ ಎನಿಸಿದ್ದನು. ಅಂದಿನ ಶೀಲವಂತರಲ್ಲಿ ಇವನ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪಿದವರು ಬೆರಳ ಮೇಲೆ ಎಣಿಸುವಷ್ಟು ವಿರಳ.

ಚಿಗರೆ ಕುದುರೆಗಳು ವಿದ್ಯಾಧರರಾದರು

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿ ಏರಿದ ಆ ತರುಣ ರಾಜ. ಬೇಟೆಯಾಡುವದು ಅವನ ಈ ವನ ಪ್ರಯಾಣದ ಉದ್ದೇಶ. ಅರುಣಾಚಲದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯವು ಕ್ರೂರ ಮೃಗಗಳ ಹಿಂಡಿಗೆ ತಂಗುದಾಣ. ಕಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕ್ರೂರ ಶ್ವಾಪದಗಳು ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಈ ಗಹನಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಹಿಂಸ್ರ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುವ ಹಂಬಲದ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಆ ಕಾಡಿನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಒಳಹೊಕ್ಕ ಆ ವಜ್ರಾಂಗದ ಭೂಪತಿ. ಅರುಣಾಚಲದ ದುರ್ಗಮ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಆ ವನಾಂತರದ ಅಂತರಂಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿಳಿದ ಮಹಾರಾಜ. ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಹಸಿರು ಕುಸುರೊಡೆದ ಆ ಶ್ಯಾಮಲ ಶಾದ್ವಲದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗ ಕಂಡಿತು. ಹುಲ್ಲು ಮೇಯುತ್ತ ನಿಂದ ಆ ಹುಲ್ಲೆಯ ಮೈಯಿಂದ ಹೂವಿನ ಸುಗಂಧ. ಅದರ ಸುವಾಸನೆ ಯಿಂದ ನಾಕು ದಿಕ್ಕುಗಳೂ ಪರಮಳ ಭರಿತ. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆ ಚಿಗರೆಗಿಂತ ಅದರ ಮೈಯಿಂದ ಸೂಸಿ ಬರುವ ಸೌಗಂಧವು ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಿತು. ಕುತೂಹಲ ಅವನನ್ನು ಎಳೆಯಿತು. ಮೃಗದ ಹಿಂದೆ ಅವನ ಕುದುರೆ ಓಡಿತು. ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಿಣ ಬಹು ಚಪಲ ಚರಣ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಹಿಂದೆ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು ಓಟದಲ್ಲಿ ಆ ಜಿಂಕೆ. ಆದರೆ ರಾಜನೇನು ಕಡಿಮೆಯೇ? ಅವನ ರಥದ ವೇಗಕ್ಕೆ ಮನೋವೇಗದ ಗತಿ ಇದ್ದಿತು. ಅಂತೂ ಆ ಕುರಂಗ ಹಾಗೂ ಈ ವಜ್ರಾಂಗದರ ನಡುವೆ ಓಟದ ಮೇಲಾಟವೇ ನಡೆಯಿತು. ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಚಿಗರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ರಾಜನ ಕುದುರೆ. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವ ರಾಜನ ಬಾಣಾಘಾತದ ಭಯದಿಂದ ಆ ಚಿಗರೆಯು ಅರುಣಾಚಲಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಆಕಾರವಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಅದರ ಬೆನ್ಹತ್ತಿ ರಾಜನೂ ಕೂಡ ಪರ್ವತದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಲು ಓಡಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಅದರಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪರಿಶ್ರಮವಾಯಿತು. ಓಟದಿಂದ ಬಳಲಿದ ರಾಜನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲ, ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಹ್ಯ ಪೀಡೆಯಾಗಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ತಾನು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ತಾನೇ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಎದುರು ಓಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಆ ಚಿಗರೆಯು ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು? ಹೀಗೆ ರಾಜನು ಚಿಂತಿಸತೊಡಗಿದಾಗಲೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಿಂಚಿನ ಬಳ್ಳಿಯೇ ಗೊಂಚಲಾಡಿ ದಂತಾಯಿತು. ಅವನು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ತಾನು ಹತ್ತಿ ಬಂದ ಕುದುರೆ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಮುಂದೆ ಓಡಿದ ಚಿಗರೆ ಎರಡೂ ತಮ್ಮ ಪಶು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಧರ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದವು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾರ, ಮೈಮೇಲೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷರು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೌತುಕಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿ ನಿಂತ ಆ ರಾಜನನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿದ್ಯಾಧರರು ನುಡಿದರು-ರಾಜನೇ! ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದ ಪಡಬೇಡ. ನೀನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಅರುಣಾಚಲ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತ ಅರುಣಾಚಲೇಶನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನಮಗೆ ಈ ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾಧರರಿಗೆ ದೂರ್ವಾಸರ ಶಾಪ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಮೋಚನೆ

ವಿದ್ಯಾಧರರ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ತುಸು ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು. ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಅವನು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು- ಪೂಜ್ಯರೇ! ನೀವಿಬ್ಬರು ಯಾರು? ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಓಡಿ ಓಡಿ ಸೋತು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದ ಕಾರಣವೇನು? ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರಾಗಿ ಕಾಣುವಿರಿ. ಆದುದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ಉತ್ತರ ನೀಡಿರಿ ನನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ.

ಆಗ ಆ ಇಬ್ಬರು ವಿದ್ಯಾಧರರಲ್ಲಿ ಕಲಾಧರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವನು ಕಾಂತಿಶಾಲಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾಧರನ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು- ''ರಾಜನೇ! ನಾವಿಬ್ಬರು ಮೊದಲು ವಿದ್ಯಾಧರರ ರಾಜರು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಗಾಢ ಸ್ನೇಹ. ಮನ್ಮಥ ಮತ್ತು ವಸಂತ ಋತುವಿನಂತೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಘನಿಷ್ಠ ಮಿತ್ರರು. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಮೇರುಗಿರಿಯ ಶೃಂಗಾಂಗಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದುರ್ವಾಸ ಋಷಿಗಳ ತಪೋವನದಲ್ಲಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಆ ಮುನಿಪುಂಗವರು ಒಂದು ಪವಿತ್ರವಾದ ಪುಷ್ಪಗಳ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರು. ಮೂರು ಮೈಲಿನಷ್ಟು ಉದ್ದ, ಅಷ್ಟೇ ಅಗಲವಾಗಿತ್ತು ಆ ಕುಸುಮ ವಾಟಿಕೆಯ ಹರವು. ತರತರಹದ ಬಣ್ಣ ರಂಗುಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳು ಅರಳಿ ಸುಂದರವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಳು ಹಂದರದ ಮೇಲೆ ಗಾಳಿಯ ಅಲೆಗೆ ತೊನೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಹರಿಯಬೇಕೆಂದು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಆಚೀಚೆ ಓಡಾಡಿ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಹೂಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದೆವು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಘ್ರಾಸನದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾಗಿದ್ದರು ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ದುರ್ವಾಸರು. ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುವಂತೆ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ ಸಮೀಪ ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿದರು- ''ಪಾಪಿಗಳೇ! ನೀವು ಸಜ್ಜನೋಚಿತವಾದ ಸದಾಚಾರದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವಿರಿ. ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮದಾಂಧರಾಗಿ ಈ ಪವಿತ್ರ ತಪೋವನವನ್ನು ತುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಈ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮವು ನಿರುಪದ್ರವಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಪೋಷಣೆಗಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪಾದಪ್ರಹಾರದಿಂದ ದೂಷಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಭಾರಹೊತ್ತು ಓಡುವ ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಲಿ. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಹೂಗಳ ಸುಗಂಧದ ಲೋಭದಿಂದ ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಟ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮೃಗನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ವನಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಲಿ'' ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಬೆಂಕಿಯ ಬಣಿವೆಯಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಶಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಮುನಿಗಳ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ನಾವು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆವು.

''ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಮ್ಮದು ಸರ್ವಾಪರಾಧವಾಯಿತು. ದಯವಿಟ್ಟು ತಾವು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಾವು ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು. ತಾವು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಎಂದೂ ತಪ್ಪದು. ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ತಮ್ಮ ಶಾಪ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಆದರೆ ಆ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಎಂದು? ತಮ್ಮ ಶಾಪದಿಂದ ನಮಗೆ ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಪಶುಯೋನಿಯಿಂದ ಮೋಚನ ಎಂದು?''

ವಿನಯಾತಿಶಯದ ನಮ್ಮ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂಡಕೋಪರಾದ ಆ ದುರ್ವಾಸರ ಕಣ್ಣು ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಉದ್ದೀಪಿತವಾಗಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕರುಣೆಯ ಸೆಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅವರು ಕ್ಷಮಾಪಣೆಯ ಕರುಣಾಕಟಾಕ್ಷಪೂರ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನುಡಿದರು. ''ನೀವಿಬ್ಬರು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಎಂದೂ ಇಂಥ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡದಿರಿ. ಅರುಣಾಚಲವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆ ಆಗುವದು. ಈ ಅರುಣಾಚಲವು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪವೇ. ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ ಉಪೇಂದ್ರ ಯಮ ಮುಂತಾದ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ದಿಕ್‌ಪಾಲಕರು ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಉಪಾಸನೆಗೈದರು ಈ ಅರುಣಾಚಲೇಶನನ್ನು ಒಲಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ. ಸಿದ್ಧಿಯ ಶಿಖರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ತಪಂಗೈದು.

ಗಣೇಶನ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯ

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಮಹೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ನಂದನವನದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಪರಿಪಕ್ವವಾದ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಂದು ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಇತ್ತನು, ಆ ಹಣ್ಣು ನೋಡಲು ಒಳ್ಳೆರಸತುಂಬಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವಪುತ್ರರಾದ ಗಣಪತಿ ಹಾಗು ಸ್ಕಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತಮಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶಂಕರನನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಬಾಲಕರೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಹಂಬಲ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳ ಆ ಫಲಾಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಹಾದೇವರು ಆ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಮ್ಮ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.

''ಮಕ್ಕಳೆ, ಲೋಕಾಲೋಕ ಪರ್ವತದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಉತ್ತುಂಗವಾದ ಧರಣೀಮಂಡಲವನ್ನು ಮೊದಲು ಯಾರು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಬರುವಿರೋ ಅವರಿಗೆ ಈ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವದು.''

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಹೊರಟೇಬಿಟ್ಟ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಪೃಥ್ವಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ. ಆದರೆ ಗಣಪತಿಯು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ.

ಅವನ ಸೋದರನಾದ ಷಣ್ಮುಖನು ನವಿಲಿನ ವಾಹನವನ್ನು ಏರಿ ಬೇಗ ಪೃಥ್ವೀ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಹಾರಿಹೋದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಆ ಗಣಾಧಿಫತಿ. ಅನಂತರ ಎದ್ದು ಆ ವಿಘ್ನೇಶ್ವರನು ಅರುಣಾಚಲ ರೂಪಿಯಾದ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಒಂದು ಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಬಂದು ವಂದನೆಗೈದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಅರುಣಾಚಲರೂಪಿಯಾದ ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮ ಎನಿಸಿದ ಆ ಮಹಾದೇವನು ವಿಶ್ವರೂಪಿ. ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಅವನನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದೆ. ಇಂಥ ಜಗದಾಧಾರನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಜಗತ್‌ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ

ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು ಎಂದು ಅವನ ಆಶಯ, ಸುಕುಮಾರನಾದ ತಮ್ಮ ಗಣೇಶನ ಈ ಬುದ್ಧಿ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನು ಯುಕ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಆ ಭವಾನೀಪತಿಗೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಗಣೇಶಕುಮಾರನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ಹಾಗು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ದೇವತೆಗಳು, ಅಸುರರು, ಸಿದ್ದ ಗಂಧರ್ವರು ಕೂಡಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಶಂಕರ.

ಶಂಕರ:- ಈ ಅರುಣಾಚಲವು ನನ್ನ ಸ್ಥಾವರ ಶರೀರ, ಇದನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿದವನು ಎಲ್ಲ ವಿಧ ಐಶ್ವರ್ಯಕ್ಕೂ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದರ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಬಂದವನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಾಜನ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಮಹಾದೇವರ ಈ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಅರುಣಾಚಲ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೋಭಿಷ್ಟಗಳನ್ನು. ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಕೂಡ ಎಂದು ಅರುಣಾಚಲ ಪರ್ವತವನ್ನು ಸುತ್ತುಹಾಕುವಿರೋ ಅಂದಿಗೆ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಈಗ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ. ನೀವು ಪಶುಯೋನಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಪಾಂಡ್ಯದೇಶದ ದೊರೆ ವಜ್ರಾಂಗನಿಂದ ನಿಮಗೆ ಆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅರುಣಗಿರಿಯನ್ನು ಸುತ್ತುಹಾಕುವ ಸಂದರ್ಭವು ಒದಗಿ ಬರುವದು.

ಸುತ್ತುವರಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಕಲಾಧರ:- ರಾಜಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ಅನಂತರ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಾದ ಕಾಂತಿಶಾಲಿಯು ಕಾಂಬೋಜ ದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ನಾನಾದರೂ ಈ ವನ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಕಸ್ತೂರಿ ಮೃಗವಾಗಿ ಜನಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಗಂಧದ ಮರುವಾಸನೆಗೆ ನಾನೇ ಮರಗೆಟ್ಟು ಮದಿತ ಮುದಿತನಾಗಿ ಈ ಅರುಣಾಚಲದ ವಿಪಿನ ಉಪವನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪಿನ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾಂಬೋಜ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ನನ್ನ ಮಿತ್ರರಾದ ಕಾಂತಿಶಾಲಿಯು ಕುದುರೆ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವನ ಮೇಲೆ ಸವಾರಿಯಾಗಿ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರಿ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಣವಾಗಿ ಹರಿದಾಡುವ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದಿರಿ. ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದೂ ಹೊಡೆಯಬೇಕೆಂದೂ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದಿರಿ. ಬಾಣ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಓಡಿದೆ. ನೀವು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದಿರಿ. ಮುಂದೆ ನಾನು ಕುರಂಗ. ನನ್ನನ್ನು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ನಿಮ್ಮ ವಾಹನ ತುರಂಗ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಓಡಿಸುತ್ತ ಬರುವ ನೀವು ವಜ್ರಾಂಗ. ಮೂವರಿಗೂ ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಈ ಅರುಣಾಚಲವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುತ್ತುಹಾಕುವ ಪ್ರಸಂಗ ಒದಗಿಬಂದಿತು. ನಮ್ಮ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಈ ಅರುಣಾಚಲದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಆ ಪಶುಯೋನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಓಡಿಸಿ ದಣಿಸಿಹಾಕುವಂತೆ ಸೆಳೆದೋಡಿದ ನನಗೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಓಡಿದ ಈ ಕುದುರೆಗೂ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದು ಈ ಪರ್ವತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪ್ರಭಾವ. ನೀವು ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ನಮ್ಮೊಟ್ಟಿಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮಂತೆ ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ವಾಹನಾರೂಢರಾಗಿ ನೀವು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗೈದಿರಿ ಈ ಶ್ರೀಶೈಲವನ್ನು. ಆದರಿಂದ ನಿಮಗೆ ಈ ಕೇವಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ

ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪಶುಯೋನಿಯಿಂದ ನಾವು ಮುಕ್ತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ನಿಮಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ.

ವಜ್ರಾಂಗದನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ

ಕಲಾಧರನು ವಜ್ರಾಂಗ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಮಿತ್ರ ಕಾಂತಿಶಾಲಿ ಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ನಿಂತನು. ಆಗ ಆ ವಜ್ರಾಂಗದ ರಾಜನು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. - ''ಪುಣ್ಯಪುರುಷರೇ, ಈ ದುರ್‌ಯೋನಿ ಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನೀವು ನಿಜರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ನನಗೂ ಸಂತೋಷ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು? ನಾನು ಈಗ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ಅಧಃಪಾತಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ನೀವು ಏರಿದಷ್ಟು ನಾನು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಅಭ್ಯುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ?

ಕಲಾಧರ:- ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಈ ಅರುಣಾಚಲನಾಥ ಕರುಣಾಸಾಗರ. ಪಶುಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮನ್ನೇ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಈ ಅರುಣಾಚಲನಾಥನಿಗೆ ಅಶಕ್ಯವೇನಲ್ಲ ನಿನ್ನಂಥ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯ ರಾಜನ ಉದ್ಧಾರ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ನೀನು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಪರ್ವತೇಶ್ವರನಿಗೆ ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಕಸ್ತೂರಿ ಸುಗಂಧ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟ ಈ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಸ್ತೂರಿ ಚಂದನ ಹಾಗೂ ಕಚನಾರಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಈ ಅರುಣಾಚಲನನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡು. ನೀನು ಹೇಗೂ ರಾಜ. ನಮ್ಮಂತೆ ದರಿದ್ರನಲ್ಲ. ದೇವರು ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರ ಮಂದಿರ, ಗೋಪುರ, ಗೋಡೆ, ಛಾವಣಿ, ನೆಲಗಟ್ಟಣಿ, ಸಾರಣಿ ಕಾರಣಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ವಿನಿಯೋಗಿಸು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೂ ಕೂಡಲೇ ಸಿದ್ಧಿ ದೊರೆಯುವದು. ಮನು, ಮಾಂಧಾತ, ನಾಭಾಗ, ಭಗೀರಥ ಮೊದಲಾದ ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಋಷಿಗಳಂತೆ ನೀನು ಕೂಡ ಖ್ಯಾತಾಭಿಗೀತನಾಗುವೆ.'' ಆ ವಿದ್ಯಾಧರ ಮಿತ್ರರ ಹಿತೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ದೂರವಾಯಿತು ವಜ್ರಾಂಗದನ ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂದೇಹ. ನಿಚ್ಚಳವಾಯಿತು ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗ. ಆಗಲೆ ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು. ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳುವ ವಿಚಾರವನ್ನೆ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅರುಣಾಚಲನಾಥನ ಪಾದ ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ.

ವಜ್ರಾಂಗದ ಕೈಕೊಂಡ ಅರುಣಾಚಲನ ಸೇವೆ

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ಚಿಗರೆಯ ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಓಡಿ ಬರುವ ಮುನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದ ಚತುರಂಗ ಸೇನೆಯೆಲ್ಲವೂ ಕುದುರೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಪುರೋಹಿತ, ಮಂತ್ರಿ, ಸಾಮಂತ, ಸೇನಾಪತಿ, ಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಗೆ ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ''ತಾನು ಇನ್ನು ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಯುವರಾಜನಾಗಿದ್ದ ನನ್ನ ಮಗ ರಾಜಕುಮಾರ ರತ್ನಾಂಗದನನ್ನು ನನ್ನ

ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಶಾಸನವನ್ನು ನಡಿಸಿರೆಂದು'' ತಿಳಿಸಿದ. ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಅಚಲ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಇತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನೊಡನೆ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗುವ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ. ಕೆಲವು ಮಂತ್ರಿ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಆ ಗೌತಮ ಋಷಿಯ ತಪೋವನದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪರ್ಣಕುಟೀರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ನೆಲೆನಿಂತ. ರಾಜನ ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿ, ಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರದವರೆಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳಿದರು. ರಾಜಕುಮಾರ ರತ್ನಾಂಗದನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದರು. ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರುಣಾಚಲೇಶನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರಾಜ, ಮಂತ್ರಿ, ಹಾಗೂ ಪರಿವಾರ ವರ್ಗದವರ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಂದಿರ, ಶಿಖರ, ಪ್ರಾಕಾರಾದಿ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು, ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಗಾರೆ ಮುಂತಾದ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಹಾರಾಜ ವಜ್ರಾಂಗದನು ಅರುಣಾಚಲದ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಜಲಾಶಯಗಳನ್ನು ಅಗಿಸಿ ತೆಗೆಸಿದನು. ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭ ರೂಪಿಯಾದ ಅರುಣಾಚಲನಾಥನ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಬಹುದಿನದಿಂದ ನಿರ್ಜಲವಾದ ಬೆಂಗಾಡಾಗಿಯೇ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬೆಂದು ಬಸವಳಿದು ಬೆಂಡಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ವಜ್ರಾಂಗದ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೆರೆಬಾವಿ, ಹೊಂಡ. ಸರೋವರಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿ, ಆ ಕಾಡನ್ನೆಲ್ಲ ಸಲಿಲ ಸಂಪದ್ಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು.

ಮಹಿಷಾಸುರಮರ್ದಿನಿಯಾದ ದುರ್ಗಾದೇವಿ ಹಾಗೂ ಅರುಣಾಚಲನಾಥನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಜಪವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಸ್ತೂರಿ, ಕಲ್ಹಾರ, ಪಚ್ಚ ಕರ್ಪೂರಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಸಾವಿರ ಸುವರ್ಣ ಕಲಶಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ, ಶೈವಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆ, ಗಾನ, ನರ್ತನಾದಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅನುದಿನವೂ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾರ್ತಿಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಒಳ್ಳೆ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಪಂಚಾಮೃತ, ಕಲಶಾರ್ಚನೆ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ, ದೀಪಾರಾಧನೆ, ರಥೋತ್ಸವ, ತೆಪ್ಪೋತ್ಸವ, ವಾಹನೋತ್ಸವ, ಪಂಚೋಪಚಾರ, ಷೋಡಶೋಪಚಾರ, ಪೂಜಾ, ಪಾರಾಯಣ ಮುಂತಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ.

ಸೇವೆಗೆ ಒಲಿದ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರ, ಬೀರಿದ ಕರುಣೆ

ಹೀಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಡೆದ ಈ ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಅಖಂಡ ಜಪತಪ, ಆರಾಧನೆ, ಪೂಜನ, ಸೇವನೆಗಳಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ಅರುಣಾಚಲನಾಥ. ತನ್ನ

ಭಕ್ತಾಗ್ರಣಿಯಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನವನ್ನೇ ಕರುಣಿಸಿದ. ಹಿಮಧವಲನಾದ ನಂದೀಶ್ವರನ ಮೇಲೆ ಪಾರ್ವತಿದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಕುಳಿತು ಆ ರಾಜನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ವಶಿಷ್ಠ, ದೇವಋಷಿ ನಾರದ, ಮಹರ್ಷಿ ದುರ್ವಾಸ ಮುಂತಾದ ಮುನೀಶ್ವರರೂ, ದೇವದಾನವರೂ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಜಯಜಯಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಉಗ್ಗಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ದೇವಾದಿದೇವನಾದ ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದತುಂಬಿದವನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ವಜ್ರಾಂಗದ. ತಲೆಬಾಗಿಸಿದ, ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡ.

ವಜ್ರಾಂಗದ:- ದೇವೋತ್ತಮ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ಈ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಸುತ್ತುಹಾಕಿದೆ. ನನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಕರುಣೆ ತೋರು. ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೀರು.''

ಹೀಗೆ ದೀನಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ವಜ್ರಾಂಗದನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರುಣೆ ತುಂಬಿದ ಆ ಕೈಲಾಸಪತಿ. ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ವಜ್ರಾಂಗದನಿಗೆ ಅಭಯದ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ನುಡಿದ.

ಅರುಣಾಚಲೇಶ್ವರ:- ವತ್ಸ! ಗಾಬರಿಯಾಗಬೇಡ. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಎಂಟು ಮೂರ್ತಿಗಳುಂಟು. ಅವೆಲ್ಲ ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ರೂಪಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಇಂದ್ರನಾಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಹಂಕಾರ ತುಂಬಿತ್ತು. ಮದ ಮಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಏರಿತ್ತು. ಐರಾವತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ನಿನ್ನ ಮೈಯಿಂದ ಮದೋದಕ, ಆಗ ನೀನು ಕೈಲಾಸ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಸೀನನಾದ ನನಗೆ ಅವಮಾನ ಗೈದಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಾನು ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪಮಾತ್ರದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಜಡೀಭೂತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ನಿನ್ನ ಕೈಕಾಲುಗಳನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಿನಗೆ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇಳಿದುಹೋಯಿತು ಜ್ವರದಂತೆ ನಿನ್ನ ಗರ್ವ. ನೀನು ಲಜ್ಜಿತನಾಗಿ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ. ಆಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಆ ನನ್ನ ಉಪದೇಶದ ಶ್ರವಣದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಈಗ ರಾಜೈಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆಗಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೆ. ''ವಜ್ರಾಂಗದ ರಾಜನಾಗಿ ನೀನು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಿದಾಗ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವೆನೆಂದು.''

ಈಗ ಆ ಸಮಯವು ಸಂಪ್ರಾಪ್ತ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಹಗಲಿರುಳು ಮಾಡಿದ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾನು ಸುಪ್ರೀತ. ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆಲಿಸು, ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಶಿವಶಬ್ದವಾಚ್ಯ. ಅವನೇ ಮುಖ್ಯ ಶಿವರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣ.

ಆಕಾಶ, ವಾಯು, ಅಗ್ನಿ, ಜಲ, ಪೃಥ್ವಿ, ಚಂದ್ರ, ಹಾಗೂ ಪುರುಷ. ಇವು ಎಂಟು ನನ್ನ ಮೂರ್ತಿಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದ ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ವ್ಯಾಪ್ತ. ಈ ಅಷ್ಟತತ್ವಗಳ ಮೇಲಿನ ತತ್ವವೇ ಶಿವತತ್ವ. ಅದೇ ನಾನು. ನನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಭೂತವಾದ ಚಿದಾನಂದ

ಸ್ವರೂಪದ ಸುಖಸಾಗರದಿಂದ ಉತ್ಥಿತವಾದ ಕೆಲವೊಂದು ಲಹರಿಗಳು, ವರುಣ, ಯಮ, ಇಂದ್ರ, ರುದ್ರ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಆನಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮಸ್ತ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಗೌರೀದೇವಿಯು ನನ್ನ ಮಹಾಶಕ್ತಿ. ಈ ಶಕ್ತಿಯ ದ್ವಾರದಿಂದ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರ ರೂಪ ಲೀಲಾ ವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾನು ಕೂಟಸ್ಥನಾಗಿ ಸಾಕ್ಷೀ ಪುರುಷನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಈ ಜಗದಂಡಮಂಡಲ ವೆಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಶಿವಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು. ಈ ಪರಮ ತತ್ವವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಆರಾಧಿಸು. ನನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಪುನಃ ಪ್ರಭುತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಉತ್ತಮೋತ್ತಮವಾದ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳೆಲ್ಲವು ಅಯಾಚಿತ ವಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವವು. ಇದರ ನಂತರ ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಇಂದ್ರ ಪದಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸಂತತ ಸುಖ. ನಿರಂತರ ಅಧಿಕಾರ. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವ. ಸರ್ವಸುಖರಾಶಿ ಸೂರೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಚೇತನ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ಹರಿಯ ಚಿನ್ಮಯ ರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದುವೆ, ಅದೇ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಯುಜ್ಯ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ವಜ್ರಾಂಗದನು ಸಕಲ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದನು. ಸಟಿಯಾಗಲಕ್ಕುಂಟೆ ದೇವವಚನ.

ನಂದಿಕೇಶ್ವರನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆ, ಭಕ್ತರ ಉನ್ನತಿ, ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಫಲ, ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರಗಳ ಅಕ್ಷಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ಅರುಣಾಚಲಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಲ್ಲ. ಅರುಣಾಚಲನಾಥನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಈ ಅರುಣಗಿರಿಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತಪಸ್ಸಿಲ್ಲ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ರೋಮಾಂಚಪುಲಕಿಗಾತ್ರರು ಆದರು. ಅವರು ಆನಂದಾಶ್ರುಗದ್ಗಲಿತ ಕಂಠರಾಗಿ ಶಿವಧ್ಯಾನಲೀನರಾದರು.

ಅರುಣಾಚಲ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ಖಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣಂ

ವೈಷ್ಣವ ಖಂಡ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೨

ಭೂಮಿ ವರಾಹ ಖಂಡ ಅಥವಾ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಋಷಿಮುನಿಗಳೆಲ್ಲ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಶೌನಕರು ಆ ಮುನಿಮಂಡಳಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಳು. ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ ಬೆಳೆದು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಪಾಪಕೃತ್ಯಗಳ ವೃದ್ಧಿ ಆಗಿ ವಾತಾವರಣವೆಲ್ಲವೂ ಕಲುಷಿತವಾಗುವದೆಂದು ಹೆದರಿದ್ದರು ಆ ಪಾಪಭೀರು ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಿಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೇ ಅವಕಾಶ ವಾಗದಂತೆ ಒಂದು ಜ್ಞಾನಸತ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅತೀ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನವಾಗಿತ್ತು ಆ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞ. ಭಗವಂತನ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಸತ್ಕಥಾ ಪ್ರವಚನ ಹಾಗೂ ಶ್ರವಣಗಳೇ ಆ ಜ್ಞಾನಸತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾ ಬದ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಮುನಿಮಂಡಲದ ಮಹನೀಯರೆಲ್ಲರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ರೋಮಹರ್ಷಣರ ಪುತ್ರರಾದ ಸೂತ ಜಾತಿಯ 'ಉಗ್ರಶ್ರವ' ಎಂಬ ಮಹಾಮನೀಷಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಭಗವಾನ್ ವೇದವ್ಯಾಸರ ನೆಚ್ಚಿನ ಶಿಷ್ಯ ಈ ಉಗ್ರಶ್ರವ. ಅಷ್ಟೇ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನಿಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕ. ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಮೇರುವಾದ ಉಗ್ರಶ್ರವನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತಸದುಂಬಿದರು ಆ ಮುನಿಮಹಾನುಭಾವರೆಲ್ಲರು. ಪೌರಾಣಿಕರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಪ್ರವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದ ಆ ವ್ಯಾಸಶಿಷ್ಯ.

ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಆ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಉಗ್ರಶ್ರವನ ಮುಖದಿಂದ ಮೊದಲು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದ್ದು ಸ್ಕಂದಪುರಾಣದ ಪೂರ್ವಭಾಗ. ಅನೇಕಾನೇಕ ಕೌತುಕಮಯ ಕಥೆಗಳಿಂದಲೂ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರವಾದ ಘಟನಾನುಘಟನೆಗಳಿಂದಲೂ ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕವೂ ರಮಣೀಯವೂ ಆಗಿದ್ದಿತು ಆ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಥಮಖಂಡ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸಂಹಾರ, ವಂಶಪರಿಚಯ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಚರಿತ್ರೆ, ಮತ್ತು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರಪೂರ್ವಕ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಆನಂದದಿಂದ ಆಲಿಸಿದರು. ಈಗ ಭೂಲೋಕದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಪರ್ವತಗಳ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ತಮ್ಮ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿಕೊಂಡರು ಸೂತಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ. ಆಗ ಸೂತರು ಆ ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಸೂತ:- ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ನನಗೆ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವೇದವ್ಯಾಸ:- ಸೂತನೆ! ನಾನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಾತು. ಒಂದುದಿನ ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ನಾರದರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು ಸುಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ. ಬಗೆಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆ ಸುಮೇರುವಿನ ಶಿಖರ. ಆ ಸುಮೇರು ಶಿಖರದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದಿವ್ಯ ಭವನ. ಅದರ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರಳೆಯ ಹೆಮ್ಮರ. ಅದರ ಎತ್ತರ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಯೋಜನೆ. ಬಿತ್ತರ ಅದರ ಎರಡುಪಟ್ಟು. ಆ ಅಶ್ವತ್ಥ ಗಿಡದ ಮೂಲಭಾಗದ ಹತ್ತಿರವೇ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರತ್ನಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಮಂಟಪ. ಆ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಡೂರ್ಯ, ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಮಣಿಮಾಣಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಒಂದು ಸ್ವಸ್ತಿಕಗೃಹ. ಮತ್ತು ಆ ದಿವ್ಯ ಮಂಟಪದ ಮುಖ್ಯ ದ್ವಾರವು ಪುಷ್ಯ ರಾಗಮಣಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ರತ್ನಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಏಳು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಗೋಪುರ. ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಎರಡು ಕಿಡಿಕೆಗಳು. ಈ ದಿವ್ಯವಾದ ಮಣಿಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ ನಾರದ ಮುನಿ.

ಅದರ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಮುತ್ತಿನ ಮಂಟಪ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೈಡೂರ್ಯ ಮಣಿಮಯ ವೇದಿಕೆ. ಆ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಂಟಪ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಸಿಂಹಾಸನ. ಆ ಸಿಂಹಾಸನದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಸಾವಿರ ದಳಗಳ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಕಮಲ. ಅದೊಂದು ಶುಭ್ರಬಣ್ಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ದಿವ್ಯ ಪುಂಡರೀಕ. ಸಾವಿರ ಚಂದ್ರರ ಕಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿತ್ತು ಆ ಪುಂಡರೀಕದ ಪ್ರಭೆ, ಈ ಶ್ವೇತ ಕಮಲದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರರ ಸಮಾನ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ಓರ್ವ ಪುರುಷ. ನೋಡಲು ಅವನೊಂದು ಬೆಳಕಿನ ಬೆಟ್ಟ. ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳು. ವರಾಹದ ಮುಖ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಅಭಯ ಹಾಗೂ ವರದ ಚಿನ್ಹಗಳಿಂದ ಅಂಕಿತ ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳು. ಸಾಮವೇದವು ಅವನ ಧ್ವನಿ. ಯಜ್ಞವೇ ವರಾಹರೂಪಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪ. ಆ ಯಜ್ಞ ವರಾಹನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಸೆಯುತ್ತದೆ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ. ಅವನು ಧರಿಸಿದ ಶುಭ್ರ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದಿಂದ ಅವನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಶೋಭೆ, ಕಂಠಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಶಿಷ್ಠ, ಅತ್ರಿ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಭೃಗು ಮುಂತಾದ ಮುನಿಮಂಡಲದ ಮುಖಂಡರು ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನ ಸೇವಾತತ್ಪರರು. ಇಂದ್ರ, ಯಮ, ವರುಣ, ಕುಬೇರ, ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಪಾಲಕರು ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಭೂ ವರಾಹದೇವರ ಬಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದರು ನಾರದರು. ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತರು. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನಮಿಸಿದರು. ಉಪನಿಷತ್ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿದರು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗಿತು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೃಥ್ವೀದೇವಿಯ ಶುಭಾಗಮನ. ದಿವ್ಯವಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಅಮೂಲ್ಯ ರತ್ನಾಭರಣ ಧರಿಸಿದ ಆ ಭೂದೇವಿಯ ಇಬ್ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಾ ಮತ್ತು ಪಿಂಗಳಾ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಸಖಿಯರು. ಆ ಇಬ್ಬರು ಸಖಿಯರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಕರಂಡಕ. ಭೂದೇವಿಯು ಸಖಿಯರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಯ ಪುಷ್ಪಕರಂಡಕಗಳಿಂದ ಹಲವಾರು ಹೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ವರಾಹದೇವರ ಚರಣಕಮಲಗಳ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಿದಳು. ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ಆಗ ಭಗವಾನ್ ವರಾಹದೇವರು ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನುಡಿದನು- ''ಧರಣೀದೇವಿಯೇ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆದಿಶೇಷನ ಫಣಾಮಂಡಲದ ಸುಖಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನೆ ಸ್ಥಾಪಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಶ್ವದ ತೂಕವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅನೇಕ ಕುಲ ಪರ್ವತ ಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಏರ್ಪಾಡಿನಿಂದ ನೀನು ಸುಖವಾಗಿ ಇರುವಿಯಷ್ಟೆ? ಆದರೂ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಪೃಥ್ವೀದೇವಿ :- ಪೂಜ್ಯರಾದ ವರಾಹದೇವಾ! ಹಿಂದೆ ನೀನು ಪಾತಾಳಮೂಲಕ್ಕೆ ಇಳಿದುಹೋದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದೆ. ಆದಿಶೇಷನ ಫಣಾಮಂಡಲದ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದೆ. ಶೇಷನಾಗನ ಸಾವಿರ ಹೆಡೆಗಳ ಆ ಮಣಿಮಯ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸುಖಾಸೀನಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೊಂದು ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಈ ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ವಿರಾಟರೂಪದ ಒಂದೊಂದು ಅಂಶ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ! ನೀನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಈ ಪುಣ್ಯಪರ್ವತಗಳೇ ನನಗೆ ಆಧಾರ. ಈ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪರ್ವತದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ನನಗೆ ನೀನು ಮಾಡಿಕೊಡು.

ವರಾಹ:- ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಸುಂಧರೇ! ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತಗಳ ಬಗೆಗೆ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಸಾಹ. ವಿಷಯವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಸುಮೇರು, ಹಿಮಾಚಲ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ, ಮಂದರಪರ್ವತ, ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿ, ಶಾಲಿಗ್ರಾಮಶೈಲ, ಚಿತ್ರಕೂಟಪರ್ವತ, ಮಾಲ್ಯವಂತ, ಪಾರಿಯಾತ್ರಕ, ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಸಿಂಹಾಚಲ, ರೈವತ, ಮೇರುಪುತ್ರ, ಅಂಜನ, ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಹಾಪರ್ವತಗಳು. ಈ ಎಲ್ಲ ಸುವರ್ಣಮಯ ಶಿಖರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೈಲಗಳು ನಿನಗೆ ಆಧಾರ. ನಾನು ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದ ಅನೇಕ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳ ಸಮೂಹದಿಂದಲೂ ದೇವ ವೃಂದಾರಕ ವೃಂದಗಳಿಂದಲೂ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಈ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವತಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ದೇವಿ! ಈ ಎಲ್ಲ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಸಿಂಹಾಚಲ, ಮತ್ತು ಗಂಧಮಾದನ ಈ ಮೂರು ಪರ್ವತಗಳು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹಿಮಾಲಯದ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೀರನದಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಅರುಣಾಚಲ, ಹಸ್ತಿಗಿರಿ, ಗೃಧ್ರಾಚಲ, ಮತ್ತು ಘಟಕಾಚಲ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪರ್ವತಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹಸ್ತಿಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಐದು ಯೋಜನದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ಎಂಬ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ನದಿಯ ಉತ್ತರತೀರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಸರೋವರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಣ್ಣ ಬಲರಾಮನೊಂದಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಪದ್ಮ ಸರೋವರದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಐದು ಮೈಲು ದೂರ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರ್ವತವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಆಶ್ರಯ. ಈ ಶೈಲವು ಹತ್ತು ಮೈಲು ಎತ್ತರ, ಐವತ್ತೈದು ಮೈಲು ಉದ್ದ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ವಶಿಷ್ಠರೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಿದ್ದಗಣಗಳೂ ಮರುದ್ಗಣಗಳೂ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಗಾಗಿ

ನೆಲೆಸಿವೆ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಈ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿವೆ. ತಿಳಿನೀರಿನ ಅಸಂಖ್ಯ ಹೊಕ್ಕರಣಿಗಳು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿವೆ ದೇವಾಲಯಗಳು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮುಖ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತೇವೆ ಕೇಳಿರಿ. ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಪ್ತತೀರ್ಥಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ ಏಳು ತೀರ್ಥಗಳು. ಚಕ್ರತೀರ್ಥ, ದೈವತೀರ್ಥ, ಆಕಾಶಗಂಗಾ, ಕುಮಾರಧಾರಾ, ಪಾಪನಾಶನಿ, ಪಾಂಡುತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥ ಎಂದು. ಈ ಏಳು ತೀರ್ಥಗಳೂ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಗಳೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥ. ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದಲ್ಲಿ ವರಾಹಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದೇನೆ. ದಕ್ಷಿಣ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥವು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಗಂಗಾ, ಗೋದಾವರಿ, ಯಮುನಾ ಮುಂತಾದ ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥ ಸರೋವರ ನದಿಗಳ ಅಧಿಪತ್ಯ ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೆ. ಈ ದಿವ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಸೇವೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದೇ ಈ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳು ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಒಂದೊಂದು ಜಲಾಶಯವಾಗಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿವೆ.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಚಕ್ರತೀರ್ಥಾದಿ ಆರು ತೀರ್ಥಗಳು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತಿವೆ. ಇವು ಆರೂ ಉತ್ತಮ ತೀರ್ಥಗಳಾಗಿವೆ.

ಧರಾದೇವಿ! ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಹೆಸರು ನಾರಾಯಣಗಿರಿ ಎಂದು. ಇದರ ಮಹಿಮೆ ಅಪಾರ. ಇದರ ಖ್ಯಾತಿ ದಿಗಂತವ್ಯಾಪಿ. ಈ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯನ್ನು ಸನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳು ಹಾಗು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ನಾಮದಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಸತ್ಯ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಈ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಗಿರಿಯನ್ನು ಅಂಜನಗಿರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಗಿರಿ. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಚಲ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲವು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮನ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ. ನೂರಾರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೆ ತಲೆಬಾಗಿ ವೆಂಕಟಾಚಲದತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರೆ ಅಂಥ ಭಕ್ತನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಆರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಮಾಘ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಕುಂಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮಘಾನಕ್ಷತ್ರ ಯುಕ್ತವಾದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನಂದು ಇಲ್ಲಿರುವ ಕುಮಾರ ಧಾರಾ ತೀರ್ಥವು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ. ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ತೀರ್ಥ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪಾರ್ವತೀನಂದನನಾದ ಸ್ಕಂದಸ್ವಾಮಿಯು ತನ್ನ ದೇವಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳು ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಪ್ರದ.

ಸೂರ್ಯನು ಮೀನರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಉತ್ತರಾ ಫಲ್ಗುಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿಯಂದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ತುಂಬುರು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಚೈತ್ರಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಂದು ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಫಲ ಸುಲಭಲಭ್ಯ. ಸೂರ್ಯನು ವೃಷಭರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾದಾಗ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ರವಿವಾರ ಅಥವಾ ಮಂಗಳವಾರ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲವೆ ವೈಶಾಖದ ಶುಕ್ಲ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳ ರವಿವಾರ ದಿನದಂದು ಪುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಹಸ್ತಾನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಸಂಗಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲಿ ದುಃಖವಿಲ್ಲ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಸುಖ ತಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ.

ಶುಕ್ಲ ಅಥ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರವಿವಾರ ಸಪ್ತಮಿ ತಿಥಿ ಬಂದು ಅದರೊಡನೆ ಪುಷ್ಯ ಅಥವಾ ಹಸ್ತಾ ನಕ್ಷತ್ರಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಆ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಾಪನಾಶನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಕೋಟಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದು ಹೋಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಶೇಷಾಚಲದ ನನ್ನ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾಯವ್ಯ ಕೋನದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪುಷ್ಯ ಯೋಗವಿದ್ದ ದಿನ ಅಥವಾ ಸೋಮವಾರ ಶ್ರವಣಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದಾಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಾಗಲಿ ತಿಳಿಯದಾಗಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಪುಣ್ಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುವದು. ಕೊನೆಗೆ ಚಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು.

ಹೀಗೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಭಗವಾನ್ ವರಾಹ ದೇವರಿಗೆ ಭೂದೇವಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದಳು ''ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಒಡೆಯನಾದ ವರಾಹಮುಖ ವಿಷ್ಣುವೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಿನ್ನ ಪರಿಶುಭ್ರವಾದ ಕಾಂತಿಯು ಹಾಲುಗಡಲಿನ ಧವಲದೀಪ್ತಿಯಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಲ್ಪದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಣವವಾದ ಜಲರಾಶಿಯಿಂದ ಮಹಾಪ್ರಭುವಾದ ನೀನೇ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ನಾನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ ನೀನು ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಯ ತುದಿಯಿಂದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಸೀಳಿ ಹಾಕಿದೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ವರಾಹಮುಖದಿಂದ ಸಾಮವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗಾನ ಮಾಡುವದನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಂಕರ ಮುಂತಾದ ದೇವ ಧುರೀಣರು ನಿನ್ನ ಪಾದಾಭಿವಂದನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮನೋವಾಚಾಂ ಅಗೋಚರವಾಗಿದೆ ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆ. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪೃಥ್ವೀದೇವಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯ ನೇತ್ರಕಮಲಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಅರಳಿದವು. ಕೂಡಲೇ ಆ ವರಾಹ ಸ್ವಾಮಿಯು ಪೃಥ್ವೀದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ

ಆ ವರಾಹ ದೇವರು ನೆಲೆನಿಂತನು. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕಾನೇಕ ಮುನೀಶ್ವರರು, ವೈಖಾನಸರು, ಮಹಾಪುರುಷರು ಈ ಭೂವರಾಹ ದೇವರನ್ನು ಸಂತತವೂ ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ವರಾಹದೇವರ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟ ವಸ್ತು ಲಭಿಸುವದು.

ವರಾಹ ಮಂತ್ರ ಅದರ ಜಪವಿಧಿ, ಧ್ಯಾನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ ಫಲ

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತಮುನಿಯೇ! ಭಗವಾನ್ ವರಾಹದೇವನು ಪೃಥ್ವೀದೇವಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಋಷಭಾಚಲಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನಷ್ಟೇ! ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಆ ಭಗವಂತನು. ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಗೆ ಏನು ಹೇಳಿದನು? ಏನು ಕೇಳಿದನು? ಅವರೀರ್ವರ ನಡುವೆ ಯಾವ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯಿತು? ಆ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೇಳಿಸಿರಿ.

ಸೂತ:- ಮುನಿಗಳೇ! ನಿಮಗೆ ನಾನು ಈಗ ಯುಗಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಪಾವನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ವರಾಹ ರೂಪಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ನಾರಾಯಣ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಪೃಥ್ವೀದೇವಿಯು ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಅವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದಳು. ಅವನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಳು.

ಪೃಥ್ವಿ:- ದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮ! ಯಾವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ ನೀನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವಿ? ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಂತ್ರವು ಯಾವುದು? ಯಾವ ಮಂತ್ರದ ವಿಧಿಬದ್ಧವಾದ ಜಪದಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪರಮಧಾಮದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವದು? ಇದನ್ನು ನನಗೆ ಉಪದೇಶ ನೀಡು.

ಭೂದೇವಿಯು ಹೀಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತನಾದ ಆ ವರಾಹಸ್ವಾಮಿ ನಸುನಗುತ್ತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ವರಾಹ:- ದೇವಿ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಇದು ಪರಮ ಗೋಪನೀಯ. ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿ ಜನರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಎಂದೂ ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸಬಾರದು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರಾದ ಯೋಗ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕು.

''ಓಂ ನಮಃ ಶ್ರೀ ವರಾಹಾಯ ಧರಣ್ಯುದ್ಧಾರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ'' ಎಂಬುದೇ ಆ ಮಂತ್ರ. ವರಾಹಮಂತ್ರ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ಮುಮುಕ್ಷು ಪುರುಷರು ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಂತ್ರವು ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವದು ಜಾಪಕರಿಗೆ. ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಕರ್ಷಣನೇ ಋಷಿ, ವರಾಹನೇ ದೇವತೆ. ಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸು. ಶ್ರೀ ಎಂಬುದು ಬೀಜಾಕ್ಷರ, ದಿವ್ಯವಾದ ಈ ವಾರಾಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರೂ ಸದ್ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರೂ ಆದ ಸದ್ಗುರುಗಳಿಂದಲೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾಗಿ ನಾಕು ಲಕ್ಷ ಈ ವರಾಹಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ತುಪ್ಪ ಮತ್ತು ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಪಾಯಸದಂತೆ ಮಾಡಿ ಇದರ ದಶಾಂಶ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ವರಾಹ ಮಂತ್ರದ ದೇವತೆಯಾದ ವರಾಹ ದೇವನ ಧ್ಯಾನವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಾನು ಹೇಳಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯಾದ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ''ಸ್ಪಟಿಕ ಗಿರಿಯಂತೆ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಂಗಕಾಂತಿ. ಅರಳಿದ ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ನೇತ್ರಯುಗಲ. ವರಾಹದ ಮುಖ. ಶಾಂತ ಸ್ವರೂಪ. ಚತುರ್ಭುಜ, ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿನ್ಹ, ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆ ಹಾಗು ಕಮಲ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ, ಎಡತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಣೀದೇವಿ, ಪೀತಾಂಬರವನ್ನುಧರಿಸಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಅನೇಕ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಭೂಷಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಆ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀಕೂರ್ಮದ ಪೃಷ್ಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷ. ಅವನ ಹೆಡೆಯೇ ಒಂದು ಸಾವಿರ ದಳದ ಪದ್ಮ, ಆ ಸಹಸ್ರ ದಳದ ಕಮಲವೇ ಈ ವರಾಹ ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಸನ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ಚತುರ್ಭುಜದ ಆ ವರಾಹ ಸ್ವಾಮಿ'' ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಈ ವರಾಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ೧೦೮ ಬಾರಿ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವರ ಕಾಮನೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪೂರ್ಣ ಆಗುವವು. ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ಈ ಮಂತ್ರದ ಸಂತತ ಪುನಶ್ಚರಣದಿಂದ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯ.

ಭೂದೇವಿ:- ಪ್ರಿಯದೇವ! ಈ ಮೊದಲು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಯಾರು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರು? ಅವರಿಗೆ ಎಂಥ ಫಲ ದೊರಕಿತು?

ವರಾಹ:- ದೇವಿ! ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಎಂಬ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಮನು ಮಹಾರಾಜನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಂದ ಈ ಮಂತ್ರದ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಪಡೆದ. ಆ ಧರ್ಮ ಮನು ಇದೇ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ವರಾಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿದೆ ಆ ಮನು ಮುನಿಗೆ. ಅವನು ನನ್ನಿಂದ ತನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ. ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ ದುರ್ವಾಸರ ಶಾಪದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ಅವನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ. ನಿರಾಶನಾದ ಆ ನಾಕ ಲೋಕಾಧಿಪತಿಯು ಅಂತಿಮ ಉಪಾಯವೆಂದು ಈ ವರಾಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಸಂತತವಾಗಿ ಜಪಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ಅವನ ವಿಘ್ನ ವಿಡ್ಡೂರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಳೆದುಹೋದವು. ಈ ಮಂತ್ರ ಜಪದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸುರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಅವನಿಗೆ ಮರಳಿ ದೊರಕಿತು. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮುನಿಗಳು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಜಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸರ್ಪಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಅನಂತನಾಗನ ಹೆಸರನ್ನು ನೀನು ಕೇಳಿರುವಿಯಷ್ಟೇ! ಅಖಂಡ ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸಂಕರ್ಷಣನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಕಶ್ಯಪರಿಂದ ಈ ವರಾಹಮಂತ್ರ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಶ್ವೇತದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಈ ವರಾಹ ಮಂತ್ರದ ಸಂಖ್ಯೆಯಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಲ ಆವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಜಪಮಾಡಿದ.

ಆದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ. ಆ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಅವನು ಈಗ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ ತನ್ನ ಫಣಾ ಮಂಡಲದ ಮೇಲೆ. ಆದುದರಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಅಧಿಪತ್ಯ, ಗ್ರಾಮ, ಧಾಮ, ಹೊಲ ಮುಂತಾದ ಭೂಮಿಯ ಯಾವದೇ ಒಂದು ಭಾಗದ ಒಡೆತನವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವರಾಹ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಇದು ಸರ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರದ, ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧಿಕರ.

ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿವಾಸ ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ವಸುದಾನರ ಜನ್ಮ

ವರಾಹ:- ದೇವಿ ವಸುಮತಿ! ನಾನು ನಿನಗೆ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಅವಧಾನವನ್ನು ನೀಡು. ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಸತ್ಯಯುಗದಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಆಚರಿಸಿದರು ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪವನ್ನು. ಅದರಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವ ಆ ವಾಯುವಿನ ಮೇಲೆ ದಯೆತೋರುವದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯರಾದ ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿಯರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಇದೇ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಆ ಮಾರುತ ದೇವನಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರ್ಥದ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರದಲ್ಲಿ ಪರಮಪವಿತ್ರವಾದ ಆನಂದ ಎಂಬ ವಿಮಾನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತನು ನೆಲೆಸಿ ನಿಂತ. ಅಂದಿನಿಂದ ಕುಮಾರ ಕಾರ್ತಿಕೇಯನು ಈ ವಿಮಾನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ನಿರಂತರವೂ ವಾಸ ಮಾಡಿರುತ್ತಾನೆ ಅದೃಶ್ಯರೂಪದಿಂದ. ಹೀಗೆ ಮುಂದಾದರೂ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅವ್ಯಶ್ಯರೂಪದಿಂದ ಈ ಲಕ್ಷ್ಮೀವಲ್ಲಭನು ಆ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವರ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ ಭಕ್ತಿಯ ದಾರ್ಢ್ಯ ದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಗೋಚರನು ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಪೃಥ್ವಿ:- ಮಾನವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಂದೂ ಕಾಣದಿರುವ ಆ ಭಗವಂತನು ಮಹಾತ್ಮರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ವಿಮಾನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕರುಣಿಸುವನು.

ವರಾಹ:- ದೇವಿ! ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯು ಈ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಒಲಿದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಗೋಚರನಾದ ವೈಕುಂಠಪತಿ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಉಗ್ರ ತಪೋನಿಷ್ಠೆಗಳ ಫಲವಾಗಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ಈ ಭಗವತ್ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ- ''ಪ್ರಭು! ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ನಿವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕು.''

ವಿಷ್ಣು:- ದೇವಋಷಿಯೇ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿಮಾನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ. ಯೋಗ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವಾಗುವದು. ಅನಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದರ್ಶನವಾಗದು. ನಾಸ್ತಿಕರಿಗೆ ಈ ವಿಮಾನ ದರ್ಶನವೂ ಆಗಲಾರದು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವಂತೂ ಎಂದಿಗೂ ಆಗಲಾರದು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಮಾನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಂತತ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ಕರುಣಿಸುವನು. ಅತ್ಯುತ್ಕಟ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮಾನವರು ಕೂಡ ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವರು. ಆದರೆ ಪಾಪಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಭಗವದ್ದರ್ಶನದ ಯೋಗವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಮಾನ ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನು ಸ್ಕಂದ ದೇವನೂ ವಾಯುದೇವನೂ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿತ್ರವರ್ಮ ಮನೋರಮಾ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಆಕಾಶನೆಂಬ ಮಗನು ಜನಿಸಿದನು. ಮಿತ್ರವರ್ಮನ ಕುಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಭೂಷಣನಾಗಿದ್ದ ಈ ಆಕಾಶರಾಜ, ಅವನು ಶಕವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಧರಣೀ ಎಂಬ ರಾಜಕುಮಾರಿಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಗ್ನವಾದನು. ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಮಿತ್ರವರ್ಮರಾಜನು ತನ್ನ ಮುಪ್ಪಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ವೆಂಕಟಾಚಲ ಸಮೀಪದ ಪವಿತ್ರವಾದ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ಆಕಾಶರಾಜನು ತಂದೆಯ ನಂತರ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆಲ್ಲ ಏಕರಾಟ್ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಎನಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಭೋಗಭಾಗ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿದ್ದರೂ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಸಂಯಮಿ, ಸುಶೀಲ ಮತ್ತು ಧರ್ಮೈಕನಿಷ್ಠ. ಏಕಪತ್ನೀವ್ರತವು ಅವನ ಒಂದು ಆ ಜನ್ಮ ನಿಯಮ. ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಯಾದ ಧರಣೀದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯ ಅನುರಕ್ತಿ.

ಒಂದು ದಿನ ಧರ್ಮಧುರಂಧರನಾದ ರಾಜರ್ಷಿಯು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದನು. ಸರಣೀನದಿಯ ತಟಾಕವು ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಭೂಮಿ ಎಂದು ಪುರೋಹಿತರ ಸಲಹೆ. ಆದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಶೋಧಕಾರ್ಯ ನಡೆಸಿದ ಮಹಾರಾಜ. ಬಂಗಾರದ ನೇಗಿಲದಿಂದ ಸ್ವಯಂ ಆಕಾಶರಾಜನೇ ಹರಗತೊಡಗಿದ ಆ ಯಜ್ಞಭೂಮಿಯನ್ನು. ಹೀಗೆ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ನದೀತೀರವನ್ನು ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಹರಗುತ್ತ ನಡೆದಾಗ ಆ ಭೂಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಮಲವು ಅರಳಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಆ ಸ್ಥಳ ಕಮಲದ ಎಲೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕನ್ಯಾರತ್ನ. ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ. ಸರ್ವ ಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನ. ಬಂಗಾರದ ಗೊಂಬೆಯೋ? ಮಾನವೀಯ ಮಗುವಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ರಂಭೆಯೋ? ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪ್ರತಿಬಿಂಬೆಯೋ? ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ, ನೆರೆದ, ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂದೇಹ. ಕಮಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಆ ಕೂಸನ್ನು ಕಂಡು ಆಕಾಶರಾಜನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಆ ಕಮಲಕ್ಕಿಂತ ಅಗಲವಾದವು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ಮುಗ್ಧಮಗುವನ್ನು ತನ್ನ ನೀಳದೋಳುಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡ. ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡ. ''ಮಗು! ನನ್ನ ಮಗು! ನೀನು ನನ್ನ ಮಗಳೇ ಅಹುದು'' ನನ್ನ ಮಗಳು! ನನ್ನ ಮಗಳು! ಎನ್ನುತ್ತ ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡ. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ''ರಾಜನೇ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವಳು ನಿನ್ನ ಮಗಳೇ. ತಾವರೆ ಗಣ್ಣಿನ ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ನೀನೇ ತಂದೆಯಾಗಿ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡು.''

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆನಂದ. ಅವನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ನಗರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾರಾಣಿ ಧರಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು.

ಆಕಾಶರಾಜ:- ಪ್ರಿಯೆ! ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮರುಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆ ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮ ಮೊರೆ ಕೇಳಿದ. ಈ ಸುಂದರವಾದ ಮಗುವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ. ಭೂಗರ್ಭದಿಂದ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದ ಈ ಕನ್ಯಾಮಣಿ ನಮಗೊಂದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಕಾಣಿಕೆ. ಭಗವಂತನ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಎಳೆ ಕಂದ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಗಳಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ರಾಣಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿತ್ತು ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯ ಕಾಲುಗುಣ, ಭೂಮಿ ಪುತ್ರಿಯಾದ ಆ ಕನ್ಯಾರತ್ನವು ಆಕಾಶರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿರಿಸಿದ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಧರಣೀ ದೇವಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಗರ್ಭ ಧರಿಸಿದಳು. ನವಮಾಸ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಮುತ್ತಿನಂಥ ಒಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತಳು. ಆಗ ಮುಗಿಲಿನಿಂದ ಹೂಗಳ ಸುರಿಮಳೆ, ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇವದುಂದುಭಿಗಳ ಮಂದ್ರನಾದ. ಮಹಾರಾಜನು ಆಗ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದು ಎರಡೇ. ತನ್ನ ಛತ್ರ ಚಾಮರ ಮಾತ್ರ. ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನ ಮಗುವಿನ ನಾಮಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದನು. ಆಕಾಶರಾಜ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ವಸುದಾನ.

ಧರಣೀದೇವಿ! ಆಕಾಶರಾಜರ ಪುತ್ರನಾದ ವಸುದಾನನು ನೋಡಲು ಬಹು ಸುಂದರ. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಮುಖ. ಮನ್ಮಥನಂತೆ ರೂಪ, ಗುರುಹಿರಿಯರು ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ತಂದೆ ಶಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದ. ಗುರುಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅವನು ಪ್ರೌಢವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಶಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೀಣ. ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತ.

ಪೃಥ್ವಿದೇವಿ :- ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗನ ಹೆಸರು ವಸುದಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಆದರೆ ಭೂಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಏನೆಂದು ಇಟ್ಟಿದ್ದರು?

ವರಾಹ:- ದೇವಿ! ಆಕಾಶರಾಜ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತ. ಅವನಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಮಗಳು ಅನಿಂದ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯಶಾಲಿನಿ. ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಪದ್ಮದಂತೆ, ಬಣ್ಣವು ಪದ್ಮದ ಬಣ್ಣ, ಮುಖವು ಪದ್ಮದಂತೆ, ಕೈಕಾಲುಗಳು ಪದ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಅಯೋನಿಜೆಯಾದ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಪದ್ಮಾವತಿ ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವಳನ್ನು ಪದ್ಮಿನಿ, ಪದ್ಮಾಲಯಾ, ಪದ್ಮಾ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಮಗಳಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾಗತೊಡಗಿದಳು. ನವಯೌವ್ವನವು ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಳಲ್ಲಿ ಹರೆಯದ ಸಿರಿಯು ಹೊರಸೂಸುವಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು. ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧವಾದ ಅವಳ ಕಾಯಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಸಹಸ್ರಾರವೇ ಅರಳಿ ನಿಂತಂತಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಪದ್ಮಿನಿಯು ಗೆಳೆತಿಯರೊಂದಿಗೆ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಆ ವನ ಪ್ರಾಂತದ ಪರಿಸರದ ತುಂಬ ಹೂವಿನ

ಸುಗ್ಗಿ. ವಸಂತದ ವೈಭವ, ಚೈತ್ರ ಚುಂಬನದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಕಣ ಕಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೂ, ಹಣ್ಣು ಕುಡಿ, ಮಿಡಿ, ಹಾಗೂ ಹಸಿರಿನ ಐಸಿರಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿತ್ತು. ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೆಂಗಳೆಯರಿಗೆ ಹೂವಿನ ಹುಚ್ಚು. ದುಂಬಿಯಂತೆ ಹೂವಿನ ಹಿಂಡನ್ನು ಅರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯಿತು ಆ ಸಖಿಯರ ತಂಡ. ಅಕಸ್ಮಾತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿತು ನಾರದರ ಸವಾರಿ. ಸಖಿಯರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ತೋರಿದಳು ನಾರದರಿಗೆ. ಅವಳ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಕಳೆಕಾಂತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನಾರದರಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೌತುಕದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

ನಾರದ:- ಸುಂದರಿ! ನೀನು ಯಾರು? ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಏನು? ಸಾಮುದ್ರಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲೆ. ನಿನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ತೋರಿಸು.''

ಪದ್ಮಾವತಿ:- ಪೂಜ್ಯರೆ! ನಾನು ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳು. ಪದ್ಮಾವತಿ ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ಕೈಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಅದರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೇಳಿರಿ'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಕಮಲ-ಕೋಮಲವಾದ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ನಾರದರ ಮುಂದೆ ನೀಡಿದಳು. ಅದನ್ನು ನಾರದರು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಅನಂತರ ನುಡಿದರು.

ನಾರದ:- ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕರಕಮಲವನ್ನು ನಿರುಕಿಸಿದೆ. ಮುಖ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ತಲೆ ಗೋಲಾಕಾರ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುವಾದ ಉದ್ದವಾದ ಗುಂಗುರ ಗೂದಲು. ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ. ಹೊಂದಾವರೆಯಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಅರಳುಗಣ್ಣು. ಹವಳದಂತೆ ತುಟಿ, ಸಂಪಿಗೆಯಂತೆ ಮೂಗು, ಪ್ರಮಾಣ ಬದ್ಧವಾದ ದೇಹದ ನಿಲುವು. ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಚೈತನ್ಯದ ರಸವನ್ನೆ ಚಿಮ್ಮಿಸುವ ಚೆಲುವು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ನೀನು ಆ ಸಿರಿದೇವಿಯ ಹೊಸ ಅವತಾರ ಎಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುವದು. ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯನಾದ ವರನೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣ ಒಬ್ಬನೇ. ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನೇ ನೀನು ಕೈ ಹಿಡಿಯುವೆ'' ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದು ನಾರದರು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದರು.

ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ವಿವಾಹ

ಪೂಜ್ಯರಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರದರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಸಖಿಯರೆಲ್ಲರೂ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ''ಪ್ರಿಯ ಸಖಿ! ನಡೆ! ಈ ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುಗಂಧ ಪುಷ್ಪಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಬಳ್ಳಿವಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಅರಳಿ ನಿಂತಿವೆ. ಆ ಹೂಗಳನ್ನು ಹರಿದುಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಮುಂದೆ ನಡೆ'' ಎಂದು. ಪದ್ಮಾವತಿಯೂ ಸಖಿಯರೂ ಆ ವನವೀಥಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಲತಾಕುಂಜ ನಿಕುಂಜಗಳ ಮೇಲೆ ಅರಳಿ ಮುಗುಳು ನಗೆ ಸೂಸುತ್ತಲಿರುವ ಹೂಗಳನ್ನು ಹರಿಯುತ್ತ ನಡೆದರು. ಅವರ ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಎಲ್ಲ ಗೆಳತಿಯರು ಒಂದು ಹೆಮ್ಮರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ಓರ್ವ ಧೀರ ಪುರುಷನು ಆ ವನ್ಯಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡು ಕಾಮ ಕೂಡ ನಾಚಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಂಥ ಸೌಂದರ್ಯ ಆ ಧೀರಪುರುಷನದು. ಅವನ ಚಂಚಲ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ

ಮಿಂಚಿನ ಮರಿಗಳೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತಂತಿತ್ತು. ಅವನು ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಾರಂಗ ಎಂಬ ಬಿಲ್ಲನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ಬಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು ಕಟಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಕಂಕಣ. ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಭುಜ ಕಿರೀಟ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದೆಳೆಯ ಜನಿವಾರ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಆ ಕುದುರೆ ಸವಾರನದು ಮೋಹಕರೂಪ. ಮಾದಕ ಮಂದಹಾಸ, ಆಕರ್ಷಕ ನಿಲುವು. ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಮೈಕಟ್ಟು, ಅವನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲ ಆ ತರಳೆಯರು ಚಕಿತರಾದರು. ಆ ಅಶ್ವಾರೋಹಿ ಅಷ್ಟು ಸುಂದರ.

ಬೇಟೆ ಆಡುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಆ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಯ ವನಾಂತರದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದ ಆ ಬೇಟೆಗಾರನು ಕಾಡುಮಿಕವನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಹೆಮ್ಮರದ ದಟ್ಟವಾದ ನೆರಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯರ ಗುಂಪಿನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದ, ಬಂದು ಕೇಳಿದ ''ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಕಾಡುಮಿಕವು ಬಂದಿದ್ದಿತೆ? ಆಗ ಆ ಚಿಗರೆಗಂಗಳ ಚೆಲುವೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯ ಓರ್ವ ಚಪಲೆಯು ಎದ್ದುನಿಂತು ನುಡಿದಳು - ''ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಈ ಬನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಗೆ ಬಂದೆ ಏಕೆ ಬಂದೆ? ಇದು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ. ನಮ್ಮದೊರೆಯಾದ ಆಕಾಶರಾಜನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಅಭಯಾರಣ್ಯ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಕೂಡದು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳು ಅವಧ್ಯ. ಆಕಾಶರಾಜನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟಿರುವ ಈ ವನದಿಂದ ನೀನು ಬೇಗನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗು'' ಚಪಲೆಯ ಈ ಚತುರೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಹುಲ್ಲೆಗಣ್ಣಿನ ಹರೆಯದ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ತಮ್ಮ ಕಲಕಲ ಸದ್ದಿನಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಿದರು.

ಆಗ ಆ ಕುದುರೆಯ ಸವಾರನು ಆ ಯುವತಿಯರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುದುರೆ ಬಿಟ್ಟು ಕೆಳಗಿಳಿದನು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದನು - ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನೆಯರು ಯಾರು? ಈ ನಿಮ್ಮ ಕನ್ನೆಯರ ಬಳಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕಮಲದಂತೆ ಕಾಂತಿಶಾಲಿನಿಯಾದ ಈ ಚೆಲುವೆ ಯಾರು?

ಯುವತಿಯರು:- ವೀರಪುರುಷ, ಇವಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಒಡತಿ. ಹೆಸರು ಪದ್ಮಾವತಿ! ಇವಳು ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಇವಳು ಅಯೋನಿಜೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಪೃಥ್ವಿಯ ಒಡಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ ಹೊಂದಿ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ ಈ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾಮಿನಿ. ಸುಂದರಪುರುಷನೆ! ಇನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಏನು? ನಿನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಾನ ಯಾವುದು? ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು?

ಹೀಗೆ ಮುಗುದೆಯರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸದ ಮುಗುಳನ್ನು ಅರಳಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಆ ಧೀರ ಪುರುಷನು ತಾನು ನಸು ನಕ್ಕು ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದನು ''ಶುಭಾಂಗಿಯರೆ! ನನ್ನ ಹೆಸರು ಒಂದಲ್ಲ ಅನಂತ. ಅಪರಮಿತ. ಆದರೂ ತಪಸ್ವಿಗಳು ನನ್ನ ನಾಮರೂಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿ 'ಕೃಷ್ಣ' ಎಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಈ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳಿಗೆ ಸರಿದೊರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಧನುರ್ಬಾಣಗಳು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ವೆಂಕಟಾಚಲದ ನಿವಾಸಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನ ವೀರಪತಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಈ ನಿಬಿಡತರವಾದ ಬನಗಳ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕುಬಂದೆ.

ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಚಿಗರೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬಂದೆ. ಚಿಗರೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಈ ಚಿಗರೆಗಂಗಳ ಚೆಲುವೆ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಳು. ಆ ಹರಿಣವು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೋಗಲಿ ಈ ಹರಿಣಾಕ್ಷಿಯಾದರೂ ನನಗೆ ದೊರಕಬಹುದೆ?''

ಆ ಕುದುರೆ ಸವಾರನ ನೇರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಂಡದಂತಹ ಕೋಪ ಬಂದಿತು ಆ ಹೆಂಗಳೆಯರ ಹಿಂಡಿಗೆ. ಅವರ ಬಿಗಿದಮುಖ, ಏರಿದ ಹುಬ್ಬು, ನಿರಿಗೆಗಟ್ಟಿದ ಹಣೆ, ಗಂಟುಮೋರೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕೃಷ್ಣನು ಕೂಡಲೇ ತಾನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿದನು. ಕಾಲಿನಿಂದ ಅಶ್ವವನ್ನು ನೂಕಿದನು. ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಏರಿಬಂದನು. ತಾನಿದ್ದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದನು.

ಈ ಕೃಷ್ಣನು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ. ವೈಕುಂಠಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನೇ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಶ್ವದಿಂದ ಅವರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ರತ್ನಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಆ ರತ್ನ ಮಂಟಪದ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ಮೌಕ್ತಿಕ ಮಂದಿರದೆಡೆಗೆ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದ. ಆ ಮುತ್ತಿನ ಮನೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಈಗಲೂ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಆ ಚಿಗರೆಗಂಗ ಚೆಲುವೆಯದೆ ನೆನಪು. ಇಷ್ಟು ದೂರ ಏರಿ ಬಂದರೂ ಅವನಿಗೆ ಆ ನೀರೆ ತನ್ನ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತಂತೆಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪದ್ಮಾವತಿಯ ನೇತ್ರಪದ್ಮ, ಹಸ್ತಪದ್ಮ, ಪಾದಪದ್ಮ, ಮುಖಪದ್ಮ, ಪದ್ಮವರ್ಣ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಪದ್ಮ ಕುಂಜಗಳೇ ಅವನ ನೇತ್ರಪದ್ಮದ ಎದುರು ಸುಳಿದು ಅವನ ಹೃದಯ ಸರೋವರದ ತುಂಬ ದಳ ದಳವಾಗಿ ಅರಳಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ನಡೆದಿತ್ತು ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸ.

ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲವಾಯಿತು. ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಯ, ತಿರೆಯ ಉಡಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕಿಡಿ ಪುಡಿ ಉಗ್ಗಿದಂತಿರುವ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿಯಾದ ಬಿಸಿಲು. ಆಗ ಭೋಜನದ ವೇಳೆಯಾಯಿತೆಂದು ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಈ ಕೃಷ್ಣನ ಸಖಿಯಾದ ಬಕುಲ ಮಾಲಿಕೆಯು ಒಬ್ಬ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ, ಅವಳ ಕೈ ರಸಗೈ. ಅವಳು ಬೇಯಿಸಿದ ಷಡ್ರಸಾನ್ನಗಳೆಲ್ಲ ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪಕ್ವಾನ್ನ. ಅವಳು ಅಟ್ಟ ಬರೀ ಅನ್ನವು ಇವನ ಪಾಲಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ. ಈಗ ಅವಳು ಹೊತ್ತಾಯಿತೆಂದು ಲಗು ಬಗೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು.

ಅವಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಡಿಗೆಯ ಮಧುರಪಾಕದ ಸುಗಂಧವು ಘಮ ಘಮಿಸುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವಳು ಬಂದು ವಂದಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಸ್ವಾಮಿ ನಿಮೀಲಿತಲೋಚನ. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಏನನ್ನೋ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದು. ಇವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚೆಲ್ಲಾಟ. ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು. ಮಿದುವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ''ಒಡೆಯ, ಏಳು ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂಡು. ಪುರುಷೋತ್ತಮ, ನಿನಗಾಗಿ ನಾನು ಉತ್ತಮವಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಮಾಧವ ತಡಮಾಡಬೇಡ. ಈಗ ಮೊದಲು ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ:- ಸಖೀ! ನೀನು ಬಂದು ಬಹಳ ಹೊತ್ತಾಯಿತೆ? ನಾನು ಏನನ್ನೋ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಹಲವಾರು ಘಟನೆಗಳು ಸ್ಮೃತಿ ಗರ್ಭದ ಆಳವನ್ನು

ಸೀಳಿಕೊಂಡು ಇಂದು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಗುದುಮುರಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಲಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇಂದು ನನ್ನ ಮನಃಪಟಲದಲ್ಲಿ ಸುರಳಿ ಬಿಚ್ಚತೊಡಗಿವೆ. ಪವಿತ್ರವಾದ ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ರಾಮನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆಗ ವೇದವತಿ ಎಂಬ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯು ನನ್ನ ಯುಗಾಂತರ ಪ್ರಾಣಸಖಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಳು. ಆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಿಥಿಲಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಜನಕನಂದಿನಿಯಾದ ಸೀತೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ್ದಳು. ಶಿವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಭಂಗ ಮಾಡಿ ನಾನು ವರಿಸಿದೆ ಆ ಜನಕಕುಮಾರಿಯನ್ನು, ನನ್ನೊಡನೆ ಆ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ವನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಗೋದಾವರಿಯ ನದಿತೀರದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಾರೀಚ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಾನು ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಆಗ ರಾವಣನು ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಪಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ರಮದ ಅಗ್ನಿಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ನಿದೇವನು ರಾವಣನ ಈ ದುಷ್ಟ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ನನ್ನ ಮಡದಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಹಾ ಎಂಬ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸೀತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಸೀತೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವೇದವತಿಯನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿದ.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕಾಮಾಂಧನಾದ ರಾವಣನು ವೇದವತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮುಗ್ಧನಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬಲತ್ಕರಿಸಲು ಕೈ ಹಾಕಿದ. ಆ ಪಾಪಿಯ ಹಸ್ತ ಸ್ಪರ್ಶಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ನಾನು ಅಪವಿತ್ರಳಾದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡಳು ಆ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ. ತನ್ನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗೆಯಂತೆ ಅಪವಿತ್ರಮಾಡಿದ ರಾವಣನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಸಂಹರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಸಾಯುವಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಣತೊಟ್ಟಳು.

ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವಾಗ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತು ಈ ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಅದೇ ವೇದವತಿಗೆ ಸೀತೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟು ಉಡಿಸಿ ತೊಡಿಸಿ ಪಂಚವಟಿಯ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು ಕೂಡಿಸಿದನು. ಸೀತೆಯಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳ ರೂಪ. ಅಗ್ನಿದೇವನು ಮಾಡಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಅವಾಂತರವನ್ನು ಅರಿಯದ ಮುಗ್ಧ ರಾವಣನು ಆ ವೇದವತಿಯನ್ನೇ ಸೀತೆ ಎಂದು ಬಗೆದು ಬಲತ್ಕಾರದಿಂದ ಕರೆದೊಯ್ದು ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದನು.

ಮುಂದೆ ರಾಮನು ರಾವಣನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ರಾಮನ ಆಗ್ರಹದಂತೆ ಸೀತೆಯ ಅಗ್ನಿಪರೀಕ್ಷೆಯು ನಡೆಯಿತು. ಸೀತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವೇದವತಿಯು ರಾಮನ ಸಂಶಯದ ನುಡಿಗಳಿಂದ ನೊಂದು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡಳು. ಆಗ ಅಗ್ನಿದೇವನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಜನರಿಂದ ಪರಿಪೂಜಿತಳಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿದ ನಿಜವಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಅಗ್ನಿಯು ಚಿತೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಹೇಳಿದನು.- ''ಪ್ರಭು ರಾಮಚಂದ್ರ! ಈ ಸೀತೆ ಜಗಜ್ಜನನಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ. ಇವಳನ್ನು ರಾವಣನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಲಂಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಇವಳು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ತಾಯಿಯು ನನ್ನ

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಹಾದೇವಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತ ಇಷ್ಟು ದಿನ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ದಯದೋರಿ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಈ ರಾವಣನಿಂದ ಸೆಳೆದು ತರಲ್ಪಟ್ಟು ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ರಾಕ್ಷಸಿಯರ ಕಾಟಕೀಟಲೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದವಳು ಸೀತೆ ಅಲ್ಲ. ಸೀತೆಯ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ವೇದವತಿ. ಸೀತೆಗಾಗಿ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಈ ವೇದವತಿಯನ್ನು ನೀನು ಮರೆಯಬೇಡ. ಇವಳಿಗೆ ವರದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ನಿಜವಾದ ಸೀತೆಯನ್ನು ಇದೀಗ ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಕರೆತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಜಗಜ್ಜನನಿಯನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸು'' ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಜಾನಕೀದೇವಿಯನ್ನು ತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ರಾಮನಿಗೂ ತನ್ನ ನಿತ್ಯ ಅವಿಯೋಗಿನಿ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಸೀತಾರೂಪ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಆನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು.

ಆಗ ಆ ಸೀತಾದೇವಿಯು ವೇದವತಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ನನ್ನ (ರಾಮನ) ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು - ''ಪ್ರಭು! ಈ ವೇದವತಿಯು ನನಗಾಗಿ ನನ್ನ ರೂಪತಾಳಿ ರಾವಣನಿಂದಲೂ, ರಕ್ಕಸಿಯರಿಂದಲೂ ಪಡಬಾರದ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ದುಃಖವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೇ ಉಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ಸುಖದಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಡವೆ? ಆದುದರಿಂದ ನೀವು ಅವಳನ್ನು ಪತ್ನಿ ಎಂದು ಅಂಗೀಕರಿಸಬೇಕು.

ರಾಮ:- ಪ್ರಿಯ ಜಾನಕಿ! ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಇದು ರಾಮಾವತಾರ, ಏಕ ಬಾಣ, ಏಕ ವಚನ, ಏಕಪತ್ನಿ, ಈಗ ನಾನು ಇವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರೆ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಮನದನ್ನೆಯಾದ ನಿನ್ನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಡೆಸುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇವಳು ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಪೂಜಿತಳಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಲಿ, ಅನಂತರ ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿ. ಆಗ ಇವಳನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತಿನಂತೆ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವೆನು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ವೇದವತಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೆ. ಬಕುಲಾವಲಿಕೆ! ಈಗ ಆ ಕಾಲವು ಸನ್ನಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಇದೀಗ ನಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನಷ್ಟೆ! ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉಪವನದಲ್ಲಿ ಆ ವೇದವತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ನಾರಾಯಣಪುರದ ಆ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಆಕಾಶ ರಾಜನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಗರ್ಭದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂದಿನ ವೇದವತಿ ಇಂದಿನ ಪದ್ಮಾವತಿ. ಇವಳಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯದೇ ರೂಪ. ಸೀತೆಯದೇ ಗುಣ, ರುಕ್ಮಿಣಿಯದೇ ಕಾಂತಿ, ಸತ್ಯಭಾಮೆಯದೇ ಧೈರ್ಯ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಈಗ ಇವಳೊಬ್ಬಳು ನನಗಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಬಂದ ಸಿರಿದೇವಿ. ನಾನು ಹಿಂದೆ ಸೀತಾದೇವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವರವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸುವ ಕಾಲವು ಬಂದಿದೆ. ಬಕುಲಾವಲಿಯೇ! ನೀನು ಕೂಡ ಈಗ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡು. ನಾನು ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಂಟು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾ.

ಆಗ ಬಕುಲಾಮಾಲಿಕೆಯು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ನಮಿಸಿದಳು. ಹೊಂಬಣ್ಣದಿಂದ ಹೊಳೆಯುವ ಒಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿದಳು. ನಾರಾಯಣಪುರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು

ಕೇಳಿದಳು. ಕೃಷ್ಣ ತೋರಿದ ದಾರಿಯಿಂದ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಿಂದ ಇಳಿದು ಅಶ್ವಾರೂಢಳಾಗಿ ನಾರಾಯಣಪುರಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೆಲ್ಲದ ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಲುಕುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕಲಾಲಾಪವನ್ನೂ, ಲತಾಕುಂಜಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಗಳ ಬಂಡನ್ನು ಉಂಡು ಝೇಂಕರಿಸುವ ಭ್ರಮರಗಳ ಗೀತ ಗುಂಜಾರವವನ್ನೂ ಕೇಳಿ, ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಕಲ್ಹಾರಗಳ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಕುಲಕುಲಿಸುವ ಸರೋವರಗಳನ್ನೂ ಹಾಗು ಪಶುಪಕ್ಷಿ ಖಗಮೃಗಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯ ಮನಸ್ಸು. ಅವಳು ಹಾಗೇ ನಡೆಯುತ್ತ ಅರಣಿ ನದಿಯ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂಗಳ ಸುಂದರ ಹಂದರಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆಗು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವಳು ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಇಳಿದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚಹೊತ್ತು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದಳು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜಭವನದಿಂದ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಲ್ಲಿ ಹಾದು ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಖಿಯರೇ, ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯು ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಳು. ''ಮೋಹನಾಂಗಿಯರೇ! ನೀವು ಯಾರು? ನೀವು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟ ಆಭರಣಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ ನೀವು? ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾರ್ಯವಾದರು ಯಾವುದು?

ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯರೆಲ್ಲರೂ ನಸುನಗುತ್ತ ನುಡಿದರು.

ಸ್ತ್ರೀಯರು:- ನಾವು ಆಕಾಶರಾಜನ ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಇರುವೆವು. ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನಮ್ಮ ಜೀವದ ಗೆಳತಿ. ಒಂದು ದಿನ ಆ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯ ಉಪವನದ ಕಕ್ಷೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ತುಸು ದೂರ ವನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಪಾವಚಯಕ್ಕೆಂದು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಡೆಗೂ ಬಳ್ಳಿವಾಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ರಂಗ ರುಚಿ ಗಂಧಗಳಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಹೂಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಬುಟ್ಟಿಗಳ ತುಂಬ ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆವು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓರ್ವ ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ ಸುಂದರ ತರುಣನು ಆಗಮಿಸಿದನು. ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಯಂತೆ ಶಾಮಸುಂದರ ದೇಹ, ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನಿವಾಸದ ಕುರುಹು ಆದ ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ. ಚಂದ್ರನಿಗಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ. ತುಟಿಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಮಂದಹಾಸದ ರಜತರೇಖೆ, ಕಟಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪುವ ಪೀತಾಂಬರ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಧನುರ್ಬಾಣ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಕಿರೀಟ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ, ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗದ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮೌಕ್ತಿಕಮಾಲೆ, ಇಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಆ ಯುವಕನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ನಮ್ಮ ಗೆಳತಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ- ''ಸಖಿಯರೇ! ಅಗೋ ಅತ್ತ ನೋಡಿರಿ. ಆ ತುರಗಾರೂಢನಾದ ತರುಣನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ? ಎಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ? ವಿಚಾರಿಸಿರಿ'' ಎಂದಳು. ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ನಾವು ಅವನ ಬಳಿ ಬಂದು ಅವನ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾತನಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ಶರೀರಿಯಾದ ಆ ಯುವಕನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನು ಹೋದಕೂಡಲೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣ ಸಖಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಳು. ನಾವು ಹಾಗೇ ಅವಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದೆವು.

ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜ ದಂಪತಿಗಳು ರಾಜಕುಮಾರಿಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದರು. ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿದರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳಾದ ದೇವಲೋಕದ ಗುರು, ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವಳ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಆಗಲೇ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು.-ರಾಜೋತ್ತಮ! ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಓರ್ವ ವೀರಪುರುಷನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾಳೆ. ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಬಂದ ಸುಂದರ ತರುಣನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸು ಮುಗ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇವಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹ ಮಾಡು. ''ಇವರಿಬ್ಬರ ವಿವಾಹ ಒಂದು ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪ.''

ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೀಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು ಆ ಜ್ಯೋತಿ ಮಾರ್ತಂಡರು. ಅನಂತರ ಆಕಾಶರಾಜನು ತನ್ನ ಊರಲ್ಲಿಯ ವೈದಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು-ವಿಪ್ರೋತ್ತಮರೆ! ನೀವು ಇಲ್ಲಿಯ ಶಿವಮಂದರಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಹಾದೇವಗೆ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ಮಗಳ ಅನಿಷ್ಟವು ದೂರವಾಗಲಿ'' ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿ ಆಕಾಶರಾಜನು ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದು ಮಹಾದೇವರ ಅಭಿಷೇಕ ಹಾಗೂ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಶಿವಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದನು. ಮಹಾರಾಜರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಶುಭಾಂಗಿಯೇ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರುವೆ? ಏನು ಕಾರ್ಯ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಚಾರ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸು. ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡು. ನೀನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ಈ ಕುದುರೆಯು ದೇವಲೋಕದ ದಿವ್ಯಾಶ್ವದಂತೆ ತೋರುವದು. ನೀನು ಈಗ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬಂದಿರುವೆಯಾ?

ತರುಣವಯದ ಆ ತರಳೆಯರ ಸರಳ ಮಾತು ಹಾಗು ನೇರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಗೆ. ಮಧುರಕಂಠದಲ್ಲಿ ಮೃದುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅವಳು ಉತ್ತರ ನೀಡಿದಳು- ''ಸಖಿಯರೆ! ನಾನು ವೆಂಕಟಾಚಲದಿಂದ ಈ ಕುದುರೆ ಏರಿಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾರಾಣಿ ಧರಣೀದೇವಿಯವರನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ ನನಗೆ. ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ದರ್ಶನವು ಆಗಬಹುದೆ?''

ಅವಳ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಕನ್ಯೆಯರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ''ಶುಭಾಂಗಿಯೇ! ನಾವು ಈಗ ಅರಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಹೊರಟಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದರೆ ನಿನಗೆ ಮಹಾರಾಣಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುವದು.'' ಅನಂತರ ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯು ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಣಿ ಧರಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಸಖಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೇಳಿಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳೂ ಮಹಾದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಭಿಷೇಕ ಹಾಗು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಮರಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ತುಸುಗುಣವಾಗಿ ಕಣ್ಣುತೆರೆದು ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ತಾಯಿ ಧರಣೀದೇವಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ತಾವು ಮಾಡಿಸಿದ ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕ ಕೂಡಲೇ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಅವಳು ಮಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಕುಳಿತು

ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಬೆನ್ನನ್ನು ನೇವರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದಳು- ''ವತ್ಸೆ! ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು? ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ ಹೇಳು? ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯತಮವಾದ ವಸ್ತು ಯಾವುದು?

ಪದ್ಮಾವತಿ:- ತಾಯಿ! ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮನಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೇ ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತಮ! ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟತಮ, ಪೂಜ್ಯತಮ, ಪ್ರಿಯತಮ, ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಯಾವನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರುವರೊ ಯಾರು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವನೊ ಮತ್ತು ಈ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು, ಅಳಿವು, ಉಳಿವು, ನೋವು, ನಲಿವು, ಬಂಧ, ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಯಾವನು ಏಕಮಾತ್ರ ಕಾರಣನಾಗಿರುವನೋ ಅಂಥ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವನ್ನೆ ನಾನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಿ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸು.

ಧರಣೀದೇವಿ:- ಮಗಳೆ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಆ ಪರಾತ್ಪರ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಿ? ಅವನ ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು.

ಪದ್ಮಾವತಿ:- ಅಮ್ಮ! ಆ ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ವೇದವೇದಾಂತಗಳ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ತತ್ಪರರಾಗಿ ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸಂತತವೂ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನ ಮಾಡುವವರು ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತರು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ನುಡಿಯುವದು ಸತ್ಯ, ನಡೆಯುವದು ಧರ್ಮ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದೋಷವನ್ನು ಅವರು ಎಂದೂ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವದಿಲ್ಲ, ಪರನಿಂದೆಯಿಂದ ದೂರ. ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಅವರು ಮುಟ್ಟರು. ಪರಸ್ತ್ರೀಯರು ಎಷ್ಟೇ ಸುಂದರಿಯರಾಗಿದ್ದರೂ ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಂಧರು, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯಾಯುಕ್ತರು. ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ವಿಷ್ಣುವೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಅವನ ಧ್ಯಾನಗಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರು, ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಎಂದು ಬಗೆದು ನಿರಂತರವೂ ಅವನ ಆರಾಧನೆ, ಉಪಾಸನೆ ಪೂಜನ, ಭಜನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರನ್ನೆ ವೈಷ್ಣವ ಭಕ್ತರೆಂದು ಗುರುತಿಸು. ಇಂಥ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರು ಮಾತ್ರ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಮ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹರಾಗಿರುವರು. ಇಂಥ ಭಕ್ತರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯನಾದ ಆ ನಾರಾಯಣನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರನ್ನೂ ವರಿಸಲಾರೆ. ಶ್ಯಾಮಸುಂದರನಾದ ಆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಗಲಿರುಳು ಅಚ್ಯುತ ಅನಂತ, ನಾರಾಯಣ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ, ವಾಸುದೇವ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅವನ ನಾಮಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಹರಿ, ಕೃಷ್ಣ ಅಚ್ಯುತ ಮುಂತಾಗಿ ಅವನ ನಾಮಗಳನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಅವನನ್ನು ಹೊಂದುವ ಬಯಕೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಜೀವಧಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಭಗವಂತನೊಡನೆ ನನಗೆ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವು ಒದಗಿ ಬರುವಂತೆ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.''

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಪದ್ಮಾವತಿ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮೌನ ತಾಳಿದಳು. ಮಗಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ತಾಯಿ ಧರಣೀದೇವಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು

ಬಯಸುವದು ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿ ಸ್ಥಿತಿ ಸಂಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು. ನಾವು ಹುಲುಮಾನವರು. ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಸಂಬಂಧವು ನಮಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವದು ಎಂತು? ಈ ಆಲೋಚನೆಯು ದುರಂತ ಚಿಂತಾರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಅವಳ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಕೊರೆಯತೊಡಗಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ? ಎಂದು ಆಲೋಚಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಕುಲಾಮಾಲಿಕೆಯು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದಳು. ಮತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಅಭಿಷೇಕ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮರಳಿ ಬಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ರಾಣಿಯು ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿ ವಸ್ತ್ರದಾನ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಧರಣೀದೇವಿಯು ಬಕುಲ ಮಾಲಿಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಕೇಳಿದಳು- ''ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ? ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನಿನಗೆ ಏನು ಕೆಲಸ? ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಜ ಹೇಳು.''

ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆ:- ರಾಜ ಮಹಿಷಿ! ನಾನು ಇದೀಗ ವೆಂಕಟಾಚಲದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆ. ನನ್ನ ಒಡೆಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾನು ಅವನ ಪರಿಚಾರಿಕೆ. ಅವನನ್ನು ನಾನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇನೆ. ಈ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಒಂದು ದಿನ ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಉಚ್ಚೈಶ್ರವದಂಥ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಸಮೀಪದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಮೃಗಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರಣಿ ನದಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಆ ನದೀ ತೀರದ ಸುಂದರವಾದ ಹೂವಿನ ಹಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಹೂ ಕೊಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆ ಚಂಚಲಾಕ್ಷಿಯರ ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಿಂಚಿನ ಮೂರುತಿಯಂತಿದ್ದ ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೋರೈಸಿತು. ಮನಸ್ಸು ಅವಳಿಗಾಗಿ ಹಾರೈಸಿತು. ಬನದೇವತೆಯಂತಿದ್ದ ಆ ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಬಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಅವನು ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು- ''ಸುಕುಮಾರಿಯಾದ ಈ ಕುಮಾರಿ ಯಾರು?'' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅವನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕನ್ಯೆಯರು- ''ವೀರಪುರುಷ,! ಇವಳು ನಮ್ಮ ಒಡತಿ ಹಾಗು ನಮ್ಮ ಗೆಳತಿ, ಆಕಾಶರಾಜನ ಮಗಳು'' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು.

ಇಷ್ಟು ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ಆ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿಕೊಂಡು ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದನು- ''ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆ! ನೀನು ಈಗ ಆಕಾಶರಾಜನ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಂತಃಪುರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟರಾಣಿ ಧರಣೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಾಣು. ಮೊದಲು ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ನನಗಾಗಿ ಪದ್ಮನಯನೆಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನವಿಸು. ರಾಜರಾಣಿಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಾ.'' ಎಂದು ಆದೇಶವಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾರಾಣಿಯೇ! ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ನನಗೆ ಹೀಗೆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ ಬಳಿಕ

ನಾನು ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ, ಅವನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಕನ್ಯಾರತ್ನದ ಸಲುವಾಗಿ ವರಪಕ್ಷದವರ ಕಡೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀವು ಮಹಾರಾಜರು ಹಾಗು ಮಂತ್ರಿ ಪರವಾರದೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನಿಮಗೆ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.''

ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಟ್ಟರಾಣಿ ಧರಣೀದೇವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರಮೋದವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕೂಡಲೇ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ ಸಮಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂತಸದಿಂದ ಅರುಹಿದಳು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಹಿಗ್ಗು ಗರಿಗೆದರಿ ನಸುನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು. ''ನನ್ನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅಯೋನಿಜೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಭೂಗರ್ಭ ಸಂಭೂತೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತು. ಈ ನನ್ನ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯನ್ನು ವೆಂಕಟಾಚಲ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ತನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯಾಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಂದು ನನ್ನ ಮನೋರಥವು ಪೂರ್ಣವಾಯಿತು. ನಾನು ಧನ್ಯ. ನಮ್ಮ ಕುಲವೇ ಮಾನ್ಯ ಎಂದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ವಿಚಾರವು ಏನಿದೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.''

ಮಹಾರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತ ಎಲ್ಲರೂ ಆನಂದ ಭರಿತರಾದರು. ಮತ್ತು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು- ''ಭೂಪತಿಯೆ! ನೀನು ಹೇಳಿದ ಸಂಗತಿ ಸತ್ಯವಾದರೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಾರ್ಥರು. ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತನು ಯಾಚಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಮಾನವೀ ಅಲ್ಲ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅವತಾರವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಡಮಾಡಬೇಡ. ''ಶುಭಸ್ಯಶೀಘ್ರಂ'' ಕೂಡಲೇ ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಸು. ವಿವಾಹ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡು.''

ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮಹಾರಾಜ ಮಂತ್ರಿಪುರೋಹಿತರ ಈ ಸಲಹೆಗೆ. , ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಕರೆಕಳುಹಿಸಿದ ಅಮರಗಣದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು. ಆವ್ಹಾನ ತಲುಪಿದ ತಕ್ಷಣ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರು. ಅವರಿಗೆ ಆದರ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು. ''ಗುರುವರ್ಯರೇ! ಮೃಗಶಿರಾ ಕನ್ಯೆಯ ಜನ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರ, ಶ್ರವಣಾ ವರನ ನಕ್ಷತ್ರ. ಇವೆರಡೂ ವಧೂವರರ ಲಗ್ನಕುಂಡಲಿಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ.''

ಬೃಹಸ್ಪತಿ:- ಎರಡೂ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ವರ ಹಾಗು ಕನ್ಯೆಯರ ಭಾವೀ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಉತ್ತರಾ ಫಾಲ್ಗುಣೀ ನಕ್ಷತ್ರವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳ ಮತ. ಆದುದರಿಂದ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಉತ್ತರ ಫಲ್ಗುಣಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಈ ವಧೂ ವರರ ವಿವಾಹ ಮಂಗಲಕಾರ್ಯವು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೆರವೇರಲಿ.''

ದೇವಗುರುಗಳ ಈ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಮ ಪ್ರಹರ್ಷ ವಾಯಿತು. ಅವರು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಕನ್ಯೆಯ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಬಕುಲ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜೋಚಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಗೌರವಿಸಿ ಹೇಳಿದರು-''ಶುಭಾಂಗಿಯೇ !

ನೀನು ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಕೃಷ್ಣರೂಪಿ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾ ಫಾಲ್ಗುಣ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ನಾವು ನಮ್ಮ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಎಲ್ಲ ವೈವಾಹಿಕ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು.

ಕೃಷ್ಣನ ಸೇವಿಕೆಯೂ ಸಖಿಯೂ ಆದ ಬಕುಲ ಮಾಲಿಕೆಗೆ ವಿವಾಹ ಮಂಗಲ ಮುಹೂರ್ತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ರಾಜನು ಅವಳೊಡನೆ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಜತೆ ಮಾಡಿ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಕಳಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಇತ್ತ ಇಂದ್ರ ವಾಯು ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಕೊಂಡು ಬರಲು ತನ್ನ ಚಿರಂಜೀವಿಯಾದ ವಸುದಾನನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ವಿಶ್ವ ಕರ್ಮನನ್ನು ಕರೆಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಬರಲಿರುವ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೆ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ನಗರವನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಲು ಹೇಳಿದನು. ವಿಶ್ವಕರ್ಮನು ಕೆಲವೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ನಾರಾಯಣ ಪುರವನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿದನು.

ಇತ್ತ ಬಕುಲ ಮಾಲಿಕೆಯು ಅವಧೂತ ವರೇಣ್ಯರಾದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಜೊತೆಗೆ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ರತ್ನ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ವಿರಾಜನಾಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಕುಲಮಾಲಿಕೆಯು ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನುಡಿದಳು. ''ಪ್ರಭು! ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಕಾರ್ಯವು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಿನಗೆ ನಿವೇದನೆ ಗೈಯಲು ಅವಧೂತ ಶಿರೋಮಣಿಗಳಾದ ಶುಕಮುನಿಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.''

ಆಗ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿದರು. ''ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ! ಭೂದೇವಿಯ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ನನ್ನ ಮುಖಾಂತರ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ''ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸು. ನನ್ನ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಾನು ಯಾವಾಗಲು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಳು, ಸೇವಕಿ, ಹಗಲಿರುಳು ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಧಾರೆ ಎರೆದು ಕೊಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದಯಮಾಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಕೃತಾರ್ಥಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.''

ಶುಕ ಯೋಗಿಗಳ ಈ ಪ್ರಿಯವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಭಗವಂತನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಆನಂದದ ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಹೇಳಿದ. ''ಅವಧೂತನಾದ ಶುಕಮುನಿಯೆ! ಈಗ ಈ ವಿವಾಹದ ಒಸಗೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ನೀನು ಸೀತೆಯ ಸಂದೇಶ ವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಹನುಮಂತನಂತೆ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುವೆ. ಈಗ ನೀನು ನನ್ನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಮರಳಿ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸು- ''ದೇವಿ! ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಾದ ನಾನು ದೇವತಾ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಮಂಗಲಕರವಾದ ವಿವಾಹ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾಣಿಗ್ರಹಣ ಮಾಡುವೆನು.

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕುರುಹು ಆಗಿ ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿಯ ಈ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಶುಕಾಚಾರ್ಯರೊಡನೆ ನಿನಗಾಗಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿಯ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಶುಕಮುನಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು.

ತಮ್ಮ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮನೋವೇಗದಲ್ಲಿ ಚಲಿಸಬಲ್ಲ ಆ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರು ವೆಂಕಟಾಚಲದಿಂದ ಹೊರಟು ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶರಾಜನ ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದರು. ಭಗವಂತನು ಕೊಟ್ಟ ತುಳಸೀಮಾಲಾ ರೂಪವಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ರಾಜ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ವೈವಾಹಿಕ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತ ಆಗಮನದ ವಾರ್ತೆನಯ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತಸದುಂಬಿದಳು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯಾದ ವನಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಡಿದು ಕೊಂಡಳು. ಭಗವಂತನ ಶುಭಾಗಮನವನ್ನು ಪ್ರತೀಕ್ಷಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ಇತ್ತ ಆಕಾಶರಾಜನು ಕೂಡ ಆನಂದ ತುಂಬಿದ. ಮಹಾರಾಣಿಯು ಸಂತೋಷ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ದಂಪತಿಗಳಿಬ್ಬರು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಕರೆಕಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು- ''ಸುಧಾಕರ! ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಯಾವುದು? ಪಕ್ವಾನ್ನ ಯಾವುದು? ಎನ್ನುವದು ನಿನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಭಗವಂತನ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ರಸಪಾಕಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸು.'' ಹೀಗೆ ಆಕಾಶರಾಜನು ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಾನು ವೆಂಕಟಾಚಲಪತಿಯ ಶುಭಾಗಮನದ ಮಾರ್ಗ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದನು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಪುತ್ರ, ಪುತ್ರಿ, ಮಿತ್ರ ಕಲತ್ರ ಮಂತ್ರಿ ಸೇನಾಪತಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಆ ಮುಕುಂದನ ಆಗಮನವನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು.

ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರ ಸಂಗಾತಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಪರಮಾತ್ಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ವಿವಾಹದ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆಜ್ಞೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು? ನಾನು ಮುಂದೆ ತಾ ಮುಂದೆ ಎಂದು ಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನುಗ್ಗಿ ಬಂದರು ಎಲ್ಲ ಸುರೋತ್ತಮರ ಸುಂದರಿಯರು.

ಸರಸ್ವತಿಯು ಚಾಮರ ಹಿಡಿದಳು ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಗೌರಿಯ ಚಾಮರ ಸೇವೆ, ಶಚೀದೇವಿಯು ಛತ್ರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಳು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರುತಿದೇವಿಯು ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಸ್ಮೃತಿದೇವಿಯು ಅನೇಕ ವಸ್ತು ಒಡವೆ, ಅಲಂಕಾರಾಭರಣಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಪ್ರೀತಿದೇವಿಯು ಸುಗಂಧಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತಳು. ಧೃತಿದೇವಿಯು ಕನ್ನಡಿ ತೋರಿಸಿದಳು. ಶಾಂತಿದೇವಿಯು ಕೃಷ್ಣನ ಲಲಾಟಕ್ಕೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ತಿಲಕವನ್ನಿಟ್ಟಳು. ಜಯಾ-ವಿಜಯಾ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಸಖಿಯರು ಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿದರು.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಿಯರು ಅಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ತಾನೇ ಎದ್ದು ಎಣ್ಣೆಯ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪೂಸಿಸಿದಳು. ಆಕಾಶಗಂಗಾ ಮೊದಲಾದ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಬಂಗಾರದ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು

ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರ ಜಲವನ್ನು ಸರಿದು ಕುಂಭಾಭಿಷೇಕಗೈದು ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು.

ಅನಂತರ ಹಣೆಗೆ ಚಂದನ ತಿಲಕವಿಟ್ಟು ರೇಶ್ಮೆಯ ಪೀತಾಂಬರ ಉಡಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊಡಿಸಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಕಿರೀಟವನ್ನು ಇಡಿಸಿದಳು. ಹತ್ತೂ ಬೆರಳುಗಳಿಗೂ ಬಂಗಾರದ ಉಂಗುರಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿದಳು. ಅಭ್ಯಂಗ ಹಾಗೂ ಅಲಂಕಾರದ ವಿಧಿ ಎಲ್ಲವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಧೃತಿದೇವಿಯು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು.

ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುವು ಸ್ವಯಂ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರಧಾರಣ ಮಾಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಂದಿಗೆ ಗರುಡಾರೂಢನಾದನು. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವ, ಮಹಾದೇವ, ಇಂದ್ರ, ವರುಣ, ಯಮ, ವಾಯು, ಕುಬೇರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಅವನ ಸೇವೆಗೆ ಉಪಸ್ಥಿತರಾದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ, ವಶಿಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ಮುನಿಪುಂಗವರಿಂದಲೂ ಸನಕ ಸನಂದನಾದಿ ಯೋಗೀಶ್ವರರಿಂದಲೂ, ಅನ್ಯಾನ್ಯ ದೇವದಾನವ ಮಾನವ ಜಾತಿಯ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಂದಲೂ ಒಡಗೂಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು.

ಭಗವಂತನ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದೇವ ದುಂದುಭಿಗಳ ಮೊಳಗು, ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಚನ, ವೇದಮಂತ್ರಗಳ ಮಂಜುಘೋಷ, ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತುಂಬರು ನಾರದ ಮೊದಲಾದ ಗಂಧರ್ವರ ಗುಣಗಾನ. ಎದುರು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರ ನರ್ತನ. ಇದರ ಹಿಂದೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಭಗವನ್ನಾಮ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ನರನಾರಿಯರ ಗುಂಪು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಕುಲಮಾಲಾ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ದೇವತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು,

ಹೀಗೆ ಪ್ರಚಂಡ ಸಾಗರದಂತೆ ವರಪಕ್ಷದ ಈ ನಿಬ್ಬಣವು ಆಕಾಶರಾಜನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇತ್ತ ವಧೂಪಕ್ಷದವರು ಕೂಡ ಈ ಮೊದಲೇ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಅಂಬಾರಿಯ ಹಾಕಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪುರ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ಗೋಪುರ ದ್ವಾರದ ಬಳಿಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ರಾಜಧಾನಿಯ ಅಗಸೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿದನು. ಪದ್ಮಾವತಿಯಾದರೂ ಕೂಡ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಆನಂದ ಪುಲಕಿತಳಾಗಿ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿ ಅವನ ಚಾರು ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ನೇತ್ರಕಾಂತಿಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಈಡಾಡಿದಳು. ಎರಡೂ ವಾಹನ ಗಳಾದ ಗರುಡ ಗಜೇಂದ್ರರೂ ಇನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ಹೂವಿನ ಹಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ತನ್ನ ನೀಳದೋಳುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಐರಾವತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಪದ್ಮಾವತಿಯು ಕೂಡ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕುಸುಮ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನಾರಾಯಣನ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಅನಂತರ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಹಗಳನ್ನಿಳಿದು ವಿವಾಹ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು.

ಆ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಮುಂದೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಂಕುರಾರೋಪಣ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೀಮಾಂತಪೂಜೆ, ವರಪೂಜೆ, ವಾಜನಿಶ್ಚಯ, ಅಕ್ಷತಾರೋಪಣ,

ವಿವಾಹಹೋಮ, ಲಾಜಾಹೋಮ, ಕಂಕಣಬಂಧನ, ವಧೂಪ್ರವೇಶ, ಮುಂತಾದಎಲ್ಲ ವೇದೋಕ್ತ ವಿವಾಹ ವಿಧಿಯನ್ನು ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ನಾಕುದಿನ ಒಳ್ಳೆ ವೈಭವದಿಂದ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವವು ಸಾಂಗವಾಗಿ ಸಂಪನ್ನ ವಾಯಿತು. ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಬೀಗರಿಗೂ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಲೋಕ ಲೋಕಾಂತರಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಅತಿಥಿ, ಅಭ್ಯಾಗತರಿಗೂ, ಎಲ್ಲ ಬಡ ಬಗ್ಗರಿಗೂ, ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರಿಗೂ, ಆವಿಪಾಲ, ಗೋಪಾಲರಾದಿಯಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಮಾನವರಿಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರತಿದಿವಸವೂ ತಿಂದಷ್ಟು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ, ಉಂಡಷ್ಟು ಪಕ್ವಾನ್ನ, ಬಯಸಿದಂತೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ತಿಂಡಿ, ತೀರ್ಥ, ಪಾನೀಯ ಪ್ರಸಾದಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಕ್ವಾನ್ನ ತಿಂದು ತೇಗಿ ತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ತಣಿದು ಆಕಾಶರಾಜನ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಹಾಡಿದರು. ಇದಲ್ಲದೆ ರಾಜನು ಎಲ್ಲ ಬೀಗರ ವೃಂದದವರಿಗೂ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಬಂಗಾರದ ನಾಣ್ಯಗಳ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಪ್ತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನಾಕು ದಿನ ಅದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಮದುವೆಯು ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬದಂತೆ ವೈಭವದೊಡನೆ ನೆರವೇರಿದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆಕಾಶರಾಜನ ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು, ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ನಿಬ್ಬಣವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು.

ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣನು ಪದ್ಮಾವತಿ ಹಾಗು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ರುದ್ರ, ವಾಯು, ವರುಣ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಆಕಾಶರಾಜನು ಮಗಳು ಅಳಿಯಂದಿರಿಗಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ವರೋಪಚಾರ ಹಾಗು ಕಾಣಿಕೆಗಳಿಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಲೆಕ್ಕವೇ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಆಭರಣ ಅಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲದೆ ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಗದು ನಿಷ್ಕನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಬಂಗಾರದ ಕಡಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆಕಾಳು, ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಹಣ್ಣುಹಂಪಲು, ಸಕ್ಕರೆ ಮುಂತಾದ ಸಂಸಾರದ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ, ಸಹಸ್ರಾರು ರೇಶ್ಮೆಯ ಬಟ್ಟೆ ಸಾವಿರಾರು ದಾಸ ದಾಸಿಯರು, ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಹಸುಗಳು. ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಕುದುರೆಗಳು, ಒಂದು ನೂರು ಆನೆಗಳು, ಪ್ರೀತಿಯ ಕಾಣಿಕೆ ಎಂದು ಮಗಳು ಅಳಿಯಂದಿರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು.

ಪದ್ಮಾವತಿ ಹಾಗು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಗರುಡನ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಆಸೀನನಾದ ಆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಮಾವನು ಕೊಟ್ಟ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಈ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾದನು, ಮತ್ತು ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತದಿಂದ ನುಡಿದನು- ''ಮಹಾರಾಜಾ ನೀನು ಈಗ ನನಗೆ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವೆ. ನಿನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೋ. ನೀನು ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾನು ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.'' ಭಗವಂತನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಆನಂದ ಉಕ್ಕಿ, ಪ್ರೀತಿ ಮೇರೆವರೆದು ಸೂಸಿ ಆಕಾಶ ರಾಜನು ನುಡಿದ- ''ದೇವೋತ್ತಮ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಏನೂ ಬೇಡ, ನಾನು ಬದುಕಿ ಇರುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಚಿತ್ತವು ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿ ಇರಲಿ. ಮತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯು ಅನುದಿನವು ವರ್ಧಮಾನವಾಗುತ್ತ ಇರಲಿ.''

ನಾರಾಯಣ:- ರಾಜ ಋಷಿಯೇ! ನೀನು ಕೇಳಿದ ಎಲ್ಲ ವರಗಳಿಗೂ ನನ್ನದು ಒಂದೇ ಉತ್ತರ ''ಅಸ್ತು'' ''ತಥಾಸ್ತು''. ಭಗವಂತನ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ತಥಾಸ್ತು ಎಂಬ ಅನುಗ್ರಹ ವಚನದಿಂದ ಧನ್ಯತೆ ಎನಿಸಿತು ಆಕಾಶರಾಜನಿಗೆ. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶುಕಾಚಾರ್ಯ ವಶಿಷ್ಠ ವಾಮದೇವಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಚತುರ್ಮುಖನೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾ ಗಣದವರಿಗೂ, ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ, ದಾನವ ಮಾನವರಿಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೂ ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಗೌರವ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ಮದುವೆಗೆ ಬಂದ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಾಣಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ ಹಾಗೂ ಪದ್ಮಾವತಿ ಇಬ್ಬರು ಮೆಚ್ಚಿನ ಮಡದಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ನೆಲೆಸಿದನು. ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ರಮಿಸಿದನು.

ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದರ್ಶನ

ಪೃಥ್ವಿ:- ನನ್ನನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಿಯ ವರಾಹನೇ! ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವು ಯಾರಿಗೆ ಆಗುವದು? ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಶರೀರ ಉಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದರ್ಶನದ ಭಾಗ್ಯವು ಯಾವ ಮಾನವರಿಗೆ ಒದಗಿ ಬರುವುದು?

ವರಾಹ:- ಭೂದೇವಿ, ಮುಂದೆ ಆಗಲಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾನು ಭವಿಷ್ಯ ಭೇದಿನಿ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭೂತಕಾಲದ ಘಟನೆಯಂತೆ ತಿಳಿದು ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ವಸು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬೇಡನು ನೆಲಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಶ್ಯಾಮಾಕಧಾನ್ಯದ (ಶಾವಕ್ಕಿ) ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೊಲವನ್ನೇ ಆ ವಿಶಾಲ ವನಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಿ, ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆ ಮಾಡಿ ಕಾಯುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಆ ಶ್ಯಾಮಾಕ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಆ ಕಿರಾತನ ಉದ್ದೇಶ ಸ್ವಂತ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವಸುಬೇಡನು ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ. ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿನೆಲಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗ ವಾಗಲೆಂದು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಈ ಶ್ಯಾಮಾಕವನವನ್ನು ಅವನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಆ ವಸು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಿಷಾದನು ತನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಶಾವಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಶ್ರೀದೇವಿ- ಭೂದೇವಿ ಸಹಿತನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೇದನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ.ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಊಟಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ತಾವು ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ ಆ ವಸು ಬೇಡನಿಗೆ ಚಿತ್ತವತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಓರ್ವ ಮಡದಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಪತಿಯಂತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಪರಮ ಭಕ್ತಳು. ಮಹಾ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ. ಈ ಭಕ್ತದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವೀರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಓರ್ವ ಗಂಡು ಮಗು. ಮೂವರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಸೇವೆಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಗುರಿ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರು.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ವಸುಬೇಡನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವೀರಕುಮಾರನನ್ನು ಆ ಶ್ಯಾಮಾಕ ಬೆಳೆಯ ಹೊಲವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿಸಿ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ತಾನು ವನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ತಾಜಾ ಜೇನನ್ನು ತಂದು ಅನ್ನದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ವನವನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ತರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ದಿನವಾದರೂ ಜೇನುಗೂಡುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ವನದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಅವರು ನಡೆದಿದ್ದರು.

ಇತ್ತ ಅವರ ಮಗನಾದ ವೀರಪುತ್ರನು ಶ್ಯಾವಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತಯಾರಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿದ. ಭಗವಂತನು ಉಂಡು ಉಳಿದ ಉಚ್ಚಿಷ್ಟವನ್ನು ತಾನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ಹೊಲವನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವಸುಬೇಡನು ವನ ವನ ತಿರುಗಾಡಿ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಅನ್ನದ ಪಾತ್ರೆಯು ಪೂರ್ಣಖಾಲಿ ಯಾಗಿದ್ದಿತು. ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆಂದು ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವೀರನು ತಾನೇ ತಿಂದಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಕೋಪೋದ್ರಿಕ್ತನಾದ. ಇಂದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದನೆ ಮಾಡದೇ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿಸಿ ಇದ್ದ ಅನ್ನವನ್ನೆಲ್ಲ ತಾನೆ ಊಟ ಮಾಡಿದ ತನ್ನ ಮಗ ವೀರನು ಭಗವದ್ದ್ರೋಹಿಯಾದ. ಇವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಖಡ್ಗವನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿದ. ಆದರೆ ಆ ವೀರಕುಮಾರನು ನೀಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರು ಅದೇ ಮರದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಹೊಡೆಯಲು ಎತ್ತಿದ ವಸುಬೇಡನ ಕೈಯನ್ನು ತಡೆದುಹಿಡಿದ. ಅವನು ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ ಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರು ಆ ಮರದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ವಸುಬೇಡನು ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಒಗೆದ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು ಕೇಳಿದ- ''ದೇವ ದೇವೇಶ! ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿರಿ? ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?''

ಶ್ರೀನಿವಾಸ:- ವಸುನಿಷಾದ! ನಿನ್ನಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನೂ ಕೂಡ ನನ್ನ ಪರಮ ಭಕ್ತ. ಧ್ರುವ ಪ್ರಹ್ಲಾದರಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನಾದ ಈ ಬಾಲಭಕ್ತನ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ನಿನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಇವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದೆ. ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರದ ದೇವಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಈ ಬಾಲಭಕ್ತನಿಗೆ ಬಯಸಿದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂದು ನಾನು ಇದೇ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ವೀರಕುಮಾರನಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ಶೇಷವನ್ನು ಅವನು ತಾನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ಯಾಮಾಕ ವನವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.'' ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಸುಬೇಡನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ತೋಂಡಮಾನ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಅವನ ತಂದೆ ಸುವೀರ, ತಾಯಿ ನಂದಿನಿ, ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಸತ್ಪುತ್ರನಾದ

ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಭಕ್ತಿ ಇದ್ದಿತು, ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಸೌಜನ್ಯ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿ, ಸೌಶೀಲ್ಯ ಮುಂತಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದನು ಆ ತೋಂಡಮಾನ. ಅವನು ತರುಣನಾದ ಬಳಿಕ ಪಾಂಡ್ಯರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನು ವಿವಾಹವಾದನು. ಅನಂತರ ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಆ ವೀರತೋಂಡಮಾನನು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರ ಸ್ವಯಂವರದ ಆಹ್ವಾನಪತ್ರ ಬಂದ ಕಡೆಗೆಲ್ಲ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಅನೇಕ ಅರಸು ಕುವರಿಯನ್ನು ಗೆದ್ದುತಂದು ತನ್ನ ರಾಣೀವಾಸದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ್ದನು. ಯುವರಾಜನಾದ ಅವನು ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ಈ ಧರಣೀ ತಳದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗೀಯ ಸುಖ ಸಂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಇದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಸಿಂಹದಂತೆ ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಯಾದ ಆ ತೋಂಡಮಾನನು ತಂದೆಯ ಆಜ್ಞೆ ಪಡೆದು ವೆಂಕಟಾಚಲ ಸಮೀಪದ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಡೆಯಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ತನ್ನ ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ ದುರ್ಗಮವಾದ ಗಹನವಾದ ಆ ಅರಣ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿದಾಗ ಒಂದು ಮದ್ದಾನೆಯು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಋಷಿ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಆಶ್ರಮವು ಗೋಚರಿಸಿತು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆ ಅವಧೂತ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ವನಶ್ರೇಣಿಯ ಅಂತರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದ ಆ ಯುವರಾಜ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹುತ್ತಿನ ಆಕಾರದ ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯು ನಿಂತದ್ದು ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಪಶ್ಚಿಮ ನಿಟ್ಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ ತೋಂಡಮಾನ. ಹಾಗೇ ಮುಂದುವರೆದಾಗ ಐದು ಬಣ್ಣದ ಒಂದು ಸುಂದರ ಗಿಳಿಯು ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ನೋಡಲು ಒಳ್ಳೇ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದಿತು ಆ ಪಂಚರಂಗಿ ಅರಗಿಳಿ. ಅದನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲ ಉಂಟಾಯಿತು ಆ ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ. ಅದು ಹಾರಿ ಹಾರಿ ಮುಂದೆ ಹೋದಂತೆ ತೋಂಡಮಾನನು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಓಡತೊಡಗಿದ. ಆ ಗಿಳಿಯು ಒಂದೇ ಸಮನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಗಿಡದಿಂದ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು ಹೀಗೆ ದೇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಗೈಯುತ್ತ ವನಾಂತರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದಾಟಿ ಪಂಚವರ್ಣದ, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಭಕ್ತ ಆ ಪಕ್ಷಿಯು ಒಂದು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿತು. ಅದನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದ ತೋಂಡಮಾನನು ಆ ಗಿಳಿಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಶ್ಯಾಮಾಕವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆ ಶ್ಯಾವಕ್ಕಿಯ ಹೊಲವನ್ನು ವಸು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನಿಷಾದನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಗಿಳಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬಂದ ತೋಂಡ ಮಾನನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ವಸು ಬೇಡನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸಿದನು. ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಮುಂದೆ ನಿಂತನು. ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದನು- ''ವನಚಾರಿಯೆ! ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಪಂಚರಂಗಿ ಗಿಳಿ ಬಂದಿದ್ದಿತೆ? ಅದು ಬಾಯಿಂದ ಎಡೆಬಿಡದೆ ''ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಶ್ರೀನಿವಾಸ'' ಎಂದು ದೇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಭಗವಂತನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಗೈಯುವ ಆ ವಿಚಿತ್ರ ಶುಕವನ್ನು ನೀನು ಕಂಡಿರುವಿಯಾ? ಅದು ಎತ್ತ ಹೋಯಿತು?'' ಹೇಳು.

ವಸುಕಿರಾತ:- ''ಯುವರಾಜರೇ! ಆ ಪಂಚವರ್ಣದ ಅರಗಿಳಿಯು ಇಲ್ಲಿಯ ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಕ್ಷಿ. ಆ ಪಂಚರಂಗಿ ಅರಗಿಣಿಯನ್ನು ಶ್ರೀದೇವಿ-ಭೂದೇವಿಯರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಲಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಆಗಾಗ ಸಮೀಪದ ಅರಣ್ಯಪ್ರಾಂತದ ಗಿಡಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿ ಬರುವದು. ಸುಂದರವಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಆ ಶುಕ ಶಕುಂತವನ್ನು ಯಾರೂ ಹಿಡಿಯಲಾರರು. ಅದರ ಆಸೆ ಬಿಡಿರಿ ಮಹಾರಾಜರೇ! ನಾನು ಈಗ ಸೇವೆಗೆ ಹೋಗಲಿರುವೆನು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಸೇವೆಗೈದು ಬರುವವರೆಗೆ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಹೆಮ್ಮರದ ದಟ್ಟನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಈ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಬಹುದು.''

ತೋಂಡಮಾನ:- ''ವನೇಚರ! ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಜೊತೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ನನಗೂ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸು.''

ರಾಜನ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದನು ಆ ವಸು ನಿಷಾದ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತಾನು ಬೇಯಿಸಿ ಇಟ್ಟ ಶಾವಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ಜೇನುತುಪ್ಪವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಬಾಳೆಎಲೆಯ ದೊನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತೋಂಡಮಾನನೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಆ ರಾಜ-ಬೇಡ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರು ಮಂಡಿಸಿದ್ದ. ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಅಗಸೆ ಹೂವಿನಂತೆ ನೀಲ ವರ್ಣ. ತುಂಬು ತಾವರೆಯಂತೆ ವಿಶಾಲ ನಯನ, ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ.

ಮಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ಮಣಿಮಯ ಮುಕುಟ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ. ಹೊಂದಾವರೆಯಂತೆ ಸುಂದರವಾದ ಮುಖ. ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿ, ನಾಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ ಆಯುಧಗಳು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಭಾವ, ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಅಭಯಮುದ್ರೆ. ಭಗವಂತನ ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯವಾದ ಶ್ಯಾಮಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಭಕ್ತಿ ತುಂಬಿತು ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ. ದಂಡಪ್ರಣಾಮ ಹಾಕಿದ ತೋಂಡಮಾನ.

ವಸುಬೇಡನು ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ಬೆರೆಸಿದ ಶ್ಯಾವಕ್ಕಿಯ ಅನ್ನವನ್ನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿವೇದನೆಗೈದ. ಅನಂತರ ಮಹಾರಾಜನೊಂದಿಗೆ ಶ್ಯಾಮಾಕವನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಎಲೆಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ತೋಂಡಮಾನನು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಆ ಕಿರಾತನ ಪರ್ಣಕುಟೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸೇವಕಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನಾರಾಯಣಪುರದೆಡೆಗೆ ನಡೆದ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಬಿದಿರುಮಳೆಗಳ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ರೇಣುಕಾದೇವಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿದ.

ಅಂದು ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ನವಮಿ ತಿಥಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಅದು ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ದಿವಸ. ಆ ದಿನದಂದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆ ದೇವಿಯ ಪೂಜೆ ಲಭಿಸಿದ್ದು

ಒಂದು ವಿಶೇಷ. ಆಗ ಆ ದೊರೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ದೇವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ, ಪರ್ಯುಪಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅವನ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಚನೆಯಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪರಿತುಷ್ಟಳಾದಳು ರೇಣುಕಾದೇವಿ. ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರ ನೀಡಿದಳು ಆ ತೋಂಡಮಾನರಾಜನಿಗೆ-''ರಾಜನೆ ! ಈ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯ ರಾಜ್ಯವು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾಗಿ ನಿನ್ನ ವಿಘ್ನಗಳೆಲ್ಲ ದೂರವಾಗುವವು. ನೀನು ರಾಜನಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸನವು ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಡೆಯುವದು. ಈ ರಾಜಧಾನಿ ಮುಂದೆ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಕೃಪಾ ಪ್ರಸಾದವು ನಿರಂತರವೂ ಇರುವದು.'' ರೇಣುಕಾದೇವಿಯಿಂದ ಹೀಗೆ ವರ ಪಡೆದ ತೋಂಡಮಾನನು ಶುಕಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು. ಕೈ ಮುಗಿದು ಅವರಿಗೆ ಕೇಳಿದನು-''ಅವಧೂತ ಯೋಗಿಗಳೇ! ತಾವು ಈ ಪದ್ಮಸರೋವರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ!''

ಶುಕಾಚಾರ್ಯ:- ''ರಾಜಪುತ್ರನೇ! ಸರ್ವ ಪಾಪ ಪ್ರಣಾಶಕ ಈ ಪದ್ಮಸರೋವರ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಪುಣ್ಯದಾಯಕ. ಈ ಸರೋವರದ ಸ್ಮರಣೆಯು ದುರಿತ ನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಈ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಪವಿತ್ರ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನು ನೆನೆದವರಿಗೆ ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಕೂಡ ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ತೆರಳು.''

ಶುಕಮುನಿಗಳ ಈ ಆದೇಶವನ್ನು ತಲೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದ ಆ ರಾಜಕುಮಾರ. ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಅರುಹಿದ ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು. ಯುವರಾಜನ ಮುಖದಿಂದ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು ಸಂತಸವಾಯಿತು ಮುದುಕ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಗುರುಗಳಾದ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ, ರೇಣುಕಾದೇವಿಯ ಅನುಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಂದರ್ಶನ ಮೂರನ್ನೂ ಪಡೆದು ಬಂದ ತನ್ನ ಮಗನೇ ಧನ್ಯ ಎಂದುಕೊಂಡ ಮನದಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ತೋಂಡಮಾನನ ಹರಿಭಕ್ತಿ, ಗುರುಭಕ್ತಿ, ಪೂಜಾಪ್ರೇಮ, ಕಾರ್ಯಧೈರ್ಯ, ಔದಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು ಅವನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಮಂತ್ರಿ ಪುರೋಹಿತರಿಂದ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಅನಂತರ ತಾನು ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ತೋಂಡ ಮಾನನು ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ವಿಶಾಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನಾಗಿ ನ್ಯಾಯ ನೀತಿಗಳಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸಿದನು.

ವರಾಹ ದೇವರ ಮಹಿಮೆ

ಒಂದು ದಿನ ನಿಷಾದ ರಾಜನಾದ ಆ ವಸುಬೇಡನು ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾರಾಜನು ರಾಜೋಚಿತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ನೀಡಿ, ಆದರೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದ- ''ವನೇಚರ! ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು?

ವಸುಕಿರಾತ:- ಮಹಾರಾಜನೇ! ನಾನು ನನ್ನ ಆ ಶಾವಕ್ಕಿಯ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದೆ. ಅದನ್ನು ತಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಕೇಳಿರಿ. ಇತ್ತೀಚೆ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ನನ್ನ ಶ್ಯಾಮಾಕವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅಚ್ಚ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ವರಾಹವು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬರತೊಡಗಿದೆ. ದಿನಾಲು ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಅದು ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯ ಶ್ಯಾಮಾಕ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದೆ ಆ ಬಿಳಿ ಹಂದಿಯನ್ನು. ಅದು ಗಾಳಿಯ ಗತಿಯಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿತು. ನಾನು ಬೆಂಬತ್ತಿದೆ. ನಾನು ನೋಡು ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ಶ್ವೇತ ವರಾಹವು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾನು ಬೆಳೆದ ಶಾಮಾಕ ಧಾನ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಂದು ಬಂದ ಆ ಹಂದಿಯ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಕೋಪ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಹೊಡೆದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಆ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತವನ್ನೆ ಅಗೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಮೂರ್ಛಿತನಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನನ್ನ ಮಗನಾದ ವೀರಕುಮಾರನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿಬಂದ. ಮರುವುಗೆಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ನಾನು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತನಾದ ಆ ನನ್ನ ಮಗನು ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಮಧುಸೂದನನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಆ ವರಾಹಸ್ವಾಮಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿ ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದ.

ವರಾಹ:- ನಿಷಾದನೆ! ನೀನು ಬೇಗನೇ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗು. ನನ್ನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸು. ಕಪಿಲಗೋವಿನ ಹಾಲಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಲಿ. ಆ ಹಾಲಿನಿಂದ ಆ ವಲ್ಮೀಕ ಒಳಭಾಗವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ತೊಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲೆಯು ದೊರಕುವದು. ಅದನ್ನು ನಿಪುಣನಾದ ಓರ್ವ ಶಿಲ್ಪಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಒಂದು ದಿವ್ಯ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಸು. ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತ ವರಾಹದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂದ ಕಟೆಯಲು ಶಿಲ್ಪಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡು. ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯು ಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳಿಕ ಮಹಾಮುನೀಶ್ವರರೂ ವೈಖಾನಸರೂ ಕೂಡಿ ಆ ಭೂವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಈಗ ಈ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತವು ಇರುವ ಠಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಲಿ. ಸ್ವಯಂ ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ಕೂಡ ಪುರೋಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಭೂವರಾಹದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿ.''

ಹೀಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಿಷ್ಟನಾದ ವರಾಹ ದೇವನು ನನಗೆ ಹೇಳಿ ಆದೇಶ ನೀಡಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಆ ವರಾಹನ ಆವೇಶವು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಳಿದು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ನಾನೇ ನಾನಾದೆನು. ಆ ವರಾಹ ದೇವರು ಆವೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದು ನನ್ನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ್ದು ನಿನಗಾಗಿ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಮಹಾದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಭಗವಂತನ ಆ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವದು ನಿಮಗೆ ಸೇರಿದ ವಿಷಯ.''

ತೋಂಡಮಾನನಿಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ. ಶ್ವೇತ ವರಾಹ ದೇವರು ವಸು ಎಂಬ ನಿಷಾದ ರಾಜನಲ್ಲಿ ಆವಿಷ್ಟನಾಗಿ ತನಗೆ ನೀಡಿದ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು

ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಪುಷ್ಕರ ಮೊದಲಾದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೇನಾಪತಿ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆಸಿದನು.

ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೆ ನಡೆಸಿದನು. ವರಾಹನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಎಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಹಾಗೂ ಒಮ್ಮುಖದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಗೌಳಿಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು- ''ಗೋಪಾಲಕರೇ! ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಪಿಲೆ ಹಸುಗಳು ಎಷ್ಟು ಇವೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಕರುಸಹಿತವಾಗಿ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬನ್ನಿರಿ. ನಾಳೆ ಎಲ್ಲ ಗವಳಿಗರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಪಿಲಾಧೇನುಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತರಿರಬೇಕು.'' ಅನಂತರ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸೇನಾಪತಿಗಳಿಗೂ ''ನಾಳೆ ಉಷಃಕಾಲ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪರಿವಾರ ವರ್ಗದವರು ವೆಂಕಟಗಿರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಆವಶ್ಯಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಲಕರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸರ್ವರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಲಿ'' ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿ ಮಹಾರಾಜನು ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ರಾಣೀವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಪಟ್ಟರಾಣಿಗೂ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪತ್ನಿಯರಿಗೂ ವರಾಹದೇವರ ಸಂದರ್ಶನದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅದರಿಂದ ಆನಂದ ಪುಲಕಿತರಾದರು. ಮಹಾರಾಜನು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರನ್ನು ಮನದಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುತ್ತ ಮಲಗಿ ಕೊಂಡನು. ಅಂದು ಆ ತೋಂಡಮಾನನ ಕನಸಿಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪ್ರಭು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನವಿತ್ತ ಆ ಭಗವಂತನು ಆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಆ ಹಾವಿನಹುತ್ತದವರೆಗೆ ಗುಪ್ತ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಆ ಬಿಲಮಾರ್ಗವು ರಾಜಭವನದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ವಲ್ಮೀಕದವರೆಗೂ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರು ತೋರಿದ ಆ ಸುರಂಗದ ದಾರಿಗುಂಟ ತಳಿರು ಚಿಗುರೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದಂತೆ ಎರಚಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕರೆಸಿದ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಾನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೌತುಕವಾಯಿತು ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಕನಸಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ. ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಗೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ನೋಡಿದರು. ಅರಮನೆಯ ಮಹಾದ್ವಾರದಿಂದ ಮುಂದೆ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಎಳೆ ತಳಿರುಗಳನ್ನು ಹಾಸಿದಂತೆ ಒಂದು ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಪ್ರದೀರ್ಘವಾದ ಬಿಲಮಾರ್ಗವೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಜನು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾದ.

ಪಲ್ಲವಗಳನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕು ಚಲ್ಲಿ ಗುರುತು ತೋರಿದ ರಂಧ್ರದ ದಾರಿಗುಂಟ ಮಂತ್ರಿ ಪ್ರಜಾಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದ. ಚಿಗುರೆಲೆಗಳನ್ನು ಹಾಸಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದಂತಿದ್ದ ಆ ಪಲ್ಲವ ಪಥವು ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ವೆಂಕಟಬೆಟ್ಟದ ಎತ್ತರ, ಬಿತ್ತರ, ಬದಿ ಬದವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ವರಾಹ ದೇವರು ವಾಸಿಸಿದ ವಲ್ಮೀಕದವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಆ ಬಿಲಮಾರ್ಗದ ಗುಂಟ ರಾಜಪರಿವಾರವೆಲ್ಲವೂ ಪಾದಚಾರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಹುತ್ತದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರು.

ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆದೇಶದಂತೆ ಕಪಿಲ ಗೋವುಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವುಗಳ ಶುಭ್ರವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಧವಲ ದೀಧಿತಿಯ ದುಗ್ಧದಿಂದ ಆ ಹುತ್ತಿನ ಅಂಗಳವನ್ನೆಲ್ಲ ಅಭಿಷೇಕಿಸಿ ತೊಳೆದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಸೂಚನೆಯಾದಂತೆ ಒಂದು ಮಸೃಣ ಶಿಲಾ ಫಲಕವು ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಸ್ಥಾಪತ್ಯ ಕಲಾಭಿಜ್ಞ ಓರ್ವ ಶಿಲ್ಪಿ ಸಾರ್ವಭೌಮನಿಂದ ಭೂ ವರಾಹ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ವೈಖಾನಸ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ವೈಷ್ಣವ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾದ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಭೂ ವರಾಹ ದೇವರ ಸುಂದರವಾದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭೂ ವರಾಹ ದೇವರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಒಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ನವನಗರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ವರಾಹದೇವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ. ''ನಾನು ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಹೊಕ್ಕರಣಿಯ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಣಸಿ, ಸಂಪಿಗೆ ಎರಡು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡು. ಈ ಎರಡೂ ಮರಗಳಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವೆರಡೂ ಮರಗಳು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯತರವಾದವುಗಳು.''

ವರಾಹದೇವರ ಸ್ವಪ್ನ ಸಂದೇಶದಂತೆ ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹುಣಸೆ, ಸಂಪಿಗೆ ಜೋಡು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡಿ ಹಾದು ಬಂದ ಆ ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗದ ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಕಡಿಸಿ, ಕೊರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೂರಾರು ಜನರು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಖವಾಗಿ ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯುವಂತೆ ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ವರೆಗೆ ನೇರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಸ್ವಾಮಿಯ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ವೈಖಾನಸ ಕುಲದ ಹಲವಾರು ಮುನಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವನು ಅದೇ ವನವೀಥಿಯಿಂದ ನಾರಾಯಣಪುರದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿ ವರಾಹದೇವರ ಎದುರುಗಡೆ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ವರಾಹದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅನಂತರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ವರಾಹಸ್ವಾಮಿಯ ನಿತ್ಯದರ್ಶನ ಪೂಜೆ ಹಾಗು ಸೇವೆಯ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಕಲವಿಧ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಜೀವನವನ್ನು ಬಾಳಿ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ನ್ಯಾಯನೀತಿಗಳ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ.

ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಓರ್ವ ಸದಾಚಾರದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇದ್ದದ್ದು ದಕ್ಷಿಣದೇಶದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ. ಗಂಗೆ ಇರುವದು ಭಾರತದ ಉತ್ತರದತುದಿಯಲ್ಲಿ. ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಯಾಣ. ಅನೇಕ ತಿಂಗಳುಗಳು ಹತ್ತಿದವು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ವೆಂಕಟಾಚಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗರ್ಭವತಿಯಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ಗರ್ಭದ ಭಾರದಿಂದ ದುರ್ಗಮವಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಲು ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳು ಹೇಗೋ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು.

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು, ಅವನಿಗೆ ಆದರ ಸತ್ಕಾರಮಾಡಿ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ ಮಹಾರಾಜ- ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ತಮ್ಮ ಆಗಮನ ನನಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷ. ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ತೀರಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ತಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣವೇನು? ನನ್ನಿಂದ ತಮಗೆ ಏನು ಕಾರ್ಯವಾಗಬೇಕು? ನಿಮ್ಮ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ನಾನು ಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:- ರಾಜರ್ಷಿಯೆ! ನಾನು ವಶಿಷ್ಠ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವೆ. ವೀರಶರ್ಮ ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನಾನೊಬ್ಬ ಸಾಮವೇದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಬರಬೇಕೆಂದು ಉತ್ತರದೇಶದ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಿದ್ದೆ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ. ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಈ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದಳು. ಗಂಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಹುದೂರ. ಈ ಗರ್ಭಿಣಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಕಾಲುನಡಿಗೆಯಿಂದ ಈ ಸಹಸ್ರಾರು ಮೈಲುಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಡೆಯಲಾರಳು. ಒಮ್ಮೆ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಹೊರಟ ಬಳಿಕ ನಾನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಮರಳಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ಈಗ ಧರ್ಮಸಂಕಟ ಬಂದಿದೆ. ತಾವು ಈಗ ನನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾನು ತಿರುಗಿ ಬರುವವರೆಗೆ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಕೌಶಿಕ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವಳು. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂದು ಇವಳ ಹೆಸರು, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇವಳು ನನ್ನ ಗೃಹಲಕ್ಷ್ಮಿಯೇ ಸರಿ. ಒಳ್ಳೇ ಶೀಲ, ಸದ್ಗುಣ, ಸೌಜನ್ಯಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿ, ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದ ಪ್ರತೀಕ. ಇವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ನಾನು ನನ್ನ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಬರುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ನನಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು.''

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಮನ್ನಿಸಿದ ಆ ಮಹಾರಾಜ. ತನ್ನ ಅಂತಃಪುರದ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮನೆಯನ್ನು ಇರಲು ಕೊಟ್ಟ. ಆರು ತಿಂಗಳು ಸಾಲಬಹುದಾದಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ, ಬೇಳೆ, ಕಾಳು ಕಡಿಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿ ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದ. ಮೇಲೆ ವೆಚ್ಚಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಅವಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಏರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯು ತಾನು ಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಳಿ ಬರುವ ಬರುವವರೆಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಇರುವಂತೆ ಮಹಾರಾಜನು ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ಆಯಿತು. ಸಮಾಧಾನವೂ ಆಯಿತು. ಈಗ ಅವನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ. ಜೊತೆಗೆ ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವದರಿಂದ ಚುರುಕಾಯಿತು ಅವನ ನಡಿಗೆ. ತಿರುಗಿ ಬೇಗ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಒತ್ತಾಸೆಯೂ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಬೇಗ ಬೇಗ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಸಂಗಮದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಪ್ರಯಾಗ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದ. ಎರಡು ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳು ಸಂಗಮಿಸಿದ ಆ ಹೃದಯಂಗಮವಾದ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಧನ್ಯನಾದ. ಬಹುದಿನದ ಬಯಕೆ ಅಂದು ಈಡೇರಿದ್ದರಿಂದ ಶಾಂತಿ ಸಂತಸಗಳು ಅವನ ಅಂತರಗದ ತುಂಬ ವ್ಯಾಪಿಸಿದವು.

ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮೂರುದಿನ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ವಿಶ್ವನಾಥನ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನೀತನಾದ. ಆ ನಂತರ ಗಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದ. ಫಲ್ಗು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಗಯಾ ಗದಾಧರನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡ ಪ್ರದಾನಮಾಡಿದ ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ. ಅನಂತರ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರಿಯ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭೂ ವೈಕುಂಠದಂತಿರುವ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಗೈದ. ಆ ವಿಶಾಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಲಕನಂದಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿದ. ನರನಾರಾಯಣ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಕೃತಾರ್ಥನಾದ. ಉತ್ತರ ದೇಶದ ತನ್ನ ಯಾತ್ರೆ ಎಲ್ಲವೂ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ನಡೆದದ್ದರಿಂದ ಆ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಹಸ್ರ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಅನಂತರ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ದೇವತಾ ದರ್ಶನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರು ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟ. ಅವನು ಮರಳಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿದ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳೇ ಉರುಳಿದ್ದವು.

ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಅವನು ತೋಂಡಮಾನ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಾಹುಲ್ಯ. ರಾಜಕಾರಣ, ಗೃಹಕಾರಣ, ಭಗವತ್ ಸೇವೆ, ವರಾಹದೇವರ ಕಾರ್ಯ. ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆರಾಧನೆ, ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಅತಿಥಿಸತ್ಕಾರ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಅವಾಂತರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಂದೋ ಒಂದು ದಿನ ಹತ್ತುನಿಮಿಷ ಬಂದು ಭೇಟಿಯಾಗಿ ಹೋದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಿಷಯವೇ ಪೂರ್ತಿ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು ಆ ರಾಜನಿಗೆ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬಂದದ್ದೂ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದೊ ಸ್ಮರಣೆ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಗಾಗಿ ತಾನು ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮರೆತು ಹೋಗಿತ್ತು ಆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಡದಿಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮಹಾಸ್ವಾಭಿಮಾನಿನಿ. ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಗಂಡನು ಇದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿ ಬೇಳೆ ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಹಣ ಎಲ್ಲವೂ ಆರು ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಇದ್ದಿತು. ಆ ಹಣ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಆರು ತಿಂಗಳು ಅವಳು ಸುಖವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳು ತಾನಾಗಿ ಅರಮನೆಯ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಲಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನಾಗಲಿ ಧಾನ್ಯ ಹಣ ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಭಾರದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪುರದ ದೊಡ್ಡ ಆವರಣದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ನೆನಪೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಅವಳು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕೊರಗಿದಳು. ಆಹಾರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸೊರಗಿ ಸಣ್ಣಾದಳು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ದಿನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನದೆ ಸವೆದು ಸವೆದು ಸವೆದು ಕ್ಷೀಣವಾಗಿ ಮನೆಯುಲ್ಲಿಯೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದಳು. ಇದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ವೀರಶರ್ಮಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯು ಯಥಾ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನು. ಮಹಾರಾಜನಿಗಾಗಿ ತಾನು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಗಂಗಾಜಲದ ಒಂದು ಕಲಶವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವಾದಪೂರ್ವಕ ಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದನು-''ನನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯು

ಕ್ಷೇಮದಿಂದಿರುವಳಷ್ಟೇ? ಅವಳನ್ನು ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿ? ಬೇಗ ಕರೆಯಿಸಿರಿ. ನನ್ನೊಡನೆ ಕಳಿಸಿರಿ.''

ವೀರಶರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ರಾಜನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆನಪಾಯಿತು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಘಟನೆ. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡ ಹೇಳಿ ತಾನು ಅವನ ಮಡದಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿದ ಕೋಣೆಗೆ ಧಾವಿಸಿದ. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಶವವು ಕೂಡ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿ ಬರೀ ಅಸ್ಥಿ ಚರ್ಮಗಳ ಪಂಜರ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಈ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಧೈರ್ಯವೇ ರಾಜನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವನು ಏನೂ ತೋಚದೆ ಹಿಂದೆ ವೆಂಕಟಾಲದ ವರೆಗೆ ದೇವರಿಂದಲೇ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಬಳಿ ಬಂದ. ರಾಜನು ಬರುವದನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀದೇವಿ-ಭೂದೇವಿಯರು ಒಳಗೆ ಎದ್ದು ಹೋದರು. ತೋಂಡಮಾನನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಭಗವಂತನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೇಳಿದ. ''ರಾಜನೇ, ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೀಗೇಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ?'' ಆಗ ತೋಂಡಮಾನನು ನಡೆದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿದ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆ ಪಾಪಗಳು ತನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯದೇ ನಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ತನಗೆ ಏನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ? ಏನು ದಂಡ? ಮುಂದೇನು ಗತಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಿ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಲ್ಲವೇ ಆ ನಮ್ಮ ಭಗವಂತ! ಭಯಕೃದ್ ಭಯ ನಾಶನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಸುನಗುತ್ತ ನುಡಿದ.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ:- ''ರಾಜನ್! ಭಯಭ್ರಾಂತನಾಗಬೇಡ. ಭಕ್ತರ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲಿ ಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲವೆ ನಾನು ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತದ್ದು! ನೀನು ಈಗ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಶವವನ್ನು ಡೋಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಸರೋವರ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಿದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಳೆ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ಅಸ್ಥಿ ಚರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಅವಶಿಷ್ಟವಾದ ಅವಳ ದೇಹವನ್ನು ಎದ್ದಿ ತೆಗೆ. ಅವಳೊಡನೆ ನಿನ್ನ ರಾಣಿಯರಿಗೂ ದಾಸಿಯರಿಗೂ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ತೆಗೆದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಶರೀರವು ಆಗಲೇ ಪುನರುಜ್ಜೀವಿತ ವಾಗುವದು, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ರಾಣಿ ಹಾಗು ದಾಸಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ಬದುಕಿ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಬರುವಳು. ಆ ಅಸ್ಥಿಸರೋವರವು ಅಪಮೃತ್ಯುವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವದು. ಅನಂತರ ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲಿ.''

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜನು ಅದೇ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಸುಂದರವಾದ ಅಲಂಕೃತ ಮೇಣೆಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಣಿಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಶವವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಎಲ್ಲರೂ ಅಸ್ಥಿಕೂಟ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ಮೊದಲು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿರಿ ಎಂದು

ಹೇಳಿ ಪುರುಷರೆಲ್ಲರೂ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಎಲ್ಲ ರಾಣಿಯರು ನೀರಿಗೆ ಇಳಿದರು, ದಾಸಿಯರು ಮೂಳೆ ತೊಗಲು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರವನ್ನು ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಅವಳು ಬದುಕಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಡನೆ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದಳು. ಅವಳ ದೇಹವು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಕಳೆ ಕಾಂತಿಗಳಿಂದ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯ ಸೊಬಗಿನಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸತೊಡಗಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯು ರಾಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ಆ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಬಂದಳು.

ಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬಂದಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜ ಹಾಗು ಆ ವೀರಶರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮುಂತಾದ ಪುರುಷರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ದೇವ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸಂದರ್ಶನ, ವಂದನೆ, ಪೂಜೆ ಆದ ಬಳಿಕ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯನ್ನು ವೀರಶರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಬಂಗಾರದ ನಗದು ನಾಣ್ಯಗಣನ್ನು ದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದನು. ಬಗೆಬಗೆಯ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೂ ನೀಡಿದನು. ''ಸುಖ ಪ್ರಸೂತಿ ಆಗುವವರೆಗೆ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ನಂತರ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು'' ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರಾಜ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾರಾಯಣಪುರದಲ್ಲಿ ರಾಜನು ನೀಡಿದ ಒಂದು ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದು, ಸುಖ ಪ್ರಸವವಾದ ಬಳಿಕ ಆರೋಗ್ಯದಿಂದಿರುವ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಗನೊಂದಿಗೆ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಅಸ್ಥಿಸರೋವರವು ''ಮೃತ್ಯು ಪರಿಹಾರಕ ತೀರ್ಥ'' ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಲಿದ್ದ ಮಾತು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು.

ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಬಂಗಾರದ ಕಮಲಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಆ ದೇವನನ್ನು. ಒಂದು ದಿನ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಮಹಾರಾಜನು ಬಿಲದ್ವಾರದಿಂದ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಮೈಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಕಮಲ ಹಾಗೂ ತುಳಸಿ ಏರಿಸಿ ಯಾರೋ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದಂತಿತ್ತು. ಅವನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಚಕಿತನಾಗಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಕೇಳಿದನು- ''ಭಗವಂತನೇ! ನಾನು ಅನುದಿನವೂ ಬಂಗಾರದ ಹೂಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಇದೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ? ನನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಯಾರೋ ಮಣ್ಣಿನ ಹೂ ಹಾಗೂ ತುಳಸೀ ಮಂಜರಿಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.''

ತೋಂಡಮಾನನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ಏನೋ ನೆನಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರಿಸಿದನು. ''ಕೂರ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ನನ್ನ ಭಕ್ತನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಕುಂಬಾರ. ಆದುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಕಮಲಗಳಿಂದಲೇ ಇದೀಗ ತನ್ನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿಯೇ ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಯನ್ನೂ, ತುಳಸೀ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನನಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಭಕ್ತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇನೆ.''

ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ಹೇಳಿದ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಇನ್ನೂ ಕೌತುಕವಾಯಿತು ರಾಜನಿಗೆ. ಕೂಡಲೇ ತೆರಳಿದ ಅವನು ಕೂರ್ಮಪುರಕ್ಕೆ. ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಕುಂಬಾರನ ಮನೆಗೆ. ರಾಜನೇ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಡಿಬಿಡಿಸಿ ಎದ್ದ ಭೀಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಕುಂಬಾರ. ರಾಜನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿದ- ''ಭೀಮ! ನೀನು ನಿನ್ನ ಕುಂಬಾರ ಕುಲಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟದಂತೆ ಇರುವೆ. ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ನೀನು. ನೀನು ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಂತೆ, ಹೇಗೆ ಮಾಡುವೆ? ಹೇಳು.'' ರಾಜನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಿದ ಆ ಭೀಮ- ''ಮಹಾರಾಜರೇ! ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನ ಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ ಯಾವದೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು. ತಮಗೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು ಈ ಕುಂಬಾರ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂದು?

ತೋಂಡಮಾನ:- ಸ್ವಯಂ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನೇ ನೀನು ಅವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕುಂಬಾರನಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ತನಗೆ ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ವರದಾನದ ನೆನಪು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಹೇಳಿದ- ''ಮಹಾ ರಾಜರೇ! ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಪ್ರಭುವು ನನಗೆ ಒಂದು ವರ ನೀಡಿದ್ದನು. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯು ಎಂದು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುವುದೋ ಅಂದು ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬರುವನು. ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ಅವನ ನಡುವೆ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಯುವುದು. ಅಂದೇ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವದು'' ಎಂದು. ಹೇಳಿ ಗಡಿಗೆ ಮಾಡುವ ಆ ಕುಂಬಾರನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಮನೆ ಮುಂದುಗಡೆಯ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ಇಳಿದು ನಿಂತಿತು ವೈಕುಂಠಲೋಕದ ವಿಮಾನ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಬಂದ ಆ ಭಕ್ತ ಕುಂಬಾರ. ಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಭೀಮನಂತೆ ಅವನ ಭಾಮಿನಿಯೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಳು. ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಭಗವಂತ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳೂ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಳು. ದಂಪತಿ ಗಳಿಬ್ಬರೂ ದಂಡ-ಪ್ರಣಾಮ ಹಾಕಿದರು. ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ. ಭಗವದ್ದರ್ಶನ ಆದ ಕೂಡಲೇ ಈ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಾರ ಎನಿಸಿತು ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ. ಜೀವನದಲ್ಲಿಯೇ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವರಿಬ್ಬರು ಈ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆಗಲೇ ದಿವ್ಯ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದರು. ಭೀಮಕುಂಬಾರನೂ ಅವನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಳಾದ ಭಾರ್ಯೆಯೂ ದಿವ್ಯ ದೇಹಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜಾಧಿರಾಜನಾದ ತೋಂಡ ಮಾನನು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅಗಲಿಸಿ. ಕುಂಬಾರ ದಂಪತಿಗಳು ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ ಆ ವೈಕುಂಠಲೋಕದ ವಿಮಾನವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಂಧಾಮದೆಡೆಗೆ ಹಾರಿಹೋಯಿತು.

ಈ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ಘಟನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದಲೇ ಕಂಡ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಆತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಗನಾದ

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಎಂಬ ಯುವರಾಜನನ್ನು ಕರೆದ. ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಮಂತ್ರಿ, ಪುರೋಹಿತ, ಸೇನಾಪತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ- ''ವತ್ಸ! ನೀನು ಧರ್ಮದಿಂದ ನಡೆ. ನ್ಯಾಯದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಆಳು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ಪರಿಪಾಲಿಸು. ಪ್ರಭು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡು.'' ಎಂದು ಸಂದೇಶ ನೀಡಿದ. ಅನಂತರ ಮನೆಮಾರು ತೊರೆದು, ಕಾಡಿಗೆ ತೆರಳಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಕೈಕೊಂಡ ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು. ಅನ್ನ, ನೀರು ತೊರೆದು ತಪಸ್ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಲನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ಆಗುವವರೆಗೆ. ಕೊನೆಗೂ ಒಲಿದು ಬಂದ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಆ ಭಗವಂತ. ಆ ತೋಂಡಮಾನನ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವಿತ್ತ. ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿ ಸಹಿತನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನಿತ್ತು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು. ನಾನು ಈ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ನಿನ್ನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಡಿದ ವರ ನೀಡುವೆನು, ನಿನ್ನ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವೆನು.''

ತೋಂಡಮಾನ:- ಪ್ರಭು! ನನಗೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಬೇಡ. ಸಾಕಾಗಿದೆ ಈ ಸಂಸಾರ, ಈ ಜನನ ಮರಮ ಜಾಲದಿಂದ ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು ಈ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನನ್ನು. ನನಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಗಲಿ ಇರಲು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ಪಾದದಡಿಯ ಹುಡಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗಡಿಗೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ನಿನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡು'' ಎಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಪಾಂಚಭೌತಿಕವಾದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟನು. ದಿವ್ಯರೂಪ ಧರಿಸಿ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ದೇವ ಗಂಧರ್ವರು ಅವನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರು. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ತೋಂಡಮಾನ ಮಹಾರಾಜನು ಮುಪ್ಪು, ಸಾವು, ಹುಟ್ಟು. ಶೋಕ ಮೋಹಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾದ ಎಂದೂ ಮರಳಿಬಾರದ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದನು.

ಸೂತ:- ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಭಗವಾನ್ ಭೂವರಾಹದೇವರು ಹೇಳಿದ ಈ ಭವಿಷ್ಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಧನ್ಯರು, ಕೇಳಿದವರು ಪುಣ್ಯಭಾಗಿಗಳು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮುಂದೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವರು.

ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಶಾಪ

ಸೂತ:- ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಈಗ ನಾನು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಭಕ್ತರಾದ ಪಾಂಡವರು ತಾವು ಸ್ವರ್ಗಾರೋಹಣ ಮಾಡುವಾಗ ಅಭಿಮನ್ಯುವಿನ ಮಗನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ರಾಜಭಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಪರಮ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಆ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜ ಅಜ್ಜ ಧರ್ಮರಾಜನಂತೆ. ಪ್ರಚಂಡ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಭೀಮನಂತೆ. ಜಗಜ್ಜೇತಾ ಅಜ್ಜ ಅರ್ಜುನನಂತೆ. ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಾದ ರಾಜರ್ಷಿ.

ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ನಿಬಿಡವಾದ ಆ ವನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ದಣಿದು ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲ ತೊಡಗಿದ. ಆಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸು ಅರವತ್ತು ದಾಟಿತ್ತು. ಹಸಿವೆ, ನೀರಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆ ನಿರ್ಜನ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡತೊಡಗಿದ ಆ ಪೃಥ್ವೀಪತಿ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಆಶ್ರಮವು ಕಂಡಿತು. ಅವನು ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ. ತಪಸ್ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು ಮುನಿಗಳು. ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಹಾರಾಜ- ''ಮುನಿಗಳೇ! ನಾನು ಇದೀಗ ಒಂದು ಜಿಗರೆಯನ್ನು ಬಾಣಬಿಟ್ಟು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅದು ಓಡಿ ಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಬಾಣದಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡ ಹರಿಣವನ್ನು ತಾವು ಕಂಡಿದ್ದೀರಾ?''

ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು ಆ ಋಷಿಗಳು, ಮೇಲೆ ಮೌನವ್ರತ. ಆದುದರಿಂದ ರಾಜನ ಮಾತಿಗೆ ಅವರಿಂದ ಉತ್ತರ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಆಗ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಣದ ತುದಿಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಮುನಿಗಳ ಕೊರಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ತನ್ನ ನಗರಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಈ ಮುನಿಗಳ ಮಗನಾದ ಶೃಂಗಿಯು ಕೃಷ್ಣ ಎಂಬ ತನ್ನ ಮಿತ್ರನೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಟದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ವಾದ ವಿವಾಹದ ಸುರುವಾಯಿತು, ಆಗ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಶೃಂಗಿಗೆ ಉಪಹಾಸಗೈಯುತ್ತ ನುಡಿದನು- ''ನಿನ್ನ ಜಂಭವನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬೇಡ. ಅಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಕತ್ತನಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪ. ನೀನು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲದ ಪೌರುಷವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವೆ.''

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶೃಂಗಿಯು ಧಾವಿಸಿ ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಬಂದ. ಮೃತಸರ್ಪವು ಜೋತಾಡುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ. ಕೂಡಲೇ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ಆ ಬಾಲಕ. ''ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ಹಾವನ್ನು ಹಾಕಿದ ದುಷ್ಟನು ಇಂದಿನಿಂದ ಏಳನೇಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕ ಹಾವಿನಿಂದ ದಷ್ಟನಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದಲಿ.''

ಕೆಲವು ಸಮಯದ ಬಳಿಕ ಆ ಬಾಲಕನ ತಂದೆ ಶಮೀಕ ಮುನಿಗಳು ಸಮಾಧಿಯಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತರು. ತಮ್ಮ ಮಗನು ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಕೆಡಕು ಎನಿಸಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ''ಮಗು! ಈ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜ ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕ. ತಂದೆಯಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು. ಇಂಥ ಧರ್ಮಿಷ್ಠರಾಜರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಬಾಳುವದೆಂತು? ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಎದ್ದದ್ದು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ತಪ್ಪು. ಕೋಪದಿಂದ ಪಾಪ. ದಯೆಯಿಂದ ಸುಖ. ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿ ಈ ಮಾತಿನ ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುವದೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕರ್ತವ್ಯ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಕೋಪವನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದು ಅಪರಾಧಿಗಳನ್ನು ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸುವವನೇ ಶ್ರೇಯೋಭಾಗಿ ಆಗುವನು.'' ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಆ ಶಮೀಕ ಮುನಿಗಳು ದುರ್ಮುಖ ಎಂಬ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು- ''ದುರ್ಮುಖ! ನೀನು ಈಗಲೇ ಹೋಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನಿಗೆ ನನ್ನ ಮಗ ಶೃಂಗಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸು. ಇಂದಿನಿಂದ ಏಳನೇಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಕ್ಷಕನಾಗನು ಕಚ್ಚಿ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ತಿಳಿಸು.''

ಮಹಾಮುನಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ದುರ್ಮುಖನು ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಶೃಂಗಿಯ ಶಾಪವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿದನು- ''ರಾಜರೇ! ತಾವು ಮೃತಸರ್ಪವನ್ನು ಶಮೀಕಮುನಿಗಳ ಕೊರಳಿಗೆ ಸುತ್ತುಹಾಕಿದ್ದನ್ನು ಅವರ ಮಗ ಶೃಂಗಿಯು ನೋಡಿದ. ಕೂಡಲೇ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆರಳಿ ಶಾಪ ಚೆಲ್ಲಿದ. ನಿಮಗೆ- ''ಇಂದಿನಿಂದ ಏಳನೆಯದಿನ ತಕ್ಷಕನು ಕಚ್ಚಿ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನು ಮೃತನಾಗಲಿ'' ಎಂದು. ಈ ಶಾಪ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಇಷ್ಟು ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದ ದುರ್ಮುಖ ಶಿಷ್ಯ. ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನು ಈ ಶಾಪ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ಸಿರಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದ. ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದ. ಆ ದೇವನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದ ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಸ್ತಂಭವನ್ನು ನೆಟ್ಟ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಸಭಾಮಂಟಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವರ್ಷಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತ ವಾಸ ಮಾಡಿದ. ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ. ಹಗಲಿರುಳು ಅಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ಭಗವತ್ ಪೂಜಾ, ಕೈಂಕರ್ಯಗಳು ಎಡಬಿಡದೆ ನಡೆದವು.

ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಕಶ್ಯಪ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಕ್ಷಕನಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟನು ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬದುಕಿಬಂದ ಮಹಾರಾಜನು ತನಗೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ರತ್ನಹೊನ್ನು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವನು ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ ಆ ಕಶ್ಯಪನು ಆ ಗಂಗಾತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದಿದ್ದನು. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ತಕ್ಷಕನಾಗನೂ ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲಿದ್ದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಭೇಟಿಯಾಯಿತು. ತಕ್ಷಕನಾಗನು ಗಂಗಾ ತಟಾಕದ ಸಭಾಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿ ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರೂಪವನ್ನೇ ಧರಿಸಿದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಶ್ಯಪನನ್ನು ಕಂಡು ತಕ್ಷಕನು ಕೇಳಿದನು ''ಮುನಿವರ್ಯನೆ! ನೀನು ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿರುವೆ?

ಕಾಶ್ಯಪ:- ಇಂದು ಏಳನೇಯ ದಿನ. ತಕ್ಷಕನಾಗ ಬಂದು ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನನ್ನು ಕಚ್ಚುವನು. ಆ ತಕ್ಷಕ ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಲ್ಬಣ ನಾಗ. ಅವನು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಅವನ ವಿಷಾಗ್ನಿಯಿಂದ ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಜನು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವನು. ಮೃತನಾದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ನನ್ನ ಮಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮರಳಿ ಬದುಕಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ.

ತಕ್ಷಕ:- ''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ! ನಾನೇ ಆ ತಕ್ಷಕ. ನಾನು ಕಚ್ಚಿದರೆ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೃತ್ಯು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅದಕ್ಕೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾವಿರ ಸರ್ಪ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೂ ಇಳಿಯಲಾರದು ನನ್ನ ವಿಷ. ನಾನೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಕಪ್ಪೆ ನುಂಗುವ ಹಾವು ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದಿಯಾ? ನಾನು ಕಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ನೀನು ಎಂದೂ ಆ ರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲಾರೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಿ ಹೋಗಲಿ. ಇಕೋ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಎದುರಿಗೇ ಇದೆ ಇದೊಂದು ಹೆಮ್ಮರ. ಮುಗಿಲಿನಗಲ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಿಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಕಚ್ಚುವೆನು. ನನ್ನ ವಿಷದಿಂದ ಈಗಲೇ ಅದು ಉರಿದುಹೋಗುವದು. ಮರಳಿ ಅದನ್ನು ನೀನು ಜೀವಂತಮಾಡು ನೋಡುವಾ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ತಕ್ಷಕನಾಗನು ಆ ಮರವನ್ನು ಕಚ್ಚಿದನು. ತಕ್ಷಕನು ಕಚ್ಚಿದ ಕೂಡಲೇ ಬಾನಿನೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದುನಿಂತ

ಆ ಮಹಾ ವೃಕ್ಷವು ಅದರ ಉಲ್ಬಣ ವಿಷದಿಂದ ದಗದಗನೆ ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಆ ಮರದ ತಳಿರು ಚಿಗುರುಗಳನ್ನು ಹರಿಯಲೆಂದು ಒಂದು ಶಾಖೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ತಕ್ಷಕನ ವಿಷಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಅವನು ದಗ್ಧನಾಗಿ ಹೋದ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸುಟ್ಟು ಹೋದ ಮರವನ್ನು ಕೂಡಲೇ ಜೀವಂತ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ತಲೆಎತ್ತಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮರ ಏರಿದ ಆ ಮನುಷ್ಯನೂ ಕೂಡ ಬದುಕಿ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ತಾನಿದ್ದ ಟೊಂಗಿಯಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ತಕ್ಷಕನಿಗೆ ಅತೀವ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಪಮಾನವೂ ಆಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಮಂತ್ರಕುಶಲನಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಮಣಿದು ನುಡಿದ ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠನೇ! ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯದ್ಭುತ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ವಿಸ್ಮಿತನಾಧೆ. ಹಣದ ಆಸೆಗಾಗಿ ನೀನು ರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಿಯಷ್ಟೇ? ರಾಜನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಎರಡುಪಟ್ಟು ಮಿಗಿಲಾದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಈಗಲೇ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅತೀ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ರತ್ನಗಳನ್ನು ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ಆ ತಕ್ಷಕ. ಅನರ್ಘ್ಯವಾದ ಆ ಮಣಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಶ್ಯಪನು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅತ್ತ ಹೋದಬಳಿಕ ತಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಸೇವಕನಾದ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದನು. ''ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಮುನಿಗಳ ವೇಷ ಧರಿಸಿ ರಾಜನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿರಿ. ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿರಿ. ''ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲ ಸರ್ಪಗಳು ಋಷಿ ವೇಷದಿಂದ ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದ ಏಕಸ್ತಂಬದ ವಿರಾಟ ಸಭಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜ್ಞಾನಸತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಬೋರೆಹಣ್ಣಿನ ಒಳಗೆ ಹುಳದ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ರಾಜನನ್ನು ಕಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕುಳಿತ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪದ ಹಾವುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನು ತನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ವೃದ್ಧ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೈಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತನಾಗುವ ಸಮಯ, ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಸೂರ್ಯ ರಶ್ಮಿಗಳಿಂದ ಆ ಸಭಾಭವನವೆಲ್ಲವೂ ರಕ್ತ ರಂಜಿತ ವಾಗಿತ್ತು. ರಾಜನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಬೋರೆಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೆಂಪುಹುಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ರಾಜನೂ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಜನರೂ ನೋಡಿದರು ಅವನೇ ತಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದ. ಕೂಡಲೇ ಆ ತಕ್ಷಕ ಬೋರೆಹಣ್ಣಿನಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಭಯಾನಕವಾದ ಹಾವಿನರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಹಾರಾಜನ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳೂ ಮನುಜರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು. ಎಲ್ಲ ಜನರು ಹೋದ ಬಳಿಕ ತಕ್ಷಕನು ತನ್ನ ಉಲ್ಬಣವಾದ ವಿಷದ ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕಚ್ಚಿದ. ವಿಷದ ಜ್ವಾಲೆಗಳು ರಾಜನನ್ನು ಆವರಿಸಿದವು. ತಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾರಾಜನು ಉರಿದು ಬೂದಿಯಾದನು. ಆ ಭೀಕರ ಸರ್ಪದ ವಿಷದ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಗಂಗಾ ಪ್ರವಾಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಆ ವಿಶಾಲವಾದ ಮಂಟಪವು ಕೂಡ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಯಿತು.

ಅನಂತರ ಪುರೋಹಿತ ಹಾಗು ಮಂತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಪರೀಕ್ಷಿತನ ಊರ್ಧ್ವ ದೈಹಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಅವನ ಮಗ ಜನಮೇಜಯನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಬಳಿಕ ಅವನ ಸತ್ಪುತ್ರನಾದ ಜನಮೇಜಯ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ರಾಜ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪದದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಂದ ಕಶ್ಯಪ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಕ್ಷಕನಿಂದ ಹಣ ಪಡೆದು ತಿರುಗಿ ಹೋದದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವನನ್ನು ನಿಂದಿಸತೊಡಗಿದರು. ''ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ದ್ರವ್ಯದ ಆಸೆಯಿಂದ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ರಾಜನ ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಈ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ ಸಂಪತ್ತೇ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಯಿತು. ರಾಜನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಇವನೇ ಪರೋಕ್ಷನಾಗಿ ಕಾರಣನಾದ'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನರು ಅವನನ್ನು ಹೀಗಳೆಯತೊಡಗಿದರು.

ಆ ಕಶ್ಯಪಮುನಿಗೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಜನರ ನಿಂದೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದೂ ಅಶಕ್ಯವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಶಾಕಲ್ಯಮುನಿಗೆ ಶರಣುಹೋದ. ಅವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕೇಳಿದ. - ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು. ಈಗ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮುನಿಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಮಿತ್ರರು, ಮನೆಯ ಜನರು ಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ನಿಂದಿಸಿ ನಿರ್ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.''

ಶಾಕಲ್ಯ:- ಕಶ್ಯಪ! ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಷಕಚ್ಚಿ ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರನ್ನು ಮರಳಿ ಬದುಕಿಸುವ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿತರಾಜನನ್ನು ಬದುಕಿಸ ಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಹೊರಟಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಕನಾಗನು ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಕೂಡಲೇ ರಾಜರಕ್ಷಣೆಯ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮರೆತು ನೀನು ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದೆ. ಇದು ಘೋರ ಅಪರಾಧ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಿಷ, ರೋಗ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಿ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇದೆಯೋ ಅವನು ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ವಿಷ ಅಥವಾ ರೋಗಪೀಡಿತ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದೆ ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷ, ಸುರಾಪಾನದ ಪಾಪ, ಬಂಗಾರ ಕದ್ದ ಪಾತಕ, ಗುರುಪತ್ನಿ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಿದ ದೋಷ ಇವೆಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವವು. ಶಕ್ತಿ ಯಿದ್ದರೂ ಉಪಾಯ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬದುಕಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಮನುಷ್ಯನೆ! ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವನು ಘೋರಪಾಪಿ, ಮಹಾಪಾಪಿ, ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆ ಇಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಿತ ರಾಜನು ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ, ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತ, ಮಹಾಯೋಗಿ, ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಸಪುತ್ರ ಶುಕಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಭಾಗವತವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಇಂಥ ಸಜ್ಜನ ಶಿಖಾಮಣಿಯಾದ ರಾಜರ್ಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣ ಬಂದಿತೆಂದು ನೀನು ತಿರುಗಿ ಹೋದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನಿಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶ್ಯಪ:- ಪೂಜ್ಯರೇ, ನನ್ನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು ಆಯಿತು. ನನಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೇನು? ಈಗ ನನ್ನ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಪರಿಗ್ರಹಿಸಲು ಏನು ಉಪಾಯ?

ಶಾಕಲ್ಯ:- ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ಈ ನಿನ್ನ ಪಾಪ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಗಳಿಗೆ ಮೀರಿನಿಂತಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉಳಿದಿರುವ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ನೀನು ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿನಿವಾಸ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಶೇಷಾಚಲ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮಣ್ಣು ಕಲ್ಲು ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕಗಳು ಸುಟ್ಟು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಅದೇ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಎಂಥ ಪಾಪವಿದ್ದರೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಆ ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಭೂವರಾಹ ದೇವರ ಸೇವೆಮಾಡು. ಅನಂತರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧಿಸು ಆ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನನ್ನು. ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಭಗವತ್ಸೇವೆಯಿಂದ ನಾಶವಾಗದ ಪಾಪಯಾವದಿದೆ ಈ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ? ನೀನು ಕೂಡ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಸ್ನಾನ, ವರಾಹ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಸಂತತ ಸೇವೆಯಿಂದ ಪಾಪ ಮುಕ್ತನಾಗುವೆ.''

ಶಾಕಲ್ಯರ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ಕಾಶ್ಯಪ ಬ್ರಾಹ್ಮನು ಶೇಷಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದನು. ಭೂವರಾಹ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ನಿರಂತರ ಸೇವೆಗೈದನು. ಆ ಭಗವಂತನ ಸಂತತ ಚಿಂತನ, ಆರಾಧನೆ, ಉಪಾಸನೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಣಷ್ಟವಾಯಿತು ಅವನ ಘೋರ ಪಾಪ. ಅಂತರಂಗ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದವು ಆ ಕಶ್ಯಪನಿಗೆ. ಅವನ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಗೌರವ ಭಾವದಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಪೂಜನೀಯ ಎಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ! ನಾನು ಈಗ ನಿಮಗೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದವರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದವರು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುವರು.

ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಮಹಿಮೆ

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತರೇ! ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪುನಃ ವರ್ಣನ ಮಾಡಿರಿ.

ಸೂತ:- ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ಮಾನವನಿಗೆ ನಲವತ್ತೆಂಟು ವಿಧವಾದ ನರಕ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಉಪಾಯವೆಂದರೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನ. ಈ ಹೊಕ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ವರಾಹ ದೇವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಾಮಿಸ್ರ, ಅಂಧತಾಮಿಸ್ರ, ಮಹಾರೌರವ, ಕುಂಭೀಪಾಕ, ಕಾಲಸೂತ್ರ, ಅಸಿಪತ್ರವನ, ಕೃಮಿಭಕ್ಷ, ಅಂಧಕೂಪ, ಸಂದಂಶ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಲಾಲಾಭಕ್ಷ, ಅವೀಚಿ, ಸಾರಮೇಯಾದನ, ವಜ್ರಕರ್ಣಕ, ಕ್ಷಾರಕರ್ದಮಪಾತನ, ರಕ್ಷೋಗಣಾಶನ, ಶೂಲಪ್ರೋತ, ನಿರೋಧನ, ತಿರೋಧಾನ,

ಸೂಚೀಮುಖ, ಪೂಯಭಕ್ಷ, ಶೋಣಿತಭಕ್ಷ ಮತ್ತು ವಿಷಾಗ್ನಿಪರಿಪೀಡನ ಮುಂತಾದ ನರಕಗಳ ಬಾಧೆಯು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾರ್ಥ, ಸುಖಲೋಭ ಮತ್ತು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾನವನು ಮಾಡುವ ಅನೇಕ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರ ಗಳಿಂದಲೂ, ಮಹಾ ಮಹಾ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೂ, ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಯಮಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವದು. ಯಾವ ಪಾಪದಿಂದ ಯಾವ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅನ್ನುವದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣು, ಧನ, ಸಂತಾನಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದವನು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ತಾಮಿಸ್ರ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಪಾಪಿಯು ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನನ್ನು ಕಾಲಸೂತ್ರ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವನನ್ನು ಯಮದೂತರು ಅಸಿಪತ್ರವನದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಊಟದಲ್ಲಿ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನೂ ತರಕಾರಿ ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಬಡಿಸದೆ ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಉಣ್ಣುವನೋ ಮತ್ತು ಮೋಹಾಂಧನಾಗಿ ನೈವೇದ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡದೇ ಊಟ ಮಾಡುವನೋ ಅವನು ಕ್ರಿಮಿಭೋಜನ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಪಡಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ನರಕದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಬಂದು ಇವನನ್ನು ಕಚ್ಚಿ. ಕಡಿದು ವಿಲಕ್ಷಣ ವೇದನೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವವು. ಮತ್ತು ಇವನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಆಹಾರವು ಇಲ್ಲದೆ ಬರಿ ಅಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಡುವ ಹುಳ ಹುಪ್ಪಡಿಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಇರಬೇಕಾಗುವದು.

ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಸದಾಚಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಅಥವಾ ಯೋಗ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೂ ತನ್ನನ್ನು ನಂಬಿದವರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಸೊತ್ತನ್ನೂ ಅಪಹಾರ ಮಾಡಿದವನು 'ಸಂದಂಶ' ಎಂಬ ಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಡುವರು. ನೀಚಳಾದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯಳೊಂದಿಗೆ ವಿಹಾರ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಯೂ ಹಾಗೂ ಪರಪುರುಷರೊಡನೆ ರತಿಕ್ರೀಡೆ ಮಾಡಿದ ನಾರಿಯೂ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯಿಂದ ಕಾದು ಸುಡುತ್ತಲಿರುವ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಸರ್ವಾಂಗಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರನ್ನು 'ಸೂಚಿ' ಎಂಬ ಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಒಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ಗೋಳಾಡಿಸುವ ಪಾಪಿಯೂ ಭಯಂಕರ ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ 'ಶಾಲ್ಮಲೀ' ಎಂಬ ಭೀಕರ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ವೇದ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಪಾಖಂಡಮತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುರಿದು, ಅಧರ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸುವ ರಾಜರೂ ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ 'ವೈತರಣೀ' ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಡುವರು. ಹೊಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಯನ್ನೂ ವೇದಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಉಚ್ಛೃಂಖಲನಾಗಿ ತಿರುಗುವ ಮತ್ತು ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಶೌಚಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಆಚರಿಸುವ ದುರುಳರನ್ನೂ ಯಮದೂತರು ಮಲ,

ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತ, ಕೀವು, ಕಫ, ಪಿತ್ತ, ವಾಂತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ತುಂಬಿದ 'ಬೀಭತ್ಸ' ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಹೊಡೆದು ಪೀಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಬಡೆದು ವಿನಾಕಾರಣ ಹಿಂಸೆ ಪಡಿಸುವವರನ್ನು 'ಪ್ರಾಣಿರೋಧ' ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅಂತಕನ ದೂತರು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಈಡು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞದ ನೆವಮಾಡಿ ಯಾರು ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಕುದುರೆ, ಎತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವರೋ ಅಂಥ ಪಾಖಂಡಿಯನ್ನು 'ವೈಶಸ' ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಘೋರಯಾತನೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವ ದುಷ್ಟರು ಕಳವು, ಕೊಲೆ, ಲೂಟಿ, ಮುಂತಾದ ದುರ್ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಧನ ಸಂಪಾದಿಸುವರೋ ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಇಕ್ಕುವರೋ, ಹಾಗೂ ಬೇರೊಬ್ಬರ ಮನೆ, ಬಣವೆ, ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವರೋ ಅಂತ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು 'ವಜ್ರದಂಷ್ಟ್ರ' ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳಿಸಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಯಮಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸ ಹಚ್ಚುವರು.

ಹೀಗೆ ನರಕಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಪಾಪ ಮಾಡಿದ ಮಾನವರು ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಈ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಡು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು. ಆದರೆ ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಯಾವ ನರಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಳುವ ಭಯ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಾರಿ ಮಿಂದರೆ ಮಾನವನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾ ಪಾತಕಗಳೆಗೆಳೆಲ್ಲವೂ ದೂರಾಗುವವು. ಅಶ್ವಮೇಧ ಮೊದಲಾದ ಯಜ್ಞಗಳು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಮುಕ್ತಿ ನಾಕು ವಿಧ. ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ, ಸಾದೃಶ್ಯ, ಸಾಯುಜ್ಯ ಎಂದು. ಈ ಚತುರ್ವಿಧವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಶ್ರವಣ, ಮನನ, ಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನ, ಕೃಚ್ಛ್ರ, ಚಾಂದ್ರಾಯಣ, ಸಾಂತಪನ ಮುಂತಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನೂ, ಜಪ-ತಪ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಬಹು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳು. ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭೂವರಾಹ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಈ ಯಾವ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಠಿಣವಾದ ಪರಿಶ್ರಮಗಳು ಇಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಕೂ ವಿಧವಾದ ಮೋಕ್ಷಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸುವವು. ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರಿಗೆ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಲಾಭ, ಕೀರ್ತಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧಿ, ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯ ಉದಯ, ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ, ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಒಲವು, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು.

ಧರ್ಮಗುಪ್ತನ ಶಾಪ ವೃತ್ತಾಂತ

ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಸಿದ ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ಸ್ವಾಮಿತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಹಿಂದೆ ಚಂದ್ರವಂಶದಲ್ಲಿ ನಂದ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಹಾರಾಜನು ಆಗಿ ಹೋದ. ಅವನಿಗೆ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಗನು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಮಹಾವೀರ. ಮತ್ತು ಸರ್ವ

ಸಮರ್ಥ. ಧರ್ಮಗುಪ್ತನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಬಳಿಕ ನಂದ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟ. ಸ್ವಯಂ ತಾನು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಹಾರ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡು ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ. ತಂದೆಯ ನಂತರ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಸಮುದ್ರವಲಯಾಂಕಿತವಾದ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದಿಂದ ಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಅತ್ಯಂತ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠ ಈ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ. ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ. ಅಸಂಖ್ಯ ಗೋದಾನ ಭೂದಾನ ಸುವರ್ಣದಾನ ಗ್ರಾಮ ದಾನಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷ ದಿಂದ ನೀಡಿದ ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆಲ್ಲ. ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳು ಧರ್ಮ ಪರಾಯಣರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರಿಂದ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ಎಂಬ ಅವನ ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಈ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ರಾಜನು ಅಶ್ವಾರೂಢನಾಗಿ ಅರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿ ಆಯಿತು. ಧರ್ಮಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ನಿರ್ಝರಿಣಿಯನೀರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಹಾಗೂ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ. ಸುತ್ತಲೂ ಕತ್ತಲೆ. ತಂಗಲು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸುರಕ್ಷಿತ ತಾಣವಿಲ್ಲ. ಹುಲಿ ಸಿಂಹ ಮುಂತಾದ ಘೋರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಘನ ಗರ್ಜನೆ, ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ರಾಜನು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಏರಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಆಗ ಆ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಕಾಡುಹಂದಿಯು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದಿತು. ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಬರುವ ಒಂದು ಸಿಂಹದ ಭಯದಿಂದ ಆ ಹಂದಿಯು ತಲ್ಲಣಿಸಿತ್ತು. ಭಯ ಭ್ರಾಂತವಾದ ಆ ಕಾಡುಹಂದಿಯು ಸಿಂಹದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಆ ರಾಜನು ಕುಳಿತ ಗಿಡವನ್ನು ಏರಿತು.

ಆ ಮರದ ಕೊಂಬೆಯನ್ನು ಆವಲಂಬಿಸಿ ಮಹಾರಾಜನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಹಂದಿಯು ಹೇಳಿತು- ''ರಾಜನೇ! ಹೆದರಬೇಡಿ. ನನ್ನಿಂದ ತಮಗೆ ಯಾವ ಅಪಾಯವೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಬೆಳಗಾಗುವ ವರೆಗೆ ಈ ವೃಕ್ಷದ ಈ ಶಾಖಾಗ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯೋಣ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರವಾದ ಸಿಂಹವು ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ. ಅದೋ ನೋಡಿ. ಈ ಅಡವಿಯೆಲ್ಲವೂ ನಡುಗುವಂತೆ ಗುಡುಗು ಹಾಕುತ್ತಿದೆ ಆ ಮೃಗರಾಜ. ಆದುದರಿಂದ ಬೆಳಗು ಆಗುವವರೆಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಈ ಮರದ ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಬಿಡುವಾ. ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ನೀವು ಯಾವದೇ ಭಯ ಅಪಾಯದ ಶಂಕೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ನಿದ್ದೆಮಾಡಿರಿ. ನಾನು ಎಚ್ಚರವಿದ್ದು ನಿಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸರಿ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ನೀವು ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಿ. ನಾನು ಮಲಗುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ನೀವು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ನನ್ನನ್ನು ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೆ. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಇಂದಿನ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಕಳೆಯೋಣ.'' ಸರಿ ಎನಿಸಿತು ಆ ಕಾಡುಮಿಕನ ಮಾತು ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಕೂಡಲೇ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ ಆ ಹಂದಿಯ ಸೂಚನೆಗೆ. ಅದರ ಮಾತಿನಂತೆ ಮೊದಲು ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಹೆಮ್ಮರದ ನಿಬಿಡವಾದ ಶಾಖಾಂತರದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡ. ದಣಿದ ದೇಹಕ್ಕೆ ನಿದ್ದೆಯೂ ಬಂದಿತು. ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತ ಸಿಂಹವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಹಾರಾಜರು ಮಲಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿತು. ಹಂದಿಗೆ ಹೇಳಿತು. ''ಎಲೋ ಕಾಡುಹಂದಿಯೇ, ಆ ಟೊಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿಬಿಡು. ಆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಾನು

ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನೀನು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದಿಂದ ಪಾರಾಗುತ್ತಿ.''

ಆ ವನವರಾಹವು ನೀತಿ ನಿಯತ್ತಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಆಗಿತ್ತು. ಸಿಂಹದ ಮಾತಿಗೆ ಅದು ಸಮ್ಮತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿತು.-''ವನಚಾರಿಯಾದ ಮೃಗೇಂದ್ರ! ನೀನು ಧರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತೀಯ. ಅದು ಅಧರ್ಮ. ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಬಹಳ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸ ಬೇಕಾಗುವದು. ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಯಜ್ಞಮಾಡಿದರೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗಲಾರದು ಮಿತ್ರದ್ರೋಹದ ಪಾತಕ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಆದರೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತದ ಪಾಪ ಮಾತ್ರ ಕೋಟಿಜನ್ಮ ಕಳೆದರೂ ನಾಶವಾಗುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕಾರರು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಈ ರಾಜನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲಾರೆ. ಅವನು ಎದ್ದ ಬಳಿಕ ನಾನು ಮಲಗುವೆ. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವನು, ಅವನೂ ನನಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡಲಾರ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗು.

''ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಪಾಪಾನಾಂ ಕಥಂಚಿನ್ನಿಷ್ಕೃತಿರ್ಭವೇತ್ ।
ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಿನಾಂ ಪಾಪಂ ನ ನಶ್ಯೇಜ್ಜನ್ಮ ಕೋಟಿಭಿಃ ॥

ಹಂದಿಯ ಈ ನೀತಿ-ಪರನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾಯಿತು ಆಸಿಂಹ. ಅನಂತರ ಸರಿ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯಿತು. ಮಹಾರಾಜನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತ. ಹಂದಿಗೆ ಮಲಗಲು ಹೇಳಿದ ತಮ್ಮ ಕರಾರಿನಂತೆ. ರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿತು ಆ ವೃಕ್ಷದ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆ ವರಾಹ. ಆಗ ಈ ರಾಜ ವರಾಹರ ವ್ಯವಹಾರದ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತ ಕಂಠೀರವ, ಆಗ ಸಿಂಹವು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿತು- ''ರಾಜನ್! ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳಿಬಿಡು ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು, ಅದನ್ನು ಹೊಡೆದು ತಿಂದು ನಾನು ಹೋಗಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗುವೆ. ನಾನು ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.''

ಸಿಂಹದ ಸೂಚನೆ ಸರಿ ಕಂಡಿತು ಆ ರಾಜನ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಆ ವನ ವರಾಹನನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತಳ್ಳಿದ. ಆದರೂ ಆ ಹಂದಿಯು ಜಾಣ್ಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ತಾನು ಮಲಗಿದ ಟೊಂಗೆಯಿಂದ ರಾಜನು ಕೆಳಗೆ ಬೀಳಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಮತ್ತೊಂದು ಅದೇ ಮರದ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ! ಆ ಮಹಾವೃಕ್ಷದ ಅರ್ಧಶಾಖೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡ ಆ ಹಂದಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿಯಿತು ''ರಾಜನೇ! ನಾನು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವೆ! ನಾನೊಬ್ಬ ಮುನಿ. 'ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ' ಎಂದು ನನ್ನ ಹೆಸರು. ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರ ಮನಬಂದ ರೂಪವನ್ನು ನಾನು ಧರಿಸಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಭೃಗುವಂಶದಲ್ಲಿ. ಬೆಳೆದದ್ದು ಮುನಿವೃತ್ತಿಯಿಂದ. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ನಾನು ಈ ವನ ವರಾಹ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟು ನಾನು ಮಲಗಿದ್ದೆ. ನೀನೇಕೆ ಹೀಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತ ಮಾಡಿದೆ? ನಾನು ನಿನಗೆ ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದೆ! ನಿನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪೇ? ನನಗೆ ವಿಶ್ವಾಸದ್ರೋಹ

ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ತಿರುಗಾಡು'' ಹೀಗೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಆ ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ ಎಂಬ ಮುನಿ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತ ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ.

ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಗೌತಮನ ಶಾಪ

ಹಂದಿರೂಪದ ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ:- ಮೃಗೇಂದ್ರನೇ! ನೀನು ಯಾರು? ಎಂಬುದನ್ನು ನೀನು ಅರಿಯೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ನೀನು ಸಿಂಹ ಅಲ್ಲ. ನೀನು ದೊಡ್ಡ ಯಕ್ಷ. ಮೊದಲು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದೆ ನಿಮ್ಮ ಮಹಾರಾಜ ಕುಬೇರನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ. ಒಂದು ದಿನ ನೀನು ಹಿಮಾಲಯದ ಶೃಂಗಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ವನವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯೊಂದಿಗೆ. ದುರ್ದೈವದಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮಧುಚಂದ್ರ ವಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ರಮ್ಯ ವನಾಂತರವು ಗೌತಮ ಮುನಿಯ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಮಹರ್ಷಿ ಗೌತಮರು ತಮ್ಮ ಹೋಮಕ್ಕಾಗಿ ಅರಳೆಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ನಗ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೀನು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೆ. ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಮಕ್ರೀಡೆ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು ಆ ಗೌತಮಮುನಿಗೆ. ಅವರು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ''ನೀನು ಈ ನನ್ನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಶ್ರಮದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ವಿವಸ್ತ್ರನಾಗಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉದ್ಯುಕ್ತನಾಗಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದ ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿ ಇದೇ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡು. ಅದರಲ್ಲಿ ವನರಾಜನಾಗು. ಸಿಂಹದ ರೂಪವೇ ನಿನಗೆ ಬರಲಿ'' ಎಂದು.

ಗೌತಮಮುನಿಯ ಆ ಶಾಪದಿಂದ ನಿನಗೆ ಕ್ರೂರವಾದ ಸಿಂಹದ ಜನ್ಮವು ಬರುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ನೀನು ಆ ಮುನೀಶ್ವರರ ಪಾದದ ಮೇಲೆಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. 'ನನ್ನ ಮಹಾಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆ. ಕರುಣದ ಕೈವಾರಿ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ ಗೌತಮ. ಅವನು ನಿನಗೆ ಉಶ್ಶಾಪವಿತ್ತ. ''ನೀನು ಸಿಂಹಯೋನಿ ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ವರಾಹರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ ಎಂಬ ಮುನೀಶ್ವರನ ಸಂಪರ್ಕ ಆಗುವದು. ಅಂದೇ ಆ ಕಾಡು ಕೇಸರಿಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿ.'' ಎಂದು. ವರಾಹ ರೂಪ ಧರಿಸಿದ ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ ಮುನಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಸಿಂಹವು ತನ್ನ ಪಶುರೂಪವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿತು. ತಾನು ಮೊದಲು ಕುಬೇರನ ಸಚಿವನಾಗಿದ್ದ ಯಕ್ಷನ ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿತು. ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸ್ಮರಣೆ ಎಲ್ಲವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ಉದ್ಬುದ್ಧವಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ಯಕ್ಷರಾಜನು ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ ಮುನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಗೈದಿತು. ತನ್ನನ್ನು ಪಶುಯೋನಿ (ಸಿಂಹಜನ್ಮ) ಯಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಆ ಮುನಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತು. ಉತ್ತಮವಾದ ವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ತೆರಳಿತು ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಅಲಕಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ.

ರಾಮಮುಕ್ತಿಗೆ ಜೈಮುನಿಗಳ ಉಪಾಯ

ಇತ್ತ ಹಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಆ ಧರ್ಮ ಗುಪ್ತ ಮಹಾರಾಜ. ತಲೆಕೆಟ್ಟು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಅಂಡಲೆಯತೊಡಗಿದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಗಾಬರಿಯಾದರು ಮಂತ್ರಿಗಳು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರು ಅವರ ತಂದೆಯಬಳಿಗೆ. ಅವರ ತಂದೆ ನಂದ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ

ರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಗನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ನರ್ಮದಾ ತೀರದ ಒಂದು ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಈ ಹುಚ್ಚ ದೊರೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು. ಬಹಳ ದುಃಖವಾಯಿತು ನಂದರಾಜನಿಗೆ ಮಗನ ಈ ದುರವಸ್ಥೆ ಕಂಡು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ತನ್ನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು. ತನ್ನ ಮಗನೊಡನೆ ಧಾವಿಸಿದ ಜೈಮಿನಿ ಮುನಿಗಳ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ.

ಅವರಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡ ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ಸಿಂಹಾಸನಾರೂಢನಾಗಿ ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸನವನ್ನು ಸಮರ್ಥರೀತಿಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಮಗ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನಿಗೆ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆ. ಈ ಉನ್ಮಾದ ರೋಗದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಉಂಟೆ?

ನಂದರಾಜನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಜೈಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು ಧ್ಯಾನ ಮುದ್ರಿತಲೋಚನರಾಗಿ. ಅನಂತರ ಕಣ್ತೆರೆದು ಹೇಳಿದರು ನಂದರಾಜನಿಗೆ - ''ರಾಜನೇ! ನಿನ್ನ ಈ ಮಗನು ಧ್ಯಾನಕಾಷ್ಠ ಮುನಿಯ ಶಾಪದಿಂದ ಹೀಗೆ ವಿಕೃತಮಸ್ತಿಷ್ಕನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸುವರ್ಣಮುಖರೀನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟಾಚಲವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಅದರ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣೀ ಎಂಬ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಈ ನಿನ್ನ ಮಗನನ್ನು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸು ಆ ಪುಣ್ಯ ಜಲದಲ್ಲಿ. ಅದರಿಂದ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮಗ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನ ಈ ಉನ್ಮಾದರೋಗವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸೂತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾಗುವ ಈ ನಿನ್ನ ಸತ್ಪುತ್ರ.

ಜೈಮಿನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ನಂದರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣೀ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮಗನನ್ನು ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಆ ಪುಣ್ಯೋದಕದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದ. ತಾನೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ. ಕೂಡಲೆ ದೂರವಾಯಿತು ಧರ್ಮಗುಪ್ತನ ಆ ಉನ್ಮಾದ ರೋಗ. ಪೂರ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಆಯಿತು ಹುಚ್ಚು. ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಹಾಮೇಧಾವಿಯಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸಿದ ಆ ಧರ್ಮಗುಪ್ತ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಸ್ನಾನದಿಂದ. ಮೂರು ದಿನ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತಟಾಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರು ಆ ಪಿತಾಪುತ್ರರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುಳುಗುಹಾಕಿ ಮಿಂದು ಬಂದರು ಆ ಹೊಕ್ಕರಣಿಯ ಪವಿತ್ರ ಜಲದಲ್ಲಿ. ಭೂವರಾಹನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ. ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ. ಅನಂತರ ನಂದರಾಜನು ಮಗನನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದನು. ಆರೋಗ್ಯವಂತನಾದ ಆ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನಿಗೆ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಸನದ ಭಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸ ಹೇಳಿ ತಾನು ಮತ್ತೆ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೆರಳಿದನು ನರ್ಮದಾ ತೀರಕ್ಕೆ. ತಂದೆಯು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನು ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಧನಧಾನ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲನವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಮುನಿಗಳೇ! ನಾನು ನಿಮಗೆ ಧರ್ಮಗುಪ್ತನ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಥೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದರ ಶ್ರವಣಮಾತ್ರ ದಿಂದಲೇ ದೂರಾಗುವವು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಮೊದಲಾದ ದಾರುಣ ದುರಿತ ರಾಶಿಗಳು.

ಕೃಷ್ಣತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಭಗವಾನ್ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಸೂತ:- ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ಈ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಅಳಿದು ಹೋಗುವವು ಅಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕುವದರಿಂದ, ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಮಹಾಮುನಿ ಇದ್ದ. ಅವನ ಹೆಸರು ರಾಮಕೃಷ್ಣ. ಅವನು ಎಂದೂ ಹುಸಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಧರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಛಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯೆ, ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವನೆ. ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಬ್ರಹ್ಮವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಿಷ್ಣಾತ. ಈ ತಾಪಸನು ಈ ಕೃಷ್ಣತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ನೂರಾರು ವರುಷಗಳು ಕಳೆದುಹೋದವು ಅವನು ತಪಃಸ್ಸಮಾಧಿಲೀನನಾದಾಗ, ಅವನ ಮೈಮೇಲೆಲ್ಲ ಹುತ್ತುಗಟ್ಟಿತು. ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಬೆಳೆದ ಹುತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಗಿದುಹೋಗಿದ್ದ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣಮುನಿ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಅವನು ನಿರಂತರ ಸಮಾಧಿಮಗ್ನ. ಇವನ ಈ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹೋದರು ಸ್ವರ್ಗದ ಸುರರು. ವಿವಿಧ ವಿಘ್ನ ಒಡ್ಡಿದರು. ಸ್ವಯಂ ದೇವೇಂದ್ರನು ಮೋಡಗಳ ಪಡೆಗಳನ್ನೆ ಕಳಿಸಿದ ಇವನ ಆಶ್ರಮದೆಡೆಗೆ. ಒನಕೆಗಡುತರ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೇ ಏಳುದಿನಗಳವರೆಗೆ. ಈ ಘೋರ ವೃಷ್ಟಿಪಾತಕ್ಕಾಗಲಿ ಮೋಡಗಳ ಗುಡುಗಿನ ಅಬ್ಬರಕ್ಕಾಗಲಿ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯುತ್‌ಪ್ರಕಾಶದ ಮಿಂಚಿನಬೆಳಕಿಗಾಗಲಿ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯ ತಪೋಭಂಗ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೇ ವಿಘ್ನಗಳನ್ನು ಸುರಾಸುರರೂ ಒಡ್ಡಿದರೂ, ನಿಸರ್ಗವ್ಯಾಕೋಪದಿಂದ ಎಷ್ಟೇ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕ ಉಂಟಾದರೂ ತನ್ನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ವಿಚಲಿತನಾಗಲಿಲ್ಲ ಆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮುನಿ. ಅವನ ಈ ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಪಃಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ. ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಶಂಖ ಚಕ್ರಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು, ಕೊರಳಲ್ಲಿಯ ವನಮಾಲೆಯು ಸುತ್ತಲು ಚೆಲ್ಲಿತ್ತು ಕಾಂತಿಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನು, ಕೌಸ್ತುಭ ಶೋಭೆಯಿಂದ ಪರಿಸರದ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಉದ್ಭಾಸಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಹೀಗೆ ನುಡಿದ.

ವಿಷ್ಣು:- ರಾಮಕೃಷ್ಣ! ನೀನು ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾದ ವಿದ್ವಾಂಸ. ತಪಸ್ಸಿನ ತವನಿಧಿ. ನಿನ್ನ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು ಎಂಬ ಭಕ್ತಿಯ ಪಾಶ ಎಳೆದು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ ನನ್ನನ್ನು ಈ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ. ಸೂರ್ಯನು ಮಕರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮತ್ತು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಪುಷ್ಯನಕ್ಷತ್ರವಿದ್ದಾಗ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ತೀರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಒಲಿದು ಬಂದು ಈ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು ನಿನಗೆ ವರಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಇಬ್ಬರ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣತೀರ್ಥ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಲಿ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು. ಮಾನವರ ಬುದ್ಧಿ ಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವದು ಈ ತೀರ್ಥ. ಈ ಕೃಷ್ಣತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಯಾವುದೇ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ವರುಷ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರುಷದಲ್ಲಿ, ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ಐದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯವು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅದರ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು, ನೂರುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರೆಯುವದು. ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸನು ನೆಲೆನಿಂತ ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ಸನ್ನಿಹಿತ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಒಂದೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ವಿದ್ಯಮಾನ, ಎಲ್ಲ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ಥಿತ ಅವನ ಕೈಂಕರ್ಯಕ್ಕೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ರಕ್ತಮಾಂಸಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಮಾನವ ದೇಹದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಭೂತವಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶರೀರದಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಮಾನವರ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿ. ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ. ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಭಯದಾನ ಮಾಡಲು ಈ ಶೇಷಾದ್ರಿ ಮಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಈ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಯ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಸಂತತ ಸೇವನೆಗಳಿಂದ ಸಾವಿರ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವವು. ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಮದ್ಯಪಾನ ಮಾಡಿದ ಘನಪಾತಕವೂ ಪೂರ್ಣ ನಶಿಸುವದು.

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿಯು ಎಂಟು ವಿಧವಾಗಿದೆ. ೧) ಶ್ರೀದೇವಿ ಭೂದೇವಿ ಸಹಿತವಾದ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟೇಶ ದೇವರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದು. ೨) ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಭಕ್ತರಾದ ಮಹಾತ್ಮರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿವಿಶ್ವಾಸ ಮಾಡುವದು ೩) ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವದು. ೪) ಭಗವಂತನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಅವನ ಕಥೆ, ಚರಿತ್ರ, ಅಖ್ಯಾನ, ಪುರಾಣ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕೇಳಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಗೊಳಿಸುವುದು. ೫) ನಿರಂತರವೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವುದು. ೬) ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಜನ, ಭಕ್ತಿ, ಪೂಜೆ, ಕಥಾಶ್ರವಣ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರೇಮೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಭಗವತ್‌ಸೇವೆಯ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದು. ೭) ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾದ ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುವುದು. ೮) ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪ್ರಪತ್ತಿಮಾರ್ಗದಿಂದ ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.'' ಹೀಗೆ ಎಂಟು ವಿಧವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ದೃಢ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತ ಭಗವದುಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಎಂಥ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ, ಹೂಣ, ಬರ್ಬರ, ಮ್ಲೇಂಛ ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೂ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಗಳಿಗೂ ವೇದಾಂತ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಶ್ರವಣ ಮನನ, ಧ್ಯಾನನಿಧಿಗಳಿಂದ ದೊರಕುವ ಮೋಕ್ಷವು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನದಿಂದಲೆ ಬೇಗನೆ ದೊರೆಯುವದು. ನಾಕೂ ವೇದಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವದು ಈ

ಶ್ರೀನಿವಾಸನನ್ನೆ. ಈ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಮಸ್ಮರಣವನ್ನು ಎರಡು ಗಳಿಗೆಯಾದರೂ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಹಿಂದು-ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಪೀಳಿಗೆಯ ವಂಶಜರನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ದಾರ ಮಾಡುವನು. ಕುಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಅವನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅವನ ಪರಮಾನುಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದರೆ ಅವನ ಪಿತೃ ಪಿತಾಮಹ, ಪ್ರಪಿತಾಮಹ, ಪುತ್ರ, ಪೌತ್ರ, ಪ್ರಪೌತ್ರ ಮುಂತಾದ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪಾಪನಾಶನ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ

ಸೂತ:- ಈ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಪಾದದಿಂದ ಹತ್ತುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಹೀಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ''ಗಿರಿಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತವೇ! ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳೂ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀ ಭೂ ಸಹಿತ ಮಹಾ ವಿಷ್ಣುವೂ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾದ ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಪಾದಗಳಿಂದ ತುಳಿಯುತ್ತ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ನನ್ನ ಪಾಪವನ್ನು ಕೃಪೆಯಿಂದ ಕ್ಷಮಿಸು. ನಿನ್ನ ಶಿಖರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರನ್ನು ನನಗೆ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸು.'' ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ವೇದ ಉಪನಿಷತ್ ಮಂತ್ರ-ಸ್ತೋತ್ರ ಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಈ ಗಿರಿಯನ್ನು ನಿದಾನವಾಗಿ ಏರಬೇಕು. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೀಯಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿ. ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ವರಾಹ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಉಪಾಸನೆ ಮುಂತಾಗಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಾಪ ವಿನಾಶನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸರ್ವ ಪಾಪ ಪ್ರಣಾಶಕ ಈ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಾವತಿ ಎಂಬ ಓರ್ವ ವಿಪ್ರನು ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಮಹಾಪಂಡಿತ ಅತಿ ದರಿದ್ರ. ಅವನು ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಓದಿದ್ದ. ಆದರಂತೆ ಆರು ಹೆಂಡದಿರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ. ಕೃತಾ, ಸಿಂಧು ಯಶೋವತಿ, ಕಾಮಿನಿ, ಮಾಲಿನಿ ಶೋಭಾ ಎಂದು ಅವನ ಆರು ಅಂಗನಾಮಣಿಗಳ ಹೆಸರು. ಈ ಆರು ಜನ ಮಡದಿಯರಿಂದ ಎರಡುನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು ಆ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದರು. ಮಡದಿಯರಿಗೂ ತಿನ್ನಲು ಅನ್ನವಿಲ್ಲ. ಉಡಲು ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕುಡಿಸಲು ಹಾಲು ಇಲ್ಲ, ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳ ಈ ದುಃಖ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು ಅಳು. ತನ್ನ ದಟ್ಟ ದಾರಿದ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು, ಹಾಗೇ ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರರ ಕಂಗಾಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕರಳು ಕರಗಿ ಕಣ್ಣೀರಾಗಿ ಹರಿಯ ತೊಡಗಿತು. ಅವನು ನಿರಾಶನಾಗಿ ರೋದಿಸತೊಡಗಿದ- ''ನನ್ನ ಈ ದರಿದ್ರ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ. ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾದ ಈ ಭದ್ರಮತಿಯ ಜೀವನವೇ ವ್ಯರ್ಥ. ನನ್ನ ಈ ಕಡುಬಡತನದಿಂದಾಗಿ ನಾನು ಯಾವ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನೂ ಸತ್ಕರಿಸಲಾರೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಂಧಬಾಂಧವರು ಶಿಷ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆಶೆಯು ಬಿಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆಸೆಯ ವಶನಾದ ಮನುಷ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದಾಸನಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

''ಆಶಾಯಾ ಯೇ ದಾಸಾ ದಾಸಾಸ್ತೇ ಸರ್ವಲೋಕಸ್ಯ ।
ಆಶಾ ದಾಸೀ ಯೇಷಾಂ ತೇಷಾಂ ದಾಸಾಯತೇ ಲೋಕಃ

ಯಾರು ಆಸೆಯ ದಾಸರಾಗಿರುವರೋ ಅವರು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಅಡಿಯ ಆಳು. ಆದರೆ ಆಸೆಯು ಯಾರ ಚರಣದಾಸಿಯಾಗಿರುವದೊ ಅವರು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಆಳುವರು. ಎಲ್ಲರೂ ಆಸೆಯ ದಾಸರೇ. ಇಂಥ ದಟ್ಟದಾರಿದ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೆಂಡಂದಿರು ಲೆಕ್ಕಮೀರಿದ ಮಕ್ಕಳು ಕಾರಣರಾಗುವರು ದುಃಖೋದಧಿಯ ಉಕ್ಕಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ, ಆಕಟಕಟ! ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಏನು ಗತಿ? ಇಷ್ಟು ಜನ ಭಾರ್ಯಾಪುತ್ರರನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಭರಿಸಲಿ?

ಈ ಭದ್ರಮತಿ ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ಪಾರಂಗತ. ನಿತ್ಯವೂ ಉನ್ನಿದ್ರವಾದ ತನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಹೋದ ಆ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ರೋದಿಸುವದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನ ರಮಣೀಮಣಿಯಾದ ಕಾಮಿನೀ ಎಂಬ ಪತಿವ್ರತಾ ಪತ್ನಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ನುಡಿದಳು- ''ಸ್ವಾಮಿ, ತಮ್ಮ ದುಃಖ ದುರವಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಮ್ಮ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆದು ಬಂದ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ನಾರದ ಮುನಿಗಳು ಬಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಎದುರು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಈಗಲೂ ಆ ನಾರದರ ನುಡಿ ''ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪನಾಶನ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದೂರಾಗುವದು. ಸಂಪತ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡಿದವರ ಮನೋರಥಗಳೆಲ್ಲವು ಸಿದ್ಧಿಸುವವು.''

ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಾರದರ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಕೂಡಲೇ ಬೆಟ್ಟ ಏರಿದ. ಪಾಪ ನಾಶನಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ, ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಓರ್ವ ವೇದಾಂತ ವಿದ್ವಾಂಸನಿಗೆ ದಾನ ನೀಡಿದ. ಆದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಭಾಗ್ಯದ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯಿತು. ಹಣದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯಿತು. ಶುಕ್ರದಶೆ ತೆರೆಯಿತು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಅವನು ಅಸಂಖ್ಯ ದಾನ ದತ್ತಿ ನೀಡಿದ. ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಇರುವವರೆಗೂ ಸಂತಾನ, ಸಂಪದ, ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಸುಖವಾಗಿ ಇದ್ದು ಜನ್ಮವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ವಿಷ್ಣುಪಾದವನ್ನು ಸೇರಿದ. ಇದು ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಟು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯ ಕಂಡು ಮಧುರ ಫಲವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸತ್ಯಸಂಗತಿ. ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹಾಗೆ ತಾವೂ ಈ ಉಪಾಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ತನ್ನ ಮಡದಿಯಾದ ಕಾಮಿನಿಯ ಮಾತು ನಾಟಿತು ಆ ಭದ್ರಮತಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಅವಳ ಯೋಗ್ಯ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಪಾಪನಾಶಿನಿ ಸ್ನಾನ ಭೂದಾನ. ಈ ಎರಡು ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗುಲ ಭೂಮಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಹತಾಶನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ಸುಶಾಲಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸುಘೋಷ ಎಂಬ ಶ್ರೀಮಂತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ. ಧರ್ಮಾತ್ಮ ಈ ಸುಘೋಷ ವಿಪ್ರ. ತನ್ನ ಮನೆಯವರೆಗೆ ಭೂಮಿ ಬೇಡಲು ಬಂದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ಈ ಸುಘೋಷನಿಗೆ. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆದರಿಸಿ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು

ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದ. ಇಂಥ ಸತ್ಪಾತ್ರ ದೊರೆತದ್ದು ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಪುಣ್ಯ ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದುಕೊಂಡ. ಹಾಗೂ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ.

ಪೃಥಿವೀ ವೈಷ್ಣವೀ ಪುಣ್ಯಾ ಪೃಥವೀ ವಿಷ್ಣು ಪಾಲಿತಾ ।
ಪೃಥಿವ್ಯಾಸ್ತು ಪ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮೇ ಜನಾರ್ದನಃ ॥

''ಈ ಪೃಥ್ವಿಯೆಲ್ಲವು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. ಅವನೇ ಇದರ ರಕ್ಷಕ. ಎಲ್ಲವೂ ಈಶಾವಾಸ್ಯ. ಪೃಥ್ವಿಯ ದಾನದಿಂದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ.'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಮಾಡಿ ಭದ್ರಮತಿಗೆ ಪಂಚಹಸ್ತಪರಿಮಿತವಾದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದನು. ಈ ಭೂದಾನದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಆ ಸುಘೋಷನೆಂಬ ಸಿರಿವಂತನು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಬೆಳೆಸಿದನು.

ಸ್ನಾನ ಭೂದಾನಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ

ಅನಂತರ ಭದ್ರಮತಿಯು ಐದು ಅಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನ ಪಡೆದು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಆರೂ ಜನ ಭಾರ್ಯೆಯರನ್ನು ಎರಡುನೂರು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಆ ಶೇಷಾಚಲ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಏರಿದ. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಭೂವರಾಹ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಪನಾಶನ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದರು. ಓರ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನನ್ನು ಕರೆತಂದನು. ಅವನಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡನು. ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿದನು. ಭದ್ರ ಮತಿಯು ಸುಘೋಷನಿಂದ ದಾನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಐದುಮೊಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ''ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ'' ಎಂದು ನುಡಿದು ಸಂಕಲ್ಪ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ದಾನ ನೀಡಿದನು.

ಆ ಸ್ನಾನ ಈ ದಾನಗಳಿಂದ ಪರಮಪ್ರೀತನಾದ ಪರಮಾತ್ಮ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಧಾರಿಯಾಗಿ ಗರುಡನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಇವನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹಾರಿಬಂದ. ಶ್ರೀಹರಿ ಪಾಪ ನಾಶನ ತೀರ್ಥದ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾದ. ಆ ಭದ್ರಮತಿಯ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದ. ತನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದುನಿಂತ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನೋಡಿ ಗದ್ಗದ ಕಂಠನಾಗಿ ಮಾತನಾಡಲು ಬಾರದೆ ರೋಮಾಂಚಿತನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಭದ್ರಮತಿ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ವಿಸ್ಖಲಿತವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ.

ಭದ್ರಮತಿಯ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ದಯಾಘನ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವಾತ್ಸಲ್ಯದುಂಬಿ ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ನುಡಿದ ''ವತ್ಸ, ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಈ ಮಹಾಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನೀನು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೂ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೊಂದಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ಇದ್ದು ಸುಖೋಪಭೋಗ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂತೃಪ್ತವಾದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೂಡ ಪಡೆಯುವೆ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪಾಪನಾಶನಿ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು,

ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಭೋಗಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ, ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು ವಿಷ್ಣು ಪರಮಾತ್ಮ. ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಚನದಂತೆ ಭದ್ರಮತಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಸುಖವನ್ನು ಪರದಲ್ಲಿ ಕೈವಲ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಾರ್ಥನಾದ.

ಆಕಾಶ ಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ

ಸೂತ:- ತಪೋಧನರೇ! ಹಿಂದೆ ರಾಮಾನುಜ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಿದ್ದ. ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನು ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಆಕಾಶ ಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಲ ಮಾಳಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು, ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕುತ್ತಿಗೆಯವರೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಲವು ದಿನ ಬರೀ ನೀರು ಕುಡಿದು, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಬರೀ ಗಾಳಿ ಕುಡಿದು, ಮುಂದೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲ ಪೂರ್ಣನಿರಾಹಾರಿಯಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ತಿನ್ನದೇ ಕುಡಿಯದೇ ಶ್ವಾಸ ನಿರೋಧ ಮಾಡಿ ಉಗ್ರಾದ್ ಉಗ್ರತರವಾದ ಕಠೋರ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಅವನ ಈ ದಾರುಣ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಬಂದ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಅವನ ಗರುಡ ವಾಹನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀಲಕ್ಷಿತವಾದ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಲವನ್ನೂ ಶಾಮಸುಂದರ ವಾದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಶರೀರವನ್ನೂ ಕಂಡು, ಪುಲಕಿತಗೊಂಡು ಆ ರಾಮಾನುಜ ಮುನಿಯು ದಂಡ ಪ್ರಣಾಮ ಉರುಳಿದ ಆ ಭಗವಂತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ. ಆಗ ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಚತುರ್ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಪ್ರಣತನಾದ ಆ ಮಹಾಮುನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮೈದಡವಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನುಡಿದ- ''ಮಹಾಮನಿಯೇ ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸುಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು. ನಿನಗೆ ವಾಂಛಿತವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆಂದೆ ನಾನು ನೀನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ.''

ರಾಮಾನುಜ:- ನಾರಾಯಣ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ! ಶ್ರೀನಿವಾಸ ನಿನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ! ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ನಿನಗೆ ವಂದನೆ! ರಮಾನಾಥನೇ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥ. ''ಸ್ವಾಮಿ ನೀನು ಸರ್ವೋತ್ತಮ. ಜಗಜ್ಜನ್ಮಾದಿಕಾರಣ. ವೇದಾಂತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ, ಸರ್ವ ಸ್ವಾಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನ ದಾಸಾನುದಾಸರು, ನೀನೇ ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ ಮಹಾಪ್ರಭು.'' ಇಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು ಧೃಢವಾಗಿ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಇದೇ ದೊಡ್ಡ ವರ. ನಾನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬೇರೆ ವರ ಪಡೆದು ಇಂಥ ಭಗವದ್ ಜ್ಞಾನದ ಹೊರತಾಗಿ ಯಾವ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಲ್ಲೆ? ಆದುದರಿಂದ ನನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಯಾವ ವರವೂ ಬೇಡ. ಇದ್ದ ಜ್ಞಾನವನ್ನೇ ದೃಢಿಷ್ಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಭಗವನಿಷ್ಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನನ್ನಲ್ಲಿರುವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಭೂಯಿಷ್ಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.''

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು:- ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರ! ನಿನ್ನ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಆಗಲಿ. ನೀನು ಕೇಳಿದಂತೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭೂಯಿಷ್ಠವಾದಂತೆ ನಿನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಪ್ರೀತಿಯು ಅಧಿಕಾಧಿಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿದೆ. ನೀನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಂತೆ ಈ ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಉದ್ಧರಿಸುವೆನು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ. ಚಿತ್ತಾ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಂದು ಈ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರು ಮರಳಿ

ಹುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ಪರಂಧಾಮವನ್ನೆ ಮುಟ್ಟಿಬಿಡುವರು. ರಾಮಾನುಜ, ನೀನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡು. ನಿನ್ನ ಈ ಜನ್ಮದ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ಷಯಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಈ ನಿನ್ನ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡು ಇದೇ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ. ಕೊನೆಗೆ ನಿನಗೆ ಸಾರೂಪ್ಯ ರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವೆನು. ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಾಗುವರು. ಭಕ್ತರಾದವರಿಗೆಲ್ಲ ಭವಬಂಧನ ಬಿಡಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವದು ನನ್ನ ಹೊಣೆ.

ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣ, ಲೋಕ ವಿಲಕ್ಷಣ

ವೆಂಕಟೇಶ:- ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನೇ, ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುವದು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ದೋಷವನ್ನು ಎಣಿಸದಿರುವದು, ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತನಾಗಿ ಇರುವದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಆಸ್ತಿ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯಗಳಿಗೆ ಆಸೆ ಮಾಡದೇ ಇರುವದು. ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಾಗಿ, ಮಾತಿನಿಂದಾಗಲಿ, ಮೈ ಕೈಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬರನ್ನು ಪೀಡಿಸದೆ ಇರುವದು. ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವದು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವದು, ಸ್ನಾನ ಸಂಧ್ಯೆ ದೇವಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ, ಮುಂತಾದ ವಿಹಿತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಆಚರಿಸುವದು ಇವು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಇದರಂತೆ ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ಸಾಧು ಸಜ್ಜನರು ಕೆಲವೊಂದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಅವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಿಂದಲೂ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು ಇವರು ಭಗವಂತನ ಭಕ್ತರು ಎಂದು.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಹಾಗೂ ಸನ್ಯಾಸಿಯರನ್ನು ಎಂದೂ ನಿಂದಿಸಕೂಡದು. ಜನರಿಗೆ ಹಿತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ತಥ್ಯ ಪಥ್ಯವಾದ ವಚನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬೇಕು. ಶತ್ರು ಮಿತ್ರರಲ್ಲಿ ಸಮಭಾವವಿರಬೇಕು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಬೇಕು.

ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಹಾಡಿದಾಗ ಮೈ ರೋಮಾಂಚಿತವಾಗಬೇಕು. ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪ ಉದರಬೇಕು. ಅತಿಥಿಪೂಜೆ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಉಚಿತ ಆಚಾರ ಪಾಲನ, ಏಕಾದಶಿ ವ್ರತ, ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಸರ್ವಕರ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನ. ಮಾಡಿದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಇವೇ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ವ್ರತ ಎಂದು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ವ್ರತ ಆಚಾರ ಧರ್ಮ-ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನೂ ತಪ್ಪದೇ ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರೋ ಅವರೇ ನಿಜವಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುನಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಾನು ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಪದ್ಮನಾಭನ ರಕ್ಷಣೆ

ಋಷಿಗಳು:- ದಾನವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕು? ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು? ದಾನದ ಪಾತ್ರ ಅಪಾತ್ರಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಸೂತ:- ವಿಪ್ರರೇ! ದುರಾಚಾರಿ ವೇದದ್ವೇಷಿ, ನಪುಂಸಕ, ಪಾಖಂಡಿ, ವ್ಯಭಿಚಾರಿ, ಪರರ ಹಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಾಕಿದವ, ಕೃತಘ್ನ, ಕಪಟಿ, ಮುಂತಾದವರು ದಾನಕ್ಕೆ ಅಪಾತ್ರ ಎನಿಸುವರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದಾನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವದು. ಸಂಬಳ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವೇದದ ಮಾರಾಟಗಾರ, ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಮಹವನ ಮಾಡಿಸುವ ಯಜ್ಞ ಮಾರಾಟಗಾರ. ದ್ರವ್ಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯವನ್ನು, ಪುರಾಣವನ್ನು, ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು, ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುವವರು ಆ ವಿದ್ಯೆಗಳ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು. ಇಂಥ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಧರ್ಮ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣಾದಿ ವಿದ್ಯಾ ವಿಕ್ರಯ ಮಾಡುವ ಪಂಡಿತರು ದಾನಕ್ಕೆ ಅಪಾತ್ರರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ದಾನವನ್ನು ಕೊಡಕೂಡದು. ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೂಡ ಇವರಿಗೆ ಮಾಡಬಾರದು.

ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರೂ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಇಟ್ಟವರು, ದರಿದ್ರರು, ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬ ಉಳ್ಳವರು, ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿತ್ಯಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡುವವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವವರು, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಜಪ, ಯಜ್ಞ, ವ್ರತ, ಉಪವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರ್ಣ ಆಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರೂ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ದಾನಕ್ಕೆ ಸತ್ಪಾತ್ರ ಎನಿಸುವರು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದಾನವು ಅಕ್ಷಯ ಫಲಪ್ರದವೂ ಪುಣ್ಯದಾಯಕವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ಪಾತ್ರರಾದವರು ನಮಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರು, ವಯೋವೃದ್ಧರು, ತಪೋವೃದ್ಧರೂ, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರೂ, ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವವರೂ, ಶಮದಮಾದಿ ಸಂಪನ್ನರೂ ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣ ಹೇಳುವವರೂ, ತನಗಿಂತ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಜೇಷ್ಠರಾದವರೂ, ಗುರು ಹಿರಿಯರು ಯತಿಗಳು ಮುಂತಾದವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪಾಖಂಡಿ, ಪತಿತ, ಸಂಸ್ಕಾರಭ್ರಷ್ಟ, ಕೃತಘ್ನ, ವಿದ್ಯಾವಿಕ್ರಯಿ, ಕಲಹಪ್ರಿಯ, ಕೋಪಿಷ್ಠ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿ ಮುಂತಾದವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ವಂದನಾರ್ಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಯಜ್ಞ, ತರ್ಪಣ, ಸ್ನಾನ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಇದರಂತೆ ಮುಟ್ಟಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಕುಲಟೆಯರಿಗೂ ವ್ರತವನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವರಿಗೂ, ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೂ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು.

ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡಲು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಅರ್ಹರಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಕರೆದು ಪೂಜಿಸಿ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಅಂಥ ಸತ್ಪಾತ್ರವು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮ ಅಥವಾ ಪುತ್ರರನ್ನು ಶ್ರಾದ್ಧಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಬಹುದು.

'ಪದ್ಮನಾಭನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಪದ್ಮನಾಭ'

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ. ಜಿತೇಂದ್ರಿಯ, ಸತ್ಯವಾದಿ. ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಯಸುವವ. ಈ ಪದ್ಮನಾಭನು ಹನ್ನೆರಡುವರ್ಷ ತಪಸ್ಸನ್ನು

ಮಾಡಿದ. ಒಣಗಿದ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕೆಲವು ದಿನ, ಬರೀ ನೀರು ಕುಡಿದು ಹಲವು ದಿನ, ಬರೀ ಗಾಳಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ, ಅವನ ತಪಸ್ಸು ನಡೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ.

ಆ ಪದ್ಮನಾಭನ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಒಲಿದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಅವನಿಗೆ ವೆಂಕಟೇಶ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗಧಾ, ಪದ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಪದ್ಮನಾಭನು. ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿದನು ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು. ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದನು ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ದೇವನು ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಹೇಳಿದ- ''ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠ! ನೀನು ಈ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಇದೇ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಕಲ್ಪಕಾಲದವರೆಗೆ ಸುಖದಿಂದ ಇರು. ಕೊನೆಗೆ ನಿನಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಆ ಪದ್ಮನಾಭ ತಪಸ್ವಿಯು ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ ವಾಸ ಮಾಡಿದ.

ಶರಣಾಗತರನ್ನು ಕಾಯುವ ಕರುಣಾಶಾಲಿ

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ತೀರಕ್ಕೆ ಓರ್ವ ರಾಕ್ಷಸ ಬಂದ. ಅವನು ಹಸಿದಿದ್ದ. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮನಾಭನೆ ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿದ. ಅವನನ್ನೇ ಹೊಡೆದು ಕೊಂದು ತಿಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಧಾವಿಸಿಬಂದ ಆ ರಕ್ಕಸ. ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಆ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು. ರಾಕ್ಷಸನ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಪದ್ಮನಾಭನು ದಿಕ್ಕುಕಾಣದೆ, ಬುದ್ಧಿ ತೋಚದೆ, ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು- ''ಶ್ರೀನಿವಾಸ, ದಯಾಸಿಂಧು, ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಕ, ವೆಂಕಟೇಶಪ್ರಭು, ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು. ರಕ್ಷಿಸು. ಈ ರಾಕ್ಷಸನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೇನೆ. ಇವನು ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ನೀನು ಮೊಸಳೆಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಆನೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದ್ದಿಯಷ್ಟೆ? ಹಿರಣ್ಯ ಕಶಪುವಿನಿಂದ ಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.'' ಭಕ್ತನ ಈ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕರುಣಾಕರನಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರು ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಬೆಂಕಿಯ ವಂಕಿಗಳನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುತ್ತ ಕೆಂಡದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಉಗುಳುತ್ತ ಬಂದಿತು ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಓಡ ತೊಡಗಿದ ಆ ದೈತ್ಯ. ಓಡುವ ರಕ್ಕಸನನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಅವನ ತಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿತು ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ. ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕವಾದ ಆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಚಕ್ರವನ್ನು ಆ ಪದ್ಮನಾಭ ಯೋಗಿಯು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ.

ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯರ್ಥನೆ

ಪದ್ಮನಾಭ:-ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲು ದೀಕ್ಷೆ ಹೊತ್ತ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಸ್ತಾಲಂಕಾರವಾದ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಲೋಕ ಕಂಟಕರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವಲ್ಲಿ ನೀನು ಕುಶಲ. ಹರಿಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇದೇ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸು. ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ಎಂದೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಈ ತೀರ್ಥವು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿ.

ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ:-''ಹರಿಭಕ್ತ! ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ. ನಾನು ಈ ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರಂತರವೂ ವಾಸ ಮಾಡುವೆನು. ನನ್ನ ಜಲಾಧಿವಾಸದಿಂದಲೂ, ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ ಈ ತೀರ್ಥವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವೂ, ಪಾಪನಾಶಕವೂ, ಆಗುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರು ತಮ್ಮ ದುರಿತ ರಾಶಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಭಗವಂತನ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ತೀರ್ಥದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುನಿಗಳೇ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ ಸದ್ಗತಿ.

ವಶಿಷ್ಠರ ಶಾಪದಿಂದ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ ರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮ

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತ ಮುನಿಯೇ! ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪದ್ಮನಾಭ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆ ರಾಕ್ಷಸನು ಯಾರು? ಆ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದ ಈ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಅಂಥ ದುಷ್ಟ ರಕ್ಕಸನು ಏಕೆ ಬಂದ?

ಸೂತ:- ವಿಪ್ರರೇ! ಇದೊಂದು ಬಹು ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಘಟನೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗ ಎಂಬ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರವಿದೆ. ಭೂ ವೈಕುಂಠವೆಂದು ಅದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗ ನಾಥನ ಮಂದಿರವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ. ಅಷ್ಟೇ ವಿಶಾಲ. ವಶಿಷ್ಠ, ಅತ್ರಿ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಮುನೀಶ್ವರರು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದನಾದ ಈ ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಸಂತತವೂ.

ಒಂದು ದಿನ ಸುಂದರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಗಂಧರ್ವನು ತನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು. ವೀರಬಾಹುವಿನ ಮಗನಾದ ಈ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನು ರಸಿಕರ ರಾಜ. ಸಗ್ಗದ ಬೆಲೆವೆಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಭೂತಲದ ಸ್ವರ್ಗದಂತಿದ್ದ ಈ ಶ್ರೀರಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ವನಿತಾ ವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿದ್ದ. ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರ ಈ ಶ್ರೀರಂಗ ದಲ್ಲಿಯ ಸರೋವರ. ತಿಳಿನೀರಿನ ಈ ಹೊಕ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಿತು ಗಂಧರ್ವರ ಈ ತರುಣ-ತರುಣಿಯರ ತಂಡ. ಒಬ್ಬರ ಮೈಮೇಲೆಯೂ ತುಂಡು ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮಹದರ್ಶೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಗಂಧರ್ವ ಗುಂಪಿನ ಜಲಕೇಲೀ ವಿಹಾರ ನಡೆಯಿತು.

ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವಶಿಷ್ಠ ಮಹರ್ಷಿ ಗಳು ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸಪ್ತಋಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ವಶಿಷ್ಠರ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಳಿದ ಆರು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಸಂಧ್ಯೆ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗಾಗಿ ಆ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಐತಂದರು. ಮುನಿಗಳು ನಡೆದು ಬರುವ ಅಡಿಯ ಸದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತರಳೆಯರೆಲ್ಲರೂ ನಾಚಿ ನೀರಿನಿಂದ ಮೇಲೆದ್ದರು. ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿನಯದಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಒಂದು ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು.

ಆದರೆ ಸುಂದರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಆ ಗಂಧರ್ವ ತರುಣನು ಮಾತ್ರ ಬಯಲು ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆ ಕಾಮಾಂಧನಿಗೆ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳ ಪರಿವೆಯೂ

ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಗಂಧರ್ವ ಯುವಕನ ನಾಚಿಕೆಗೇಡುತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಪ ಕೆರಳಿತು ವಶಿಷ್ಠರಿಗೆ. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಶಾಪವಿತ್ತರು. ''ಸುಂದರ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯತ್ವವೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವತ್ವವಂತೂ ಮುಗಿಲಮಲ್ಲಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ರಮಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದೇ ತಪ್ಪು. ಈ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಮಣಿಯರೊಂದಿಗೆ ಜಲವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಇಳಿದದ್ದು ಪರಮ ಅನ್ಯಾಯ. ನಾವು ಏಳು ಜನ ಋಷಿಗಳು ಬಂದರೂ ಮೇಲೆ ಏಳದೇ ಬಯಲಾಗಿ ನಿಂತದ್ದು ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ದೇವತ್ವ, ಗಂಧರ್ವತ್ವ, ಮನುಷ್ಯತ್ವ, ಮೂರು ಯೋನಿಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಡೆದಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಮಾಧಮವಾದ ರಾಕ್ಷಸ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು.''

ವಶಿಷ್ಠರ ಈ ಕೋಪ ಶಾಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರು ಹುಲ್ಲೆಗಣ್ಣಿನ ಆ ಹೆಣ್ಣುಗಳು. ಅಂಜುತ್ತ ಅಳುಕುತ್ತ ಆ ಎಲ್ಲ ಮೈ ಬಳ್ಳಿ ಬಾಲೆಯರು ವಶಿಷ್ಠರ ಬಳಿಗೆಬಂದರು. ಅವರ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಿಗೆ ಎರಗಿದರು. ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಹೇಳಿದರು- ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಧರ್ಮದ ಅಧಿದೇವತೆ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸತ್ಪುತ್ರರು. ನಮ್ಮ ಪತಿಯ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ನಾವೆಲ್ಲ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಮ್ಮಂಥ ಮಹಾಮುನಿಗಳಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಯೇ ಅಲಂಕಾರ. ತತ್ವದರ್ಶಿಗಳಾದ ತಾವು ತಾರುಣ್ಯ ಸಹಜವಾದ ಈ ಒಂದು ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರಿ. ನಾರಿಯರಿಗೆ ಪತಿಯೇ ಸರ್ವಸ್ವ. ಪತಿಯಿಲ್ಲದ ಸತಿಯ ಜನ್ಮ ವ್ಯರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ತಾವು ನಮ್ಮ ಪತಿಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನಚಿತ್ತರೂ ಆಗಬೇಕು.

ವಶಿಷ್ಠ:- ''ಸುಂದರಿಯರೇ! ಎಂದೂ ಸುಳ್ಳಾಗಲಾರದು ನಾನು ನುಡಿದ ವಚನ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಬೇಗ ಪಾರು ಆಗುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಈ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನು ನಮ್ಮ ಶಾಪದಂತೆ ಇಂದೇ ರಾಕ್ಷಸನಾಗುವನು. ಇಂದಿನಿಂದ ಹದಿನಾರನೆಯ ವರ್ಷ ಅವನು ಸ್ವೇಚ್ಛಾನುಸಾರ ತಿರುಗುತ್ತ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಆ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇವನು ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪದ್ಮನಾಭಯೋಗಿಯು ಇವನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳುವನು. ಅವನನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಈ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನು ತನ್ನ ರಾಕ್ಷಸವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಕೊಲ್ಲಲು ಹೋಗುವನು. ಆಗ ಭಕ್ತರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭಗವಂತನು ಬಿಟ್ಟ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕುವದು ಈ ಸುಂದರನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸನ ಹಸ್ತಾಲಂಕಾರವಾದ ಸುದರ್ಶನಚಕ್ರದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸ ಯೋನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವದು. ಅನಂತರ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಗಂಧರ್ವ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು. ಈ ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರ ಯುವಕನಾಗಿ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲ ಸುಂದರಿಯರನ್ನು ಆನಂದಪಡಿಸುವನು.''

ಮಹರ್ಷಿ ವಶಿಷ್ಠರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ರಂಗನಾಥನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ಮಂದಿರದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಇತ್ತ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವನು ಮುನಿಗಳ ಶಾಪದಂತೆ ರಕ್ಕಸನಾದ. ತನ್ನ ಜಾತಿ ಸ್ವಭಾವ ತಕ್ಕಂತೆ ಕ್ರೂರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿದ. ಹದಿನಾರು ವರುಷ

ಆಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಗೆ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದ ತೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಬಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಪದ್ಮನಾಭ ತಪಸ್ವಿಯನ್ನು ಕಂಡ. ಅವನನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಮುನಿಯ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ. ಕೂಡಲೇ ಬಂದಿತು ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರ. ರಾಕ್ಷಸನ ಕತ್ತನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿತು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಯುಧವಾದ ಚಕ್ರದ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಆಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ಗಂಧರ್ವ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಬಂದ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ. ಮುಗಿಲ ಮಂಟಪದ ಕಡೆಗೆ ಉಡ್ಡಾಣ ಗೈದಿತು ಆ ದೇವ ವಿಮಾನ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹೂವಿನ ಸುರಿಮಳೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸುದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಹಾಕಿದ ಆ ಸುಂದರ ಗಂಧರ್ವ. ತನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಕಾರಣನಾದ ಪದ್ಮನಾಭ ಯೋಗಿಗೂ ವಂದಿಸಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಗಂಧರ್ವಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಮುನಿಗಳೇ! ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ಈ ಮೊದಲೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಆ ರಕ್ಕಸನನ್ನು ಕೊಂದಬಳಿಕ ಆ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರವೂ ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಆ ತೀರ್ಥದ ಸಲಿಲ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರು ಬಂದದ್ದು ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ಎಂದು. ಇಂಥ ಪವಿತ್ರವಾದ ಚಕ್ರತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪದ್ಮನಾಭನೇ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಮಾನವರು, ದಾನವರು, ಸುರಗಂಧರ್ವರು ಯಕ್ಷ ರಾಕ್ಷಸರು ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಘೋಣ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆ

ಸೂತ:- ದ್ವಿಜವರ್ಯರೇ! ಈಗ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಸುರಾಪಾನ, ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಗುರುದ್ರೋಹ, ಪಿತೃವಧೆ ಮುಂತಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದಾರುಣ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪಾತಕಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಜಲಪಾನ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ಗಾರ್ಗ್ಯ ಮುನಿಯು ಮಹಾತ್ಮಾ ದೇವಲರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು- ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಶೇಷಾಚಲದಲ್ಲಿರುವ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.''

ದೇವಲ:- ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ತುಂಬರು ಎಂಬ ದೇವಗಂಧರ್ವನು ತನ್ನ ಒಲವಿನ ಮಡದಿಗೆ ಹೇಳಿದನು- ''ಪ್ರಿಯೇ! ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಾನು ಉಷಃಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಅಣಿಮಾಡು. ಗೋಮಯದಿಂದ ಆ ದೇವಾಲಯದ ಅಂಗಳವನ್ನು ಸಾರಿಸು. ಬತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನೆದುರು ದೀಪ ಹಚ್ಚು. ಮಡಿಯಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಲು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಇಡು. ಪೂಜೆಯ

ನಂತರ ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ನೀನೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹಾಕು. ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ವಿಶೇಷತಃ ಈ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡು. ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸು. ಇದರಿಂದ ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರೆಯುವದು.

ಪತಿಯ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಪರೀತ ಕೋಪ ಬಂದಿತು ಆ ಗಂಧರ್ವ ರಮಣಿಗೆ. ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಡಿದುಬಿದ್ದು ನುಡಿದಳು ಆ ಗಂಧರ್ವ ಕುಲದ ಹೆಣ್ಣು- ''ನನ್ನಿಂದ ಬೆಳಗಿನ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಥಗಳ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಈ ನನ್ನ ಕೋಮಲ ಶರೀರವನ್ನು ಎದ್ದುವದೇ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಳಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದಂತಿರುವ ಈ ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ನನ್ನಿಂದ ಅಶಕ್ಯ. ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೈತೊಳೆಯುವದರಿಂದ ಶೀತ ಬಾಧೆ ನನಗೆ ಆಗದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೇ? ಚಳಿಯಿಂದ ನಾನು ನಡುಗಿ ಸತ್ತರೆ ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಉಂಟೆ?

ಮಡದಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ತುಂಬರು ಗಂಧರ್ವನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ ''ಧರ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆಯುವ ಮಗ, ಗಂಡನಿಗೆ ಎದುರು ನಿಂತು ಕಟುವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಹೆಂಡತಿ, ದೇವರನ್ನು ಮನ್ನಿಸದೇ ಇರುವ ರಾಜಾ ಈ ಮೂವರಿಗೂ ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ದಂಡ ಹಾಕಬೇಕು'' ಎಂದು ನೀತಿ ವಚನವಿದೆ. ಅದರಂತೆ ಈಗ ಈ ನನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯನ್ನು ದಂಡಿಸುವದು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು.

''ಮೂರ್ಖಳೇ! ಸರ್ವ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಈ ಶೇಷಗಿರಿಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲಿರುವ ಈ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಲಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮದ್ರೋಹ. ಮತ್ತು ಪತಿಯ ಆಜ್ಞಾ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಈ ಎರಡು ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀನು ಯಾವ ಸಂಕೋಚವೂ ಇಲ್ಲವೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಘೋರ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ನೀನು ಈ ಅರಳೀ ಗಿಡದ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಹುಳುವಾಗಿ ಬೀಳು'' ಎಂದು.

ತನ್ನ ಗಂಡ ಗಂಧರ್ವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೋಪದಿಂದ ಕ್ಷುಭಿತನಾಗಿ ಶಾಪಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಚಲ್ಲಿದ ಕೂಡಲೇ ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಹೋದಳು ಆ ಗಂಧರ್ವ ಕುಲದ ಗೃಹಿಣಿ. ಶೋಕೋದ್ರೇಕದಿಂದ ಹೊರಳಿದಳು ಪತಿಯ ಪಾದ ಪಾಥೋಜಗಳ ಮೇಲೆ. ತನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಮಡದಿ ಅಲ್ಲವೆ! ಕರುಣೆ ತುಂಬಿ ಬಂದಿತು ಆ ಗಂಡ ಗಂಧರ್ವನಿಗೆ. ಆಗಲೇ ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಇತ್ತ ಶಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವ ಅವಧಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ.

''ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ. ಮನಸ್ಸು ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಈ ಘೋಣ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಅಂದು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿ. ಅರುಣೋದಯ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವರು ಈ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದ ಜಪ-ತಪ ಆಹ್ನೀಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಈ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಬರಚುಂಬಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ಈ ಅರಳೆ ಮರದ

ಅಡಿಯ ಹುಡಿಯ ಹಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಹೇಳುವರು ಈ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು.

ಆಗ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹೆಮ್ಮರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಹುಳುವಾಗಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ದೊಡ್ಡವರ ಬಾಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ದಿವ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುವದು. ಆ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಮಹಾತ್ಮೆಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ನೀನು ಈಗ ಮಾಡಿದ ಪತಿಯ ವಿರೋಧ, ಧರ್ಮದ್ವೇಷದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವು ಆಗಲೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡುವವು. ಅನಂತರ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮೊದಲಿನ ರೂಪದಿಂದ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವೆ'' ಎಂದು ಮಿದು ನುಡಿಗಳಿಂದ ಸಂತೈಸಿದನು.

ಪತಿಯ ಶಾಪದಂತೆ ಗರ್ವಿಷ್ಠಳಾದ ಆ ಗಂಧರ್ವ ಗೃಹಿಣಿಯು ಕ್ರಿಮಿರೂಪದಿಂದ ಆ ಅರಳಿಯ ಮರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಬಿದ್ದಳು. ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲದ ಬಳಿಕ ಮಹಾಮುನಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಆ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ವರಾಹ ದೇವರ ಪ್ರಣಾಮ. ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರ ದರ್ಶನ ಪೂಜಾ ಪರಿವೇಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಘೋಣತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಶಿಷ್ಯ ಪರಿವಾರ ದೊಡನೆ ಘೋಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡಿ ಅರುಣೋದಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಾರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಇತ್ತು ಸಹಸ್ರ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ಆಹ್ನೀಕಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಶ್ವತ್ಥ ವೃಕ್ಷದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರು ಘೋಣ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯೆ, ಪೂಜೆ ಅಹ್ನಿಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಶಿಷ್ಯ ಬಳಗಕ್ಕೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಹಾಗೂ ಘೋಣತೀರ್ಥದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯೆಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಆ ಅರಳಿ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಹುಳುವಾಗಿ ಹರಿದಾಡುವ ಆ ಗಂಧರ್ವಪತ್ನಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಬಾಯಿಂದ ಅದನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಕೇಳಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಆ ಗಂಧರ್ವಾಂಗನೆಗೆ ಆ ಕೀಳು ಕೀಟದ ಯೋನಿಯಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಆಯಿತು ಬಿಡುಗಡೆ. ಅವಳ ಮೊದಲಿನ ಗಂಧರ್ವ ತರುಣಿಯ ರೂಪವು ಮರಳಿ ಬಂದಿತ್ತು ಆಗ ಅವಳು ಪಿಪ್ಪಲಗಿಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮುನಿಮಹಾತ್ಮರ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿದಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು-

''ಋಷಿಪುಂಗವರೆ! ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿರಿ ರಕ್ಷಿಸಿರಿ. ಪತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿದ ಪಾತಕಿ ನಾನು. ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮೊದಲಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಾನವನ್ನು ದೂಷಿಸಿದ ದುರುಳ ತರಳೆ ನಾನು. ಈ ಪಾಪಿನಿಯನ್ನು ತಾವು ಇಂದು ಉದ್ಧರಿಸಿದಿರಿ.''

ಅಗಸ್ತ್ಯ:- ''ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನಿನ್ನ ಪತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧಾರ್ಮಿಕ. ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಅವನು ಹೀಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಉಚಿತವೇ ಸರಿ. ಪತಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಡೆಯುವ ಸತಿಯರು ಮುಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕೆ ಚಂದ್ರಾಮರು ಇರುವವರೆಗೆ ಘೋರ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೇಯಬೇಕಾಗುವದು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವು ಸರ್ವಥಾ ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪತಿಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಬರುವ ಪಾತಿವೃತ್ಯರೂಪ ಪುಣ್ಯದಿಂದಲೇ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಲು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆಯು ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಪತಿರ್ಮಾತಾ ಪತಿರ್ವಿಷ್ಣುಃ ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪತಿಶ್ಶಿವಃ ।
ಪತಿರ್ಗುರುಃ ಪತಿಸ್ತೀರ್ಥಮಿತಿಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ ॥

''ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಎಂದರೆ ಪತಿಯೇ. ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಪತಿಯು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪ. ಪತಿಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮ. ಪತಿಯೇ ಶಿವ. ಗಂಡನೇ ಗುರು. ಗಂಡನೇ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪತಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ತ್ರೀಯು ಸದಾಸರ್ವದಾ ಆಸಕ್ತಳಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯವು ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನಡೆಯುವಳೋ, ಪತಿಯ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅಧೀನಳಾಗಿ ಇರುವಳೋ, ಪತಿಯ ಪಾದಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಳೋ ಅವಳು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯಳಾಗುವಳು. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ ಮೂಲಕ ಇಷ್ಟು ದಿನ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಕೀಳು ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈ ಶಾಪದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಈಗ ನಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಘೋಣತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದ ನಂತರ ನಿನಗೆ ಈ ಶಾಪದಿಂದ ವಿಮೋಚನವಾಯಿತು. ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪವು ಈಗ ಬಂದಿದೆ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಇನ್ನು ಹೋಗು. ಅವನ ಸೇವೆ ಮಾಡು. ಎಂದೂ ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೀರಬೇಡ.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಗಂಧರ್ವ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಘೋಣತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿದವರು ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತಾಚಾರ್ಯ! ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಟ್ಟು ತೀರ್ಥಗಳು ಎಷ್ಟು? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು ಯಾವವು? ಆ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಕೊಡುವ ತೀರ್ಥಗಳು ಎಷ್ಟು? ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ತೀರ್ಥಗಳು ಎಷ್ಟು? ಮತ್ತು ಯಾವವು? ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಕ್ತಿ ಯಾವುದಾದರು ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಇದೆಯೇ?

ಸೂತ ಪೌರಾಣಿಕ:- ಶೌನಕಾದಿ ಮುನಿಗಳೇ! ಈ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಒಂದುನೂರಾ ಎಂಟು ಮುಖ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳು ಸ್ನಾನ ಪಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ನೂರೆಂಟು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅರವತ್ತು ತೀರ್ಥಗಳು ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವು. ಆದರೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುವ ತೀರ್ಥಗಳು ಮಾತ್ರ ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ಆರು ತೀರ್ಥಗಳು ಉಂಟು. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿ, ಆಕಾಶಗಂಗಾ ಪಾಪನಾಶನ, ಪಾಂಡುತೀರ್ಥ, ಕುಮಾರಧಾರಾ, ಹಾಗೂ ತುಂಬರುತೀರ್ಥ, ಈ ಷಟ್‌ತೀರ್ಥಗಳು ಮೋಕ್ಷಪ್ರದವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ.

ಮಾನವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಆಗಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥ ಎನ್ನುವರು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿವಿಧ

ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಚಾರು ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ರಂಜನೀಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪಕವಾದ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥಗಳು ಎನಿಸುತ್ತವೆ. ಲೋಕಪಾವನವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಸದಾಸರ್ವದಾ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದರೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದೆರಡು ಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಕೆಲವು ಕ್ಷಣಗಳಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಂಥವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಘೋರ ನರಕವಾಗಲಿ, ದುರ್ಗತಿಯಾಗಲಿ ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

ಬಗೆಬಗೆಯ ಯಜ್ಞ ಹಾಗೂ ಬಹು ದ್ರವ್ಯವ್ಯಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆ ಕಡಿಸುವದು, ಗ್ರಾಮದಾನ, ಭೂದಾನ, ಸುವರ್ಣದಾನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಬರುವಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಕೇವಲ ಭಗವತ್‌ಕಥಾಪರವಾದ ಪುಣ್ಯ ಪುರಾಣಗಳ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ಪಡೆಯುವರು. ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ ಇವು ಎರಡು ಮಾನವನ ಪುಣ್ಯರೂಪ ವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟ ಎರಡು ಅಮೃತ ಫಲಗಳು.

ಅಮೃತವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಅಜರನು, ಅಮರನೂ ಆಗುವನು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಥಾರೂಪವಾದ ಅಮೃತವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಇಡೀ ಕುಲವನ್ನು ಅಜರಾಮರವಾಗಿ ಮಾಡುವನು. ಪುರಾಣವನ್ನು ಓದಿ ಅರ್ಥ ತಿಳಿದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಮುದುಕನಿರಲಿ, ತರುಣನಿರಲಿ, ಹುಡುಗನಿರಲಿ, ದಟ್ಟದರಿದ್ರನೇ ಇರಲಿ, ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ. ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಪೂಜನೀಯ. ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ವಂದನೀಯ.

ಪುರಾಣವನ್ನು ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಪಂಡಿತನು ವ್ಯಾಸ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಯಾರು ಬಂದರೂ ತನ್ನ ಆಸನ ಬಿಟ್ಟು ಏಳಬಾರದು. ಆ ವ್ಯಾಸಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ದೇವರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬಾರದು. ಪುರಾಣ ಹೇಳುವವರು ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಖೊಟ್ಟಿ ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಾರದು. ಹಿಂಸಕ ಜಂತುಗಳು ಸುತ್ತುವರೆದ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು. ಒಳ್ಳೆ ಊರು, ಸಾತ್ವಿಕ ಜನರು ಇರುವ ಸ್ಥಳ, ಉತ್ತಮಕ್ಷೇತ್ರ ನದೀತೀರ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳ ಪಾರಾಯಣ ಪ್ರವಚನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.

ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕೇಳುವ ರೀತಿ

ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಮಾಡುವವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಪುರಾಣವಾಚನ ನಡೆದಾಗ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಮೌನವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ನರಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಪುರಾಣ ಕೇಳುವವರಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪುರಾಣ ಕೇಳುವವರು ಮುಂದೆ ಕಾಗೆ, ಗೂಗೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ವೀರಾಸನ ಹಾಕಿ ಅಥವಾ ಸಿಂಹಾಸನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಭಗವತ್ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳುವವರು ಅಂಕುಡೊಂಕಾದ ಮರಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಪುರಾಣಿಕನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡದೆ ಕೇಳುವವರು ವಿಷವೃಕ್ಷವಾಗಿ ಜನಿಸುವರು. ಆರೋಗ್ಯವು ಸರಿ ಇದ್ದರೂ ಮಲಗಿಕೇಳುವವರು ಅಜಗರ ಹಾವಾಗಿ ಹರಿದಾಡುವರು.

ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮತ್ತು ಸುಂದರವಾದ ಭಗವತ್ ಕತೆಯನ್ನು ನಿಂದೆ ಮಾಡುವವರು ನಾಯಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು. ಪುರಾಣ ನಡೆದಾಗ ಪ್ರವಚನಕಾರನನ್ನು

ಕೆಣಕಿ ವಾದ-ವಿವಾದವನ್ನು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿದರೆ ಕತ್ತೆಯಾಗಿ ಜನಿಸುವರು. ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ಪಾರಾಯಣ, ಪಠಣಾದಿ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಒಡ್ಡಿ ವಿಘ್ನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವವರು ಬಹುವರುಷ ನರಕದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಂದಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವರು.

ಪುರಾಣ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ಕೂಡಲು ಕಂಬಳಿ, ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ, ವಸ್ತ್ರ, ಸೀದಾಸಾಮಗ್ರಿ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರು ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸಿ ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣದ ಪುಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನಕಾರರಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಎನಿಸಿದ ಸೂತ ಮುನಿಯನ್ನು ಯಥಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ವಕ್ತಾರ ಶ್ರೋತಾರರಿಬ್ಬರು ಶಾಂತಿ ಸಂತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಋಷಿಗಳು:- ಸೂತ ಮಹೋದಯರೇ! ನಾವು ಈಗ ಕಟಾಹ ತೀರ್ಥದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳ ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ.

ಸೂತಾಚಾರ್ಯ:- ಮುನೀಶ್ವರರೇ! ಈ ಕಟಾಹ ತೀರ್ಥವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳು ವಿನಾಶವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ಐಶ್ವರ್ಯವೂ ಲಭಿಸುವದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ. ಇದರ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸುಗಳು ಎಂದೂ ಬೀಳಲಾರವು. ಹಾಗೂ ಮಾನವರು ಕೈಕೊಂಡ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವು ತಾವಾಗಿ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನೆರವೇರುವವು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಮ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯುವದು. ಈ ಕಟಾಹ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ "ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ" ಎಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಈ ತೀರ್ಥಜಲವನ್ನು ಆಚಮನ ಮಾಡಿದರೆ ಭಗವಂತನು ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗುವನು. ಹಾಗೂ "ಓಂ ನಮಃ ವೆಂಕಟೇಶಾಯ ಎಂಬ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಣ ಮಾಡಿ ಈ ತೀರ್ಥಜಲವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಿದರೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಭೋಗ ಪರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಇವು ಎರಡು ಮಾನವನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟಂತೆ. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಸ್ನಾನ. ವರಾಹ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಕಟಾಹ ತೀರ್ಥದ ಜಲಪಾನ ಇವು ಮೂರು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಲಭ.

ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಮಹಿಮೆ. ಅರ್ಜುನನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ

ಸೂತ:- ಶೌನಕರೇ! ನಾನು ಈಗ ನಿಮಗೆ ಪಾಪ ನಾಶಕವಾದ ಒಂದು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ಇದು ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಘಟನೆ. ಕುಂತಿಯ ಪುತ್ರರಾದ ಐದು ಜನ ಪಾಂಡವರು ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯಭೇದನ ಮಾಡಿ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಹೋದರು. ಅನಂತರ ಭೀಷ್ಮರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಖಾಂಡವ ಪ್ರಸ್ಥ (ಈಗಿನ ದಿಲ್ಲಿ) ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ಕೊಡಮಾಡಿದನು. ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೀಷ್ಮ

ಮುಂತಾದವರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಧರ್ಮ, ಭೀಮ, ಅರ್ಜುನ, ನಕುಲ, ಸಹದೇವ ಈ ಪಂಚಪಾಂಡವರು ತಾಯಿ ಕುಂತಿ, ಮಡದಿ ದ್ರೌಪದಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ಎಂಬಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿಕೊಂಡು ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ ನಿಷ್ಠರಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸನ ಗೈಯುತ್ತ ವಾಸಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ರಾಜಸೂಯಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ರಾಜಾಧಿರಾಜರಿಂದ ಪರಿಪೂಜಿತರಾದರು. ಪಾಂಡವರು ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥ ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ನಾರದ ಮುನಿಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದರು.

''ಪಂಚಪಾಂಡವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಪತ್ನಿಯಾದ ದ್ರೌಪದಿಯು ಒಂದೊಂದು ವರುಷ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಅವಳು ಒಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪತಿಯೊಡನೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಂದು ನೋಡಿದರೆ ಅವರು ಒಂದು ವರುಷ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.'' ಎಂದು ಆ ಐವರೂ ಪಾಂಡವರ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾರದರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ತಂದೆಯಂತೆ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಬಹುಕಾಲ ಸುಖದಿಂದ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು ಪಾಂಡವರು.

ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ''ಅಯ್ಯೋ ನನ್ನ ಹಸುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳ್ಳರು ಕದ್ದೊಯ್ದರು. ನೀವು ರಾಜರಾಗಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರಿ? ನೀವು ಐದು ಜನ ಇದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಗೋಧನದ ಕಳವು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ನನಗೆ ಯಾರೂ ರಕ್ಷಕರಿಲ್ಲವೆ?'' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ, ರೇಗಿ, ಕೂಗಿ ಕರೆಯತೊಡಗಿದನು. ಆಗ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರ್ಜುನನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಸಿಟ್ಟಿನ ಸಿಡಿಲುಗುದುರೆ ಏರಿಬಂದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಸಂತೈಸಿದನು. ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ತರಬೇಕೆಂದು ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಆ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರಕ್ಕೆ ಧರ್ಮರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹಾದು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅರ್ಜುನನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ದ್ರೌಪದಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ತಂದು ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬೆನ್ನಟ್ಟಿ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸಿ, ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹಸುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನು ''ನಾರದರು ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನಾಗಿಯೇ ಭಂಗ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ದ್ರೌಪದಿ ಧರ್ಮರಾಜರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಗಾಂಡೀವ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಸುಗಳನ್ನು ಮರಳಿ ತಂದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾಗಿ ಒಂದು ವರುಷ ನಾನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ನುಡಿದ.

ಅದಕ್ಕೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ''ಪ್ರಜೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನೀನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಇದು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಹಸುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸದಿದ್ದರೆ, ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿ ಹಾಗೆ

ಕಳ್ಳರನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ನಿನಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷವು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ನೀನು ಆ ಚೋರರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹಸುವನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪಾಲನ, ಗೋರಕ್ಷಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಕ್ಷಣ, ದುಷ್ಟ ಶಾಸನ ಮುಂತಾದ ರಾಜಧರ್ಮವನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸಿ ಪ್ರಭೂತ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಭಂಗ ದೋಷವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ'' ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

ಆದರೆ ಅರ್ಜುನನು ಮಾತ್ರ ''ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾದ ನನಗೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪಾಲನವು ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ. ದುಷ್ಟ, ಚೋರ ಶಿಕ್ಷಣ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಕ್ಷಣ ರೂಪ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಭಂಗ ದೋಷವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವದೆಂತು? ನನಗೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು, ಎಲ್ಲ ಪಾವನ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೀಯಲು ಅತೀವ ಉತ್ಕಂಠೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ದಯಮಾಡಿ ಅನುಮತಿಕೊಡಿ. ನನ್ನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಾ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿರಿ'' ಎಂದು ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂತಿ ದ್ರೌಪದಿಯರ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು.

ಮಧ್ಯಮ ಪಾಂಡುನಂದನನಾದ ಆ ಫಲ್ಗುಣನು ಮೊದಲು ಗಂಗಾ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದರ ದಂಡೆಗುಂಟ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತ ಹರಿದ್ವಾರ, ಪ್ರಯಾಗ, ಕಾಶಿ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಉದ್ದುದ್ದ ಹೆದ್ದೆರೆಗಳಿಂದ ಘೂರ್ಮಿಸುವ ದಕ್ಷಿಣ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ತೀರ್ಥ, ಸಿಂಹಾಚಲ ಕ್ಷೇತ್ರ, ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಗೋದಾವರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮಲಾಪಹಾ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಕೃಷ್ಣವೇಣೀ ನದಿ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಪರಮೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪಿನಾಕಿನೀ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು.

ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರೀತಿಯ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಳವಾದ ಆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯ ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರನ್ನುಹಾಗೂ ವರಾಹದೇವರನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಗೈದು ಸೇವಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದನು. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯ ಶ್ರಮವೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾದಂತೆ ಎನಿಸಿತು. ಅವನು ಆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವರಾಹ ದೇವರ ಆರಾಧನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವರ ಉಪಾಸನೆ ಎರಡನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಆ ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಶಿಖರದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಸುವರ್ಣಮುಖರಿ ಎಂಬ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಕರೆ ತಂದ ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಪರಿಪೂತನಾದನು.

ಭರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನ ಪ್ರಯಾಣ

ಸೂತ:- ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅತ್ಯಧಿಕ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಸುವರ್ಣ

ಮುಖರೀ ನದಿಯ ಪೂರ್ವ ತೀರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡ. ಕಾಲಹಸ್ತಿ ಎಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರು. ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಪಾರ್ಥ. ಆ ಶೈಲ ಶಿಖರದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಹಸ್ತೀಶ್ವರ ಎಂಬ ಮಹಾದೇವರ ನಿತ್ಯ ಸನ್ನಿಧಾನ, ಮಹಾಮಾತೆ ಪಾರ್ವತಿಯು ಪತಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಜಗತ್ ಕಾರಣ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥನಾದ ಆ ಪಾರ್ಥ.

ನಂತರ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವನು ಬೆಟ್ಟದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಆಚೆ ಈಚೆ ತಿರುಗಾಡಿದ. ಅಲ್ಲಿಯ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಯ ಏಕಾಂತ ವನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ದರ್ಶನವು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ನಿತಾಂತನೀರವ ವಿಜನ ವನಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುನಿಗಳು ಅಬ್ಭಕ್ಷ ವಾಯುಭಕ್ಷರಾಗಿ, ಕೆಲವರು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಲವರು ತರಗೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ರವಿಯ ಕಿರಣಗಳನ್ನೇ ಕುಡಿದು ತಪವನ್ನು ತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಪವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಹೀಗೆ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಅರ್ಜುನನು ಆ ಕಾಲಹಸ್ತಿ ಪರ್ವತದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ವನಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ತನ್ನ ಬಗೆಬಗೆಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕಿರೀಟಿಯನ್ನು ಕೌತುಕದ ಕೊನೆಗೆ ಏರಿಸಿದ ಒಂದು ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸೌಹಾರ್ದದ ಸಹಜೀವನ. ಸಿಂಹವು ಆನೆಯೊಡನೆ ಒಡನಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದಿತು. ಹುಲಿ ಚಿರತೆಗಳು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ನವಿಲು ಹಾವು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಒಂದೇಕಡೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅರ್ಜುನನು ಅಲ್ಲಿಯ ಯೋಗೀಶ್ವರರ ತಪಃಪ್ರಭಾವದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರ ಮುಂದೆ. ಅರ್ಜುನನ ಜೊತೆಗೆ ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಆ ಎಲ್ಲ ತಪಸ್ವಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೆ ಅರ್ಜುನನು ಭರದ್ವಾಜರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಆಶ್ರಮದ ಅಗ್ನಿಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮುನಿಗಳಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟು ನಟ್ಟ ನಡುವೆ ಪ್ರತಿಅಗ್ನಿಯಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಗಳು.

ದೇಹ ಧರಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರ

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳ ಅರ್ಥವೇ ಮುನಿರೂಪ ಧರಿಸಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತು. ಅಖಂಡ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜದಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನರಾದ ಆ ಮುನಿಪುಂಗವರನ್ನು ಧೃತಿ, ಕ್ಷಾಂತಿ, ದಯಾ, ತುಷ್ಟಿ, ಶಾಂತಿ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳು ದಾಸಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಗೈಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೃಗ ಚರ್ಮ ಭೂಷಿತರಾದ ಆ ಜಟಾಧಾರಿ ತಾಪಸರಿಗೆ ಅರ್ಜುನನು ದಂಡಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಮಹರ್ಷಿ ಭರದ್ವಾಜರು ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. ಅರ್ಜುನನು ಅಂದು ಆ ತಪೋನಿಧಿಗಳ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಧನ್ಯನಾದ. ಅರ್ಜುನನ ಜೊತೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬಂದ ಅನೇಕ ಸಾತ್ವಿಕರಿಗೂ ಆ ಋಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆದರದ ಆತಿಥ್ಯವು ಪವಿತ್ರ ಭೋಜನವು ದೊರೆಯಿತು. ಅನಂತರ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮುಗಿಸಿ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಹೋಮವನ್ನು

ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅರ್ಜುನನು ಯಾತ್ರಿಕರೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಎದುರುಹೋಗಿ ಕುಳಿತ. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ.

ಅರ್ಜುನ:- ಮುನಿವರ್ಯರೇ! ಇಂದು ತಾವು ನನಗೂ ನನ್ನ ಈ ಎಲ್ಲ ಜೊತೆ ಯಾತ್ರಿಕರಿಗೂ, ನೀಡಿದ ಆತಿಥ್ಯದಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೃತಾರ್ಥರಾದೆವು. ಈಗ ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಾಮೃತವನ್ನು ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ಮಹಾನದಿಯು ಯಾವ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದೆ? ಇದರಲ್ಲಿ ದಾನಗಳಿಂದ ಎಂಥ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ?

ಭರದ್ವಾಜ:- ಅರ್ಜುನ! ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸತೀದೇವಿಯು ತಂದೆಯಿಂದ ಅವಮಾನಿತಳಾಗಿ ಆ ದೇಹವನ್ನು ಪರಿತ್ಯಜಿಸಿ ಹಿಮಾಲಯದ ಕುಮಾರಿಯಾಗಿ ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು. ಪರ್ವತರಾಜನ ಪುತ್ರಿಯಾದುದರಿಂದ ಪಾರ್ವತೀ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಹಾದೇವನು ಮತ್ತೆ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದ. ಪಾರ್ವತೀ ಪರಮೇಶ್ವರರ ಲೋಕ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಈ ವಿವಾಹ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಎಲ್ಲ ಸುರ ಅಸುರ-ನರ ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ನಾಗ, ಸಿದ್ಧ, ಕಿನ್ನರ, ಕಿಂಪುರುಷ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಯೋನಿಯ ಜೀವರೂ ಆ ಶಿವ ಪಾರ್ವತಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲೆಂದು ಹಾಗೂ ಆ ಮಹೋತ್ಸವ ನೋಡಲೆಂದು ಆಗಮಿಸಿದರು ಉತ್ತರ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ. ಇದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಭಾರವೇ ತಪ್ಪಿದಂತಾಯಿತು. ಸಮಸ್ತ ಜೀವ ಜಂಗುಳಿಯ ಭಾರದಿಂದ ಭೂಲೋಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗವು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಜನಶೂನ್ಯವಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗವು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭಯ ಭ್ರಾಂತರಾದರು. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದ.

''ಕುಂಭ ಸಂಭವ! ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಜೀವಂತವಿದ್ದ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ತರದ ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟೈಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಭಾರದ ತೂಕವು ತಪ್ಪುತ್ತಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈಗಲೇ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ತೂಕ ದೊಡ್ಡದು. ನೀನು ನಿನ್ನೊಬ್ಬನ ಭಾರದಿಂದಲೇ ಈ ಭೂಮಿಯ ತೂಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಈ ಧರಣೀ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡಬಲ್ಲೆ. ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನೀನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋಗು'' ಎಂದು.

ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆದೇಶದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ. ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ. ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅವನ ಭಾರದಿಂದ ಮೊದಲು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದ ದಕ್ಷಿಣ ಭೂಭಾಗವು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಸಮಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಇಂಥ ಮಹಾಮಹಿಮೋಪೇತ ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ. ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ದಕ್ಷಿಣದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಆ ಪರ್ವತದ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಏರುತ್ತ ಶಿಖರ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಆ ಉತ್ತುಂಗ ಪರ್ವತದ ಶೃಂಗಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರ ಸರೋವರ. ಸ್ಫಟಿಕದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಅದರ ನೀರು. ಅಮೃತದಂತೆ ರುಚಿ. ಆ ಕೊಳದ

ತುಂಬ ಸುಂದರವಾದ ಹೊಂದಾವರೆಗಳು ಅರಳಿ ನಿಂತಿವೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಉಪವನ. ಅಲ್ಲಿಯ ಬಳ್ಳಿವಾಡಗಳ ಮೇಲೆ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹೂಗಳ ಮುಗುಳುನಗೆ. ನಾಕು ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುಗಿಲಿಗೆ ಮುದ್ದಿಡುವ ಹೆಮ್ಮರಗಳ ಸಾಲು. ಪರಮ ರಮಣೀಯ ಎನಿಸಿತು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆ ಪರ್ವತದ ಪ್ರದೇಶ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಎಲೆ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ವಾಸ್ತುಶಾಂತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಉತ್ತರ ಆನೇಕ ಮುನಿಮಂಡಲದವರು ಆ ಮಹಾಮುನಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರು ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮದ ಪರಿಸರ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರ್ಣಕುಟೀರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ನೆಲೆನಿಂತ ಆ ಬೆಟ್ಟ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರ್ವತ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಭರದ್ವಾಜ:- ಒಂದು ದಿನ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ದೇವಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಶಿವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ-''ಮುನಿವರ್ಯ! ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ನದಿ ಹರಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಂತೆ, ಬೆಳದಿಂಗಳು ಇಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ, ತೊರೆ ಇಲ್ಲದ ತಿರೆಯ ಈ ಭಾಗವು ಶೋಭಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನದಿಯು ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡು. ನೀನು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಲೋಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲವೆ?''

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಬಂದ ಮುನಿ ಮಂಡಲದ ಮಹಾನುಭಾವರಿಗೆಲ್ಲ ನಭೋವಾಣಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಆ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೇಳಿದರು.

ಮುನಿಗಳು:- ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಅಪಾರ, ಮಹಿಮೆ ಆಗಾಧ. ತಾವು ಬಯಸಿದರೆ ಇಚ್ಛಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಬೇಕು ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲಿರಿ. ಹಿಂದೆ ತಮ್ಮ 'ಹುಂಕಾರ' ಮಾತ್ರದಿಂದ ಕಾಮಾಂಧನಾದ ನಹುಷರಾಜ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ಉರುಳಿಬಿದ್ದ. ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವರೆದ ಮಹಾಸಾಗರವನ್ನು ತಾವು ಹಿಂದೆ ಏಕಾಪೋಶನ ಮಾಡಿದಿರಿ. ಸೂರ್ಯನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ನಿಂತು ತಡೆಹಿಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡ ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು ತಾವು.

ಇಂಥ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷರು ಈ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಭಾಗ್ಯ. ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸುಕೃತ ವಿಶೇಷ. ಈಗ ತಾವು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಸಂದೇಶದಂತೆ ಒಂದು ಪುಣ್ಯನದಿಯನ್ನು ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಸಿರಿ. ಯಾವ ನದಿ ನದ ನಿರ್ಝರಣಿಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಈ ಭೂಭಾಗವೆಲ್ಲವು ಒಂದು ರುಕ್ಷ ಬೆಂಗಾಡು ಆಗಿದೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಣ್ಯನದಿಯು ಪ್ರವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗುತ್ತೇವೆ.

ಆ ಎಲ್ಲ ಮಹನೀಯರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಅಗ್ನಿಗಳ ನಡುವೆ ಅವರ ತಪಸ್ಸು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗಿರಿ

ಶಿಖರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಅವರ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ, ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮೈ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿಸುವ ತಣ್ಣೀರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿ, ಹೀಗೆ ನಿದ್ದೆ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ, ಮನಸ್ಸು ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನ ನಿಂತುಕೊಂಡರು ಆ ಕುಂಬ ಸಂಭವ ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ಅವರ ತೀಕ್ಷ್ಣ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಒಲಿದು ಬಂದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ. ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಗೈದರು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಸಂತಸದಿಂದ ಹೇಳಿದರು- ''ಅಗಸ್ತ್ಯ! ನಿನ್ನ ಈ ದುಷ್ಕರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟ. ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟ ಯಾವುದು? ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು.''

ಅಗಸ್ತ್ಯ:- ಪ್ರಭು! ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ನದಿ ಇಲ್ಲ. ಈ ರುಕ್ಷ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸವಾಹಿನಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡು. ಈ ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ಇದೇ ನನ್ನ ಅಭೀಷ್ಟ ವರ.

ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ಈ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ''ತಥಾಸ್ತು'' ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು. ಆಗಲೇ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯನ್ನು ನೆನೆದರು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ. ಆಗಸದಿಂದ ಇಳಿದು ಬಂದಳು ಆ ಗಂಗೆ. ಕೈ ಮುಗಿದು ಕೇಳಿದಳು- ''ಅಪ್ಪಣೆ ಏನು?'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಮ್ರಳಾಗಿ ನಿಂತ ನದೀ ದೇವಿಗೆ ನಯವಾಗಿ ನುಡಿದರು.

ಇಳಿದು ಬಾ ತಾಯಿ ಇಳಿದು ಬಾ

ಗಂಗೆ! ಲೋಕ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ. ಈ ಭಾಗದ ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿ ನದಿಗಳು ವಿರಳ. ಆದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜನತೆಗೆಲ್ಲ ವಿಪರೀತ ತಾಪ, ತೊಂದರೆ, ತ್ರಾಸ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ಘೋರವಾದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ. ಈಗ ಈ ಮುನಿ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಇಳಿದು ಬರಬೇಕು ಇಳಾತಳದ ಈ ಭೂಭಾಗಕ್ಕೆ. ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲುಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಇಲ್ಲಿಯ ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾವನಗೊಳಿಸು. ಅಗಸ್ತ್ಯರು ತೋರಿದ ದಾರಿಯಿಂದ ಹರಿದುಹೋಗು. ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಂಶಭೂತವಾದ ಈ ನದಿಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೌರವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶಾರದಾ ಪತಿಯಾದ ಚತುರ್ಮುಖನು ಆಕಾಶಗಂಗೆಗೆ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತು ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯಿಂದ ಪೂಜಿತರಾಗಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದರು. ಅನಂತರ ಆ ದೇವ ಗಂಗೆಯು ತನ್ನ ಅಂಶದಿಂದ ಒಂದು ತೇಜೋಮಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ''ಮುನಿವರ್ಯ! ಈ ತೇಜೋಮಯ ಮೂರ್ತಿ ನನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶ. ಇವಳು ನೀವು ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನದಿ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವಳು.''

ದೇವಗಂಗೆಯ ಒಂದು ಕರುಣಾತರಂಗ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯು ಮೂಲರೂಪದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದಳು. ಅನಂತರ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಆಕಾಶಗಂಗೆಯ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಗೆ ಹೇಳಿದರು- ''ಕಲ್ಯಾಣಿ! ನಾನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಈ ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ದಾರಿ ತೋರುವೆನು. ನನ್ನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ನೀನು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬಾ.''

ದೇವಗಂಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಗಂಗೆಯಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಳು

ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಗಂಗೆಯು ಅಂಶಭೂತಳಾದ ಈ ಭೂತಳದ ಭಾಗೀರಥಿಯ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯು ಸಮ್ಮತಿಸಿತು. ಮುನಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದ ದಾರಿತೋರುತ್ತ. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಪ್ರವಾಹರೂಪವಾಗಿ ಹರಿದು ಬಂದಳು ದೇವಗಂಗೆ. ಸ್ವಚ್ಛ ಹಾಗು ಶುಭ್ರವಾದ ತಿಳಿನೀರಿನ ಆ ತರಂಗಿಣಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಪ್ರಾಂತ ಪರಿಸರದ ಮಾನವರಿಗೆಲ್ಲ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ''ಅಮೃತದ ಪ್ರವಾಹವೇ ನಮ್ಮ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಇತ್ತ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗಂಗಾಜಲವೇ ನಮ್ಮ ಸ್ನಾನ ಪಾನಗಳಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ'' ಎಂದು ವಂದಿಸಿದರು. ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ಈ ನದಿ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ನೋಡಿ ವಾಯುದೇವರು ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನುಡಿದರು- ''ಈ ನದಿಯು ಈ ಭೂಭಾಗದ ಜನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ನಿಧಿಯೇ ದೊರಕಿದಂತಾಗಿದೆ. ಇದರ ನೀರಿನ ಜುಳುಜುಳು ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳು ಮುಖರಿತವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ನದಿಯು 'ಸುವರ್ಣ ಮುಖರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ.''

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಹಾಗೂ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯ ತಪೋಬಲ ಎರಡೂ ಕರಗಿ ನೀರಿನ ರೂಪದಿಂದ ಹರಿದಂತಿರುವ ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯು ಈ ಭಾಗದ ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ವರದಾನವಾಗಿ ಬಂದು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಪಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಜನರ ಪಾಪಗಳು ದೂರಾಗುವಂತೆ ರೋಗಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ಇದರ ನೀರು ಶುದ್ಧ. ಸ್ಪಟಿಕದಂತೆ ನಿರ್ಮಲ. ಅಮೃತದಂತೆ ರುಚಿ. ಹಾಲಿನಂತೆ ಧವಲ. ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರ್ವತದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಹರಿದು ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭೂಭಾಗದ ಜನರನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿ ಆನಂದಗೊಳಿಸಿ ಪಾವನಗೈಯುತ್ತ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹರ್ಷಿಗಳು ಈ ದೇವಗಂಗೆಯನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಗಮ ಮಾಡಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು.

ಅರ್ಜುನ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ತಾವು ಈ ಮಹಾನದಿಯ ಹುಟ್ಟಿನ ಗುಟ್ಟನ್ನು ನನ್ನೆದುರು ಹೇಳಿದಿರಿ. ಕೇಳಿ ನಾನು ಕೃತಾರ್ಥನಾದೆ. ಇದರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ.

ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯ ಮಹಿಮಾ ವರ್ಣನೆ

ಭರದ್ವಾಜ:-ಪಾಂಡುಪುತ್ರ! ನೂರು ಯೋಜನ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಈ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರಿಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾನವನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ. ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೃತ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಳೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಅವುಗಳೇ ಅವನ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದ ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವವು. ಬೇರೆ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿದರೂ ಪರಮಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ನಿಶ್ಚಿತ. ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು, ಚಿಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರ, ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿ, ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಮಗಿರಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುವಂತೆ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಸುವರ್ಣ ಮುಖರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ.

''ಅಗಸ್ತ್ಯಾಚಲಸಂಭೂತಾಂ ದಕ್ಷಿಣೋದಧಿಗಾಮಿನೀಮ್ ।
ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಹಂತ್ರೀಂ ತ್ವಾಂ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀಂ ಶ್ರಯೇ ॥

ಮಹಾಪಾತಕವಿಪ್ಲುಷ್ಟಂ ಗಾತ್ರಂ ಮಮ ತವೋದಕೈಃ
ಕ್ಷಾಲಯಾಮಿ ಜಗದ್ಧಾತ್ರಿ ಶ್ರೇಯಸಾ ಯೋಜಯಸ್ವ ಮಾಮ್ ॥

''ಅಗಸ್ತ್ಯಗಿರಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಕೂಡುವ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯೇ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುವೆ. ನೀನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವೆ. ಅನೇಕ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ನನ್ನ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಜಲದಿಂದ ತೊಳೆಯುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಜಗದಂಬೆ. ಮಹಾಪಾತಕಗಳಿಂದ ದಗ್ಧವಾದ ಈ ನನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸು. ನನಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು'' ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಅಯನ, ವ್ಯತೀಪಾತ ಹಾಗೂ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುವನು. ಈ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಜಪ, ಹೋಮ, ತಪ ದಾನ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಗಳು ಇತರ ಸ್ಥಳಕ್ಕಿಂತ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಮಿಗಿಲಾದ ಪುಣ್ಯ ಫಲಪ್ರದಾಯಕ ಆಗಿರುತ್ತವೆ.

ಶ್ವೇತ ವರಾಹ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ

ಅರ್ಜುನ:- ಭರದ್ವಾಜ ಮುನಿಗಳೇ! ಸುವರ್ಣಮುಖರೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿದೆ? ಈ ನದೀ ತೀರದ ಯಾವ ಕಡೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯ? ಈ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಗಳಾದರು ಎಷ್ಟು ಇವೆ?

ಭರದ್ವಾಜ:- ಕುಂತೀಕುಮಾರ! ಈ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಪರ್ವತದಿಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಮಹೀಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಡುವುಗಟ್ಟಿತು. ಅದೇ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರಿಯ ಮಹೀಮಂಡಲದ ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥ. ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ಲೋಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಅಗಸ್ತ್ಯರೇ ಆ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಈಶ್ವರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಲಾಭ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರುಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ದೇವತೀರ್ಥ, ಋಷಿತೀರ್ಥ, ಪಿತೃತೀರ್ಥ ಎಂದು ಮೂರು ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯು ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಋಷಿಗಳನ್ನು, ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಂತೃಪ್ತಗೊಳಿಸಿದ. ಅದರಿಂದಲೇ ಇವುಗಳಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈ ಮೂರು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ದೇವಋಣ, ಋಷಿಋಣ, ಪಿತೃಋಣ ಈ ಋಣತ್ರಯದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಸ್ವರ್ಗಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೇ ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ವೇಣಾ ಎಂಬ ನದಿಯು ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಮಮೇಧಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ.

ಈ ವೇಣಾನದಿಯಿಂದ ಮಿಲಿತವಾದ ಬಳಿಕ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯು ಪರ್ವತಗಳ ದುರ್ಗಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸುತ್ತ ಮುಂದೆ ಉತ್ತರವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿದಿದೆ. ನಿಬಿಡವಾದ ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಈ ನದಿಯು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೇ ಎಂಟು ಮೈಲು ಹರಿದು ಉದಕ್ಕಲ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ತಿರುಗುವಳು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರ ಹೆಸರಿನ ಶಿವಲಿಂಗವಿದೆ. ಆ ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಅಗಸ್ತ್ಯೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಸೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕರಗಿಹೋಗುವವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲು ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ಹರಿದು ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದೆ ಈ ಪುಣ್ಯನದಿ. ಮುಂದೆ ವ್ಯಾಘ್ರಪದಾ ಎಂಬ ನದಿಯು ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುವದು. ವ್ಯಾಘ್ರಪದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಶಂಖೇಶ್ವರ, ಶಂಖತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ಈ ಎರಡೂ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮಸ್ಥಾನವು. ಇವು ಸ್ನಾನಪಾನ ಸಮಾರಾಧನೆಗಳಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯಾಘ್ರಪ್ರದಾ ನದಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಂಗಮಿಸಿ ಮೂರು ಮೈಲು ಮುಂದೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಈ ಸುವರ್ಣ ಮುಖರೀ ನದಿಯು ವೃಷಭಾಚಲವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ವೃಷಭಾಚಲದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿಯುವ ಕಲ್ಯಾಣಿ ಎಂಬ ಮಂಗಳ ತರಂಗಿಣಿಯು ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುವದು. ಇವೆರಡೂ ನದಿಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ಪಾವನ ಪಯಸ್ವಿನಿಗಳು. ಎರಡು ಸಂಗಮವಾದ ಬಳಿಕ ಕೇಳುವದೇನು! ಈ ಎರಡು ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರ ಪಾಪ ಒಂದೂ ಉಳಿಯದು. ಈ ಸಂಗಮದ ನಟ್ಟನಡುವೆ ಬ್ರಹ್ಮಶಿಲಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಹೆಬ್ಬಂಡೆ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಬೆಟ್ಟದಂತೆ ತಲೆ ತೆಗೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಉಭಯ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗಯಾತೀರ್ಥದ ಸನ್ನಿಧಾನವು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿಯ ಎರಡು ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತವು ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ವರಾಹ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಪರ್ವತವನ್ನು ತನಗೆ ವಾಸಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವರಾಹ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಹಾಕುವದರಿಂದ ''ವೆಂಕಟ'' ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶ್ರೀನಿವಾಸದೇವರು ಶ್ರೀ ಭೂದೇವಿಯ ರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನಿವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಲವೆಂದೂ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ.

ಅರ್ಜುನ:- ಭಗವಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಈ ವರಾಹ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಪ್ರಕಟನಾದ? ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತಂದ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಯಾರು?

ಭರದ್ವಾಜ:- ಕೌಂತೇಯ! ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಭಾಗೀರಥಿ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಜ್ಞವನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಅಧ್ವರ್ಯು ಜನಕರಾಜ. ಅದೊಂದು ದಿವ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನಸತ್ರ. ಈ ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯ ಕಥೆ ಹಾಗೂ ಮಹಿಮೆಗಳ ವರ್ಣನೆ, ಶ್ರವಣ ಭಜನೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯ. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ತತ್ವವನ್ನು ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು. ಪ್ರವಚನ ಮಾಡುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಮಹರ್ಷಿ

ವಾಮದೇವ. ಆ ವಾಮದೇವಮಹಾಮುನಿಯು ಜನಕರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಭಗವಂತನ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಈಗ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ವಾಮದೇವ:- ಜನಕರಾಜ! ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಆದಿಕಾರಣ. ಮುಖ್ಯಪಾಲಕ. ಪ್ರಧಾನ ಸಂಹಾರಕ. ಈ ಅಖಂಡ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆಲ್ಲವೂ ಅವನದೇ ಒಂದು ಸ್ಥೂಲರೂಪ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿ ಸರ್ವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನಿಗೆ ಸಾವಿರ ತಲೆ. ಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು, ಸಾವಿರ ಕಾಲು, ಹರಿ, ಹರ, ಬ್ರಹ್ಮ, ಇಂದ್ರ, ವಾಯು, ವರುಣ, ಅಗ್ನಿ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳು. ಅವನೇ ನಿಜವಾದ ಯಜ್ಞಪುರುಷ. ಯಜಮಾನನೂ ಅವನೆ. ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವಾ ಮುಂತಾದ ಯಜ್ಞ ಸಾಧನೆಗಳು ಅವನೇ. ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುವವನು, ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಫಲಕೊಡುವವನೂ, ಯಜ್ಞಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸರಿ. ಅವನು ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ.

''ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಪವಿತ್ರಂ ಯೋಽಹ್ಯಗತೀನಾಂ ಗತಿಪ್ರದಃ ।
ದೈವತಂ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ಶ್ರೇಯಸಾಂ ಶ್ರೇಯ ಉತ್ತಮಮ್ ॥

ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವವನು ಅವನೇ. ಆದುದರಿಂದ ಅವನು ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಪವಿತ್ರಂ ಎಂದರೆ ಪವಿತ್ರತಮ ಎನಿಸುವನು. ಗತಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಅವನೇ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡುವನು. ಎಲ್ಲದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಅವನೇ ಪರದೇವತೆ. ಶ್ರೇಯಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮೋಕ್ಷರೂಪ ಶ್ರೇಯಸ್ಸನ್ನು ಕರುಣಿಸುವವ ಮಹಾಪ್ರಭು ಶ್ರೀಹರಿಯೇ. ಅವನ ಮುಖದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಬಾಹುವಿನಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ತೊಡೆಯಿಂದ ವೈಶ್ಯ. ಕಾಲಿನಿಂದ ಶೂದ್ರ, ಜನ್ಮ ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅವನೇ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆಳಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ದೇವಾಧಿದೇವನ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಈ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಪ್ರಾಣಿಪ್ರಪಂಚವೂ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯವರ್ತಮಾನಾದಿ ಕಾಲಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಕೊನೆಗೆ ಅದೇ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ವಡವಾಗ್ನಿ ರೂಪಧರಿಸಿ ಸಮುದ್ರದ ನೀರನ್ನೆಲ್ಲ ಕುಡಿದುಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಸಮಗ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಮಗುವಿನ ಆಕಾರ ಧರಿಸಿ ಏಕಾರ್ಣವ ಜಲ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ವಟಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪದಿಂದ ಅದೇ ಪ್ರಳಯೋದಧಿಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶೇಷನ ಹೆಡೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಯೋಗ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿಯಮಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು ಅವನಿಗೆ ಇದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಮತ್ತೆ ಕಲ್ಪಾದಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರ ತೆಗೆದು ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೊಸ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಈ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಭಗವಂತನ ಒಂದು ರಜೋಗುಣ ಯುಕ್ತವಾದ ತೇಜೋರೂಪವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಭಗವಂತನ ಮುಖದಿಂದ

ಇಂದ್ರ, ಅಗ್ನಿ, ಕರುಣಾ ಪೂರ್ಣವಾದ ಶೀತಲ ಹೃದಯದಿಂದ ಚಂದ್ರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸೂರ್ಯ, ಪ್ರಾಣಗಳಿಂದ ವಾಯು, ನಾಭಿಯಿಂದ ಅಂತರಿಕ್ಷ, ಮಸ್ತಕದಿಂದ ಆಕಾಶ, ಪಾದದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿ, ಚಿಂತನಮಾತ್ರದಿಂದ ಭೂ, ಭುವಃಸ್ವಃ ಜನೋ, ತಪೋಮಹ, ಸತ್ಯ, ಸ್ವರ್ಗ, ತಲ, ವಿತಲ, ಅತಲ, ಸುತ್ಯ, ತಲಾತಲ, ರಸಾತಲ, ಪಾತಾಲ ಮುಂತಾದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳೂ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು.

ಇದೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪವು ರಜೋಮೂರ್ತಿಯಾದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ದೇವ, ದಾನವ, ಯಕ್ಷ, ರಕ್ಷ, ಕಿನ್ನರಕಿಂಪುರುಷ, ನಾಗ, ಸಿದ್ಧ, ಗಂಧರ್ವ ಮೊದಲಾದ ಯೋನಿಗಳನ್ನೂ ವೇದ, ಯಜ್ಞ, ಹಸು, ಕುದುರೆ, ಮೇಕೆ, ಎತ್ತು, ಎಮ್ಮೆ, ಹದ್ದು, ಕಾಗೆ, ಹುಳ, ಹುಪ್ಪಡಿ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಮುಂತಾದ ಜೀವ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತರುವನು. ತನ್ನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗ್ಲಾನಿಯಾಗಿ ಅಧರ್ಮವು ಬೆಳೆದು ಭೂತಾಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಾಗ ಧರ್ಮರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಾಧು-ಸಂತರ ಹಾಗೂ ದೇವ ಮುನಿಗಳ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಎತ್ತುವನು. ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಧರ್ಮವನ್ನು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುವನು. ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಎಲ್ಲ ಅವತಾರಗಳು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ರಜೋಗುಣವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾನೇ ತನ್ನ ಸತ್ವಾತ್ಮಕ ರೂಪದಿಂದ ಅನೇಕ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗತ್ತಿನ ಪಾಲನ ಪೋಷಣ ರೂಪವಾದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಕೊನೆಗೆ ತಮೋಗುಣದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ರುದ್ರನಲ್ಲಿ ಹರ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಇದ್ದು ಈ ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಹಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತಾನೇ ಮಾಡಿಸುವನು. ಭಗವಂತನ ಸೃಷ್ಟಿ, ಸ್ಥಿತಿ, ಸಂಹಾರಾದಿ ರೂಪವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅವತಾರಗಳ ಲೀಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಯಾರೂ ಅರಿಯಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು, ದುಃಖ, ಅಜ್ಞಾನ, ಯಾವುದೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯೋನಿ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಸರ್ವಾತ್ಮನಾದರೂ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವತಂತ್ರನಾದರೂ ಭಕ್ತಪರಾಧೀನ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಗರುಡ ಧ್ವಜನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮುನಿಗಳು ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಗೈದು ಅವನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾರಾಯಣನು ಸಂಕರ್ಷಣ , ವಾಸುದೇವ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ ಎಂದು ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಾತ್ಮಕನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಚತುರ್ವ್ಯೂಹಾತ್ಮಕವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸಲು ಮುನಿಗಳು ಒಂದು ಅಮೋಘವಾದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣವವನ್ನು ನಂತರ ನಮಶ್ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಾಸುದೇವ ಪದಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ ''ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ವರ್ಣವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಹಿಂದಿನ ಮಹರ್ಷಿಗಳು. ಈ ಮಂತ್ರವು ನಿಜವಾದ ಭಗವಂತನ ಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರಕಾಶಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಈ ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶ ಪಡೆದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಜಪ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಗಳು ಕರಗತವಾಗುವವು. ಈ ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಬಾಲಭಕ್ತ ಧ್ರುವರಾಜನೇ ಮೊದಲಾದ ಮಹನೀಯರು ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅರವತ್ತು ವಿನಾಡಿಕಾ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಾಡಿಕಾ, ಅಥವಾ ಘಟಿಕಾ. ಅರವತ್ತು ಘಟಿಕಾ ಅಂದರೆ ಒಂದು ದಿವಸ. ಮೂವತ್ತು ದಿನ ಅಂದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಹದಿನೈದು ದಿನ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ. ಎರಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಋತು. ಆರು ಋತು ಅತವಾ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳು ಕೂಡಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷ. ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಾಯಣ ಉತ್ತರಾಯಣ ಎಂದು ಎರಡು ಅಯನಗಳು, ಮಳೆಗಾಲ, ಚಳಿಗಾಲ, ಬೇಸಿಗೆಕಾಲ ಎಂದು ಮೂರು ಕಾಲಗಳು. ಉತ್ತರಾಯಣವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಗಲು, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ರಾತ್ರಿ. ದಕ್ಷಿಣಾಯಣವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ. ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಹಗಲು. ಅರ್ಜುನ! ನಲವತ್ತು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಮಹಾಯುಗ ಎನಿಸುವದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಯುಗದಿಂದ ಕಲಿಯುಗದವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಯುಗಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಎಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಇಂಥ ಮಹಾಯುಗಗಳು ತಿರುಗಿದರೆ ಒಂದು ಮನ್ವಂತರವಾಗುವದು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹದಿನಾಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗುವವು. ಈಗ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದು ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಸ್ವಾಯಂಭುವ, ಸ್ವಾರೋಚಿಷ, ಉತ್ತಮ, ತಾಮಸ, ರೈವತ ಮತ್ತು ಚಾಕ್ಷುಷ ಎಂದು ಆರು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಕಳೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಮನು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನ್ವಂತರದ ಅವಧಿ ಕ್ಲಪ್ತವಾದ ಇಂದ್ರ, ದೇವತಾ ಗಣ ಹಾಗೂ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಶಾಸನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವರು.

ಈಗ ನಡೆದ ಏಳನೇಯ ಮನ್ವಂತರದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕುಮಾರನಾದ ವೈವಸ್ವತ ಮನು ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಆದಿತ್ಯರು, ಎಂಟು ವಸುಗಳು, ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರು, ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು ಮರುದ್ಗಣಗಳು ದೇವತಾ ಧುರೀಣರಾಗಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತೇಜಸ್ವಿ ಎಂಬುವವನು ನೂರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಂದ್ರ ಪದದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತ ಇರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಶಿಷ್ಠ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಅತ್ರಿ, ಜಮದಗ್ನಿ, ಕಶ್ಯಪ, ಗೌತಮ ಹಾಗು ನಾನು ಅರ್ಥಾತ್ ಭರದ್ವಾಜ ಈ ಏಳು ಜನರು ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನ್ವಂತರದ ಸಪ್ತಋಷಿಗಳಾಗಿ ಧರ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸುವವರು. ಈ ವೈವಸ್ವತ ಮನುವಿನ ಬಲಿಷ್ಠ ಮಕ್ಕಳಾದ ಇಕ್ಷ್ವಾಕು ಮೊದಲಾದ ಹತ್ತು ಜನ ಪುತ್ರರು ಮೊದಲು ಭೂತಲ ಸಾರ್ವಭೌಮರಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಆಳಿ ಹೋದರು. ಈ ಮನ್ವಂತರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಒಟ್ಟು ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೆ ಸೂರ್ಯಸಾವರ್ಣಿ, ದಕ್ಷ ಸಾವರ್ಣಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಸಾವರ್ಣಿ, ಧರ್ಮಸಾವರ್ಣಿ, ರೌಚ್ಯ, ಭೌತ್ಯ, ಎಂದು ಏಳು ಮನುಗಳು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಏಳು ಮನ್ವಂತರಗಳನ್ನು ಶಾಸನಗೈಯುವರು

ಮುಂದೆ. ಈ ಹದಿನಾಕು ಮನ್ವಂತರಗಳು ಗತಿಸಿದರೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನವು ಪೂರ್ತಿಗೊಳ್ಳುವದು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಪ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುವರು. ಹದಿನಾಕು ಮನ್ವಂತರಗಳ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಅಷ್ಟೇ ಅವಧಿಯ ರಾತ್ರಿಕಾಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ದಿನವು ಸಮಾಪ್ತವಾದ ಕೂಡಲೇ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೂರು ವರುಷ ಭಯಂಕರ ಉತ್ಪಾತ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವ್ಯಾಕೋಪ ಉಂಟಾಗುವವು. ಸೂರ್ಯನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಟ್ಟವಾಗಿ ಅಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನೇ ಕಿರಣ ರೂಪದಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬ ಚಲ್ಲುವನು. ಅದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿ, ನಗರ, ಬೆಟ್ಟ, ಬಯಲು, ಮನೆ, ಮರ, ಎಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗುವವು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ದೇಹದಿಂದ ಮಹಾ ಮೋಡಗಳ ಪಡೆಗಳು ಹೊರಟು ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ಮಳೆಗರೆಯುವವು. ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡದಂತೆ ಅಥವಾ ಅಗ್ನಿ ಪಿಂಡದಂತೆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೆಲ್ಲ ತೋಯಿಸಿ ಆ ಉರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆರಿಸಿ ಬಿಡುವನು.

ಆದರೆ ಒಂದುನೂರು ವರುಷ ಬಿಟ್ಟೂಬಿಡದೆ ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಆಗಿ ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಬಾವಿ, ಸರೋವರ, ನದಿ ಮಹಾನದಿ, ಸಮುದ್ರ ಎಲ್ಲವೂ ನೀರು ತುಂಬಿ ತುಳಕಿ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಬಿಡುವವು. ಎಲ್ಲ ಸಮುದ್ರಗಳು ಉಕ್ಕೇರಿ ಏಕಾರ್ಣವವಾದ ಘೋರ ಸಾಗರವು ತನ್ನ ಅಪರಂಪಾರವಾರಿ ವಿಸ್ತಾರದಿಂದ ಭೋರ್ಗರೆಯ ತೊಡಗುವದು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ನಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ವಾಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೀಸತೊಡಗುವದು. ಅದರಿಂದ ಮುಗಿಲು ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದು ನಿಂತು ಮಳೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಮೋಡಪಡೆ ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಡೆದು ಚದುರಿ ಹೋಗುವವು. ಆದರೆ ವಾಯುವಿನ ಘೋರವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುವದು ನೂರುವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ.

ಅನಂತರ ಆ ಭೀಕರ ಬಿರುಗಾಳಿಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ವಟಪತ್ರಶಾಯಿಯಾದ ಪದ್ಮನಾಭರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಭೀಕಮಲದ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಸಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ತಾನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಭಗವಂತನ ದಯೆಯಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಹಗಲಿನಷ್ಟೆ ನಂತರದ ತನ್ನ ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೋಗನಿದ್ರೆ ಪಡೆದು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಅಷ್ಟು ರಾತ್ರಿಯು ಸಂದಬಳಿಕ ಹೊಸಕಲ್ಪದ ಉದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎದ್ದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವನು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಒಂದೊಂದು ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಜಗದ್ರಕ್ಷಣ ರೂಪವಾದ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನ! ಈಗ ನಡೆದಿರುವದು ಶ್ವೇತವರಾಹ ಕಲ್ಪ. ಈ ಕಲ್ಪದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶ್ವೇತವರಾಹ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಎಂದು ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಭಗವಂತನು ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ವಿಶ್ವರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ವರಾಹ ಶರೀರದಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಕಲ್ಪದ ನಿಶ್ಚಿತ ನಿವಾಸ ಸ್ಥಾನವಾದ ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಪಾದಾರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಹುಕಾಲ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಬಂದು ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.- ''ಸ್ವಾಮಿ, ಈ ನಿನ್ನ ನಿಜರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರು ಒಂದು ರೂಪದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಈ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿ ಇರು.'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಈ ಕಲ್ಪದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಶ್ವೇತವರಾಹನು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಿಲಾಮಯ ವರಾಹ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ

ಅರ್ಜುನ:- ಪೂಜನೀಯರೇ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮಾನವರ ಈ ಚರ್ಮ ಚಕ್ಷುಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುವವನು ಅಲ್ಲ. ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನಗಮ್ಯ. ಅಂಥ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನವರಿಗೆ ದೃಷ್ಟಿ ಗೋಚರನಾಗಿ ಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಚಾಕ್ಷುಷ ವಿಷಯನು ಆದುದು ಎಂತು?

ಭರದ್ವಾಜ:- ಅರ್ಜುನ, ಹೈಹಯ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಶ್ರುತ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ರಾಜ ಹಿಂದೆ ಆಗಿ ಹೋದ. ಅವನು ಈ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರಿಯಂತೆ, ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪುತ್ರರಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ, ಅವನಿಗೊಬ್ಬ ಸತ್ಪುತ್ರ. ಶಂಖ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ಆ ಶಂಖನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗುಣಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ, ಸದ್ಗುಣಗಳ ತವನಿಧಿ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಶಲ. ತಂದೆಯಂತೆ ಅವನು ಈ ಭೂಮಂಡಲವನ್ನು ನ್ಯಾಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಳಿದ. ಜಗದೊಡೆಯನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನಲ್ಲಿ ಆ ಶಂಖರಾಜನಿಗೆ ಅವಿಚಲ ವಿಶ್ವಾಸ, ಅನನ್ಯಭಕ್ತಿ, ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಆ ಪುರುಷೋತ್ತಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಆ ಶಂಖಮಹಾರಾಜನು ಅನೇಕ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ. ಹರಿಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಅಶ್ವಮೇಧಾದಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿದ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೆ ಕಮಲನಯನನಾದ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಅವನ ನಾಮ ಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪಂಡಿತರ ಕಡೆಯಿಂದ ಪುರಾಣಶ್ರವಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹಗಲಿರುಳು ಕಾಯಾ ವಾಚಾ, ಮನಸಾ, ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶಂಖರಾಜನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂತತವೂ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಆ ಶಂಖದೊರೆ. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಅವನ ಮನ. ಇದೊಂದು ಅವನಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯೋಚಿಸಿದ- ''ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪಾಪ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹರಿಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ದೊರೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನು ಮಾಡಿದ ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಂದರ್ಶನ. ಅಂಥ ದರ್ಶನವು ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಆದೀತು? ಈ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವಂತವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಹೇಗೆ ಲಭಿಸೀತು.'' ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ತುಡಿಯ ತೊಡಗಿತ್ತು ಅವನ ಅಂತರಂಗ. ದೇವರ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಅವನಿಗೆ ಬದುಕಿ ಇರುವದು ಕೂಡ ಬೇಡ ಎನಿಸಿತು.

ಭಕ್ತ ಶಂಖ ಮಹಾರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿನ ಈ ವ್ಯಾಕುಲತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತ ಅವನಿಗೆ ಅವ್ಯಕ್ತರೂಪದಿಂದ ಹೇಳಿದನು- ''ರಾಜನ್! ನೀನು ಶೋಕಿಸಬೇಡ. ನನಗೆ ಶರಣು ಬಂದ ನೀನು ನನ್ನ ಅನನ್ಯಭಕ್ತ. ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಹೇಗೆ ಕೈಬಿಡುವೆನು? ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವೆಂಕಟಗಿರಿ ಎಂಬ ಪರ್ವತವು ವಿಶ್ವವಿಶ್ರುತ. ಆ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವದು ನನಗೆ ವೈಕುಂಠವಾಸಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಿಯಕರವಾಗಿದೆ. ನೀನು ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಗೆ ಹೋಗು. ಆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡು. ನಾನು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ತೀವ್ರ ತಪಶ್ಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವೆನು ನಿನಗೆ. ನಿನ್ನಂತೆ ಮಹರ್ಷಿ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕೂಡ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಇದೇ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸುವನು. ನೀನು ಕೂಡ ಆ ವೆಂಕಟಾಚಲ, ವೃಷಭಾಚಲ, ಅಂಜನಾಚಲ, ಶೇಷಾಚಲ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ದೊಡ್ಡ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡು. ಅದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ದುರ್ಲಭವಾದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.''

ಪರಮಾತ್ಮನು ಅವ್ಯಕ್ತ ರೂಪದಿಂದ ನೀಡಿದ ಈ ಆದೇಶದಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಆನಂದ ವಾಯಿತು ಆ ಶಂಖ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ವಜ್ರಕುಮಾರನಿಗ ಪ್ರಜಾಪಾಲನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಭಗವಂತನನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ತವಕದಿಂದ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಗೆ ನಡೆದ. ಆ ಶೈಲಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಏರಿದ. ಅದರ ಶಿಖರದ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ. ಅಮೃತದಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಸ್ವಾದು, ಶೀತಲ ಸಲಿಲವು ಮಡುಗಟ್ಟ ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ. ಆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲು ಹಾಕಿದ. ಜಗದೀಶನಾದ ಜನಾರ್ದನನಿಗೆ ಸರ್ವ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಶಂಖರಾಜನು ಭಗವಂತನ ಜಪ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾದ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಅದೇ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಅಖಂಡ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದ. ಭಾರತದ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಜನ ಮುನಿಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಆ ಮಹಾ ಪರ್ವತದ ತಲೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಸ್ಕಂದಧಾರಾ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಹಳ ಸಮಯದ ವರೆಗೆ ಭಗವಂತನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದರು. ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ವಿಷ್ಣು ಬರಲಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಪರಮಾತ್ಮನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಚಿಂತಾಗ್ರಸ್ತರಾದರು. ಹೀಗೆ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ವ್ಯಾಕುಲರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯಋಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ದೇವಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ದೈತ್ಯಗುರು ಶುಕ್ರ, ಉಪರಿಚರರಾಜ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಬಂದರು. ಮತ್ತು ಹೇಳಿದರು. ''ಋಷಿ ಪುಂಗವರೇ! ಲೋಕಪಿತಾಮಹನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಒಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ನಾವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ಅವರು ನಿಮಗೆ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಶ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ''ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಎಂಬ ಒಂದು ಪುಣ್ಯ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅದು ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪಕ್ಕಿಂತ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದ ತಾಣ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ. ಜಗದೇಕ ಗುರುವಾದ

ಆ ಗೋವಿಂದನು ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಾದ ಆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯಮಹರ್ಷಿಗೂ ಶಂಖ ಮಹಾರಾಜನಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲಿರುವ. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರೊಡನೆ ಆ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯ ನಡುನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಮುನಿ ಮನುಜ ದೇವತಾದಿಗಳಿಗೂ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವನು'' ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಾವು ಕೂಡ ಆ ಭಗವಂತನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ಈ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವ ಶಂಖ ಮಹಾರಾಜನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ.'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶುಕ್ರ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಉಪರಿಚರರಾಜ ಮುಂತಾದವರು ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ವೆಂಕಟಗಿರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಭಗವಂತನ ನಾಮಗರ್ಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಗಿರಿಯನ್ನೇ ಏರಿದರು. ದಾರಿಗುಂಟ ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾದ ಅನೇಕ ಯೋಗಿಗಳು, ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರು. ಅವರು ಆ ಪುಣ್ಯಪರ್ವತವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತಟಾಕಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜರ್ಷಿ ಶಂಖ, ಅವನ ಮನಸ್ಸು, ಮೈ ಮಾತು ಮೂರು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಶಿಷ್ಯ ಪರಿವಾರ ಸಮೇತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಖರಾಜನು ಸಂತೋಷ ಭರಿತನಾದ. ಆನಂದದಿಂದ ಸತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಗೋವಿಂದನ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆ ಹಾಗೂ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಾಡ ತೊಡಗಿದರು.

ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ಕುಳಿತು, ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಏಳದೆ ಆ ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಗ ಮೂರು ಹಗಲು ಮೂರು ರಾತ್ರಿ ಸರಿದವು. ಯಾರಿಗೂ ಊಟದ ಹಸಿವೆಯಿಲ್ಲ. ನಿದ್ದೆಯ ನೆನಪು ಇಲ್ಲ. ಹಗಲೂ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ. ರಾತ್ರಿ ರಮೇಶನ ಗಾನ. ಹೀಗೆ ಅಖಂಡ, ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆಗಳು ಮೂರು ದಿನ ನಡೆದ ಬಳಿಕ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಅರುಣೋದಯದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮುಚ್ಚಿದವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ನಿದ್ದೆ ಬಂದಿತು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸುಂದರವಾದ ಸ್ವಪ್ನ. ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು ತನ್ನ ನಾಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗಧಾ, ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ವರ ಕೊಡುವ ಒಲವು ಅವನ ಶ್ರೀಮುಖದಲ್ಲಿ, ಕರುಣಿಸುವ ತವಕ ಅವನ ನೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಭಗವಂತನ ನೆನಪು ಇನ್ನು ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು. ಮೈತುಂಬ ಇನ್ನೂ ಅದೇ ಹಿಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳುಗಳು. ಕೂಡಲೇ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತರಾಹ್ನಿಕವೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿದರು.

ಶಂಖರಾಜನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವರಿಗೆ ಶುಭ ಶಕುನಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಅಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ

ವೇದಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಆಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಹಾಗೂ ಶಂಖರಾಜ ಇಬ್ಬರೂ ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಜಪಾಸಕ್ತರಾದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸು ಭಕ್ತಿಯ ಉತ್ಕಟತೆಯಿಂದ ಭಗವದೇಕ ನಿಷ್ಠವಾಗಿ ಅವನ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮರಿಬ್ಬರು ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮೂಲಮಂತ್ರದ ಜಪದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಉದಯವಾದಂತೆ ಆ ಮಹಾತ್ಮರೆದುರು ಅದ್ಭುತ ತೇಜಸ್ಸು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಆ ತೇಜೋರೂಪವನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಮುನಿ ಮನುಜ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಎಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಜ್ಞಾನಾನಂದಮಯವಾದ ದಿವ್ಯರೂಪದ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕೌಸ್ತುಭಮಣಿ, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮ, ಬಂಗಾರದ ಕಾಂತಿ, ಸಾವಿರಕಣ್ಣು, ಸಾವಿರತೋಳು, ಸಹಸ್ರಪಾದಗಳು. ಭಗವಂತನ ಆ ವಿರಾಟ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಶಂಖರಾಜ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿ ಹಾಗೂ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಬಂದ ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಉಪರಿಚರರು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗೈದರು. ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪಾಂಚಜನ್ಯವನ್ನು ಊದಿದನು. ಅದರ ಗಂಭೀರನಾದವು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವನ್ನೇ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಆ ಶಂಖನಾದವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಶಿಷ್ಠ ವಾಮದೇವಾದಿ ಮುನಿಗಳು ವಿಷ್ವಕ್‌ಸೇನ, ಗರುಡ, ಜಯ, ವಿಜಯ, ಮೊದಲಾದ ಶ್ವೇತದೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಂತನ ಪಾರ್ಷದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ದೇವಲೋಕದ ನಂದನವನದಿಂದ ಪಾರಿಜಾತ ಪುಷ್ಪಗಳ ಅದ್ಭುತವೃಷ್ಟಿ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತ ಭಗವಂತನ ವಿಭೂತಿ ರೂಪದ ಮೇಲೆ ಆಯಿತು ಆದರ ಘನೀಭೂತವಾದ ಸುಗಂಧದಿಂದ ದಿಂಗತರಾಳವೆಲ್ಲವು ಅಮೋದ ಪ್ರಮೋದ ಭರಿತವಾಯಿತು. ಆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನು ಪ್ರಸನ್ನನಾದುದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಋಷಿ ಮುನಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು.

ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು:- ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ, ವೇದ ವೇದಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ತತ್ವವು ನೀನೇ ಆಗಿರುವಿ. ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ, ಸಹಸ್ರಪಾದವಾದ ಈ ನಿನ್ನ ವಿರಾಟ ರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವೆಲ್ಲರು ಉದ್ವಿಗ್ನರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ನಿನ್ನ ಉಗ್ರರೂಪವನ್ನು ನೋಡುವ ಶಕ್ತಿ ಈ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವ ದಾನವ-ಮಾನವರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿಸುವಂಥ, ಕಾಣಲು ಶಕ್ಯವಾಗುವಂಥ ಸೌಮ್ಯವಾದ ಶಾಂತ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸು'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೂಡಲೇ ಸೌಮ್ಯರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಶ್ರೀನಾಥ. ಮೊದಲಿನ ಕೋಟಿಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನನಾದ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವ ತೇಜೋ ರಾಶಿಯು ಅಡಗಿತು. ಪ್ರಶಾಂತ ಸುಂದರವಾದ ಭಗವದ್ರೂಪವು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಆಪ್ಯಾಯನವಾಗಿ ಬೆಳಗತೊಡಗಿತು. ಚಂದ್ರನಂತೆ ಅಲ್ಹಾದಕರವಾದ ಮುಖ, ತುಂಬು ತಾವರೆಯಂತೆ ಅಗಲವಾದ ಬೊಗಸೆಗಣ್ಣು. ಇಂದ್ರಕಾಂತಮಣಿಯಂತೆ ಶ್ಯಾಮಲ ಕೋಮಲವಾದ ಕಾಯಕಾಂತಿ. ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ. ನಾಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರಾದಿ

ಆಯುಧಗಳು, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮಧುರ ಮಂದಹಾಸ. ಇಂಥ ಪ್ರಸನ್ನ ಸುಂದರವಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳ ಭಗವಂತನನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರೆಲ್ಲರೂ ಎವೆಪಿಳುಪಿಸದೆ ತೆರೆದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಗ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ಪ್ರಸನ್ನವಾದ ಮುಖಮುದ್ರೆ ಯಿಂದ ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಹೇಳಿದನು- ''ಮುನೀಂದ್ರ ನೀನು ನನಗಾಗಿ ಬಹಳ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ವ್ರತಾಚರಣೆ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೀಯ. ಆದರಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ಅಭೀಷ್ಟ ವರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕು ಹೇಳು.''

ನಾರಾಯಣನ ಈ ಪ್ರಸಾದದ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ರೋಮಾಂಚಿತ ವಾಯಿತು ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗಳಿಗೆ. ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಣಮಿಸಿ ನುಡಿದರು- ''ಪ್ರಭು. ಇಂದು ನನ್ನ ಜಪ, ತಪ, ಹೋಮ, ಹವನ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಶ್ರವಣ, ಎಲ್ಲವೂ ಸಾರ್ಥಕ ಮತ್ತು ಸಫಲ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ನಾನು ಹುಡುಕುವ ವಸ್ತು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನಾನು ಬಯಸಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಇಂದು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದದ್ದು ಯಾವದೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ. ಸುವರ್ಣಮುಖರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವೆಂಕಟಾಚಲದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರುವ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಇಹದಲ್ಲಿ ಭೋಗ, ಪರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ, ಎರಡೂ ದೊರೆಯಲಿ. ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ ಅಜ್ಞ ಮಾನವರಿಗೆ ವ್ರತ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಜಪ ತಪಗಳಿಂದ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಈ ವೆಂಕಟಾದ್ರಿಯ ಶಿಖರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ವಾಸಮಾಡು. ಎಲ್ಲರ ಮನೋರಥಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡು.''

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು:- ಮುನೀಶ್ವರ! ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಆಗಲಿ. ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಸದಾ ವಾಸಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ನಿತ್ಯ ನಿವಾಸದಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಭೂವೈಕುಂಠ ಎನಿಸುವದು. ಸುವರ್ಣಮುಖರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವೈಕುಂಠ ಶೈಲದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಎಂದೂ ಮರಳಿ ಬಾರದ ನನ್ನ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರವು ಲಭಿಸುವದು. ಮತ್ತು ಯಾವ ಮಾನವರು ಯಾವ ಯಾವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಂದು ನನ್ನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರವರ ಆ ಎಲ್ಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾಮನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ.

ಅಗಸ್ತ್ಯಮುನಿಗೆ ಹೀಗೆಹೇಳಿ ಆ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಶಂಖ ಮಹಾರಾಜನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಮತ್ತು ಕೇಳಿದನು ''ರಾಜನೇ, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಾನು ಪರಿತುಷ್ಟ ನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಮನೋವಾಂಛಿತವು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಕೇಳಿಕೋ.''

ಶಂಖ:- ಭಗವನ್ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸೇವೆಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವದೂ ಬೇಡ. ನಿನ್ನ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೊರಕುವ ಗತಿ, ಮತಿ, ಸ್ಥಿತಿಗಳು ನನಗೂ ದೊರಕಿದರೆ ಸಾಕು.

ಶ್ರೀಹರಿ:- ಶಂಖನೇ! ನೀನು ಬಯಸಿದಂತೆ ಆಗಲಿ. ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಭಾರ ನನ್ನದು. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿಬಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದಿರುವದು ಯಾವದು ಇದೆ?

ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಆ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅಂತರ್ಧಾನನಾದನು. ಅರ್ಜುನ! ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಾನು ನಿನಗಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಭಗವಂತನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಏಕೆ ಬಂದ? ಯಾರ ಭಕ್ತಿ ಪಾಶವು ಅವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿತು. ಎಂಬ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ನಾನು ಶಂಖ ಹಾಗು ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು, ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಪೂರ್ಣಕಥೆಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವು ಪರಿಹೃತವಾಗುವವು. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಬೇರೆ ದೇವರಿಲ್ಲ. ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮಿ ಪುಷ್ಕರಣಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೋಕ್ಷ. ಕಾಲಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಈ ವೆಂಕಟಾಚಲದ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಇಹಪರ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಭೋಗಮೋಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವದು.

ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂಜನಾದೇವಿಯ ತಪಸ್ಸು

ಸೂತ:- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡಿತು ಅವಳ ಬಂಜೆ ಹೃದಯ. ಸಂತಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ತೊಡಗಿದಳು. ಅವಳ ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡು ಹೃದಯವು ಕರುಣೆ ತುಂಬಿತು ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತರಾದ ಮತಂಗ ಮುನಿಗಳಿಗೆ. ಭೂತ ದಯಾಶೀಲರಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕೋಮಲ ಶರೀರದ ಆ ಬಾಲೆಯು ತಪಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ತಾಣಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ದಯೆದುಂಬಿ ಮಾತನಾಡಿದರು- "ಅಂಜನಾದೇವಿ! ಹೇಳು, ನೀನು ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡದ್ದು ಏಕೆ?

ಅಂಜನಾದೇವಿ :- ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠರೆ, ಕೇಸರ ಎಂಬ ವಾನರ ಶ್ರೇಷ್ಠನು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಆ ವಾನರೋತ್ತಮನ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಆ ಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಕಪಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ನಾನು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪತಿದೇವನೊಂದಿಗೆ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಬಹು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ವಿಹಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಜೀವನದ ಅನಿಷಿದ್ಧವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಈವರೆಗೂ ಒಂದೂ ಸಂತಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಮ್ಮ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದೆ. ಸೇವಾ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ನನಗೆ ಮಕ್ಕಳು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಈಗ ಈ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪೂಜ್ಯರೆ! ನನಗೆ ಏನು ಮಾಡಿದರೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಾಗುವದು ಹೇಳಿ. ನನಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುತ್ರನು ಆಗುವದು ಬೇಡ. ಮೂರು

ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅಸಾಧಾರಣ ಶಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಸರ್ವ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಂತಿರುವ ಓರ್ವ ಸಿದ್ಧಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪುತ್ರನು ತಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಆಗಲಿ ಎಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸೆರೆಗೊಡ್ಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಮತಂಗಮುನಿ:- ಕೇಸರಿ ಕಾಮಿನಿಯೇ, ಕೇಳು. ಇಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಘನಾಚಲ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರು ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಪರ್ವತದ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಐವತ್ತುಮೈಲು ಹೋದರೆ ಸುವರ್ಣಮುಖರಿ ಎಂಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನದಿಯು ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ನದಿಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವೃಷಭಾಚಲ ಎಂಬ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟ ಇದೆ. ಆ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ಆ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಪವಿತ್ರವಾಗುವದು. ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡು. ವರಾಹ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕು. ಅನಂತರ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವೆಂಕಟೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಂದನೆಯನ್ನೂ ಸಲ್ಲಿಸು. ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇರುವ ಆಕಾಶಗಂಗಾ ಎಂಬ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ವಿಧ್ಯುಕ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಜಲಪಾನ ಮಾಡು. ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದ ಎದುರಿಗೆ ಇರುವ ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡು. ಆ ವಾಯುದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ದೇವ ದೈತ್ಯ ಮಾನವರಿಂದ ಅವಧ್ಯನಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಖಣಿಯೂ ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನು.''

ಮತಂಗಮುನಿಗಳ ಈ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈಗಲೇ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಷ್ಟು ಆನಂದ ವಾಯಿತು ಆ ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ. ಹತ್ತು ಸಲ ಹಣೆಹಚ್ಚಿದಳು ಆ ಮುನಿಪಾದಕ್ಕೆ. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದಳು. ಕೇಸರೀ ಕಪಿಗೆ ಮತಂಗ ಮುನಿಗಳ ವರರೂಪವಾದ ಆಶೀರ್ವಚನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಆ ತನ್ನ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ವೆಂಕಟಾಚಲಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದಳು. ವರಾಹಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ವಂದಿಸಿದಳು. ವೆಂಕಟೇಶ್ವರನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿದಳು ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ. ಆ ನಂತರ ಆ ಕಪಿದಂಪತಿಗಳು ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಅನಂತರ ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ವಾಯುದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಉಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಳು. ಅವಳ ಈ ದಾರುಣವಾದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದ ಪರಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾ ಮಹಾಮುನಿಗಳು ಬೆರಳುಕಚ್ಚಿದರು. ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಆ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನ ತರಳೆಯ ಈ ತೀಕ್ಷ್ಣ ತಪಶ್ಚರ್ಯೆಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ವಾಯುದೇವರು ಕೂಡ ಸುಪ್ರಸನ್ನರಾದರು. ಸೂರ್ಯನು ಮೇಷರಾಶಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಚಿತ್ರಾ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ತಿಥಿಯಂದು ಬುದ್ಧಿಬಲಗಳ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ವಾಯುದೇವರು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತ ಆ ಅಂಜನಾದೇವಿ ಎದುರು ಪ್ರಕಟವಾದರು. ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿದರು- ''ದೇವಿ, ಇಷ್ಟು ದಿನ ನೀನು

ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿದ್ದೆ. ಈಗ ತಪೋವ್ರತೆಯೂ ಆಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ದೇಹ ಕೋಮಲವಾದರೂ ನೀನು ಕೈಕೊಂಡ ತಪಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಕಠೋರ. ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಬೇಡು. ನಿನ್ನ ಮನೋರಥವನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಂಜನಾ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ನನಗೆ ಅಪ್ರತಿಮ ವೀರನು ಸರ್ವ ಸದ್ಗುಣನಿಧಿಯು ಆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುತ್ರನನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿರಿ.

ವಾಯುದೇವ:- ಸುಮುಖಿ! ನಾನೇ ನಿನ್ನ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಬರುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಅಂಜನಾದೇವಿಗೆ ಹೀಗೆ ವರಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಾಯುದೇವರು ಅದೇ ಆಕಾಶಗಂಗಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಅಂಜನಾದೇವಿಯು ಆ ವಾಯುದೇವರಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವಾಯುದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು.

ವೆಂಕಟಾಚಲ ಮಹಾತ್ಮೆ ಅಥವಾ ಭೂಮಿ ವರಾಹಖಂಡ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಮಹಾತ್ಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೩

ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಮಹಿಮೆ, ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಸ್ತೃತ ಮಹಿಮೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ.

ಶೌನಕ:- ಸೂತಾಚಾರ್ಯರೇ, ನೀವು ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿತವರು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತತ್ವವನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತ ಪಂಡಿತರು. ಇಂಥ ತಾವು ನಮಗೆ ಪಾಮರರಾದ ಮಾನವರ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಸುಲಭ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿರಿ. ಈಗ ಭಯಂಕರ ಕಲಿಯುಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲ ಧರ್ಮಾತೀತ. ಮಾನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಈಗ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ. ದುರಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಿವೇಶ. ಈ ಕಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯುಷ್ಯವೇ ಅಲ್ಪ. ಬಲ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಕ್ಷೀಣ, ಜಪ ತಪ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳಿಗಂತೂ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಾಯಃಲೋಪ . ಈಗ ಮನುಜರೆಲ್ಲರೂ ಅಧರ್ಮ ಪರಾಯಣರು. ವೇದ ನಿಂದಕರು. ಧರ್ಮಬಾಹಿರರು. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ, ತಪಸ್ಸೆ, ದಾನ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿ, ಇವುಗಳ ಅಭಾವ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಮಾನವರ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು?

ಸೂತ:- ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶೌನಕರೇ, ನಿಮಗೆ ಧನ್ಯವಾದ. ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೆರವರ ಹಿತವನ್ನೇ ಬಯಸುವವರು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೀವು ಸದಾ ಆಸಕ್ತರು. ಸತ್ಕಥಾ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿಯೇ ಅನುರಕ್ತರು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಸಜ್ಜನರ ಸಂಗ ದುರ್ಲಭ. ಇಂಥ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸವು.

"ಹರತಿ ಹೃದಯಬಂಧಂ ಕರ್ಮಪಾಶಾರ್ದಿತಾನಾಮ್ ।
ವಿತರತಿ ಪದಮುಚ್ಚೈರಲ್ಪಜಲ್ಪೈಕ ಭಾಜಾಂ ॥
ಜನನ ಮರಣ ಕರ್ಮ ಶ್ರಾಂತ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಹೇತುಃ ।
ತ್ರಿಜಗತಿ ಮನುಜಾನಾಂ ದುರ್ಲಭಃ ಸತ್ಪ್ರಸಂಗಃ ॥

ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದ ಮಾನವರ ಹೃದಯವನ್ನು ವಿಷಯ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವುದು. ಈ ಸತ್ಸಂಗ ಮತ್ತು ಈ ಸಜ್ಜನ ಸಹವಾಸವು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾತನಾಡದೇ ಕೇವಲ ಭಗವಂತನ ಮೌನ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತರಾದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಜನನ ಮರಣದ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಅನಾದಿ ಕರ್ಮ ಪಾಶದಿಂದ ದಣಿದುಕೊಂಡ ಮಾನವರಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೂ ಹಾಗೂ ಸುಖಕ್ಕೂ ಈ ಸಜ್ಜನ ಸಹವಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಇಂಥ ಸತ್ಸಂಗವು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಶೌನಕರೇ! ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಕೈಲಾಸ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕೇಯ ಸ್ವಾಮಿಯು ಎಲ್ಲ ಮುನಿಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನ ಮುಂದೆ ಇದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. ನಿಮ್ಮ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಆ ಮಹಾದೇವ ಹಾಗೂ ಸ್ಕಂದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆಗ ಮಹಾದೇವರು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರನಾದ ಷಣ್ಮುಖನಿಗೆ ಈ ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು.

ಮಹಾದೇವ:- ವತ್ಸ! ಪರಮಾರ್ಥಪಥದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪುರುಷರಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದಾನಮಾಡುವ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು ಉಂಟು. ಇಂಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಇರುತ್ತವೆ ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮನೋಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಕೊಡುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕೂಡ ಕೆಲವು ಇರುತ್ತವೆ. ಗಂಗಾ, ಗೋದಾವರಿ, ನರ್ಮದಾ, ತಪತೀ, ಯಮುನಾ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾ, ಗೌತಮೀ ಕೌಶಿಕೀ, ಕಾವೇರೀ, ತಾಮ್ರಪರ್ಣೀ, ಚಂದ್ರಭಾಗಾ, ಮಹೇಂದ್ರಜಾ, ಚಿತ್ರೋತ್ಪಲಾ, ನೇತ್ರಾವತೀ, ಸರಯೂ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನ ಪಾನಾದಿ ರೂಪ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಎರಡನ್ನೂ ತಂದುಕೊಡುತ್ತವೆ. ಅಯೋಧ್ಯಾ, ದ್ವಾರಕಾ, ಕಾಶೀ, ಮಥುರಾ, ಅವಂತಿ, ಪುಷ್ಕರ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ರಾಮತೀರ್ಥ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರ, ದರ್ದುರ ಕ್ಷೇತ್ರ, ವಾರಾಹ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಇವು ಸರ್ವ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪುರಿಯೂ ಮುಕ್ತಿಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ದ್ವಾರಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ತನ್ನ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾನಿದ್ದ ಮನೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗೋಮತೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮುಖಾರವಿಂದವನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೇ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಅಸೀ ಮತ್ತು ವರುಣಾ ನದಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಮೈಲಿನಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ವಾರಾಣಶೀ ಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಣಿಕರಣಿಕಾ, ಜ್ಞಾನವಾಪೀ, ವಿಷ್ಣು

ಪಾದೋದಕ, ಪಂಚನದ ಕುಂಡ ಮುಂತಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾನವನು ಜನನ ಮರಣ ರಹಿತವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಮಥುರಾಪುರದಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನದಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಜಪತಪ, ಉಪವಾಸಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ಮಾನವನು ಮುಕ್ತನಾಗುವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಶ್ರಾಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತಿಲತರ್ಪಣ ನೀಡಿದರೆ, ಮಾನವನು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ನರಕದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ತಾನು ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು.

ಅವಂತೀಪುರದಲ್ಲಿ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕೋಟಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಮಹಾ ಕಾಲೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಾನವರು ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಮತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸುವರ್ಣದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವನು ಮೋಕ್ಷಭಾಗೀ ಆಗುವನು. ಹರಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾದೋದಕ ಪಾನಮಾಡಿ ತೀರ್ಥದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸಾನಂದ ನಿವಾಸ ಲಭ್ಯ.

ವಿಷ್ಣು ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ಶಿವಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಭೇದ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ದುರ್ಗತಿ ಹೊಂದುವನು. ಈ ಎರಡೂ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶಿವಕೇಶವರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಮುಕ್ತಿ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆ. ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒಂದು ಸಲ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ಯೋಗ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನಾನುಷ್ಠಾನ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜನನ ಮರಣ ಜಾಲದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಜವಾದ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುವುದು. ರೋಹಿಣೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ವೈಕುಂಠ ಧಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಕ್ಷಿಣಾದಾನ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ಭೂರಿ ಭೋಜನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಮಾಘಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತ್ರಿವೇಣೀ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ನಿತ್ಯನಿರಂತರ ವಾಸಭೂಮಿಯಾದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ದುರ್ಲಭ. ಇದರ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವರ ಮಹಾಪಾತಕಗಳ ನಾಶವಾಗಿ ಮರಣಾನಂತರ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭ್ಯ. ಸ್ವರ್ಗ, ಭೂಲೋಕ ಹಾಗೂ ರಸಾತಲದಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೀರ್ಥಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಅಗಣಿತ, ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಯ್, ಕೈಯ್ ಆಗಿ ನಿಲ್ಲಬಲ್ಲ ಒಂದು ತೀರ್ಥವೂ ಹಿಂದೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ತಿಕೇಯನೇ! ತಪಸ್ಸು ಯೋಗ ಹಾಗೂ ಸಮಾಧಿಗಳಿಂದ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯವೂ ಹಾಗೂ ಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲವೂ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಲಭಿಸುವುದು.

ಅಗ್ನಿಯ ಸರ್ವಭಕ್ಷಣ ಎಂಬ ದೋಷದ ನಿವಾರಣ

ಸ್ಕಂದ:- ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ? ಹಿಂದೆ ಇದನ್ನು ಯಾರು ಯಾರು ಸೇವೆಗೈದರು? ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿ ಯಾರು? ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿರಿ.

ಶಂಕರ:- ಅನಾದಿಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವು. ವೇದಗಳು ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶರೀರ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೂ ಆ ಭಗವಂತನದೇ ಒಂದು ಪ್ರತೀಕ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣ. ನಾರದನೇ ಮೊದಲಾದ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳು ಈ ತೀರ್ಥಸೇವನದಿಂದ ಪಾವನಗೊಂಡ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು. ಕಾಶಿ, ಶ್ರೀಪರ್ವತ ಹಾಗೂ ಕೈಲಾಸಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಇದ್ದಂತೆ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಅನಂತಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ. ಉಳಿದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಇದ್ದು ಧರ್ಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಇದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮೃತ್ಯು ಬಂದರೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯುವದು. ಆದರೆ, ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರೆಯುವುದು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗ್ನಿದೇವನ ನಿವಾಸ, ಹಾಗೂ ಕೇದಾರಲಿಂಗ, ಇವು ಮೂರು ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ವಿಶಾಲ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಕೇದಾರೇಶ್ವರನ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯುತವಾದ ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಕೋಟಿಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವವು. ಈ ಕೇದಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ನಾನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಶ್ರೀವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಕಲೆಗಳು ಶೋಭಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ ಪುರುಷನಿಗೆ ನಾನು ತಾರಕ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುವೆನು. ಆದರೆ ಕೇದಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಲಿಂಗಪೂಜೆ ಯಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯು ದೊರಕುವದು. ಆದರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವು ಲಭಿಸುವದು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವರೇತಸ್ಕರಾದ ಮಹಾಮಹಾ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ ಸಂಗಮದ ಪವಿತ್ರ ರಂಗಸ್ಥಲವಾದ ಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ಎಂಬ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿದೇವನು ಋಷಿಮುನಿಗಳ ಎದುರು ಉಪಸ್ಥಿತನಾಗಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು-

''ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ! ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪರಬ್ರಹ್ಮತತ್ತ್ವವನ್ನು ಅರಿತವರು. ಪರೋಪಕಾರವೇ ನಿಮ್ಮ ವ್ರತ. ದೀನದುಃಖಿತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ದಯಾರ್ದ್ರದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವರು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿಲಿತರಾಗಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾನು ಈಗ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುತ್ತೇನೆ.-

''ನಾನು ಅಗ್ನಿ. ಜನರು ಹಾಕಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹೋಮದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಂತಹ ಮಹನೀಯರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಾಗ ನನಗೆ ಆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಹವಿಷ್ಯವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ನನಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಹುತವಹ' ಎಂಬ ನನ್ನ ಹೆಸರೂ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಶವ, ವಿಷ್ಠಾ ಮೊದಲಾದ ಅಪವಿತ್ರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಾನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದು. ಇಂತಹ ದೂಷಿತ ವಸ್ತುಗಳ ದಹನ ರೂಪ ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ನನಗೆ ಭೀಕರ ಪಾಪಲೇಪವು ಆಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಮುನಿಗಳೇ ! ಈ ಪಾಪದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಆಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?''

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ವೃಂದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವೇದವ್ಯಾಸರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂದರ್ಭವನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ನುಡಿದರು-

''ಹುತಾಶನ! ನಿನ್ನ ಸರ್ವಭಕ್ಷಣರೂಪಪಾತಕದ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಉಪಾಯವಿದೆ. ನಿನಗೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನೀನು ದಿವ್ಯವಾದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ದೇವತಾಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನು ಈ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವದು ಅದೇ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ. ಆ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯದರ್ಶನದಿಂದ ಸರ್ವ ಪಾಪ ಕರ್ಶನ ಆಗುವದು. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳಿಸು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅಲಕನಂದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು.''

ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸದೇವರ ಈ ಹಿತನುಡಿಗಳು ತನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ತೋರಿದವು ಎಂದುಕೊಂಡ ಆ ಧನಂಜಯದೇವ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವನು ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟ. ಗಂಧಮಾದನ ಗಿರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣನ ಕರುಣಾ ರಸವಾಹಿನಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು ದೇವಗಂಗೆ. ಅವಳ ಸ್ವಚ್ಛಾಚ್ಛ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಿಂದ. ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಬದರೀವಾಸಿ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ವಂದಿಸಿದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ. ಹೃದಯತುಂಬಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದ-

''ವಿಜ್ಞಾನಘನನಾದ ಪುರಾಣಪುರುಷನಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಏಕಮಾತ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನೀನು ಗುರುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗುರು. ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪತಿ. ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾಯಾಮಯವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಸಂಸಾರದ ಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ರಜೋಗುಣಯುಕ್ತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡುವೆ. ಸತ್ವಗುಣದಿಂದಯುಕ್ತನಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವೆ. ತಮೋಗುಣವನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ವಸಂಹಾರಕಾರಿಯಾದ ರುದ್ರರೂಪ ನಾಗುವೆ. ಇಂತಹ ತ್ರಿವಿಧ ರೂಪಧರಿಸಿ ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಕಾರಣನಾದ ಭಗವಾನ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಗೆ ವಂದನೆ.''

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಹ್ನಿದೇವನು ಭಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ, ತನ್ನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ವೈಶ್ವಾನರನನ್ನು ಕುರಿತು

ಮಧುರ ಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದ- ''ಜಾತವೇದ! ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ. ನೀನು ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದು.''

ಅಗ್ನಿ:- ಪ್ರಭು ! ನೀನು ಸರ್ವಜ್ಞ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಕಾರಣ ಉದ್ದೇಶ ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ಸುವಿದಿತ. ಆದರೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಾದುದರಿಂದ. ನಾನು ಸರ್ವಭಕ್ಷಿ ಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನೀನೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಹೊಣೆ. ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದು ಶುದ್ಧವೋ ಅಶುದ್ಧವೋ, ಪವಿತ್ರವೋ, ಅಪವಿತ್ರವೋ!, ಶವವೋ! ಜೀವವೋ! ಆಹುತಿಯೋ! ತುಪ್ಪವೋ! ರಕ್ತವೋ! ಮಜ್ಜೆಯೋ! ಮಾಂಸವೋ! ಯಾವದನ್ನೂ ನಾನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಹಾಕಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಭಸ್ಮ ಮಾಡುವದೊಂದೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಸರ್ವಭಕ್ಷಣಪಾಪದಿಂದ ದೂಷಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ಹೆದರಿಕೆ ಆಗಿದೆ. ಈ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಏನು ಉಪಾಯ ?

ನಾರಾಯಣ:- ''ಅಗ್ನಿಯೇ ! ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವು ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಧಾಮ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅಲಕನಂದೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ನಾರಾಯಣನ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಾನವರ ಯಾವ ಪಾಪಗಳೂ ಉಳಿಯಲಾರವು. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಬೆಳೆಯಲಾರವು. ನಿನಗೂ ಕೂಡ ಯಾವ ಪಾಪಲೇಪವೂ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ನಿಶ್ಚಿಂತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರು.''

ಭಗವಂತನ ಈ ಸಾಂತ್ವನಪರ ನುಡಿಯಿಂದ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು ಆ ಅನಲದೇವನಿಗೆ. ನಾರಾಯಣ ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಗ್ನಿದೇವನು ತನ್ನ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸ ಮಾಡಿದನು.

ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಐದು ಶಿಲೆಗಳ ಮಹಿಮೆ | ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೫

ನಾರದ ಶಿಲಾ-ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಶಿಲಾ

ಮಹಾದೇವ:- ಸ್ಕಂದ! ಮಹಾಪಾತಕಿಯೂ, ಅತಿಪಾತಕಿಯೂ ಯಾರೇ ಇರಲಿ ಈ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ಬಿಡುವರು. ಖೊಟ್ಟಿ ಬಂಗಾರವು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಟ್ಟಾಗ ಶುದ್ಧ ಆಗುವಂತೆ, ಮಾನವ ಎಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯು ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಪಂಚಮಹಾ ಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠರೂ ಪರಿಶುದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ ಈ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನದಿಂದ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಐದು ಶಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಭಗವಂತನ ಪೂರ್ಣಸನ್ನಿಧಾನ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಪಂಚಶಿಲೆಗಳ ಸಮೀಪವೇ ಈ ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ.

ಸ್ಕಂದ:- ತಂದೆಯೇ! ಈ ಐದು ಶಿಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಇವೆ? ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು ಯಾರು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸು.

ಮಹಾದೇವ:- ಮಗು! ಈ ಐದು ಶಿಲೆಗಳು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿವೆ. ನಾರದೀ, ನಾರಸಿಂಹೀ, ವಾರಾಹೀ, ಗಾರುಡೀ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯೀ ಎಂದು ಈ ಪಂಚಶಿಲೆಗಳ ಹೆಸರು. ಈ ಐದು ಶಿಲೆಗಳೂ ಮಾನವರ ಮನೋರಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಈ ಐದೂ ಶಿಲೆಗಳ ಹುಟ್ಟಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾದ ನಾರದನಿಗೆ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಿಮಗಿರಿಯ ಶಿಖರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹರವಾದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಘೋರ ತಪಸ್ಸು ಆರಂಭಿಸಿದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ. ಗಾಳಿಯೇ ಅವನ ಆಹಾರ. ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯೇ ಅವನ ಅವಸ್ಥೆ. ಜಪತಪಗಳೇ ಅವನ ಉಸಿರು. ಸಂತತ ನಾಮ ಚಿಂತನವೇ ಅವನ ಗುರಿ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಆ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತಾನೊಂದು ಕಲ್ಲಾಗಿಯೇ ಕೂತು ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಆ ತಂಬೂರಿಯ ಮುನಿ. ಅವನ ಕಠಿಣವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಿದುವಾಯಿತು ಮಧುಸೂದನನ ಹೃದಯ. ಅವನ ತಪಸ್ಸಿನ ಜ್ವಾಲೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಹೃದಯವು ಕರಗಿತು. ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷದಿಂದ ನಾರದನ ಬಳಿ ಬಂದ ನಾರಾಯಣ. ಅವನನ್ನು ಕೇಳಿದ- ''ಮುನಿಯೇ, ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದಾದರೂ ಏನು! ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಇಂಥ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು?''

ನಾರದ:- ''ನೀನು ಯಾರು? ಮೊದಲು ಹೇಳು. ನಿರ್ಮಾನುಷವಾದ ಈ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಏಕೋ ಒಂದು ತರಹದ ಪ್ರಸನ್ನತೆ, ನನ್ನ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ. ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಧನ್ಯತೆ. ನೀನು ಯಾರೋ ಓರ್ವ ಮಹಾನುಭಾವನೇ ಇರಬೇಕು.

ನಾರದರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಸ್ವರೂಪದ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದ ಭಕ್ತಾಗ್ರೇಸರನಾದ ಆ ನಾರದಮುನಿಗೆ. ಶಂಖಚಕ್ರಾದಿ ಆಯುಧ ಗಳಿಂದಲೂ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀಲಾಂಛನದಿಂದಲೂ ಕೌಸ್ತುಭ ವೈಜಯಂತಿಗಳ ಮಣಿಪ್ರಭೆಯಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುವ ಭಗವನ್ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ನಾರದನಿಗೆ ಹರ್ಷೋದ್ರೇಕವಾಯಿತು. ಕ್ಷೀಣತ್ರಾಣನಾದ ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದಿಂದ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಗಿ, ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ನಾರದ:- ಸರ್ವಜಗದಾಧಾರನೂ, ವಿಶ್ವಾಧೀಶ್ವರನೂ ಆದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸರ್ವ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ನೀನು ಭಕ್ತರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ದಿವ್ಯ ದೇಹಧಾರಣ ಮಾಡಿ, ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವೆ. ಶರಣಾಗತ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ಅವತಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು. ವಾಸುದೇವ, ಸಂಕರ್ಷಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ, ಅನಿರುದ್ಧ, ಎಂದು ಚತುರ್ಮೂರ್ತಿ ಸ್ವರೂಪನಾದ ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ವಂದನೆ. ಜನಾರ್ದನಾ! ಇಂದು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಸಫಲವಾಯಿತು. ನನ್ನ ಜನ್ಮ ಧನ್ಯವಾಯಿತು.

ನಾರಾಯಣ:- ನಾರದ, ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದೇನೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಈ ಅತ್ಯುಗ್ರ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರ ಬೇಡು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾರದ:- ದೇವಾಧಿದೇವ, ನೀನು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾದದ್ದೇ ನಿಜವಿದ್ದರೆ ಒಂದು ವರವನ್ನು ಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಭಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ. ಇನ್ನೊಂದು ವರವನ್ನು ನೀನು ದಯಪಾಲಿಸು. ನಾನು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಈ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಕಠೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ಗುರುತಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನ ಈ ಶಿಲಾಸನದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡು. ಮತ್ತು

ಇಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗು. ಈ ತೀರ್ಥದ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶ, ಸ್ನಾನ, ಆಚಮನ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಪುನಃ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಮರಳಿಬಾರದಂತೆ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡು. ಇದು ನಾನು ಬೇಡುವ ಮೂರನೇಯ ವರ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.

ನಾರಾಯಣ:- ''ನಾರದ, ನಿನ್ನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೇ ಆಗಲಿ. ಭಕ್ತನಾದ ನಿನ್ನ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ನಾನು ಈ ನಾರದಶಿಲೆಯ ಹತ್ತಿರದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ವಾಸಿಸುತ್ತೇನೆ.''

ಹೀಗೆ ನಾರದನಿಗೆ ವರವಿತ್ತು ಅದೃಶ್ಯನಾದ ನಾರಾಯಣ. ನಾರದ ಮುನಿಯು ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಅದೇ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆಗೈದು ಅನಂತರ ಮಥುರಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು.

ಸ್ಕಂದ:- ಪೂಜ್ಯರಾದ ತಂದೆಯೇ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಶಿಲೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನಗಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮಹಾಮುನಿಯು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತ ಮಥುರಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಅಲ್ಲಿ ನಾರದರ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೆ. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಮತ್ತು ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಿದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಆಗ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಯು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮೈರೋಮಾಂಚಿತವಾಗಿ ಹರ್ಷದಿಂದ ನುಡಿದ.

ನಾರದ:- ''ಮುನಿಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾನವನು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ವ್ಯರ್ಥ ಅವನ ಜನ್ಮ. ಸ್ವಯಂ ನಾರಾಯಣನು ಅಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿಯೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ, ಅದೊಂದು ಭೂವೈಕುಂಠ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗು. ನಿನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವೇ ಆಗುವದು.''

ನಾರದರ ಈ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆನಂದವಾಯಿತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಗೆ. ''ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜಪ, ತಪ, ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳ ಜಂಜಾಟವಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನ ಆಗುವದು'' ಎಂಬ ನಾರದರ ಉಕ್ತಿ ಅವನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ ದರ್ಶನದ ಹಸಿವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯತೊಡಗಿತು ಅವನ ಅಂತಃಕರಣ. ಕೂಡಲೇ ನೇರವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದ ಹೈಮಾಚಲದ ಉತ್ತುಂಗಶೃಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ. ಹಿಮಗಿರಿಯ ನಡು ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಆ ಪುಣ್ಯಧಾಮವನ್ನು ಕಂಡೇ ಸುಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಮನಸ್ಸು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಲಕನಂದಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ. ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ವಿಶಾಲವಾದ ಶಿಲಾಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡ.

''ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ'' ಎಂಬ ಎಂಟು ಅಕ್ಷರದ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸತೊಡಗಿದ. ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜನ್ಮ ಸವೆಯಿಸಿದ ಆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಕೂಡಲೇ ಧ್ಯಾನ

ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನನಾದ. ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ಇರುಳುಗಳ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಚಳಿ, ಗಾಳಿಗಳ ಲಕ್ಷವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ದಿನ ಅಖಂಡ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮೂರನೇಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನವಾಯಿತು ಆ ಮಹಾಮುನಿಗೆ. ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ವೇದಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಲಕ್ಷಿತನಾದ ಆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದರ್ಶನದಿಂದ ಪುಲಕಿತನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ. ಎದ್ದುನಿಂತು ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಗದ್ಗದ ಕಂಠದಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುತ್ತ ನುಡಿದ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ:- ಪ್ರಭು, ಪರಮೇಶ್ವರ! ಈ ಸಂಸಾರವೆಲ್ಲವೂ ಅಪಾರ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾರವೆಂದರೆ ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದದ ದರ್ಶನ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನ. ಸ್ವಾಮಿ! ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪಾಶಬದ್ಧನಾಗಿ, ಗೋಳಾಡುವ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಈ ಸಾವು, ನೋವುಗಳಿಗೆ ಕೊನೆಯೆಲ್ಲಿ? ಅವನ ಉದ್ಧಾರದ ಬಗೆ ಏನು ? ನಾನಂತೂ ತಾಪತ್ರಯದಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಿರು ತಿರುಗಿ ನೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳ ಗರ್ಭಾವಾಸ ದುಃಖದಿಂದ ಬೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂಸಾರದ ದುಃಖ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಸಂತಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು. ನಾನು ಈಗ ಅನಾಥ. ನೀನೇ ನನಗೆ ನಾಥ. ನಿನ್ನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸೇವಕ. ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರು.

ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು:- ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ? ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನನಗೆ ಸಂತಸ ಆಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ:- ಭಗವನ್, ದೀನ ವತ್ಸಲ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅವಿಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ದರ್ಶನಗಳಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯು ಎಂದೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿರಲಿ. ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಈ ಶಿಲೆಯ ಹತ್ತಿರ ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ವಾಸಮಾಡು. ಇದಿಷ್ಟೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಕೇಳುವ ವರ.''

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯ ಈ ಅಪೇಕ್ಷೆಗೆ 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ನಾರಾಯಣ. ಆ ಮುನಿಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ. ಅನಂತರ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿಯು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗಿ ಬದರೀ ನಾರಾಯಣನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಮೃಕಂಡು ಋಷಿಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೬

ಗರುಡ ಶಿಲಾ, ವಾರಾಹೀ ಶಿಲಾ, ನಾರಸಿಂಹೀ ಶಿಲೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ಮಹಾದೇವ:- ಕಶ್ಯಪಋಷಿಗಳಿಗೆ ವಿನತಾ ಎಂಬ ಮಡದಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಾ ಬಲಿಷ್ಠರು. ಪರಾಕ್ರಮೀ ಪುರುಷರು. ಹಿರಿಯವನ ಹೆಸರು ಗರುಡ. ಕಿರಿಯವನ ಹೆಸರು ಅರುಣ. ಕಿರಿಯನಾದ ಅರುಣ ಸೂರ್ಯನ ಸಾರಥಿಯಾದ. ಜ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ಗರುಡನಿಗೆ ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ

ವಾಹನವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗಂಧಮಾದನ ಪರ್ವತದ ಶಿಖರಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ಗರುಡನ ಘೋರ ತಪಸ್ಸು. ಗಡ್ಡೆ ಗೆಣಸುಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದು, ಶೀತೋಷ್ಣಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ, ಚಳಿ, ಮಳೆ, ಬಿಸಿಲು, ಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ಎದೆಗೆಡದೆ ಒಂಟಿಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಅಖಂಡ ಮಂತ್ರ ಜಪಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿನತಾನಂದನ. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನದ ಹಂಬಲದಿಂದ ಗರುಡನು ಆ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಮಾಡಿದನೋ! ಅದು ಅವನಿಗೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತು. ಅವನ ತಪಸ್ಸು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು ಗರುಡನ ಶ್ರಮ. ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಗರುಡನ ಎದುರಿಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತ. 'ಗರುಡ ಏಳು' ಎಂದು ನುಡಿದ.

ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಈ ವರದ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಗರುಡ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಸಂಪ್ರಜ್ಞಾತ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಲೀನನಾಗಿದ್ದ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತನು ತನ್ನ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಿದ. ಆ ದಿವ್ಯವಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಶಂಖಧ್ವನಿ ಯಿಂದಲೂ ಭಗ್ನವಾಗಲಿಲ್ಲ ಗರುಡನ ಧ್ಯಾನ ಸಮಾಧಿ. ಅವನು ತನ್ನ ಚಿತ್ತಪಟಲದಲ್ಲಿ ವಾಸನಾಮಯವಾದ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅದರ ದರ್ಶನಾ ನಂದದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನ ಬಹಿರ್ಮುಖವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಾಹ್ಯ ವೃತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉಪಕ್ಷೀಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಬಿರಿಯುವಂತಹ ಆ ಶಂಖನಾದದಿಂದಲೂ ಅವನಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಅವನ ಶ್ವಾಸಕೋಶದ ಮುಖಾಂತರ ಹೃದಯಕೋಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿ ಅವನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿರ್ಮುಖ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಣ್ಣುತೆರೆದ ಆ ಕಶ್ಯಪಕುವರ. ಎದುರಿಗೆ ಶಂಖಚಕ್ರ, ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಮೈ ತುಂಬ ಹಿಗ್ಗಿನ ಮುಳ್ಳು. ಕಣ್ತುಂಬ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪ. ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಗದ್ಗದದ ಗುದುಮುರಿಗೆ. ಹೇಗೊ ವಿಸ್ಖಲಿತವಾದ ವಾಣಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿಕೊಂಡು ಕೈ ಮುಗಿದು ನುಡಿದ-

''ಭಗವನ್! ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ. ಸಕಲ ದೇವ ವೃಂದದಿಂದ ವಂದನೀಯವಾದ ನಿನ್ನ ಚರಣಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೀನು ಸಾಧಕನಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿ. ಎಲ್ಲ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೂ ನೀನೆ ಒಂದು ಖಣಿ. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನ ಅಗಣಿತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಎಣಿಕೆ ಮಾಡಲಾರರು. ಸ್ವಾಮಿ, ನೀನು ಭಕ್ತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡು.''

ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಗರುಡನ ಈ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಗದೀಶ್ವರನು ತ್ರಿಪಥಗಾಮಿನಿ ಯಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಕರೆದನು. ಆಗ ಅದೇ ಪರ್ವತದಮೇಲೆ ಪಂಚಮುಖಿ ಗಂಗೆಯು ಪ್ರಕಟಳಾದಳು. ಆ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಗರುಡನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ, ಪಾದ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿದನು. 'ಗರುಡ, ವರ ಬೇಡು' ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಗರುಡನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು.

''ಭಗವನ್, ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ನಿನ್ನ ವಾಹನ ಆಗಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ ಮತ್ತು ದೈತ್ಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ನನ್ನನ್ನು ಬಲ ವೀರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಗೆಲ್ಲಬಾರದು. ನಾನು ಕುಳಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಈ ಶಿಲೆಯು ಗರುಡ ಶಿಲೆ ಎಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಬೇಕು. ಇದರ ಸ್ಮರಣದಿಂದ ಮಾನವನ ವಿಷಬಾಧೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಗಬೇಕು.''

ಗರುಡನ ಈ ಎಲ್ಲ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೂ 'ಅಸ್ತು' ಹೇಳಿದ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಹರಿ. ಅವನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದ.

ಸ್ಕಂದ:- ತಾತ, ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ವಾರಾಹೀ ಶಿಲೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಶಂಕರ:- ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ವರಾಹರೂಪದಿಂದ ಪಾತಾಳದಿಂದ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಒಡ್ಡಿದ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷ ಎಂಬ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ. ಪ್ರಳಯಕಾಲ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಶಾಶ್ವತ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ ಈ ವಾರಾಹೀ ಶಿಲೆ.

ಸ್ಕಂದ:- ಪೂಜ್ಯ ಪರಮೇಶ್ವರ! ನಾರಸಿಂಹೀ ಶಿಲೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ಭಗವಾನ್ ನೃಸಿಂಹನು ತನ್ನ ಚೂಪಾದ ಉಗುರುಗಳ ತುದಿಯಿಂದ ಹಿರಣ್ಯ ಕಶ್ಯಪುವನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಳಯಾಂತಕವಾದ ಉಗ್ರರೂಪದಿಂದ ಕ್ರುದ್ಧ ಮುಖ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭೀಷಣಾಕಾರನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆಗ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೆದರಿ ಹೌಹಾರಿ ದೂರ ದೂರ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ದೇವತೆಗಳ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಆ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ನೃಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯು ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವರದಿಂದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದ ''ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.'' ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಕೈಮುಗಿದು ಹೇಳಿದರು- ಭಗವನ್, ನರಹರಿಯೇ! ನಿನ್ನ ಈ ದೈತ್ಯ ಭಯಂಕರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ದೇವ ಮಾನವರೂ ಭಯ ಭ್ರಾಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಉಪಸಂಹರಿಸು ಈ ನಿನ್ನ ಉಗ್ರ ರೂಪವನ್ನು. ಶಾಂತಸುಂದರವಾದ ನಿನ್ನ ಸುಸ್ವರೂಪವನ್ನು ನಮಗೆ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸು.''

ದೇವತೆಗಳ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನೃಸಿಂಹದೇವರು ಅವರಿಗೆ ''ನಿಮ್ಮ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಾನು ಶಾಂತ ಸೌಮ್ಯರೂಪದಿಂದ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಮಯನಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

'ವಿಶಾಲಾಪುರಿ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಆ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳೂ, ತಪಸ್ವಿಗಳೂ, ಮುನಿಗಳೂ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ ದೇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮ ಸಂತೋಷಭರಿತರಾದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದುಗೂಡಿ ಒಂದು ದಿನ ನರಸಿಂಹ ದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು ''ಜಗದೀಶ್ವರ, ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದ್ದು ಈ ಹಿಮಾಲಯ ವಾಸಿಗಳಾದ ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮುನಿಮಂಡಲದವರ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ನೀನು ಇನ್ನು

ಮೇಲೆ ಈ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತತವೂ ನೆಲಿಸು. ನಮ್ಮನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು.'' ಋಷಿಮಂಡಲದ ಈ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದ ಆ ಪ್ರಲ್ಹಾದವರದ. ಅದೇ ಬದರಿಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನರಸಿಂಹದೇವರು ಭಕ್ತರ ಕೋರಿಕೆಯಂತೆ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಶಿಲಾರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಆ ವಿಶಾಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂತತ ವಾಸ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಶಿಲಾರೂಪ ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಜಪ, ಧ್ಯಾನೋಪಾಸಗೈದವರು ಅವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಶ್ರೀ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರ; ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಸಾದದ ವಿಶೇಷ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೭

ಸ್ಕಂದ:- ಪ್ರಭು ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಏತಕ್ಕಾಗಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಶ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ? ಎಂಥ ಫಲ?

ಮಹಾದೇವ:- ಸತ್ಯಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಮೂರ್ತಿಮಂತನಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ದಿವ್ಯರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಧ್ಯಾನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರನಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿಯಂತೂ ದುರ್ಲಭವೇ ಆಯಿತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವನ ದರ್ಶನ. ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕುಲಗುರು ಬೃಹಸ್ಪತ್ಯಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಚತುರ್ಮುಖನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು. ''ಪಿತಾಮಹ! ನಿನಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತ ನಮನಗಳು. ಶರಣಾಗತರ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವದೇ ನಿನ್ನ ವ್ರತ. ನೀನು ಪರಮ ದಯಾಳು. ನಾವು ನಿನಗೆ ಶರಣು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ದ್ವಾಪರ ಯುಗವು ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಯಾರಿಗೂ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ ಆಗುತ್ತ ಇಲ್ಲ. ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ನಾವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಬೇಕಾದಾಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ಅವನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೇ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಭಗವಂತನು ಹೀಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅದೃಶ್ಯನಾಗುವದಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ?

ಬ್ರಹ್ಮ:- ದೇವತೆಗಳೇ! ಈ ವಿಷಯ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದಲೇ ಇದೀಗ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅದೃಶ್ಯನಾದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಬನ್ನಿರಿ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಾಲುಗಡಲಿನ ಹತ್ತಿರವೇ ಹೋಗಿ ಹರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡೋಣ.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಸಿದ್ಧಮುನಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕ್ಷೀರಸಾಗರದ ತೀರಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಗರ್ಭಿತವಾದ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಆ ಕರುಣಾನಿಧಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡತೊಡಗಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನೀನು ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದರೂ ಭಕ್ತರ ಹೃದಯ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮರದಂತೆ ಸದಾ ವಾಸಮಾಡುವೆ. ನಿನ್ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯ ಸುಧಾರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಮುಕ್ತಿಯ ಆನಂದವನ್ನು ಕೂಡ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಪರಾತ್ಪರ ಪರಂಜ್ಯೋತಿ ರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಅನಂತಾನಂತ ವಂದನೆಗಳು.''

ಹೀಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳ ಭಕ್ತಿರಸ ಪರಿಪೂರಿತವಾದ ಈ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಹಾಲುಗಡಲಿನಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎದ್ದ. ಕೇವಲ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾದ ಆ ಪದ್ಮನಾಭ, ಭಗವಂತನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಉಳಿದವರಿಗೆ ಏನೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಖಿನ್ನ ವಿಷಣ್ಣರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದರು. ''ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರ ಬುದ್ಧಿ ಕೆಟ್ಟಿದೆ. ದೇವ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶ್ರದ್ಧೆ ಶಿಥಿಲವಾಗಿದೆ. ಆದರಿಂದ ಭಗವಂತನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಪಥದಿಂದ ದೂರವಾಗಿದ್ದಾನೆ.''

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ನಿರುಪಾಯರಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಆಗ ನಾನು (ಮಹಾದೇವರು) ಓರ್ವ ಸನ್ಯಾಸಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ನಾರದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಸಮಸ್ತ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ವಿಶಾಲಾಪುರಿ ಅಥವಾ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿದೆನು. ನಾನು ನನ್ನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣದೇವರ ಈ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮಾನವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ಷಣ್ಮುಖ! ಈ ಬದರೀ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಂಕರನಿಂದ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ಭವ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವದು. ಕಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಒಮ್ಮೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬದರೀಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬದರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಯೋಗಸಾಧನ, ಜಪತಪೋನುಷ್ಠಾನ ಧ್ಯಾನೋಪಾಸನೆ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಶ್ರಮವೂ ಇಲ್ಲದೇ ಒಂದೇ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವು ದೊರೆಯುವದು. ದೀಪವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಕತ್ತಲೆಯ ಬಾಧೆಯು ದೂರಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ಜನ್ಮ ಮೃತ್ಯು ಭೀತಿಯು ದೂರವಾಗುವದು. ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗುವದು.

ದೇವ ಸೇನಾನಿಯೇ! ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಪ್ರಸಾದದ ಒಂದು ಅಗಳು ಅಥವಾ ಒಂದು ಕಣ ಸಿಕ್ಕರೂ ಮನುಷ್ಯನು ಭಾಗ್ಯವಂತ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ಮಾನವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗುವನು. ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವು ನಾರದಾದಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಯಾವ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ ಆ ಭಗವಂತನಿಂದ ಭುಕ್ತ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಯಾವ ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧತೆಯ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೇ ತನ್ನ ಅಂತಃಕರಣಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅವಶ್ಯ ಭಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ಬದರೀ ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ದೇವಾಧಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಭಗವಂತನ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಲೋಕಗಳಿಗೆ ಮರಳಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಂತೆ ಪ್ರಲ್ಹಾದನೇ ಮೊದಲಾದ ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ್ಯ ತಾರುಣ್ಯ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಯಾವ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವೇ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿರುವರೋ ಅಂಥ ಘೋರ ಪಾತಕಗಳೂ ಕೂಡ ಶ್ರೀಬದರೀನಾರಾಯಣನ ಪ್ರಸಾದಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಸಾಲೋಕ್ಯ, ಸಾರೂಪ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣನ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯವಾದ ತುಳಸಿ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದ, ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಾರಾಯಣನ ನಾಮ, ಬಾಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ತೀರ್ಥ, ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯರೂಪ ಮೊದಲಾದವು ಯಾರ ಭಾಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒದಗಿಬಂದಿರುವವೋ ಅವನು ಬೇಗನೇ ವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಹೊಂದುವನು. (ಸಾರೂಪ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೇ ಪಡೆಯುವನು).

ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ, ಸುರಾಪಾನ. ಬಂಗಾರದ ಕಳವು, ಗುರುಪತ್ನೀ ಸಹವಾಸ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪಾಪಗಳು ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ವಿನಷ್ಟವಾಗುವವು. ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹನಿ ನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಚರಣಾಮೃತದ ಜಲವು ದೊರೆತರೂ ಸಾಕು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಆಗುವದು. ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದರಿಂದ ನಾರಾಯಣ ದೇವರಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗುವದು.

''ನ ವಿಷ್ಣು ಸದೃಶೋ ದೇವೋ ನ ವಿಶಾಲಾ ಸಮಾ ಪುರೀ
ನ ವಿಷ್ಣು ಸದೃಶಂ ಪಾತ್ರಂ ಋಷಿ ತೀರ್ಥ ಸಮಂ ನ ವೈ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ದೇವರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಶಾಲಾಪುರಿ ಎಂದರೆ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಸನ್ಯಾಸಿಯಂಥ ಸತ್ಪಾತ್ರವು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಋಷಿಗಳು ಸೇವಿಸುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಅಲಕನಂದಾ ನದಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವು ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿ ಅಜ್ಞಾನಿ ಸಂಸಾರಿ ಸಂನ್ಯಾಸಿ, ಯೋಗಿ, ಭೋಗಿ, ಧನಿಕ ದರಿದ್ರ, ಪಂಡಿತ, ಪಾಮರ ಯಾರೇ ಇರಲಿ, ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಯಾದರೂ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಯ ಋಷಿತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಉದ್ಧೃತರಾಗಬೇಕು.

ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೪

ಸ್ಕಂದ:- ಪೂಜ್ಯ ಪಿತೃಪಾದರೆ! ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಕಪಾಲವು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಈ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಪಾಲಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ ! ಆ ಕಪಾಲ ತೀರ್ಥದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನನಗೋಸ್ಕರ ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಿರಿ.

ಮಹಾದೇವ:- ವತ್ಸ! ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಗೌಪ್ಯ ತೀರ್ಥ, ದೇವತೆಗಳು ದಾನವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ತೀರ್ಥಜಲದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿದ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಪಿತೃಕಾರ್ಯ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವವು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳೂ ನರಕದಿಂದ ಉದ್ಧೃತರಾಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಪಿತೃ ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು.

ಸ್ಕಂದ:- ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಎಂದರೆ ಯಾವುದು? ಎಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ? ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ದಾನದಿಂದ ಯಾವ ಪುಣ್ಯಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು?

ಮಹಾದೇವ:- ಹಿಂದೆ ಬಹು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹೊಕ್ಕಳದ ಹೊಂದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಮಲ ಪೀಠದಲ್ಲಿ. ನಾಲ್ಕೂ ಮುಖಗಳಿಂದ ಯಥಾವಿಧಿಯಾಗಿ ಋಗ್ವೇದ, ಯಜುರ್ವೇದ, ಸಾಮವೇದ, ಅಥರ್ವಣ ವೇದ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಸಂತತ ಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದ ಆ ಪಿತಾಮಹ. ಆಗ ಮಧು ಕೈಟಭ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ನಿರ್ಗಲಿತವಾದ ವೇದವಾಣಿಯನ್ನು ಕದ್ದು ಸೆಳೆದೊಯ್ದರು. ಆಗ ಕಮಲ ಸಂಭವನು ವಿಷಣ್ಣನಾಗಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ನಾರಾಯಣ ದೇವನ ಪಾದ ಕಮಲಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಈ ವೇದಾಪಹಾರದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಕದ್ದುಕೊಂಡುಹೋದ ಆ ವೇದವನ್ನು ಮರಳಿ ತನಗೆ ತಂದು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆಗ ಆ ಶಾರದಾಪತಿಯ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ಜಲಕುಂಡದಿಂದ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ಅವನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ, ಕಟಿಯಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿ, ಈ ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರ ಕೊರಳಿನ ಕೇಶ ಪಾಶಗಳಿಂದ ಮೇಘಗಳೆಲ್ಲವೂ ಛಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವನ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ಗಗನಾಂಗಣದ ಜೋತಿರ್ಗಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಸ್ತೇಜವಾದವು. ಇಂತಹ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಎದುರು ಬಂದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಕುದುರೆಯ ಮುಖದ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಈ ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಪರಮೇಷ್ಠಿಗೆ. ಕುತೂಹಲಭರಿತನಾದ ಕಮಲಸಂಭವನು ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮ:- ''ಯಾರ ನಾಭಿಕಮಲದಿಂದ ನಾನು ಕುಳಿತ ಈ ಕಮಲವೂ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ ಅಂತಹ ಪದ್ಮನಾಭ ಸ್ವಾಮಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಸರ್ವಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹೃದಯಗುಹಾವಾಸಿಯಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವೆ! ನಿನಗೆ ವಂದನೆ. ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ (ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ) ನಿಯಾಮಕನಾದ ಹೃಷೀಕೇಶನೆ! ನಿನಗೆ ಪ್ರಣಾಮ.''

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಈ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀ ಹಯಗ್ರೀವ ಸ್ವಾಮಿ. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಆ ವೇದಗಳ್ಳರು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಮಧು ಕೈಟಭ ಇಬ್ಬರೂ ದುಷ್ಟ ದಾನವರನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು ಲೀಲೆಯಿಂದಲೇ ಹೊಡೆದು ಸಂಹರಿಸಿ ಹಾಕಿದನು. ಅವರು ಕದ್ದು ಒಯ್ದ, ವೇದರಾಶಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ತಂದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೊಡಮಾಡಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ಭಗವಂತನು ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾದ ಆ ಜಲಕುಂಡವು ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡ ಎಂದು

ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡ ಎಂಬ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಹಾಪಾತಕಗಳು ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಪಾನ, ಭಗವತ್ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕವನ್ನು ದಾಟಿ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.

ಸ್ಕಂದ:- ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರಿಂದ ವೇದಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಏನು ಮಾಡಿದರು?

ಮಹಾದೇವ:- ಆ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದವು. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನ ದಿವ್ಯ ಧಾಮವಾದ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವುಗಳ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಇರುವ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಬಹುಪರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. ಚತುರ್ವೇದಗಳು ಚತುರ್ಮುಖನ ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಭಗವಂತನ ಆದೇಶ. ಇದನ್ನು ನೀವು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಬಾರದು ಎಂದು.

ಆಗ ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳು ಏನಾದರೂ ತಾವು ಈ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಾರೆವು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದವು. ಆಗ ಆ ವೇದಗಳು ಎರಡು ರೂಪಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವು. ಒಂದನೇಯದು ದ್ರವೀರೂಪವಾಗಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವು. ಎರಡನೇಯದು ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಂದಿಗೆ. ನಾಲ್ಕೂ ವೇದಗಳು ದ್ರವರೂಪದಿಂದ ಹಯಗ್ರೀವ ದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದ (ಪ್ರಾದುರ್ಭವಿಸಿದ) ಈ ಬ್ರಹ್ಮ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಕರಗಿ ನೀರಾಗಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದವು.

ಬ್ರಹ್ಮ ಎಂದರೆ ವೇದರಾಶಿ, ವೇದಗಳೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ಜಲರೂಪದಿಂದ ಮಡುವು ಗಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ತೀರ್ಥವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡ ಎಂದು ಹೆಸರು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ನಾನ ದಾನ ತಪಸ್ಸು ಜಪ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು ಅಕ್ಷಯ ಫಲದಾಯಕ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳ ಗೂಡಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುವವರು ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಮೂರು ದಿವಸ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ನಾನ ಧ್ಯಾನಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವೇದಗಳ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವು ತಾನಾಗಿಯೇ ಉದಿಸಿ ಬರುವದು.

ಈ ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಜಲರೂಪದಿಂದ ವೇದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ವೇದತೀರ್ಥ ಎಂದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈ ವೇದ ತೀರ್ಥದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಇದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಜಪ ತಪ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರ ಬುದ್ಧಿಯ ಜಾಡ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದು ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಜಗದೀಶ್ವರನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಮೂರುಲೋಕದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ದಯೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಆ ಶಾರದಾ ದೇವಿಯು ವಾಗ್ವೈಭವವನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಸರಸ್ವತೀ ತೀರ್ಥದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ದ್ರವಧಾರಾ ಎಂಬ ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಇಂದ್ರದೇವರು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಇಂದ್ರಪದತೀರ್ಥ ಎಂದೂ ಹೆಸರೂ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನದಂದು

ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ದೊರೆಯುವದು.

ಇಲ್ಲಿಯೇ 'ಮಾನಸೋದ್ಭೇದ' ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಹೃದಯ ಗ್ರಂಥಿ ಭೇದನವಾಗಿ, ಕರ್ಮ ಬಂಧನವು ಕ್ಷೀಣಿಸುವದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾನಸೋದ್ಭೇದ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಮಾನಸೋದ್ಭೇದ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ವಸುಧಾರಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ತೀರ್ಥವಿದೆ. ನಾರದರು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಸುರರ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದೂ ಘೋಷಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟವಸುಗಳು ಈ ದಿವ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಆ ಎಂಟು ಜನ ವಸುಗಳು ಈ ನಾರಾಯಣನ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಎಲೆ ತಿಂದು, ಗಾಳಿಕುಡಿದು, ಮಳೆ ಬಿಸಿಲು ಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ಮೈ ತೆರೆದು ಇಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥದ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾರಾಯಣ ದೇವರ ದಿವ್ಯ ದರ್ಶನವು ಈ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಸುಧಾರಾ ತೀರ್ಥ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈ ವಸು ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಪರತ್ರ ಮುಕ್ತಿ ಎರಡೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷನಿಗೆ ಈ ತೀರ್ಥದ ಜಲಮಧ್ಯಭಾಗದಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಪುಂಜವು ಎದ್ದು ಕಂಡುಬರುವದೋ ಅವನಿಗೆ ಪುನಃ ಗರ್ಭವಾಸ ದುಃಖವು ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೂರುದಿನ ಇದ್ದು ಉಪವಾಸಮಾಡಿ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಸಿದ್ಧಪುರುಷ ಎನಿಸುವನು. ಲೋಭ, ಚಂಚಲತೆ, ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ಮೋಹ, ಅಸತ್ಯ ವಚನ ಮುಂತಾದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ದುರಾಚಾರಿ ಮಾನವನಿಗೆ ಈ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಯಾವ ಫಲವೂ ಲಭಿಸಲಾರದು.

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರ ಆರಾಧನೆ, ಹಾಗೂ ಉಪಾಸನೆಗೈಯ್ಯುವವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಜಪ ತಪ ಹೋಮ ವ್ರತ ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುವರು.

ನರನಾರಾಯಣ ಆಶ್ರಮಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೪೯

ಮಹಾದೇವ:- ಈ ಬದರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಐದು ನೀರಿನ ಧಾರೆಗಳು ಸುರಿಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪಂಚ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭಾತ, ಪುಷ್ಕರ, ಗಯಾ, ನಿಮಷ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಈ ಪಂಚತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ದಾನ ಜಪತಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಈ ತೀರ್ಥಗಳ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ವಿಷ್ಣುಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಾಲೋಕ್ಯ ಎಂಬ ಮುಕ್ತಿಯು ಕರಗತವಾಗುವುದು. ಇರುವವರೆಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭೋಗ ಭಾಗ್ಯ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು

ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಲಭಿಸುವವು. ಈ ಪಂಚತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ ಸೋಮಕುಂಡ ಎಂಬ ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ, ಹಿಂದೆ ಚಂದ್ರನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸೋಮತೀರ್ಥ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅತ್ರಿಋಷಿಯ ಮಗನಾದ ಚಂದ್ರನು ಪ್ರಬುದ್ಧನಾದ ಬಳಿಕ ಗಂಧರ್ವರ ಮುಖದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅದರಿಂದ ಆ ತರುಣ ಋಷಿ ಕುಮಾರನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಗಿ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆ ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದನು :-

''ಪೂಜ್ಯರೇ ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖವು ಮಾನವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರಕುವುದು?'' ಆಗ ಅತ್ರಿಋಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ್ನಿಗ್ಧವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದರು.

''ವತ್ಸ, ತಪಸ್ಸು, ಯಮ, ನಿಯಮ, ಸಂತತ ಆರಾಧನೆಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿ ಕೊಂಡವರಿಗೆ ಯಾವುದು ತಾನೇ ದುರ್ಲಭ? ಶ್ರೀಮನ್ ನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮೋಕ್ಷವೇ ಕರಗತವಾಗುವಾಗ ಮಿಕ್ಕ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಗಳು ದೊರಕುವುದು ಏನು ಆಶ್ಚರ್ಯ?

ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯವರಾದ ಅತ್ರಿ ಋಷಿಗಳ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದ್ರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಷವಾಗಿ ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ ನಾರದರು ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಬದರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವಿಲ್ಲ, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ದೇವರಿಲ್ಲ, ಗಂಗೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಮೂರು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದರು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನ ಚಂದ್ರಾಮನಿಗೆ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಈಗಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ನಾರದರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನೆಡೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಗಂಧಮಾದನ ಗಿರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬದರೀತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಲಕನಂದಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ನಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ''ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ'' ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದನು. ಅನ್ನ ಪಾನಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿದನು. ನಿದ್ದೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನು ತೊರೆದನು. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಎನ್ನದೇ ಸಂತತವು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನೆಗೈಯುತ್ತ ಈ ನಾರಾಯಣನ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ನಿರಂತರ ಜಪ ರೂಪವಾದ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಆದರಿಂದ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತನ್ನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನೇ ನೀಡಿದನು ಆ ಅತ್ರಿಪುತ್ರನಾದ ಚಂದ್ರನಿಗೆ. ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಮೈದಡವಿ ನುಡಿದನು. 'ವತ್ಸ ನಿನ್ನ ಈ ತೀವ್ರತರವಾದ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊ.' ಆಗ ಚಂದ್ರನು ಎದ್ದು ಪುನಃ ಪುನಃ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಮ್ರತೆಯಿಂದ ನುಡಿದನು. ''ಭಗವನ್ ಅಂತರಿಕ್ಷ ಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಹ, ನಕ್ಷತ್ರ, ತಾರಿಕೆ, ನೀಹಾರಿಕೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ನಾನು ಅಧಿರಾಜನಾಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಔಷಧಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ನಾನೇ ಅಧಿ ದೇವತೆಯಾಗಬೇಕು ನಿನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ.

ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ:- ''ವತ್ಸ! ನೀನು ಬಹಳ ದುರ್ಲಭವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಆದರೂ ನಾನು ನಿನಗೆ ಆ ಎಲ್ಲ ವರಗಳನ್ನು ಕರುಣಿಸುತ್ತೇನೆ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಚಂದ್ರನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ವರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರುಣಿಸಿದನು. ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳು ಬಂದು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಗ್ರಹ ನಕ್ಷತ್ರ ತಾರಾಮಂಡಲಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರು- ಅಂದಿನಿಂದ ಔಷಧಿ ವರ್ಗಕ್ಕೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಮತ್ತು ಗಗನಮಂಡಲದ ನಕ್ಷತ್ರಗಣಗಳಿಗೂ ಚಂದ್ರ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ. ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ. ಅನಂತರ ಚಂದ್ರನು ಇದೇ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯಿಂದ ಎದ್ದು ದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾದ ದಿವ್ಯ ರಥವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದ.

ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನು ತಪಂಗೈದ ಈ ತೀರ್ಥವು ಚಂದ್ರನ ಆ 'ಸೋಮ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಸೋಮಕುಂಡ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಸೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಆಚಮನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಚಂದ್ರಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಮಾನವನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಿದವನು ಚಂದ್ರಲೋಕವನ್ನು ಭೇದಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಸೋಮಕುಂಡದಿಂದ ಮುಂದೆ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಶ್ಯಪಕುಮಾರನು ಸೂರ್ಯ, ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ರವಿವಾರ ಸಪ್ತಮಿಯ ದಿನ ಮತ್ತು ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಪುಣ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಏಳು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗುವದು. ಈ ಜಲದ ಸ್ನಾನ ಪಾನಗಳಿಂದ ಮಹಾರೋಗದಂಥ ಉಲ್ಬಣ ರೋಗವು ಕೂಡ ವಾಸಿಯಾಗುವುದು. ಇದರ ಮುಂದುಗಡೆ ಚತುಸ್ರೋತ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ತೀರ್ಥವಿದೆ. ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ದ್ರವರೂಪ ಹೊಂದಿ ಮಾನವರ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ. ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ಕರಗಿ ತೀರ್ಥವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಕಾಮ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ದ್ರವೀಭವಿಸಿ ತೀರ್ಥವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಚತುಸ್ರೋತ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ನಾಲ್ಕೂ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಚತುರ್ವಿಧ ಪುರುಷಾರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಇದರ ಮುಂದೆ ತ್ರಿಕೋಣಾಕಾರದ ಸತ್ಯಪದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ತೀರ್ಥ ಕುಂಡವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಋಷಿ ಮುನಿ ತಪಸ್ವಿಗಳು ಬಂದು ಈ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹೋಗುವರು. ಈ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಪ ತಪ ಹರಿಸ್ತೋತ್ರ ಪೂಜೆ ಪಾರಾಯಣ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವನು ವೈಕುಂಠಧಾಮವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವರು.

ಇದಾದ ನಂತರ ಭಗವಂತನ ದಿವ್ಯವಾದ ನಾರಾಯಣಾಶ್ರಮವು ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಶುಭ್ರವಾದ ಅಮೃತದಂತಹ ನೀರು ಎರಡು ಧಾರೆಗಳಾಗಿ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಜಲಧಾರೆಗಳ ಸೇವನೆಯಿಂದ ನರನಾರಾಯಣರ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ಇದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ನರನಾರಾಯಣ ರೂಪವಾದ ಅವತಾರವು ಆಯಿತು. ಆ ನರ-ನಾರಾಯಣರೂ ತಮ್ಮ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದರು. ನರನಾರಾಯಣ ಹೆಸರಿನ ಎರಡು ಪರ್ವತಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ಸಮಾಧಿಸ್ಥರಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ನಿಂತುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಸ್ವಯಂ ತಪೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯ ಚರಣಾರವಿಂದದ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತು ತೀಡುವ ತಂಗಾಳಿಯೂ ಕೂಡ ಪರಮ ಪಾವನವಾಗಿದೆ.

ಈ ದಿವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದಾನೆ ಬದರೀ ನಾರಾಯಣ. ಈ ನಾರಾಯಣ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಆದರ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಆಶ್ರಮವು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ನಾರಾಯಣನ ಆಶ್ರಮದ ಪುಣ್ಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲನಾದ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೂ ಬಣ್ಣಿಸಲು ಬಾರದು.

ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೦

ಶಿವ:- ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ನರನ ನಿವಾಸವಾದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪರ್ವತವಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಒಂದು ಶಿಖರವನ್ನು ತಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದೇ ಈಗ ನರಪರ್ವತವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಭಗವಂತನು ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ಸಿದ್ಧರೂ ಈ ಜಗದೀಶ್ವರನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳವಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ನಾರಾಯಣಗಿರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

ಈ ನಾರಾಯಣ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ದೇವಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೂ ಅವರು ಬಯಸಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ದೇವಮುನಿಗಳು ತಾನಿದ್ದ ವಿಶಾಲಾಪುರಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದು ನಿಂತುದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಮೇರು ಪವರ್ತದ ಶಿಖರವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ತಂದು ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿದನು. ಆ ಸುವರ್ಣಗಿರಿಯ ಶಿಖರವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತುಷ್ಟರಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು.

ದೇವತೆಗಳು:- 'ವಂದನೀಯನಾದ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಸುವರ್ಣಗಿರಿಯಾದ ಮೇರು ಪರ್ವತದ ಒಂದು ಶಿಖರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ನೀನು ಎತ್ತಿ ತಂದು ಇರಿಸಿರುವೆ. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅನೇಕ ದೈತ್ಯಾಧಮರನ್ನು ದಮನ ಮಾಡಿರುವೆ. ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ನೀನು ಪರಿಪೂರ್ಣನಾಗಿದ್ದರೂ ತಪೋಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನರನಾರಾಯಣ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ

ನಿಂತಿರುವೆ. ಮೂರುಲೋಕಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥನಾದ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಪಾತದಿಂದ ಸುಧಾರಸದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನೇ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಹರಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಅಂಥ ನಾರಾಯಣರೂಪಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ.'

ಹೀಗೆ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು, ಸಿದ್ಧರು, ವಿದ್ಯಾಧರರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಅವನ ಅದ್ಭುತವಾದ ಲೋಕೋತ್ತರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಸ್ತೋತ್ರಮಾಡಿದರು.

ಇವರೆಲ್ಲರ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. 'ನಿಮಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ವರಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.' ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಆ ನಾರಾಯಣದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡರು.

''ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆಲ್ಲ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಪ್ರಭು ನಾರಾಯಣನೇ! ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ''ನೀನು ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಎಂದೂ ಬಿಡದೇ ನೀನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಿಸಬೇಕು. ಈ ನರನಾರಾಯಣ ಪರ್ವತದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ಈ ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ನರನಾರಾಯಣರ ದಿವ್ಯವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡು.'' ದೇವತೆಗಳ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನು 'ತಥಾಸ್ತು' ಎಂದು ನುಡಿದು ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು.

ಇದರ ಅನಂತರ ಲೋಕಪಾಲ ತೀರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಎಲ್ಲ ಲೋಕಪಾಲಕರನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಮೇರು ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಮುಖ್ಯ ಋಷಿಗಳೂ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಮಧುಸೂದನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರ ನೀಡಿದರು. 'ಪ್ರಸನ್ನನಾಗು' ಎಂದು ಬೇಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೊತ್ತು ತಂಗಿದ ಬಳಿಕ ಭಗವಂತನು ದೇವತೆಗಳ ಹಾಗೂ ಋಷಿಗಳ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಆ ವಿರಳ ಭೂ ಭಾಗವನ್ನು ಕಂಡು ನಕ್ಕು ನುಡಿದನು.

''ಲೋಕಪಾಲರೇ! ನೀವು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಮೇರು ಶಿಖರದ ಒಂದೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಇದ್ದರೆ, ಯಾರಿಗೂ ಸುಖವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಿಮಗಾಗಿ ಬೇರೊಂದು ಸ್ಥಾನದ ಏರ್ಪಾಡನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಡೆಯಿರಿ.' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಲೋಕಪಾಲಕರಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರದ ಸುಂದರವಾದ ಈ ಗಿರಿಶಿಖರದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿದ ಲೋಕಪಾಲಕರಿಗೆ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಶೈಲ ದಂಡಕದಿಂದ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಒಡೆದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸರೋರವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ದಂಡ ಪುಷ್ಕರಣೀ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದ್ವಾದಶೀ ಹಾಗೂ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಈ ದಂಡ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಅನಂತರ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ

ದೇವತೆಗಳೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಈ ದಂಡ ಪುಷ್ಕರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಈ ಒಂದು ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನದಿಂದಲೇ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದು. ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಈ ದಂಡತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಕೃತಾರ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು 'ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಭಗವಂತನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕು. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಂದೂ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗಬಾರದು' ಎಂದು ಬಯಸುವರೋ ಅಂಥವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬದರೀತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಬದರೀನಾಥನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. 'ಮಾನಸೋದ್ಭೇದ' ತೀರ್ಥದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮ ತೀರ್ಥವು ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ ಈ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮ ತೀರ್ಥ, ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಗಾಳಿ ಕುಡಿದು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವ ಫಲವು ಈ ಗಂಗಾಸಂಗಮ ತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನಮಾತ್ರದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಗಂಗಾ ಸಂಗಮ ತೀರ್ಥದ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವು ಇರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮ ಮೂರ್ತಿ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ ನರನಾರಾಯಣ ರೂಪವಾದ ಅವತಾರವನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯು ತಾಳಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವು ಈ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೇ. ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪಾವನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಈ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರವೇ. ಇಲ್ಲಿ ಸನಾತನ ಧರ್ಮವು ಕಲಿಯುಗ ಬಂದರೂ ತನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಚರಣಗಳಿಂದ ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವದು. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮ, ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪ ಮುಂತಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಫಲವು ಅಕ್ಷಯವಾಗಿ ಅನಂತಕಾಲದವರೆಗೆ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ 'ಊರ್ವಶೀ ಸಂಗಮ' ಎಂದು ಒಂದು ತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಆದರ ಅನಂತರ 'ಕೂರ್ಮೋದ್ಧಾರ' ತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವರ ಪಾಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಲ್ಲದೇ ಅಂತಃಕರಣ ಶುದ್ಧಿಯಾಗಿ, ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ವಿಕಾಸವಾಗುವುದು. ಇದರ ನಂತರ 'ಬ್ರಹ್ಮವೃತ್ತ' ತೀರ್ಥ ಇರುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಈ ತೀರ್ಥ. ಇದರ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಈ ಪುಣ್ಯಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಅವು ಮಾನವರಿಗೆ ದುರ್ಗಮ ವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಪಾವನತಮವಾದ ಈ ನರನಾರಾಯಣರ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಾನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಠಣ, ಪಾಠಣ, ಪಾರಾಯಣ, ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರ ಆಧಿ, ವ್ಯಾಧಿ, ಭಯ, ಕಲಹ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ದುಃಖ ದೈನ್ಯ, ದುರವಸ್ಥೆಗಳು ದೂರವಾಗಿ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವವು. ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪರಮ ಪದರೂಪವಾದ ಸದ್ಗತಿಯು ದೊರಕುವುದು.

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಮ್ ।
ದೇವೀಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ಚೈವ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥

ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣ ದೇವರನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಜೀವೋತ್ತಮರಾದ ವಾಯುದೇವರನ್ನು, ಶೇಷದೇವರನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು, ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು ನಮಿಸಿ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಋಷಿಗಳು:- ಪೌರಾಣಿಕರೆ, ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸೂತ:- ಋಷಿಗಳೇ. ನೀವು ಈಗ ನನಗೆ ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ಪೂಜ್ಯ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಂದೆಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಸಂವಾದವನ್ನೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.

ನಾರದ:- ಪಿತಾಮಹ, ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಮಾಸಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತಿಂಗಳು ಯಾವದು? ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದೇವತೆ ಯಾರು? ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ತೀರ್ಥವು ಯಾವುದು?

ಬ್ರಹ್ಮ:- ನಾರದ, ನಿನಗೆ ಸೂತ್ರ ರೂಪವಾಗಿ ಒಂದು ರಹಸ್ಯವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಮೂವತ್ಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಉತ್ತಮೋತ್ತನಾದ ದೇವರು ಎಂದರೆ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ. ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತೀ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದರೆ ಅದೇ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ನರನಾರಾಯಣ ರೂಪದಿಂದ ನೆಲೆನಿಂತ ಈ ಬದರೀಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರವು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವಾಗಲೀ, ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಲೀ, ಮೂರು ಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸವು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಮಾಸ.''

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಧ್ಯಾನಾರೂಢರಾದರು. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಕೈ ಮುಗಿದು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದರು ತಮ್ಮ ಉಪಾಸ್ಯ ದೇವತೆಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು. ಅನಂತರ ನಾರದನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು- ''ವತ್ಸ! ನೀನು ಈಗ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಜನರನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ ಈ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಮಹಾತ್ಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಲಿಸು. ಮತ್ತು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸು ಪ್ರಚುರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ.

ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಮಾಸ. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಹ್ರಾಸವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಭೋಜನ, ವ್ರತ, ಎಳ್ಳು, ಹಸು, ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಭೂಮಿ, ವಸ್ತ್ರ ಮುಂತಾದ ದಾನಗಳನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವತೆಗಳೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ನೀಡಿದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಇದರಂತೆ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನಂತ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಾನ್ನವನ್ನೂ, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಜ್ಯ ಮಾಡಿದವರು ಅತಿಕೃಛ್ರ ಎಂಬ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

''ನ ಕಾರ್ತಿಕ ಸಮೋ ಮಾಸೋ ನ ಕೃತೇನ ಸಮಂ ಯುಗಂ।
ನ ವೇದ ಸದೃಶಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ ತೀರ್ಥಂ ಗಂಗಯಾ ಸಮಂ॥''

ಕಾರ್ತಿಮಾಸಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಮಾಸವಿಲ್ಲ. ಕೃತಯುಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಯುಗವಿಲ್ಲ. ವೇದಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲ. ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಅನ್ನದಾನಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ದಾನ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅನ್ನದಾನ ಹಾಗೂ ದ್ರವ್ಯದಾನಗಳಿಗೆ ನಿರತಿಶಯವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಾನ ನೀಡುವ ಧನವು ನ್ಯಾಯದಿಂದ ಉಪಾರ್ಜಿತ ಎಂದರೆ ಸಂಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಮೋಸ ಮಾಡಿ ಅಥವಾ ಕಳವು ಮಾಡಿ ಕೊಲೆ ಸುಲಿಗೆಗಳಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸತ್ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದಾನ ನೀಡಿದರೆ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ದಾನ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ (ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದವರೂ ಕೂಡ) ಈ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ, ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರ ಅಥವಾ ಶಿವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಯಾವುದಾದರೂ ಗಿಡದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ಜಾಗರಣವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಈ ಜಾಗರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡದೇ ಕೇವಲ ಪುರಾಣ, ಪ್ರವಚನ, ಹರಿ ಕೀರ್ತನೆ, ಭಜನೆ, ನಾಮಸ್ಮರಣೆ, ಹಾಡು, ಗೀತೆ, ಗಾಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಬೆಳಗಾಗುವವರೆಗೂ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಯಾವುದಾದರೂ ರೂಪದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಲೀಲಾ ಕಥೆಗಳ ಶ್ರವಣ ಗಾಯನ ಮಾಡುವದೇ, ಜಾಗರಣ ಮಹೋತ್ಸವಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ದಿನಗಳಂದು ತಪ್ಪದೇ ಜಾಗರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜಗದೀಶ್ವರನ ವಿಶೇಷ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಪಾರಾಯಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ರೋಗ, ವಾರ್ಧಕ್ಯ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಸೌಕರ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರುಣೋದಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಅಖಂಡ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ನಾಮ ಜಪದಿಂದಲೇ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವ್ರತವನ್ನು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಧನದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ರತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರ

ಭೋಜನವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟು. ಸ್ವಯಂ ದೀಪದಾನ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದವರು ಬೇರೊಬ್ಬರು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವ ಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಕೆಲವು ಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ತಾನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಅಥವಾ ಬೇರೊಬ್ಬರು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ದೀಪಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಆ ದೀಪವು ಆರದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು.

ಅಶಕ್ತತೆ, ರೋಗ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಅನಾನುಕೂಲತೆಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದವರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ತುಳಸಿ ದಳವನ್ನಾದರೂ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು.

ಗುರುಗಳ ಆದೇಶವನ್ನು ಯಾರೂ ಎಂದೂ, ಉಲ್ಲಂಘನ ಮಾಡಬಾರದು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಪಿಲ ಹಾಗೂ ಸುಮತಿ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ತಪಸ್ವಿಗಳು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಅಥವಾ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳ ವಿಶೇಷ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಾನಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿದ್ಯಾದಾನ, ಗೋದಾನ, ಕನ್ಯಾದಾನ, ಅನ್ನದಾನ ಈ ನಾಲ್ಕು ದಾನಗಳನ್ನು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲು ಉಪಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಪತಿಪತ್ನಿ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಗಂಧ ಹಾಗೂ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಇತ್ತು ಉಪಚರಿಸಿ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರ, ಬಂಗಾರ, ರತ್ನ, ಪಾದರಕ್ಷೆ, ಕೊಡೆ, ಹಾಸಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವರಿಗೆ ಮುಂದೆ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶವು ದೊರಕುವದು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ನದೀ ಅಥವಾ ಹೊಂಡ ಬಾವಿ ಕೊನೆಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಪೂಜೆಗೈದು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಕಥಾರೂಪವಾದ ಪುರಾಣವನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನರಕದ ಭಯವೇ ತಪ್ಪಿಹೋಗುವದು. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಿವ್ಯ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ ತುಳಸಿ, ಲಕ್ಷ ಹೂಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿದವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ ಮುತ್ತುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಿದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಳಸಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ರೋಗಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಆಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಮುಕ್ತರೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಾರದನೆ! ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ, ಅನ್ನದಾನ ಇವು ಎರಡು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯದಾಯಕ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಕೇತು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೇವಲ ಅನ್ನದಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯಫಲವನ್ನು ಪಡೆದು ದುರ್ಲಭವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಾದ ದಾನ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥ.

ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಹರೇ ಮುರಾರೇ
ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಮುಕುಂದ ಕೃಷ್ಣ ।
ಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ರಥಾಂಗಪಾಣೇ
ಗೋವಿಂದ ದಾಮೋದರ ಮಾಧವೇತಿ ॥

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಮಗೆ ತಿಳಿದ ಬೇರ ಬೇರೆ ಮಂತ್ರ, ಸ್ತೋತ್ರ, ಹಾಡು, ಸಂಕೀರ್ತನಾ ಪದ್ಯ, ಗದ್ಯ, ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ನಾಮಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಶ್ಲೋಕವನ್ನಾದರೂ ಪಠಿಸಬೇಕು ಅಥವಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣ, ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರ ಭೋಜನ ಈ ಮೂರನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೋ ಅವನ ಜನ್ಮವೇ ವ್ಯರ್ಥ. ಈ ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಶ್ರವಣ ಪಠಣಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯ ಉಂಟು.

''ಕಾರ್ತಿಕೇ ಮಾಸಿ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಯಸ್ತು ಗೀತಾಂ ಪಠೇನ್ನರಃ
ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ವಕ್ತುಂ ಮಮ ಶಕ್ತಿಃ ನ ವಿದ್ಯತೇ
ಗೀತಾಯಾಸ್ತು ಸಮಂ ಶಾಸ್ತ್ರಂ ನ ಭೂತಂ ನ ಭವಿಷ್ಯತಿ
ಸರ್ವಪಾಪ ಹರಾ ನಿತ್ಯಂ ಗೀತೈಕಾ ಮೋಕ್ಷದಾಯಿನೀ ॥

ದೇವರ್ಷಿಯೇ! ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಗೀತಾ ಪಾಠದಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಇಷ್ಟು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಗೀತೆಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಹಿಂದೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಮಾನವರ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ನೀಡುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮಹಾ ಗ್ರಂಥವೆಂದರೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮಾತ್ರ. ಸಮುದ್ರದವರೆಗೆ ಚಾಚಿರುವ ಸಮಗ್ರ ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ದಾನದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾನವರು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ದಾನ ಹಾಗೂ ಅನ್ನದಾನಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನದ ವಿಧಿ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಗಳ ವರ್ಣನೆ — ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೨

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಆಶ್ವೀನಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ದಶಮಿ ಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ದಶಮಿಯ ದಿನ ಮುಕ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ಅಶ್ವೀನ ಮಾಸದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಪೌರ್ಣಿಮೆಗೆ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಾದ ಪುರುಷನು ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನೀಡು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಾರ್ತೀಕವ್ರತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು

ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಶಿರ ಮಾಸವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಪ್ರದ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನರ್ಮದಾತೀರದಲ್ಲಿ ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನರ್ಮದಾಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಲಕ್ಷಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾಘಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಬರುವದು. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗಿಂತ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸವು ಅತ್ಯಧಿಕ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಉಳಿದ ಮಾಸಗಳು ಒಂದೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯದಾಯಕ ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸವು ಎಲ್ಲ ಜಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲ ಊರಿನ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ಮಾಸವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಒಮ್ಮೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲ ದಾನ ಸರ್ವವ್ರತ, ಸಕಲ ಯಮನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ಸಮಗ್ರ ವ್ರತಗಳು ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಕ್ಕಡಿಯ ಒಂದು ಪರಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಇರಿಸಿ ತೂಕ ಮಾಡಿದರು. ಕಾರ್ತೀಕದ ಪರಡಿಯು ಭಾರಭೂತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತಿತು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನವೇ ಸಕಲ ದಾನ, ಧರ್ಮ, ನಿಯಮ, ವ್ರತಗಳಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೀಡುವ ಮಹಾಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವು ಲಭಿಸುವುದು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ದೀಪದಾನ, ತುಲಸೀಗಿಡವನ್ನು ಹಚ್ಚುವದು, ಬೆಳೆಸುವದು, ನೀರು ಹಾಕುವದು, ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗುವದು, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದು, ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆಯನ್ನು ಗೈಯುವುದು ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಕೇಳುವುದು, ಇಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೇ ನಿಷ್ಕಾಮ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನೇ ಆದಂತೆ. ಸೂರ್ಯನು ತುಲಾ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ಆಶ್ವೀನ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯವರೆಗೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಮಹಾದೇವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪದೆಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿ ಯವರೆಗೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಆಶ್ವೀನ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ಥಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶಿಯವರೆಗೆ ನಿಯಮ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯವರೆಗೆ ನಿಯಮದಿಂದ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ದೇವಪೂಜೆ, ಭಗವದ್ಧ್ಯಾನ, ವ್ರತ, ಉಪವಾಸಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸುಪ್ರಸಾದವು ಲಭಿಸುವದು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಳಸೀ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀರಾಧಾ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಜೀವನ್ಮುಕ್ತನಾದಂತೆ, ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಧಾತ್ರೀ ಅರ್ಥಾತ್ ನೆಲ್ಲಿಗಿಡದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದ ಕಡೆ ನೋಡಿ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧಾತ್ರೀ ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು.

'ಸವಿತೃ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯವರ್ತೀ ನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ'' ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ದಟ್ಟ ದರಿದ್ರನಿಗೆ ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವನಿಗಿಂತಲೂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಡಿತನು ದಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಪಾತ್ರ ಎನಿಸುವನು. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾನ ವಿದ್ವಾಂಸನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಚಲಪ್ರತಿಮೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಧಾತ್ರೀ ಗಿಡ ಅಥವಾ ತುಳಸೀಬನಗಳಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾದ ದೀನ ದರಿದ್ರರಿಗೂ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೂ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆಯ ಅಧಿಕಾರವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅರಳೀ ಮರ ಮತ್ತು ಆಲದಮರಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಅರಳೀ ಮರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೂ ಆಲದಮರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಂಕರನೂ ಸದಾಸನ್ನಿಹಿತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯ ಚಕ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಸಂತತವೂ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯನ್ನು ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮುತ್ತುಗದ ಮರವು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಅಂಶದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ, ಪಲಾಶ, ಕಿಂಶುಕ, ಮುತ್ತುಗ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಮರದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ಜಾಗರಣ, ದೀಪದಾನ, ತುಳಸೀಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಹರಿಹರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಅಶ್ವತ್ಥ, ವಟ ಹಾಗೂ ಪಲಾಶ, ವೃಕ್ಷಗಳ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಹರಿಮಂದಿರದ ಅಂಗಣ, ಗರ್ಭಾಗಾರ, ಸಭಾಮಂಟಪ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಉಡುಗಿ, ಗುಡಿಸಿ ಸಾರಿಸಿ, ಸಾರಣೆ, ಕಾರಣೆ, ರಂಗವಲ್ಲಿ, ತಳಿರು ತೋರಣ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶೃಂಗರಿಸುವವರು ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ಭಜನೆ, ಮಾಡುವವರು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಯಸುವವರು ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಏಳಬೇಕು. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಭೂದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಸುವಿಗೆ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸಿ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ತುಳಸೀ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ತುಳಸೀ ಮೃತ್ತಿಕೆ, ವಸ್ತ್ರ, ಕಲಶಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಊರ ಹತ್ತಿರದ ಹಳ್ಳ, ನದೀ, ಸರೋವರ, ಬಾವಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಿಂದಿಗೆ ಅಥವಾ ಕೊಡ ಇಲ್ಲವೆ ತಂಬಿಗೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥದಿಂದ ತುಸು ದೂರ ಕೈಕಾಲು ಮುಖಮಾರ್ಜನ, ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸುವದು, ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುವುದು ಇವುಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಯೇ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ, ಕಾವೇರಿ, ಗೋದಾವರೀ ಕೃಷ್ಣಾ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಮತ್ತು ಶಿವ ಮುಂತಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೆನೆದು ನಮಿಸಿ ನಾಭಿಯವರೆಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈಮುಗಿದು ದೇವರಿಗೆ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾರ್ತಿಕೇಽಹಂ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನಂ ಜನಾರ್ದನ।
ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ತವ ದೇವೇಶ ದಾಮೋದರ ಮಯಾ ಸಹ॥

ಜನರ ದುಃಖಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ದೂರ ಮಾಡುವ ದೇವದೇವೋತ್ತಮನಾದ ದಾಮೋದರನೇ! ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡು. ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಲ ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ನಂತರ ದೇವರಿಗೆ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾದತ್ತಂ ರಾಧಯಾ ಸಹಿತೋ ಹರೇ
ನಮಃ ಕಮಲನಾಭಾಯ ನಮಸ್ತೆ ಜಲಶಾಯಿನೇ
ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಹೃಷಿಕೇಶ ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ನಮೋಽಸ್ತುತೇ॥

ರಾಧೆಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ, ದಯಯಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನೀನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವದರಿಂದ ಜಲಶಾಯಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವೆ. ನಿನ್ನ ಹೊಕ್ಕಳಿನ ಹೊಂದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕಮಲನಾಭ ಎಂದು ಹೆಸರಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೂ ಇಂದ್ರಿಯಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನೀನು ಒಡೆಯನಾದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ 'ಹೃಷೀಕೇಶ' ಎಂದು ಅನ್ವರ್ಥಕ ಹೆಸರು. ಇಂತಹ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಾನು ನೀಡುವ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ನಿನಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ವಂದನೆ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನಿಗೂ ಅನಂತರ ಸೂರ್ಯದೇವರಿಗೂ ಬಳಿಕ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೂ ತಾನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ನೀರಿನ ಜಲಾಶಯದಿಂದ ತನ್ನ ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಲಿ, ಗಂಗಾನದಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಮೃತ್ತಿಕಾ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಪವಮಾನ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಅಘಮರ್ಷಣ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ಅನಂತರ ಮೇಲೆದ್ದು ಸ್ನಾನಾಂಗ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ತೀರ್ಥಜಲವನ್ನು ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಬಳಿಕ ಜಲಾಶಯದಿಂದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಬಂದು ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಆ ತೀರ್ಥದ ನೀರನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆಮಾಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಳ ಹಿಡಿದು ಮೂರು ಸಲ ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಮಾಧವಾದಿ ದೇವರನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೇಲೆ ಬಂದು ಒದ್ದೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಿ ಮೈಯನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ತಿಲಕ, ತುಳಸೀಮಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸಂಧ್ಯೆ, ದೇವರಪೂಜೆ, ಜಪ, ತಪ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನದೀ ಸರೋವರಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಬಿಸಿನೀರು ಸ್ನಾನಕ್ಕಿಂತ ತಣ್ಣೀರುಸ್ನಾನ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಹೆಚ್ಚುಬರುವದು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನೂರು ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೊಂಡ, ಹೊಕ್ಕರಣಿ,

ಸರೋವರ, ಕೆರೆ, ಕಾಲುವೆ, ಹಳ್ಳ, ಝುರಿಣಿ, ನದೀ, ತೀರ್ಥ, ಎರಡು ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ, ಸಮುದ್ರ ಹೀಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಲಾಶಯ, ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ನೂರುಮಡಿ ಅಧಿಕಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಈ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಗಂಗಾ, ಸಿಂಧು, ಯಮುನಾ, ಸರಸ್ವತಿ, ಗೋದಾವರೀ, ನರ್ಮದಾ, ಕಾವೇರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಸರಯೂ, ಕ್ಷಿಪ್ರಾ, ಚರ್ಮಣ್ವತಿ, ವೇತ್ರವತೀ, ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ, ಗಂಡಕೀ, ಗೋಮತಿ, ಶೋಣಭದ್ರಾ, ಪೂರ್ಣಾ, ಮಾನಸ ಸರೋವರ, ವಾಙ್ಮತೀ, ಶತದ್ರು ಮೊದಲಾದ ನದಿಗಳು ಕಾರ್ತೀಕಸ್ನಾನದಿಂದ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ಪಾವನ ಪಯಸ್ವಿನಿಗಳು ಎನಿಸಿದೆ.

ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ ಹಿಮಾಚಲಗಳ ನಟ್ಟನಡುವಿನ ಆರ್ಯಾವರ್ತ ಎಂಬ ಭೂಮಿಯು ಪರಮಪಾವನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ನೆಲೆನಿಂತಿರುವ ಕೊಲ್ಹಾಪುರ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶ್ರೇಷ್ಠತರವಾದುದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿಷ್ಣುಕಾಂಚಿ, ಶಿವಕಾಂಚಿಗಳು ಪವಿತ್ರತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಾಮಿಪುಷ್ಕರಣಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರ್ಥಾತ್ ವೆಂಕಟಗಿರಿಯು ಪರಮ ಪುಣ್ಯತಮವಾಗಿದೆ. ಈ ವೆಂಕಟಗಿರಿಗಿಂತ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರಾತಿಪವಿತ್ರತಮವಾದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಭೂಲೋಕದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ, ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನ ನಿತ್ಯನಿವಾಸನಿಲಯ ಎನಿಸಿದ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಈ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಂತೆ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದ ಅನ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಅಯೋಧ್ಯಾ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಅವಂತಿಪುರೀ, ಕನಖಲ, ಮಥುರಾ, ದ್ವಾರಕಾ ಮೊದಲಾವುಗಳು ಪಾವನತಮ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಮಥುರಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಹಿಂದೆ ವಾಸಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರಂತೆ ದ್ವಾರಕಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಎಂಟು ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯ ರೊಂದಿಗೆ ನಲಿಸಿ, ನಕ್ಕು, ನಲಿದು, ಉಲಿದು, ಒಲಿದು, ನಡೆದಾಡಿದ, ಓಡಾಡಿದ ಪಾವನ ನೆಲವಾದುದರಿಂದ ದ್ವಾರಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿದೆ. ಆ ದ್ವಾರಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕಿಂತ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಹರಿದ ಭಾಗೀರಥಿಯು ಪವಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀ ಪವಿತ್ರನದೀ ಎನಿಸಿದೆ.

ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆ ಗಂಗೆಯು ಯಮುನೆಯೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿದ ತೀರ್ಥರಾಜ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಸಂತತ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರ ಎನಿಸಿದ ಕಾಶಿಯು ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಅಧಿಕಾಧಿಕ ಪುಣ್ಯ ಫಲಪ್ರದ. ಆ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿಯೂ-ಪಂಚಗಂಗಾ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರ ಕುಲಕೋಟಿಯನ್ನೇ ಉದ್ಧಾರಮಾಡುವದು. ಪಿತೃಗಳು ''ನಮ್ಮ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾವನಾದರೂ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಶ್ರಾದ್ಧಗೈದು ತಿಲತರ್ಪಣಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವನೇ'' ಎಂದು ಕೂಗುತ್ತ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಿಂದು ಮಾಧವನ ದರ್ಶನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರ ಲಕ್ಷ ಲಕ್ಷ ಪಾಪಗಳು ಕೂಡ ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಧ್ವಸ್ತವಾಗಿ ಹೋಗುವವು.

ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇರುವಾಗಲೇ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದು ಉತ್ತಮ ಕಲ್ಪ. ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರವು ಅಸ್ತವಾಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುನ್ನ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೆನೆದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ಮೋಕ್ಷಾರ್ಹ ಎನಿಸುವನು. ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದು ಮಧ್ಯಮ ಕಲ್ಪ. ಅನಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದು ಅಧಮಕಲ್ಪ. ಸ್ತ್ರೀಯರಾದವರು ಪತಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನ, ದಾನ ಧರ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಫಲವೂ ಬರಲಾರದು.

ಅಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಯತ್ಕೃತಂ ಧರ್ಮ್ಯಂ ಭರ್ತಾರಂ ತತ್ಕ್ಷಯಂ ನಯೇತ್ ।
ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ನಾಸ್ತ್ಯಪರೋ ಧರ್ಮೋ ಭರ್ತಾರಂ ಪ್ರೋಜ್ಝ್ಯ ಕಶ್ಚನ ॥

ಗಂಡನನ್ನು ಕೇಳದೇ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೇ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮಾಡಿದ ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವು ಪುಣ್ಯಕಾರಕ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಆಯುಷ್ಯವೂ ಕ್ಷೀಣವಾಗುವುದು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪತಿಯ ಸೇವೆಯ ಹೊರತು ಅಥವಾ ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದರ ಹೊರತು ಯಾವುದೇ ಧರ್ಮವಾಗಲೀ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮವಾಗಲೀ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಗಂಡನ ಆಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಕಾರ್ಯ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳು ವ್ಯರ್ಥ. ಮೇಲೆ ಅನರ್ಥಕ್ಕೂ ಕಾರಣ.

ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಸತೀಮಣಿಯು ಈ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮವತಿ' ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತಾಳೆ. ಕೇವಲ ವ್ರತ ಉಪವಾಸ ನಿಯಮ ಸ್ನಾನ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ. ದೇವರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಯಾವ ನಾರಿಯೂ ಧರ್ಮವತಿಯು ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

'ದರಿದ್ರಃ ಪತಿತೋ ಮೂರ್ಖೋ ದೀನೋಪಿ ಯದಿ ಚೇತ್ ಪತಿಃ
ತಾದೃಶಃ ಶರಣಂ ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ತತ್ತ್ಯಾಗಾತ್ ನಿರಯಂ ವ್ರಜೇತ್ ॥

ಪತಿಯು ದಟ್ಟ ದರಿದ್ರನೇ ಇರಲೀ, ಪತಿತನೇ ಇರಲಿ, ಮೂರ್ಖನೇ ಇರಲಿ. ದೀನನಾಗಿರಲೀ, ಏನೇ ಆದರೂ ನಾರಿಯರಿಗೆ ಅವನೇ ಆಧಾರ. ಆಶ್ರಯ, ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಅವನನ್ನೇ ಸೇವಿಸಿ ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಡದಿಯಾದವಳು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂಥ ದೀನ, ದರಿದ್ರ, ಪತಿತ, ಮೂರ್ಖ ಊನ, ಹೀನ ಪತಿಯನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು.

ಪುಣ್ಯಕರವಾದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಉದ್ಧಾರವು ಆಗುವದಿಲ್ಲ.

ಯಸ್ಯ ಹಸ್ತೌ ಚ ಪಾದೌ ಚ ವಾಙ್ಮನಶ್ಚ ಸುಸಂಯತಮ್ ।
ವಿದ್ಯಾತಪಶ್ಚ ಕೀರ್ತಿಶ್ಚ ಸ ತೀರ್ಥ ಫಲಭಾಕ್ ನರಃ ॥

ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನ ಕೈ ಕಾಲು ಮಾತು ಮನಸ್ಸು ಜ್ಞಾನ ತಪಸ್ಸು ಕೀರ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿರ್ದುಷ್ಟವಾಗಿ ಭಗವತ್ ಸೇವಾ ಪರಾಯಣವಾಗಿ ಪರೋಪದ್ರವಗೈಯದೆ, ಪರದ್ರೋಹ ಮಾಡದೆ, ಪರೋಪಕಾರ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸವೆದು ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿರುವವೋ ಅಂಥವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನದ ಪೂರ್ಣ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಹೀಗಲ್ಲದೇ, ಕೇವಲ ಪರಪೀಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ, ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರದಿಂದ ನಡೆಯುವ ಪಾಪಿಷ್ಠರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಎಷ್ಟು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದರೂ ಇನಿತೂ ಪುಣ್ಯವು ಬರಲಾರದು.

ಅಶ್ರದ್ಧಧಾನಃ ಪಾಪಾತ್ಮಾ ನಾಸ್ತಿಕಃ ಛಿನ್ನಮಾನಸಃ।
ಹೇತುವಾದೀ ಚ ಪಂಚೈತೇ ನ ತೀರ್ಥಫಲಭಾಗಿನಃ॥

ದೇವರು ಧರ್ಮ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದ ಮನುಷ್ಯನು, ಸದಾ ಪಾಪಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವನು, ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನಂಬದ ನಾಸ್ತಿಕನು, ದುರುದ್ದೇಶ, ಹಾಗೂ ದುರ್ವಿಚಾರದಿಂದ ಕಲುಷಿತ ಮನಸ್ಕನು, ಕುಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ ದೇವ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವನೆಯನ್ನೇ ಖಂಡಿಸಿ ವಾದ ಮಾಡುವವನು ಈ ಐವರೂ ಮಹಾಪಾಪಿಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಯಾವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಯ ಫಲವೂ ದೊರಕಲಾರದು.

ಸ್ನಾನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಅರಿತವರು ನಾಲ್ಕುಬಗೆಯ ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಾಯವ್ಯ, ವಾರುಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮತ್ತು ದಿವ್ಯ ಎಂದು ಚತುರ್ವಿಧ ಸ್ನಾನಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆಕಳಹಿಂಡು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಡಿದಾಗ ಎದ್ದ ಅವುಗಳ ಕಾಲಿನ ಧೂಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಬಿಡುವದು ವಾಯವ್ಯ ಸ್ನಾನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅನಾರೋಗ್ಯ ಅಥವಾ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ, ಎಳೆತನ ಮುಂತಾದ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಾಶಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದು ಅಶಕ್ಯವಾದಾಗ ದೇವರ ಹಾಗೂ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ ಹಸುಗಳ ಅಡೆಯಡಿಯ ಹುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡಿ ಎದ್ದರೆ, ಅದು ವಾಯವ್ಯ ಸ್ನಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಮುದ್ರ ನದೀ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿತ್ತ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ವಾರುಣ ಸ್ನಾನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವಿಧಿಯಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತೀರ್ಥ ಹಾಗೂ ತೀರ್ಥಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳ ಸ್ಮರಣೆಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಮಾಡುತ್ತ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನವು ಬ್ರಾಹ್ಮ ಸ್ನಾನ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮೋಡಗಳಿಂದ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಟ್ಟಬಯಲು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಮಳೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಮೈಯನ್ನು ನೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ದಿವ್ಯ ಸ್ನಾನ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ನಾಲ್ಕೂ ವಿಧ ಸ್ನಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೇಯದಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ವಾರುಣಸ್ನಾನವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರರು ಯಾವ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸದೆ ಕೇವಲ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳ ಹಾಗೂ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳ ನಾನಾ ಬಗೆಯಾದ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರಿಂದಲೇ ಅವರಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಸ್ನಾನಗಳ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದು.

ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥರಾಜ ಎನಿಸಿದ ಪುಷ್ಕರದಲ್ಲಿ, ನಂದಾಸಂಗಮ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಂದಾಹಸುವಿನ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಪ್ರಭಂಜನ ರಾಜನು ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಹುಲಿಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು. ಆ ನಂದಾ ಎಂಬ ಆಕಳೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥದ ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂದು, ದಿವ್ಯಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೩

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಏಳಬೇಕು. ಮುಖಪಾಣಿಪಾದ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ ಮಾಡಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ 'ಈ ದಿನ ಇಂಥಿಂಥ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುವೆನು' ಎಂದು ಸದಿಚ್ಛೆ ಹಾಗೂ ಸತ್‌ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಲು ಊರ ಹೊರಗೆ ನೈರುತ್ಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಹೋಗಿ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಬಲಗಿವಿಗೆ ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹುಲ್ಲು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮುಖಮಾಡಿ ಮಲತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯ ನಂತರ ಗುದದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಐದು ಅಥವಾ ಏಳು ಸಲ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ನೀರು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಬಂದು, ಎಡಗೈಗೆ ಹತ್ತು ಸಲ, ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಏಳು ಸಲ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಎರಡೂ ಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಇದು ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ವಿಹಿತವಾದ ಶೌಚದ ನಿಯಮ.

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು. ವಾನಪ್ರಸ್ಥರಿಗೆ ಮೂರು ಪಟ್ಟು. ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪಟ್ಟು, ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ ನಿಯಮವನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ಹಗಲಿನ ಶೌಚದ ನಿಯಮ. ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದರ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸಲ ಮಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ಕೈ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡರೂ ಸಾಕು. ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಈ ರಾತ್ರಿಯ ಶೌಚವಿಧಾನದ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಶೌಚಾಚಾರದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹಾಗೂ ಶೂದ್ರರು ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಶೌಚ ವಿಧಾನದ ಅರ್ಧ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ನಿಯಮವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಕೈ ಕಾಲು ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಹಲ್ಲು ಮತ್ತು ನಾಲಿಗೆಯ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲ್ಲು ಉಜ್ಜುವ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ವನಸ್ಪತಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

ಆಯುರ್ಬಲಂ ಯಶೋ ವರ್ಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪಶು ವಸೂನಿ ಚ
ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವಂ ನಮೋ ದೇಹಿ ವನಸ್ಪತೇ ॥

"ಎಲೈ ವನಸ್ಪತಿಯೆ! ನೀನು ನನಗೆ ಆಯುಷ್ಯ, ಶಕ್ತಿ, ಕೀರ್ತಿ, ತೇಜಸ್ಸು, ಸಂತಾನ, ಪಶು, ದ್ರವ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ, ಬುದ್ಧಿ, ಪ್ರತಿಭೆಗಳನ್ನು ನೀಡು" ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಹನ್ನೆರಡು ಬೆರಳು ಉದ್ದವಾದ ಆ ವನಸ್ಪತಿಯ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಾಲು ಸೋರುವ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಮುಳ್ಳು ತುಂಬಿದ ಮರದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನಾಗಲೀ, ಹತ್ತಿ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನಾಗಲೀ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಒಳ್ಳೆ ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ, ಎಳೆಯ ಮಿದುವಾದ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ಹಲ್ಲನ್ನು ಉಜ್ಜಬೇಕು.

ಉಪವಾಸೇ ನವಮ್ಯಾಂ ಚ ಷಷ್ಟ್ಯಾಂ ಶ್ರಾದ್ಧದಿನೇ ರವೌ
ಗ್ರಹಣೇ ಪ್ರತಿಪದ್ದರ್ಶೇ ನ ಕುರ್ಯಾತ್ ದಂತಧಾವನಂ ॥

ಏಕಾದಶಿ ಮೊದಲಾದ ಉಪವಾಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನವಮಿ, ಷಷ್ಠಿ, ತಿಥಿ, ಶ್ರಾದ್ಧ ದಿನ, ಭಾನುವಾರ, ಗ್ರಹಣ ದಿನ, ಪ್ರತಿಪದೆ ಹಾಗೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದಂತ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹಲ್ಲನ್ನು ತಿಕ್ಕಬಾರದು. ಇಂಥ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬರೀ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ನೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹಲ್ಲು ನಾಲಿಗೆ, ಮುಖಗಳನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೆದು ವಾಸನೆಯು ಉಳಿಯದಂತೆ ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಬಳಿಕ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಖವನ್ನು ನಿರ್ಮಲ ಆಗುವಂತೆ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಾಶಯಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರ್ಮಲವಾದ ಮಡಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಾಮಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಶಾಖೆಯ ಅಹ್ನಿಕ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇರುವಾಗಲೇ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುವವರೆಗೆ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ, ದೇವತಾ ವಂದನೆಗಳ ನಂತರ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆಯ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇವಾಲಯ ಅಥವಾ ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜೆಯ ನಂತರವೂ ದೇವರ ಗುಣಾನುವಾದ, ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನ, ನೃತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಕೈಂಕರ್ಯಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತ ದಿನದ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಹರವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರ್ಧ ಪ್ರಹರ ಎಂದರೆ ಒಂದೂವರೆ ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಪುರಾಣ ಕಥಾಶ್ರವಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ವಿದ್ವಾಂಸನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ದೇವರ ಪೂಜೆ ನೈವೇದ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವ, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮುಂತಾದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕರ್ಮಕಲಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ತಾನು ಕೂಡ ಬೇಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ನೈವೇದ್ಯ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಅತಿಥಿ ಭೋಜನ ಈ

ನಾಲ್ಕನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅನಂತರ ಉಂಡ ಊಟವು ಅಮೃತ. ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ಊಟದ ಅನಂತರ ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣಾಮೃತ ರೂಪವಾದ ತೀರ್ಥದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಮೇಲೆ ತುಳಸೀದಳವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಇಷ್ಟು ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಹಗಲನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಂಸಾರದ ವ್ಯವಹಾರ, ಉದ್ಯೋಗ, ವ್ಯವಸಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕು.

ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ದೇವರ ಗುಡಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದೇವರ ಕೋಣೆಯನ್ನುಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೈದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿ, ಮಂತ್ರ, ಸ್ತೋತ್ರ ಭಜನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಒಂದು ಪ್ರಹರ ಕಾಲದವರೆಗೆ ನಿತ್ಯಜಾಗರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವಿಧಾನವನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾಲೋಕ್ಯರೂಪದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸ ಬಂದಬಳಿಕ ನಿಶುದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಬೇಕು. ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ, ಪರಾನ್ನ ಭೋಜನ, ಬಹುಬೀಜಗಳುಳ್ಳ ಹಣ್ಣುಗಳ ಭಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಬೇಳೆಕಾಳುಗಳು ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಗಜ್ಜರೆ, ಬದನೆಕಾಯಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಎರಡನೆಯ ಹೊತ್ತು ಊಟ, ಮದ್ಯ, ಪರಾನ್ನ, ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ, ದುರ್ಗಂಧವುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಊಟ, ವೇಶ್ಯೆಯ ಅನ್ನ ಶೂದ್ರಾನ್ನ, ಸೂತಕಾನ್ನ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ಅನ್ನ, ರಜಸ್ವಲೆಯು ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿದ ಅನ್ನ, ಜನನಾಶೌಚ ಬಂದವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಮಲದ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ, ಭಗವತ್ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಇವು ಮೂರು ಅತ್ಯವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬಾಳೆಯ ಹಣ್ಣು ಹಾಗೂ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದ. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಠಣ, ಪಾಠಣ, ಶ್ರವಣ, ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವು ಇಷ್ಟು ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಗೀತಾಪಾಠಂ ತು ಯಃ ಕುರ್ಯಾತ್ ಕಾರ್ತಿಕೇ ವಿಷ್ಣುವಲ್ಲಭೇ ।
ತಸ್ಯ ಪುಣ್ಯಫಲಂ ವಕ್ತುಂ ನಾಲಂ ವರ್ಷಶತೈರಪಿ ॥

ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತಸ್ಯಾಪಿ ಶ್ರವಣಂ ಯಃ ಸಮಾಚರೇತ್ ।
ಸರ್ವಪಾಪವಿನಿರ್ಮುಕ್ತಃ ಪರಂ ನಿರ್ವಾಣಮೃಚ್ಛತಿ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ಕಾರ್ತೀಕದಲ್ಲಿ ಗೀತಾಪಾಠದಿಂದ ಬರುವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ನೂರು ವರ್ಷ ಹೇಳಿದರೂ ಮುಗಿಯಲಾರದು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಗವತ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದರಂತೂ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಮಾನವನು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಜಾಗರಣೆ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡುವವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪರಾನ್ನ ತ್ಯಾಗ, ಅತಿಥಿ ಭೋಜನ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ, ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ದ್ವಿದಳ ವ್ರತ, ಭಗವಂತನ, ನಾಮಸ್ಮರಣ ಇವು ಇಷ್ಟು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು. ಇದರಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯು ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಇದರಂತೆ ಕಾರ್ತಿಕ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವರ ನಿಂದೆ, ಅಥವಾ ನಿಂದಾಶ್ರವಣ, ಪರಸ್ತ್ರೀ ಸಹವಾಸ, ವೈಷ್ಣವ ದ್ರೋಹ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಮಹಾ ರೌರವ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀ ವೃಂದಾವನದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ತಿಲಕದಂತೆ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ತುಳಸೀ ಮೃತ್ತಿಕೆಯ ತಿಲಕವಿದ್ದರೆ ಅತ್ತ ನೋಡಲೂ ಹೆದರುತ್ತಾನೆ ಯಮಧರ್ಮ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವದು. ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಚಿತ್ರ ಬರೆಸುವದು. ವಿದ್ವಾಂಸರ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವದು ಇವು ಮೂರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾರೂಪ್ಯ ರೂಪ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗಭಸ್ತೀಶ್ವರನಿಗೆ, ಶತರುದ್ರಿಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಆ ಮಂತ್ರದ ಸಿದ್ಧಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂತಾನ, ಸಂಪತ್ತು, ಕೀರ್ತಿ, ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲವೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥ, ಮಾದಕವಸ್ತು, ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು. ಹಾಗೂ ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವೇದ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಗುರು, ಹಸು, ಸಜ್ಜನರು, ವ್ರತಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರು, ಮಹಾತ್ಮರೇ ಮುಂತಾದವರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ಈ ಮಾಸದ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

ರಜಸ್ವಲೆ, ಚಂಡಾಲ, ಮ್ಲೇಂಛ, ಪತಿತ, ವ್ರತಹೀನ, ವೇದಬಹಿಷ್ಕೃತ, ಬ್ರಹ್ಮದ್ವೇಷಿ, ಮುಂತಾದ ಜನರ ಜೊತೆ ಕಾರ್ತೀಕವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಆಡಬಾರದು. ಅಂಥ ಪಾಪಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು.

ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದಿಂದ ಪತಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೆಯ ಉದ್ಧಾರ — ಅಧ್ಯಾಯ -೫೪

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಪುರುಷರು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದ ದ್ರವಿಡ ದೇಶದಲ್ಲಿ. ಬುದ್ಧ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ಬುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜ್ಞಾನಿ. ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ. ಆದರೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಅಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟೆ, ಕಲಹ ಕರ್ಕಶೆ, ಮತ್ತು ಪತಿನಿಂದಕಿ, ಸ್ವಾರ್ಥಪರಾಯಣೆ. ಇಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠಳಾದ ಮಡದಿಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಕ್ಷೀಣಿಸಿ ಹೋಯಿತು ಆ ಬುದ್ಧ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಆಯುಷ್ಯ. ಅಕಾಲ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತುತ್ತಾದ. ಆ ಬಡಪಾಯಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪತಿಯ ಮರಣದ ನಂತರ ಆ ದುಷ್ಟ ನಾರಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಆಚರಣೆಯು ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ನಡೆಯಿತು. ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಪಾಪಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಇಳಿದಳು.

ಆ ದುರಾಚಾರಿ ನಾರಿಗೆ ಲೋಕಾಪವಾದದ ಭಯವಾಗಲೀ, ನಾಚಿಕೆಯಾಗಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜವಾದ ವಿನಯ, ಧರ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗಳಾಗಲೀ ಅವಳಲ್ಲಿ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲೀ, ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಾಗಲೀ, ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಣ್ಣುವುದೆಂದರೆ ಬಹುಬೇಸರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಗೆ. ಪತಿಯ ಮರಣವು ಅವಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವೇ ಆಯಿತು. 'ನಾನೊಬ್ಬ ಅನಾಥ ವಿಧವೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಅನ್ನ, ಅಡಿಗೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಳು ಹೆಚ್ಚು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಧುಕರೀ ಬೇಡಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಭಕ್ಷ, ಭೋಜ್ಯ ಖಾದ್ಯ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿರಿವಂತರ ಮನೆಯಿಂದ ಬೇಡಿ ತಂದು ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ತಿಂದು ತೇಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬೇರೆ ಸಿರವಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ನೀರು ಮಾಡಿ ಹಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಎಂದೂ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದೇವರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಕೈ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನವೂ ಪುರಾಣ ಪುಣ್ಯಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಓರ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಯದೃಚ್ಛೆಯಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ. ಮಹಾ ವಿದ್ವಾಂಸ, ಅಂದು ಅಲ್ಲಿ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಅವನ ಹೆಸರು ಕುತ್ಸ. ಇವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಗೊತ್ತಾಯಿತು ಆ ಕುತ್ಸನಿಗೆ ಇವಳೊಬ್ಬ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟ ನಾರಿ ಎಂದು. ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅನೇಕ ವಿಟಪುರುಷರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋದರು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆ ಕುತ್ಸ ಮುನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೆಡಕು ಎನಿಸಿತು. ಅವನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಯನ್ನು ಅಧಿಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:- ''ಮೂರ್ಖ ಮಹಿಳೆಯೇ ! ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಗಮನವಿಟ್ಟು ಕೇಳು. ಈ ಮಾನವ ಶರೀರವು ಪಂಚ ಮಹಾಭೂತಗಳ ಅಂಶದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಒಳಗೆ ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಲಮೂತ್ರ, ಕೀವು, ಮಜ್ಜೆ, ಮೂಳೆ ಮುಂತಾದ ಹೇಯ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಹೊಲಸು ವಸ್ತುಗಳು, ದುರ್ಗಂದ ದ್ರವ್ಯಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಇವೆಲ್ಲದಕ್ಕೂ ದೇವರು ಕರಿ ಅಥವಾ ಕೆಂಪು ತೊಗಲನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದು ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನೀರಿನ ಮೇಲಿನ ಗುಳ್ಳೆ. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ನಾಶ ನಿಶ್ಚಿತ. ಎಂಥ ಸುಂದರ ಶರೀರಕ್ಕೂ ಸಾವು ನೋವು ಕಟ್ಟೆ ಇಟ್ಟದ್ದು. ಮುಪ್ಪು ಮರಣಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದವರು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಅನಿಷ್ಟವೂ, ಅಶಾಶ್ವತವೂ, ಕೊಳೆ, ಕಶ್ಮಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿರುವದೂ ಆದ ಈ ದುರ್ಗಂಧ ಯುಕ್ತ ದೇಹವನ್ನು ನೀನು ಮೋಹದಿಂದ ಪೋಷಿಸುತ್ತಿರುವಿ. ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬೂದಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವ ಆ ಭೌತಿಕ ದೇಹದ ಅಲ್ಪ ಅಸ್ಥಿರ ಸುಖಕ್ಕಾಗಿ ಎಂಥ ಘೋರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೀನು ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವಿ! ಇದರಿಂದ ನೀನು ಕೆಲವು ದಿನ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸುಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಕೊನೆಗೆ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರವೂ ಕೊಳೆಯಬೇಕಾಗುವುದು ಘೋರ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು ಈ ದೇಹವು ಶಾಶ್ವತ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನು.

ದೇವಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸು. ಅವನ ಚಾರುಚರಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯ ಲೀಲಾಕಥಾ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೂ ಆದರದಿಂದ ಶ್ರವಣಮಾಡು. ಕಾರ್ತೀಕ

ಮಾಸವು ಬಂದಾಗ ದಾಮೋದರನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಮೈತೊಳೆದುಕೊ. ದೇವರ ಮುಂದೆ ತುಳಸಿಯ ಎದುರು ಹಸುಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮೇಲುಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಹಾಕು. ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯರಾದ ಮುತ್ತೈದೆಯರೂ ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಪುರುಷರೂ, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಶೂದ್ರ, ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದ ಜನರೂ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದೇವರಪೂಜೆ, ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ, ಹಾಗೂ ದೀಪ ದಾನ ಈ ನಾಲ್ಕು ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪ ದಾನದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವನು.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಕುತ್ಸ ವಿಪ್ರನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕರುಣೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅವಳ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರವು ಸರಿ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ, ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದನು ಆ ಕುತ್ಸಮುನಿ. ಅವಳ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಒಂದು ಗ್ರಹಸ್ಥ ಕುಟುಂಬವು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಕುಟುಂಬದ ಗಂಡು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತ ಎಲ್ಲರೂ ಸದಾಚಾರ ನಿಷ್ಠರು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು. ಕುತ್ಸ ವಿಪ್ರನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅವರ ಆದರ ಪೂರ್ಣವಾದ ಆತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆ ಬಡಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದು ತಪೋನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ತೆರಳಿದನು ತನ್ನ ಕಾಡಿನ ಗೂಡಿಗೆ.

ಕುತ್ಸನು ತನ್ನ ಜೀವನ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಭತ್ಸನೆ ಮಾಡಿ ಹಿತೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ಪರಿಣಾಮಮಾಡಿತು. ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊರೆಯಿತು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ನೆನಪಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಉರಿಯಲ್ಲಿ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಹೋದಳು ಆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸುಂದರಿ. ಕುತ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತನ್ನನ್ನು ತುಚ್ಛೀಕರಿಸಿದರೂ ಹೋಗುವಾಗ ಬಿಚ್ಚು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲವು ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

''ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕುತ್ಸ ಮುನಿಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು ತಪ್ಪದೇ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ, ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಉಪೋಷಣ, ದೀಪದಾನ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ವರ್ಜನ, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವೆನು'' ಹೀಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಅವಳು ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸವು ಬಂದಕೂಡಲೇ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದ ವಕ್ಷಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮಿನುಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಗೋ, ಗೌರೀ, ತುಳಸೀ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾವು ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲ, ಹಾಗೂ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೀಪದಾನ

ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕಾರ್ತೀಕಸ್ನಾನ, ದೀಪದಾನ, ಹರಿಧ್ಯಾನ, ಈ ಮೂರನ್ನೂ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅವಳಿಗೆ ಮರಣವು ಒದಗಿತು. ಅವಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಸುಖಸಮೃದ್ಧಿ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ವೈಭವಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಹರಿಮಂದಿರವನ್ನು ಸಾರಿದಳು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ದೀಪದಾನ ಹರಿಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥ ತ್ಯಾಗ ಹಾಗೂ ಹರಿಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಈ ಐದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವದಕ್ಕೆ 'ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತ' ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಇಂಥ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಚರಣ ಮಾಡುವವರು ಎಂಥ ಪಾಪಿಷ್ಠರಾದರೂ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಪತಿತಳೂ ದುಷ್ಟಭ್ರಷ್ಟಳೂ ಮಹಾಪಾಪಿಷ್ಠಳೂ ಆದ ಈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಯ ಇತಿಹಾಸವೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಪಾಪಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉದ್ಧಾರದ ಹಾಗೂ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ನಿರಪಾಯ ಉಪಾಯ ಎಂದರೆ, ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನ.

ದೀಪ ದಾನದ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೫

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ನಾರದ, ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆಕಾಶದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೆ, ಸರ್ವಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಧ್ಯಾನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಕಾಶದೀಪದಾನವನ್ನು ಕೂಡ ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇವಾಲಯಗಳ ಮೇಲು ಮಾಳಿಗೆ ಪ್ರಾಕಾರ, ಗೋಪುರ, ಶಿಖರ, ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ, ದ್ವಾರ, ದ್ವಾರದ ಎಡ ಬಲ ಕಟ್ಟೆ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ದೀಪಗಳನ್ನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟು ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಮಡಿಯಿಂದ ಆಕಾಶದೀಪವನ್ನು ಎತ್ತರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿ ಇಡಬೇಕು. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮಾಳಿಗೆ ಅಥವಾ ತಾವಿದ್ದ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಣತಿ ನೀಲಾಂಜನ ಅಥವಾ ಆಕಾಶ ಬುಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡುವಾಗ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

''ದಾಮೋದರಾಯ ವಿಶ್ವಾಯ ವಿಶ್ವರೂಪ ಧರಾಯ ಚ।
ನಮಸ್ಕೃತ್ವಾ ಪ್ರದಾಸ್ಯಾಮಿ ವ್ಯೋಮದೀಪಂ ಹರಿಪ್ರಿಯಂ॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ವಿಶ್ವ ನಿಯಾಮಕನಾದ ದಾಮೋದರನೇ! ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಆಕಾಶದೀಪವನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ, ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸುಪ್ರೀತನಾಗುವನು ಆ ಮಾಸದ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ರಾಧಾ ದಾಮೋದರನು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುನಂದನ ಎಂಬ ಓರ್ವ ಮಹಾರಾಜನು ಇದ್ದನು. ಮಹಾ ಧರ್ಮಿಷ್ಠ ಆ ದೊರೆ. ಪರಮ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನೂ ಕೂಡ. ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಅನಂತರ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ಗಾಯನ, ನಾಮಸ್ಮರಣಗಳನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬಿಡದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ತುಳಸೀ ದಳಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಸದಾಚಾರಿಗಳಾದ ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಈ ವಿಷ್ಣು ವ್ರತವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿದನು.

ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆ ಸುನಂದನ ಮಹಾರಾಜನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು, ಹಾಗೂ ಬಂಧು ಬಾಂಧವ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಐಹಿಕ ಸುಖೋಪಭೋಗ ಸೌಭಾಗ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಪಡೆದನು. ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪಾಂಚಭೌತಿಕ ಶರೀರವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದನು. ಆಗಲೇ ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವಿಮಾನ. ತನ್ನ ಮಹಾರಾಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮ ಧಾರಿಯಾದ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಾರೂಪ್ಯ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಧನ್ಯನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಾನವರು ಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ದೀಪ ದಾನಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಮರಾಜನ ಅಥವಾ ಯಮದೂತರ ದರ್ಶನವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗದೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಆಕಾಶ ದೀಪದಿಂದ ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ

ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನಮಾಡಿದಂತೆ ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳಿಗಾಗಿ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು.

''ನಮಃಪಿತೃಭ್ಯಃ ಪ್ರೇತೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ಧರ್ಮಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ।
ನಮೋ ಯಮಾಯ ರುದ್ರಾಯ ಕಾಂತಾರಪತಯೇ ನಮಃ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಪಿತೃಗಳ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ನರಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿರುವ ಪಿತೃಗಳು ಕೂಡ ಪುನೀತರಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವರು. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ನದೀ ದಂಡೆ, ಬೀದಿಯ ಎಡ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ. ಮತ್ತು ಮಲಗುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ದೇವರ ಎದುರು ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆ, ಗೋಶಾಲೆ, ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಉರಿಸಿ ಬೆಳಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವಿಧವಾದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಸಕಲವಿಧ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿ ಇರುವವರೆಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸುವದು. ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣುಲೋಕ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಆಗುವದು. ಮುಳ್ಳು, ಕಲ್ಲು, ಹೆಂಟೆ, ಕಂಟಿ, ಕುಂಟೆ, ಕೂಪ, ಸರೋವರ, ನದೀತೀರ, ಬೆಟ್ಟ, ತೆಗ್ಗು, ತೆವರು, ದಾರಿಕೂಟ, ಕೂಡುದಾರಿ, ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಯಾರು ಇಡುವರೋ ಅವರು ಎಂದೂ ನರಕದದರುಶನವನ್ನೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.

ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮನಂದನ ಎಂಬ ಮಹಾರಾಜನು ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವೈಕುಂಠ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ಥಾನ ಬೆಳೆಸಿದನು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎದುರು ಕರ್ಪೂರದ ದೀಪವನ್ನಾಗಲೀ ಬತ್ತಿಯ ಆರತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಬೆಳಗಿದರೆ. ಅವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಪರಮಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಆಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ದನ ಕಾಯುವ ಹುಡುಗನು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನದಂದು ವಿಷ್ಣುಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಆದರಿಂದ ಅವನು ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಮಹಾರಾಜನಾಗಿ ಮೆರೆದು ಮುಂದೆ ಮೋಕ್ಷ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಆನಂದದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಗೈದನು.

ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮತ್ತು ಪೂಜಿಸುವ ಫಲ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೬

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದವನು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೇ ಬಂಗಾರದ ಹೂಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೂ ಶ್ರೀಹರಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾರ ಅಂಥ ಪೂಜೆಯನ್ನು. ಭಗವಂತನ ಈ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಪೂಜೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಮತ ಪಂಥಗಳ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದ ಜನರೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ಹರಿಯಧ್ಯಾನ, ಆಕಾಶದೀಪ ದಾನ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ಹರಿಯ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವನು. ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಧರ್ಮಕರ್ಮವೂ ಕಾರಣವಾಗಲಾರದು ಹರಿ ಪ್ರೀತಿಗೆ.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ತುಳಸೀ ದಳಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ತಂದು ಭಗವಂತನ ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ದಳವನ್ನು ಏರಿಸುತ್ತಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ ತುಳಸೀ ದಳ ಪ್ರಿಯನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮ. ಸಾಕಷ್ಟು ತುಳಸೀ ದಳಗಳು ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಒಂದು ಎರಡು ಅಥವಾ ಅರ್ಧ ತುಳಸಿಯ ಎಲೆಗಳನ್ನಾದರೂ ಏರಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಬಂದು ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡುವನು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುದಾಸ ಎಂಬ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನು ಕೇವಲ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ವೈಷ್ಣವ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅವನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ತುಳಸಿಯ ಪೂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ದೇಶದ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಚೋಳರಾಜನು ಬಂಗಾರದ ಹೂಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯು ಕೂಡ, ನಿಷ್ಫಲವೂ ಅಮುಖ್ಯವೂ ಆಯಿತು.

ತುಳಸಿಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ

ತುಳಸಿಯು ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಮಾಡುವಳು. ಪುಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವಳು. ತುಳಸಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಹಚ್ಚಿದ ಬಳಿಕ ಅದು ಬೆಳೆದು ಅದರ ಎಷ್ಟು ಬೇರುಗಳು ಹಾಗೂ ಟೊಂಗೆಗಳು ಭೂಮಿ ಆಕಾಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸುವವೋ ಅಷ್ಟು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಮಾನವನು ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗುವನು. ತುಳಸಿಯ ದಳವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಫಲವೂ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯೂ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಲಭಿಸುವವು. ತುಳಸಿಯ ವೃಂದಾವನವು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದೊಂದು ತೀರ್ಥ. ಪರಮ ಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರ. ಯಮದೂತರು ಅತ್ತ ಸುಳಿಯಲಾರರು. ತುಳಸಿಯ (ಕಟ್ಟಿಗೆ) ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ತೆಯ್ದು ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಬೆರಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಿ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ ಯಾವ ಪಾಪಗಳೂ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಲಾರವು. ತುಳಸೀ ಬನದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಸಮಾರಾಧನೆ, ಶ್ರಾದ್ಧ, ದಾನ ಧರ್ಮ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿ ಅತ್ಯಧಿಕ. ಬಾಯಿ, ಕಿವಿ, ತಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ತುಲಸಿಯ ಎಲೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಂಡವರ ಸಮೀಪ ಕೂಡ ಸುಳಿಯಲಾರರು ಯಮ ಅಥವಾ ಯಮದೂತರು. ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೇಳುವವರು ಪಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಹರಿಮೇಧ ಸುಮೇಧ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಇಬ್ಬರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಗವದ್ ಭಕ್ತರು. ವಿಷಯ ವಾಸನೆಯಿಂದ ವಿರಕ್ತರು. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಆಸಕ್ತರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಒಮ್ಮೆ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ದುರ್ಗಮವಾದ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ಮಾರ್ಗಾಯಾಸದಿಂದ ದಣಿದರು. ಹಸಿವೆಯ ಕಸಿವಿಸಿ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯ ಸಂಕಟ, ಮಾರ್ಗದ ಆಯಾಸ ಮೂರೂ ಕೂಡಿ ಅವರೀರ್ವರೂ ಆ ಘೋರ ವನಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಆ ನಿರ್ಮಾನುಷವಾದ ಆ ನಿಬಿಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ತುಳಸೀ ವನವು ಗೋಚರಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಸುಮೇಧನು ಹಸಿವೆ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಬಳಲಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು ಆ ತುಳಸೀ ವನಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ಮಿತ್ರನಾದ ಹರಿಮೇಧನು ನಗುತ್ತಾ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ''ಮಿತ್ರ, ನೀನು ತುಳಸೀ ವನವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದೆ? ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಿದೆ?

ಸುಮೇಧ:- ಮಹನೀಯ! ಇಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಝಳವು ಸುಡುತ್ತಲಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸಮೀಪವಿರುವ ಆಲದ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂಡೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸುವೆನು.''

ತುಳಸಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ಕೌತುಕದ ಕತೆ

ಹೀಗೆ ಸುಮೇಧನು ನುಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಎದ್ದು ಆ ವಟ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಆ ಹೆಮ್ಮರದ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಹರಿಮೇಧನನ್ನು ಕುರಿತು

ಸುಮೇಧನು ಹೇಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿದನು. ''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ಪುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹರ್ಷಿ ದುರ್ವಾಸರು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟರು ಸುರರಾಜನಿಗೆ. ಆದರಿಂದ ಇಂದ್ರನ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ತೊಳೆದುಹೋಯಿತು. ಸ್ವರ್ಗ ಅಧಿಕಾರ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಆಗ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದರು. ಅವನ ಆದೇಶದಂತೆ ಸುರಾಸುರರು ಕೂಡಿದರು. ಹಾಲಿನ ಹೆಗ್ಗಡಲನ್ನು ಕಡೆದರು. ಅದರಿಂದ ಐರಾವತ ಎಂಬ ಆನೆ, ಉಚ್ಚೈಶ್ರವ ಎಂಬ ಕುದುರೆ, ಕೌಸ್ತುಭ ಎಂಬ ರತ್ನ, ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ ಎಂಬ ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುವ ಮರ, ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂಬ ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಧಿದೇವತೆ, ಧನ್ವಂತರಿ ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರ, ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಔಷಧಗಳು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾದವು.

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅವತಾರ ಭೂತನಾದ ಧನ್ವಂತರಿ ದೇವನು ಅಮೃತ ಕಲಶವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರ ಬಂದನು. ಅವನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅಜರತೆಯನ್ನೂ ಅಮರತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವ ಆ ಸೊದೆಯ ಹೊಂಗಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಭಗವಂತನ ಕಂಗಳಿಂದ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳು ಉದುರಿ ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಅಮೃತ ಕಲಶದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಅಮೃತದ ಬಂಗಾರದ ಗಿಂಡಿಗಳಿಂದಲೇ ತುಳಸೀ ಗಿಡಗಳು ಉತ್ಪನ್ನವಾದವು. ಹಾಲು ಗಡಲಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನೂ ಅನಂತರ ಅಮೃತ ಕಲಶದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನೂ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಗೆಂದು ಸಮರ್ಪಣಗೈದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ತುಳಸಿಯು ಶ್ರೀದೇವಿಯಂತೆ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಯಿತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಈಗ ಈ ತುಳಸೀ ವನವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆನು.''

ಸುಮೇಧನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಹೊಳೆಯುವ ಒಂದು ವಿಮಾನವು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನೋಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಆ ವಟವೃಕ್ಷವು ಉರುಳಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಒಳಗಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರು ತೇಜಸ್ವೀ ಪುರುಷರು ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದರು. ಹರಿಮೇಧ ಸುಮೇಧ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರು ಬಂದು ವಂದನೆಗೈದರು. ಈ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಘಟನೆಯಿಂದ ಚಕಿತರಾದ ಹರಿಮೇಧ ಸುಮೇಧರು ಹೊರಳಿ ಬಿದ್ದ ಆ ಹೆಮ್ಮರದಿಂದ ಹೊರಟು ಎದ್ದು ಬಂದ ಆ ಇಬ್ಬರು ದಿವ್ಯ ಪುರುಷರನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ''ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೇ! ನೀವು ಯಾರು? ನೋಡಲು ದೇವತೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಂದಾರ ಮಾಲೆಯು ನಿಮ್ಮ ದೈವೀ ಭಾವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.''

ತೇಜಸ್ವಿ ಪುರುಷರು:- ''ವಿಪ್ರಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ನೀವೇ ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕರು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನಮಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿ ಹಾಗೂ ಗುರು ಬಂಧುಗಳು''

ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು. ''ನನ್ನ ಹೆಸರು ಆಸ್ತಿಕ. ನಾನು ಇರುವದು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ. ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ನಾನು ನಂದನವನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾ ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನದನ್ನೆಯರೊಂದಿಗೆ ಚಕ್ಕಂದದಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ.

ನಂದನವನದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂದು ಕ್ರೀಡಾಶೈಲದ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಲೋಮಶಮುನಿಯು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಕ್ರೀಡಾಂಧರಾದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಯಸಿಯರ ವಿಹಾರ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೊರಳ ಹಾರವು ಮುನಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ನಿರತನಾದ ಲೋಮಶ ಮುನಿಗೆ ತಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಆದರೂ ಮಹಾ ಸಂಯಮಿ ಆ ಮುನೀಶ್ವರ. ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳು ಅವನ ವಶದಲ್ಲಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅವನ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿ. ಅದರಿಂದ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದ ಆ ಮಹಾಮುನಿ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪರಾಧೀನರು. ಗಂಡನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಚ್ಛೆ ಇರಲಿ ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಅವರು ಕುಣಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಹಾರದ ಭರದಲ್ಲಿ ಈ ರಮಣಿಯರ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿಯ ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಇದರ ತಪ್ಪು ಆ ಕಾಮೀ ಪುರುಷನದೇ. ಸ್ತ್ರೀಯರದಲ್ಲ. ನಾನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ನಲ್ಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕಾಮಕೇಲೀ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಈ ಆಸ್ತಿಕನೇ ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಅಪರಾಧಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ನಾನು ಶಾಪ ಕೊಡುವದು ಈಗ ಯೋಗ್ಯ'' ಹೀಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಆ ಲೋಮಶ ಮಹರ್ಷಿಯು ''ಮೂರ್ಖ, ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನು ಆಗಿ ಆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸು'' ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖತಪ್ತನಾದ ನಾನು ಆ ಮುನಿ ಪುಂಗವನ ಪದಪಂಕಜಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮಗೈದು ''ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಆಗ ಕರುಣಾಶಾಲಿಗಳಾದ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿ ''ನೀನು ಸದಾಚಾರಿ ಆದ ಓರ್ವ ಹರಿಭಕ್ತನ ಮುಖದಿಂದ ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿದ ದಿನವೇ ಈ ಶಾಪದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುವದು. ಮತ್ತು ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯನಾಮ ಮಹಿಮೆಗಳ ಶ್ರವಣ ಬಲದಿಂದ ನೀನು ಶಾಪಮುಕ್ತನೂ ಪಾಪ ಮುಕ್ತನೂ ಆಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವೆ'' ಎಂದು ಉಶ್ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮಹನೀಯರೇ! ಹೀಗೆ ಲೋಮಶ ಮುನಿಗಳ ಶಾಪದಿಂದ ನಾನು ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಈ ಆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ. ಇಂದು ಸುದೈವದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಮುಖದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಹಾಗೂ ತುಳಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನನಗೆ ಆ ಶಾಪದಿಂದಲೂ ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮದಿಂದಲೂ ವಿಮೋಚನೆಯಾಯಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಗುರುವಿನ ಧಿಕ್ಕಾರದಿಂದ ರಕ್ಕಸಜನ್ಮ

ವಟ ವಕ್ಷದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಪ್ರಕಟರಾದ ಆ ದಿವ್ಯ ಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಕಿರಿಯನೂ ಕೂಡ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಲು ಸುರುಮಾಡಿದನು. ''ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಾನೂ ಮೊದಲು ಓರ್ವ ಜ್ಞಾನಿ, ಮೌನಿ, ಧ್ಯಾನಿ, ದಾನಿ, ಮುನಿ ಆಗಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಜ್ಞಾನದ ಗರ್ವತುಂಬಿ ಉನ್ಮಾದದಿಂದ ಗುರುಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನನಗೂ ಕೂಡ ಈ ನನ್ನ ಮಿತ್ರನಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮವು ಬಂದಿತು. ನಾನೂ ಕೂಡ ಇದೇ ಆಲದ ಮರದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಸಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ

ನಾಮಮಹಿಮೆ ಹಾಗೂ ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ಕೂಡ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಯೋನಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಯಿತು. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಈ ದುರ್ಯೋನಿಯಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಿರುವ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರ ಯಾತ್ರೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ನಿಮಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆತಂತೆ ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ನಿಮಗೆ ನಮೋನಮಃ''.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ದಿವ್ಯಪುರುಷರು ತಮ್ಮ ದುರ್ಯೋನಿಯಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದರು ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಇಬ್ಬರೂ ದ್ವಿಜಪುಂಗವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಧಾಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅನಂತರ ಮುನಿಮಿತ್ರರಾದ ಹರಿಮೇಧ ಸುಮೇಧ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹನೀಯರು ತುಳಸಿಯ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಿ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಸನ್ನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತುಳಸಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

ತ್ರಯೋದಶಿಯಿಂದ ದೀಪಾವಳಿಯವರೆಗೆ ನಡೆಯುವ ಉತ್ಸವಗಳ ವರ್ಣನೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೭

ಬ್ರಹ್ಮ:- ಅಶ್ವೀನ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನದಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಂತಧಾವನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಸುಕಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ತ್ರಿರಾತ್ರಿವ್ರತದ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೋವರ್ಧನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ತ್ರಯೋದಶಿಯದಿನ ಪ್ರದೋಷದಲ್ಲಿ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ದೀಪಹಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಅಪಮೃತ್ಯು ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು.

ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಯಮದೂತರು ಯಮರಾಜನನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ''ಪ್ರಭು! ದೀಪಾವಳಿಯ ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಸಮಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಪಮೃತ್ಯು ಬಾರದಂತೆ ಇರಲು ಏನು ಉಪಾಯ?

ಯಮಧರ್ಮ:- ಅಶ್ವೀನ ಕೃಷ್ಣ ತ್ರಯೋದಶಿ ತಿಥಿಯಂದು ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಇಡುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಭಯವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ.

ಮೃತ್ಯುನಾ ಪಾಶದಂಡಾಭ್ಯಾಂ ಕಾಲೇನ ಚ ಮಯಾ ಸಹ
ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ದೀಪದಾನಾತ್ ಸೂರ್ಯಜಃ ಪ್ರೀಯತಾಮಿತಿ ॥

ತ್ರಯೋದಶಿಯ ದಿನದಂದು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ದೀಪದಾನದಿಂದ ಪಾಶದಂಡ ಕಾಲಮೃತ್ಯು ಸಹಿತವಾಗಿ ಯಮಧರ್ಮನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಲಿ. ಅವುಗಳ ಭಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಹೊಸ್ತಿಲಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಬಾಗಿಲ ಗೋಡೆಯಮೇಲೆ ದೀಪಹಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟವರಿಗೆ ಅಪಮೃತ್ಯುವು ಎಂದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ದೀಪಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬದ ಮೊದಲಿನ ಚತುರ್ದಶಿ ದಿನದಂದು ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ ನಿವಾಸ ಇರುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ದಶಿ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ನರಕದ ಭಯವು ಇರುವದಿಲ್ಲ. ನರಕದ ಭಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವದರಿಂದಲೇ ಅದಕ್ಕೆ ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಅಂದು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಉತ್ತರಾಣಿ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ತಲೆ ತುಂಬ ಮೂರು ಬಾರಿ ಆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

''ಸೀತಾಲೋಷ್ಠ ಸಮಾಯುಕ್ತ ಸಕಂಟಕದಲಾನ್ವಿತ
ಪರಿಮಾರ್ಜಯ ಮಹಾಪಾಪಂ ಭ್ರಾಮ್ಯಮಾಣಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ॥''

ಈ ಮಂತ್ರ ಹೇಳಿ ಉತ್ತರಾಣಿ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಬಾರಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಒದ್ದೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮೃತ್ಯು ದೇವತೆಯ ಮಕ್ಕಳಂತಿದ್ದ ಎರಡು ನಾಯಿಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ನಾಯಿಗಳಿಗೂ ದೀಪದಾನ

''ಶುನಕೌ ಶ್ಯಾಮಶಬಲೌ ಭ್ರಾತರೌ ಯಮಸೇವಕೌ ।
ತುಷ್ಟೌ ಸ್ಯಾತಾಂ ಚುತುರ್ದಶ್ಯಾಂ ದೀಪ ದಾನೇನ ಮೃತ್ಯುಸ್ಯಾ ॥''

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಹಾಗೂ ಯಮನ ಸೇವಕರಾದ ಕರಿ ಮತ್ತು ಹಂಡ ಬಂಡ ಬಣ್ಣದ ಎರಡು ಜೋಡಿ ನಾಯಿಗಳು ಈ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನದ ದೀಪ ದಾನದಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟವಾಗಲಿ. ಹೀಗೆ ದೀಪದಾನ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಸ್ನಾನಾಂಗ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿ ಯಮ ಧರ್ಮನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಸಲ ನೀರಿನಿಂದ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಯಮಾಯ ನಮಃ ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ
ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ನಮಃ ಧರ್ಮರಾಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ
ಮೃತ್ಯವೇ ನಮಃ ಮೃತ್ಯುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ
ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ ಅಂತಕಂ, ವೈವಸ್ವತಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಾಯ ನಮಃ ಸರ್ವಭೂತ ಕ್ಷಯಾಯ ನಮಃ ಔದುಂಬರಾಯ ನಮಃ ತಥ್ನಾಯ ನಮಃ ನೀಲಾಯ ನಮಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ನಮಃ ವೃಕೋದರಾಯ ನಮಃ ಚಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ಚಿತ್ರಂತರ್ಪಯಾಮಿ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ನಮಃ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ

ಎಂದು ಯಮಧರ್ಮನ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳ ಮುಂದೆ ಯಮಾಯ ಧರ್ಮ ರಾಜಾಯ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿ ಏಕವಚನ ಪದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮುಂದೆ 'ನಮಃ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮೂರು ಮೂರು ಸಲ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು. ನಮಃ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ ಮೊದಲು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂದು ಮೂರು ಬಾರಿ ಹೇಳಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಎಳ್ಳು ನೀರಿನಿಂದ ಮೂರು ಮೂರು ಅಂಜಲಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಯಮತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ

ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಎಡ ಅಥವಾ ಬಲ ಹೆಗಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬಹುದು. ಯಾಕಂದರೆ ಯಮಧರ್ಮನು ದೇವತಾಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದು ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದುದರಿಂದ ಉಪವೀತೀ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತೀ ಎಂದರೆ. ಯಾವ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳು ಬದುಕಿ ಇದ್ದವರು ಕೂಡ ಯಮತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಭೀಷ್ಮ ತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಶ್ವೀನ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿಯಂದು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ ಇದ್ದು ಅಂದು ಸ್ವಾತೀ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ, ಅಂದೇ ದೀಪಾವಳೀ ಆಗುವುದು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೂರು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವೂ ಉಂಟು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ವಾಮನ ರೂಪದಿಂದ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಬಳಿ ಮೂರು ಪಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡಿದನು. ಆಗ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ತನ್ನ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ ಬಲಿರಾಜನು ಹೀಗೆ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಮೂರು ದಿನಗಳ ದೀಪೋತ್ಸವ

ಬಲಿರಾಜ:- ವಟು ರೂಪಿ ವಾಮನ! ನಾನು ನೀಡಿದ ಈ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ನೀನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ರೂಪದ ಪಾದಗಳಿಂದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಳೆದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಇಂದಿನಿಂದ ಮೂರು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರು ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ದೀಪ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ಹೀಗೆ ಚತುರ್ದಶಿಯಿಂದ ಮೂರು ದಿನ ದೀಪೋತ್ಸವ ಮಾಡುವವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಾರ್ಯೆಯಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಲಿ. ಈ ಮೂರು ದಿನ ಪೃಥ್ವೀ ತಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ನನ್ನ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತ್ಯದ ನೆನಪು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರಲಿ.'' ಎಂದು ಬಲಿರಾಜನು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಈ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ವಾಮನದೇವರು ''ಚತುರ್ದಶಿಯಿಂದ ಮೂರು ದಿನ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅಧಿಪತ್ಯದ ಸವಿ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮೂರು ದಿನ ದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು'' ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾತ್ರಿ ದೇವಿಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶಕ್ತಿ ಪೂಜಾ ವಿಧಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬಯಸುವ ಭಕ್ತರು ಚತುರ್ದಶಿ ರಾತ್ರಿಯಂದು ವಿಶೇಷ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಪಾರ್ವಣ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ರೋಗಿಗಳ ಹೊರತು ಅಂದು ಯಾರೂ ಹಗಲು ಹೊತ್ತು ಊಟ ಮಾಡಬಾರದು. ಪ್ರದೋಷ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ಆ ಶ್ರೀದೇವಿಗೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಪುಷ್ಪಗಳ ಶಯ್ಯೆಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು.

ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಕೇಶರ, ಜಾಜಿಕಾಯಿ ಮುಂತಾದ ಮಸಾಲೆ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಸುವಿನ ಹಾಲನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಸಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುವವರೆಗೆ ಕುದಿಸಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ಪೇಢಾ, ಉಂಡೆ, ಬರ್ಫೆ ಅಥವಾ ಬಾಸುಂದೆ, ಯಾವುದಾದರೂ ಹಾಲು ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಸಿಹಿ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಅರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ''ದೀಪಜ್ಯೋತಿಯಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿಯೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಕಾರ್ತೀಕ ದೀಪಾವಳಿಯ ಈ ಪವಿತ್ರ ದಿನದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲಿಸಿ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವರದಾಯಿನಿಯು ಆಗು.''

ಶಕ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೀಪ, ಮಾನವನ ಪಾಪಲೋಪ

ಹೀಗೆ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಂತರ ಪ್ರದೋಷಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನ, ದೀಪೋತ್ಸವ, ದೀಪಾರತಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ದೇವಮಂದಿರ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ದೀಪದ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ನಗರದ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮದ ಹಾದಿ ಬೀದಿ, ಕೋಟೆ, ಗೋಡೆ, ನದೀ, ಬಾವೀ, ತೀರ, ಪರ್ವತ, ಮನೆಯ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆ, ವೃಕ್ಷಗಳ ಟೊಂಗೆ, ಬೇರು, ಗೋಶಾಲೆ, ಮೇಲು ಮಾಳಿಗೆ, ಶಿಖರ, ಗೋಪುರ, ಮನೆಯ ಅಂಗಳ, ಹಿತ್ತಲು, ದ್ವಾರದ ಎಡಬಲ, ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆ, ಕೂಡುರಸ್ತೆ, ಕವಲು ರಸ್ತೆ, ಅಂಗಡಿಯ ಸಾಲು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡ ಮುಂತಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈ ದೀಪಾವಳಿ ಉತ್ಸವದ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ದೀಪೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೂ, ಅತಿಥಿಗಳಿಗೂ, ಹಸಿದು ಬಂದ ದೀನ ದರಿದ್ರರಿಗೂ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನು, ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿ ಅನಂತರ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಪ್ರಾಣಿ ಹಿಂಸೆ, ಮದ್ಯಪಾನ, ಅಗಮ್ಯಾಗಮನ, ಚೌರ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಗಳು ನರಕದ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಎಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ತ್ಯಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮನೆ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಬಳಿಕ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಪೂಜೆ ದೀಪೋತ್ಸವಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗ್ರಾಮ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದೀಪೋತ್ಸವ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬರಲು ಪಾದಚಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಕಣ್ಣಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದೀಪಾರಾಧನೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದ ಪಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ಉಂಟಾಗುವದು. ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ನಷ್ಟವಾಗುವವು.

—○—

ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪದೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೮

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದನೆ ಮಾಡಿ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮಂಗಳಕರವಾದ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಅಂದು ಮನೆಯ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೊಸ ಹೊಸ ಸುಂದರವಾದ ಬಟ್ಟೆ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಆ ಇಡೀ ದಿನದಂದು ಪರಮಾತ್ಮನ ಗುಣ ಗಾಯನವನ್ನು, ಕಥಾಶ್ರವಣವನ್ನು, ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನವನ್ನು, ಮತ್ತು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಬಲಿಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನದಂದು ಎಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ, ಪುರುಷರೂ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿನದಂದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗುವದು. ಪ್ರತಿಪದ್ ತಿಥಿಯು ಪೂರ್ವವಿದ್ಧ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಅಂದು ತೈಲಾಭ್ಯಂಗ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಮರುದಿನ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ವೇಧವಿಲ್ಲದ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಪದೆ ತಿಥಿ ಇದ್ದರೂ ಸಾಕು. ಅಂದೇ ಕಾರ್ತೀಕ ಉತ್ಸವವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೇಯ ದಿನ ಒಂದು ಘಳಿಗೆಯೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಪತ್ ತಿಥಿಯು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾವಿದ್ಧವಾದ ಪ್ರತಿಪದ ತಿಥಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರತಿಪದ ತಿಥಿಯಂದು ಮನುಷ್ಯನು ಮನೆಯ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಕಲಹ ಕಲಾಪ, ವ್ಯಾಜ್ಯ, ವೈಮನಸ್ಯ, ವೈರಸ್ಯ, ಔದಾಸ್ಯ, ತೊರೆದು ಆನಂದದಿಂದ ಉಲ್ಹಾಸ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಬಲಿಪ್ರತಿಪದೆಯ ದಿನ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತಾನೊ ಪ್ರಾಯ: ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇರುವ ಸಂಭವವು ಹೆಚ್ಚು. ಆದುದರಿಂದ ಅಂದು ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಬೇಕು. ತನಗೆ ರುಚಿ ಎನಿಸಿದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ಇಡೀ ದಿನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಮಂಗಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದು ಹಸು, ಕರು, ಎತ್ತು ಮೊದಲಾದ ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಹೂಡಬಾರದು. ಹಸುಗಳನ್ನು ಹಿಂಡಬಾರದು. ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಯ ಪೂಜೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಗೋವರ್ಧನಧರಾಧಾರ ಗೋಕುಲತ್ರಾಣಕಾರಕ
ವಿಷ್ಣೋ, ಬಾಹುಕೃತೋಚ್ಛ್ರಾಯ ಗವಾಂ ಕೋಟಿಪ್ರದೋ ಭವ ॥

ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಧೇನುರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಾ
ಗವ್ಯಂ ವಹತಿ ಯಜ್ಞಾರ್ಥಂ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಅಗ್ರತಃ ಸಂತು ಮೇ ಗಾವೋ ಗಾವೋ ಮೇ ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ಸಂತು ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಂ ॥

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಗೋವರ್ಧನ ಪರ್ವತವೇ, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ನಿನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ರಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದನು. ನೀನು ನನಗೆ ಕೋಟಿ ಗೋದಾನವನ್ನು ನೀಡುವ ಪೂರ್ಣ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡು. ಇಂದ್ರಾದಿ ಲೋಕಪಾಲಕರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೇ ಹಸುವಿನ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆಕಳು ನನ್ನ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯಲಿ. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಆಕಳುಗಳು ಇರಲಿ. ಹಿಂದೆ ಹಸುಗಳು ಇರಲಿ. ಹೃದಯದಲ್ಲಿಯೂ ಹಸುಗಳ ಹೆಸರೇ ಹಸಿರಾಗಿ ಇರಲಿ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ.''

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬೆಟ್ಟದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಂದು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದೇವತಾಪೂಜೆಯನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ದೀನ ದಲಿತರನ್ನು ದರಿದ್ರ ದುಃಖಿತರನ್ನು, ಕರೆದು ವಿಶೇಷತಃ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾದ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ, ಊಟಕ್ಕೆ ಬಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರ ತಾಂಬೂಲ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಪ್ರತಿಪದೆಯ ತಿಥಿಯು ವೈಷ್ಣವೀ ತಿಥಿ ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ತಿಥಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಪದಾ ಮತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ ಯೋಗವಿದ್ದ ದಿನ ಹಸುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅಲಂಕಾರ ಇಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಊದಿಸುತ್ತ ಬಾರಿಸುತ್ತ ಊರಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹಸುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಾಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಈ ಗೋವುಗಳ ಮೆರವಣಿಗೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗೋಗ್ರಾಸ ಎಂದು ಏನಾದರೂ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಗೋಪೂಜೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಬಾವಬಿದಗೆಯ ಮಹತ್ವ ಯಮ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪದ್ಧತಿ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೫೯

ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಬಲಿಪ್ರತಿಪದೆಯ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನದ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನವು ಮೃತ್ಯುನಾಶಕವಾದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು 'ಯಮದ್ವಿತೀಯಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನದಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಬಟ್ಟೆ, ಬಿಳಿ ಹೂಗಳ ಮಾಲೆ, ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಚಂದನ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಔದುಂಬರ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಪ್ರಸನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂಡಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟ ದಳಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಕಮಲವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ಔದುಂಬರ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ಶಿವ, ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯರ ಆವಾಹನ ಹಾಗೂ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವೀಣಾ ಮತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವಿಯ ಆವಾಹನವನ್ನು

ವಿಶೇಷ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಚಂದನ ಕಸ್ತೂರಿ, ಅಗರು, ಕುಂಕುಮ, ಹೂವು, ಧೂಪ, ನೈವೇದ್ಯ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ಹೂವು ತುಳಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನ ಭಯವು ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಉಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವೇದ ವಿದ್ವಾಂಸನಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಸಹಿತವಾದ ಕರುವಿನಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಆಕಳವನ್ನು ದಾನ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಜತೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕು.

ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ವಂದಿಸಬೇಕು. ಹಣ್ಣು, ಹಂಪಲ, ಊಟ, ಉಪಹಾರ ಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರನ್ನೂ ಸ್ವಜನ ಬಾಂಧವರನ್ನೂ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನ ದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಬೇಕು. ತಾನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡದೇ ಅಂದು ತನ್ನ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಅಕ್ಕನ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಗ ಸೋದರಿಯು ತನ್ನ ಬಂಧುವನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಸ್ವಾಗತಮಾಡಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು.

ಹಿಂದೆ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನದಂದು ಯಮುನೆಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆದರದಿಂದ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆ ದಿನದಂದು ಯಮರಾಜನು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕರ್ಮಪಾಶದಿಂದ ಬದ್ಧರಾದ ನರಕಲೋಕದ ಪಾಪಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯಮ ದ್ವಿತೀಯಾ ತಿಥಿಯಂದು ಎಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡದೇ ಸೋದರಿಯರು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬರಬೇಕು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸೋದರಿಗೆ ಆನಂದದಿಂದ ವಸ್ತ್ರ ಆಭರಣ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅವಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಬೇಕು. ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಸೋದರಿಯರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ವಸ್ತ್ರ ಅಲಂಕಾರ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಬೇಕು. ತನಗೆ ಖಾಸ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಬರಬೇಕು.

ನಾರದಾ, ಹೀಗೆ ಈ ಯಮದ್ವಿತೀಯಾ, ಅಥವಾ ಭಾವಬಿದಿಗೆಯ ತಿಥಿಯ ಆಚರಣವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದವನ ಅಪಮೃತ್ಯುವಿನ ಕುತ್ತುವಿಪತ್ತು ದೂರವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಸಂತಾನ ಸಂಪತ್ತು ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿ ಕೊನೆಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೂಡ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನದಂದು ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪುರುಷನು ಎಂದೂ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಸೋದರಿಯರಿಗೆ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣ ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸಿದವನು ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ವರ್ಗ ಕಲಹ ಅಥವಾ ಶತ್ರುಭಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ದ್ವಿತೀಯಾ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯಮುನೆಯು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಯಮಧರ್ಮನಿಗೆ ಆ ದಿನ ಊಟ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನೂ ತನ್ನ ಭಗಿನಿಯ ಹಸ್ತದಿಂದ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಂದು ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರ ಮನೆಯ ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜರಾದವರು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ತನ್ನ ಖಾಸ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಅಕ್ಕತಂಗಿ ಅಥವಾ ಸೋದರಮಾವನ ಮಗಳನ್ನು, ತನ್ನ ಗೋತ್ರದ ಅಥವಾ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಬಂಧಿ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸೋದರಿ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಹೊಸ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಯಾರೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹಸು ಅಥವಾ ನದಿ ಕೊನೆಗೆ ಮರವನ್ನಾದರೂ ತಂಗಿಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ, ಬಡಬಗ್ಗರನ್ನು ಕರೆದು ಅಂತಹ ನದೀತೀರ ಅಥವಾ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಬೇಕು, ದೀನ ದರಿದ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ.

ನೆಲ್ಲಿಗಿಡದ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಮಹಿಮೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೦

ಸೂತ:- ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನದಂದು ಧಾತ್ರೀವೃಕ್ಷ ಅರ್ಥಾತ್ ನೆಲ್ಲೀಗಿಡವನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಧಾತ್ರೀ, ಆಮಲಕೀ, ಅಮೃತಾ, ತಿಕ್ತಫಲಾ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡವು ಮಾನವರ ಸರ್ವಪಾಪಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಪುಣ್ಯ ವೃಕ್ಷವು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಚತುರ್ದಶಿ ತಿಥಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಚತುರ್ದಶಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ನೆಲ್ಲೀಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ರಾಧಾ ದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತನಾದ ದಾಮೋದರದೇವರನ್ನು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಗಿಡದಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣರ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಪೂಜೆಗೈಯಬೇಕು. ಮತ್ತು ರಾಧಾ-ದಾಮೋದರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಆ ನೆಲ್ಲೀಮರಕ್ಕೆ ಒಂದುನೂರಾಎಂಟು (೧೦೮) ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಅನಂತರ ಆ ಮರಕ್ಕೂ ಹಾಗೂ ರಾಧಾ-ಕೃಷ್ಣರಿಗೂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಆ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವರ ಪೂಜೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಭೋಜನ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಇಷ್ಟಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಅದೇ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆ ಕೂಡಬೇಕು.

ನೆಲ್ಲಿಗಿಡ ಎಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು ?

ಹಿಂದೆ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ಏಕಾರ್ಣವ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಹೊಕ್ಕಳದ ಹೊಂದಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ ಪದ್ಮಪೀಠದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆ ಏಕಾರ್ಣವ ಸಾಗರದ ಏಕಾಂತ ಸಲಿಲಾಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವದೇಕ ನಿಷ್ಠನಾಗಿ ಅಖಂಡ

ಜಪವನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದಾಗ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಆ ಪಿತಾಮಹನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರೀತ ಪ್ರಸನ್ನ ನಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದ. ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ಆ ದಿವ್ಯ ಸುಂದರ ಶರೀರವನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪಗಳು ಅವರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಉರುಳಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೀರು ಬಿದ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಧಾತ್ರೀ ಗಿಡವು ಉತ್ಪನ್ನ ವಾಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆನಂದ ಬಾಷ್ಪದಿಂದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರವಾದುದರಿಂದ ಈ ನೆಲ್ಲೀಗಿಡಕ್ಕೆ **'ಆದಿರೋಹ'** ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಭಗವಂತನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಈ ಧರಿತ್ರೀತಳದಲ್ಲಿ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ, ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಆಯಿತು. ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಬಳಿಕ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಈ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಆನಂದದ ಅಶ್ರುವಿನಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಆ ನೆಲ್ಲೀ ಮರವನ್ನು ಕಂಡು ಸುರರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆಗಲೇ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಆಯಿತು-

''ಈ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷವು ಎಲ್ಲ ವೃಕ್ಷ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿಗಿಂತ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಗಿಡವೆಂದರೆ ಈ ನೆಲ್ಲೀ ಮರವೇ. ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಗೋದಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಬರುವುದು. ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ದರ್ಶನದಿಂದ. ನೆಲ್ಲೀಕಾಯಿ ಅಥವಾ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಮೂರುಪಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಲೂ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.''

ಶ್ರೇಷ್ಠ ತಂದೆ, ಭ್ರಷ್ಟ ಮಗ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಉತ್ತರ ತೀರದಲ್ಲಿ ದೇವಶರ್ಮ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಓರ್ವ ಸದಾಚಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕೋವಿದ. ವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತ. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತ ಆ ದೇವಶರ್ಮ. ಮೇಲೆ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನ. ಹರಿಗುರು ಭಕ್ತ. ಯಾವಾಗಲೂ ಜಪತಪ ಹರಿಧ್ಯಾನ ರೂಪವಾದ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತ. ಸಾಧುಶ್ರೇಷ್ಠ. ಆದರೆ ಅವನ ಮಗನು ಅಷ್ಟೇ ದುಷ್ಟ. ಮಹಾ ಭ್ರಷ್ಟ. ಅತ್ಯಂತ ಪಾಪಿಷ್ಠ. ಒಂದು ದಿನ ದೇವಶರ್ಮನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದನು.

ದೇವಶರ್ಮ:- 'ವತ್ಸ! ಇದು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ. ಒಳ್ಳೆ ಪುಣ್ಯ ಸಮಯ. ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮಪ್ರಿಯ ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ. ಈಗ ನೀನು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಾನ ನೀಡು. ಈಗ ವಿಹಿತವಾದ ದ್ವಿದಳ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸು. ತುಳಸಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡು. ಭಗವಂತನ ಎದುರು ದೀಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಡು. ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕು.'

ತಂದೆಯ ಈ ಸದುಪದೇಶವು ಬಹಳ ಕಹಿ ಎನಿಸಿತು ಆ ದುಷ್ಟ ಪುತ್ರನಿಗೆ. ತಂದೆಯ ಈ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೋಪದಿಂದ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡ ಆ ದುಷ್ಟಪುತ್ರನು ತಂದೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನುಡಿಕಿಡಿಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸಿದ:- ''ಅಪ್ಪ ! ನಾನು ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಯಾವ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ದೇವತಾ ಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಆ ಪುಣ್ಯವೂ ಬೇಡ ಯಾವ ಪಾರತ್ರಿಕ ಫಲವೂ ಬೇಡ.'' ಎಂದು ನಿಷ್ಠುರವಾಗಿ ನುಡಿದ.

ಮಗನ ಈ ಉನ್ಮತ್ತ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಯಾದ ದೇವಶರ್ಮನಿಗೆ ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಅವನು ಗರ್ವಾಂಧನಾದ ಆ ಮಗನನ್ನು ಹಳಿದು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನುಡಿದನು:- 'ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯೇ! ನೀನು ನನ್ನ ಹಿತವಚನವನ್ನು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವನ್ನು, ಮಾಸಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ನಿಂದಿಸಿ ಗರ್ವದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಇಲಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಮರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸು' ಎಂದು ಶಾಪವಿತ್ತ. ಕೋಪದಿಂದ ಕುದಿಯುವ ತಂದೆಯ ಈ ದಾರುಣವಾದ ಶಾಪಾಕ್ಷರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಗಾಬರಿಯಾಯಿತು ಆ ದುಷ್ಟಪುತ್ರನಿಗೆ. ಕೂಡಲೇ ನಡುಗುತ್ತ ಹಡೆದ ತಂದೆಯ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದ. ''ಅಪರಾಧವಾಯಿತು. ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ. ಮತ್ತು ನನಗೆ ಕ್ಷುದ್ರವಾದ ಆ ಇಲಿಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ಉದ್ಧಾರ ಎಂದು?'' ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ.

ದೇವಶರ್ಮ:- ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಎಂದು ಕೇಳುವೆಯೋ ಅಂದು ಕಥಾಶ್ರವಣ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಆ ಮೂಷಕ ಯೋನಿಯಿಂದ.

ತಂದೆಯು ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟ ಆ ದುಷ್ಟಪುತ್ರ. ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿಬಿಡವಾದ ಮರಬಳ್ಳಿಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ವನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಇಲಿಯಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿದ. ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವು ಬಂದಿತು. ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ನದೀಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ನೂರಾರು ಜನ ಶಿಷ್ಯರು ಕಾರ್ತಿಕ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಅರುಣನ ಅರುಣವರ್ಣದ ಕಿರಣಗಳು ಧರಣೀತಳದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದಾಗಲೇ ಎದ್ದು ನದಿಯ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶೀತಲ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ದೇವರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಒಂದು ನೆಲ್ಲೀ ಗಿಡದ ಬುಡದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಹಸ್ರ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ರಾಧಾ ದಾಮೋದರನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಜಪ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಮುಂತಾದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾತರಾಹ್ನಿಕವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರೂ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬದ್ಧ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾದ ತಮ್ಮ ಗುರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಆ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆ ಎಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಆಗ ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ದುರಾಚಾರಿಯೂ ಹಿಂಸಾಚಾರಿಯೂ ಆದ ಒಬ್ಬ ಬೇಡನು ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂಸೆಯದೇ ಹಂಬಲ ಆ ಹಂತಕಾರಿ ಕಿರಾತನಿಗೆ. ಕಂಡದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲುವುದೇ ಅವನ ಕುಲಕಸುಬು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ.

ಇಂಥ ದುಷ್ಟನಾದ ಆ ದುರಾಚಾರಿ ವ್ಯಾಧನು ನದೀ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಅನೇಕ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಇವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೊಂದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ.. ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಂತುಕೊಂಡ. ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟೇ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೇಳುವ ಆ ಭಕ್ತವೃಂದವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡಿದ. ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವಿಗಳಾದ ಆ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದ ತಳ ತಳ ಹೊಳೆಯುವ ತೇಜೋಭಾಸುರವಾದ ದೀಪ್ತ ಮುಖಮಂಡಲವನ್ನು ಕಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪರಿವರ್ತನವಾಯಿತು. ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ದೂರವಾಯಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂಬ ದುರ್ವಿಚಾರ ಮಾಯವಾಯಿತು.

ಕಥಾ ಪ್ರವಚನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಆ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೌತುಕ ಉದಿಸಿತು. ಆದರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಭಕ್ತಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಯಿತು. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯ ಉದಯವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿ ಆ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ. ಮತ್ತು ಕೇಳಿದ-

''ಸ್ವಾಮಿ! ತಾವು ಎಲ್ಲರೂ ಈ ಧಾತ್ರೀ ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ?'' ಆ ದುಷ್ಟಕಿರಾತನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸ್ವಯಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರೇ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು.

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ ಬಾಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಬಣ್ಣನೆ

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ:- ''ವರ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವು ಪರಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಅದು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಮಾಸವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಧರ್ಮ, ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನಂತ ಫಲ. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಧ್ಯಾನ, ದಾನ, ದೇವರ ಪೂಜನ ಮುಂತಾದ ಭಗವಂತನ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೇವನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಅಕ್ಷಯ ಪುಣ್ಯವನ್ನೂ ಮೋಕ್ಷಾದಿ ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ''

ಕಿರಾತನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಅದೇ ಗಿಡದ ಒಂದು ಕೋಟರದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ಇಲಿಯಾಗಿ ಶಾಪ ಭ್ರಷ್ಟನಾಗಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಆ ದೇವಶರ್ಮನ ದುಷ್ಟಪುತ್ರನು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಮಹಿಮಾಶ್ರವಣದಿಂದ ತಕ್ಷಣವೇ ಶಾಪಮುಕ್ತನಾದನು. ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆ ಇಲಿಯ ಜನ್ಮದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ದಿವ್ಯದೀಪ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಅವನ ಮೊದಲಿನ ದೇವತಾ ಶರೀರವು ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ತನಗೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ ಮಹರ್ಷಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವೇದಿಸಿದ. ಅವನನ್ನು ಕರೆಯಲು ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಿಂದಲೇ ಬಂದಿತ್ತು ಒಂದು ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನ. ಅವನು ಮೊದಲು ಋಷಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಅವರ ಅಡಿದಾವರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣೆಚಾಚಿ ವಂದಿಸಿ ನಂತರ ತನ್ನ ಇತ್ಥಂಭೂತವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ. ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ದಿವ್ಯವಿಮಾನವನ್ನು ಆರೋಹಣೆ ಮಾಡಿದ. ತನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ತೆರಳಿದ.

''ಧಾತ್ರೀ ವಿಧಾತ್ರೀ ಮುದಾಮ್''

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ವ್ಯಾಧನಿಗೂ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರಿಗೂ ಪರಮ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಆ ಬೇಡನು ಮುನಿಗಳ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪಾಲನದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡ. ಅದರಂತೆ ತಾನೂ ಕೂಡ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ ಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲೀ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ ಮಹಿಮೆಯ ಶ್ರವಣ, ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥ ವರ್ಜನ, ಸಂತತವೂ ಭಗವಂತನ ಚಿಂತನ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮಾಡಿದ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ನೇರವಾಗಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ. ಆದುದರಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿ ನೆಲ್ಲಿಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾರು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಧಾತ್ರೀ ಮತ್ತು ತುಳಸೀ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವರೋ ಅವರಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಅನಂತ. ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿ ಅತ್ಯಧಿಕ. ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೀಪಾರ್ಚನೆಯ ವಿಧಿಯಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ದೀಪ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಕಾರ್ತೀಕ ರಾಧಾ ದಾಮೋದರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಳಸೀ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ತುಳಸಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನೆಲ್ಲಿಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು.

ಈ ನೆಲ್ಲೀಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಶ್ರೋತ್ರಿಯ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಕರೆದು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ತಾನೂ ಕೂಡ ಇಷ್ಟ ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಆ ಧಾತ್ರೀ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವನು ಅನ್ನ ದೋಷದಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು. ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಆಗಬೇಕು ಎಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನು ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂದು ನೆಲ್ಲೀ ಕಾಯಿಯ ಬೀಜವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ, ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವು ಪರಿ ತುಷ್ಟನಾಗುತ್ತಾನೆ. ನವಮೀ ಅಮಾವಾಸ್ಯಾ, ಸಪ್ತಮೀ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ರವಿವಾರ, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಣ, ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣದ ದಿನಗಳಂದು ನೆಲ್ಲೀಕಾಯಿ ಬೆರಸಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬಾರದು.

''ನವಮ್ಯಾಂ ದರ್ಶೇ ಸಪ್ತಮ್ಯಾಂ ಸಂಕ್ರಾಂತೌ ರವಿವಾಸರೇ ।
ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೋಪ ರಾಗೇ ಚ ಸ್ನಾನಮಾಮಲಕೈಃ ತ್ಯಜೇತ್ ॥

ಎಂದು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಈ ಧಾತ್ರೀ ಗಿಡದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಪಿತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮೋಕ್ಷಭಾಗಿಗಳೇ ಆಗುವರು.

ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಹಿತದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ತಿಕ್ಕಿ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆಗೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಧಾತ್ರೀಫಲಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದರಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುವದು. ಈ ನೆಲ್ಲೀಕಾಯಿ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಮನೆಯ ಸಮೀಪ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ನೆಲ್ಲಿಯ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಒಮ್ಮೆ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ ಅನ್ನದ ಸಂಸರ್ಗದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಕಥೆ, ಶಂಖಾಸುರನ ವಧೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೧

ಸೂತ:- ದ್ವಾರಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪಟ್ಟದರಾಣಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಅಂತಃಪುರ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಭಗವಾನನು ಸುಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖದಿಂದ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿಯಾದ ಭಾಮಯೊಂದಿಗೆ ಸರಸಾಲಾಪಗೈಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ರಭುವಿನ ಪರಮಪ್ರೇಮಲಾಭವು ತನ್ನದೊಂದು ಮಹಾಸೌಭಾಗ್ಯವೆಂದು ಬಗೆದಿದ್ದಳು ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ಪರಮಾತ್ಮನ ಈ ಪರಿಯ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ತಾನೆ ಧನ್ಯಳು ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು ಅವಳ ಜೀವ.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿರಂತರವೂ ಪ್ರೇಮಾಮೃತವರ್ಷವನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇವಕೀ ನಂದನನ್ನು ಕುರಿತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಮಂದಹಾಸ ಸುಂದರವದನದಿಂದ ನಕ್ಕು ನುಡಿದಳು-

''ಪೂಜ್ಯ ಪ್ರೀಯತಮಾ, ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಧನ್ಯಳು. ನನ್ನ ಜೀವನವು ಸಫಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯತಮ ಪತ್ನಿಯಾದುದರಿಂದ ನಾನು ಕೃತಕೃತ್ಯಳು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಷ್ಟಮಮಹಿಷಿಯರಲ್ಲಿಯೂ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯ ಪತ್ನಿಯು ನಾನು ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾವ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದೆನು? ಯಾವ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದೆನು? ಅಥವಾ ಎಂತಹ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ್ದೆ? ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಯಾರು? ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವೇನಿತ್ತು? ಯಾರ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ತಮಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವಿದಿತವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ:- ಪ್ರಿಯೇ, ಸತ್ಯಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ದೇವಶರ್ಮ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸದಾಚಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದ. ಅತ್ರಿ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವನ ಉತ್ಪತ್ತಿ. ವೇದವೇದಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ. ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮಭಕ್ತಿ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದೇ ಒಂದು ಕನ್ಯಾ ರತ್ನ ಅವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಗುಣವತಿ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಸರು. ರೂಪವತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು ಆ ಕನ್ಯಾಮಣಿ. ಹೀಗೆ ರೂಪವತಿಯೂ ಗುಣವತಿಯೂ ಆದ ಆ ಗುಣವತಿ ಆದ ಆ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ದೇವಶರ್ಮನು 'ಚಂದ್ರ' ಎಂಬ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಮತ್ತು ಆ ಅಳಿಯನನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಮಾಡಿದನು. ಅವನಲ್ಲಿಯೇ ಓದಿ ಪಂಡಿತನಾದ ಈ ಶಿಷ್ಯ ಚಂದ್ರನು ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನೂ ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಹಾಗೂ ಮಾವನಾದ ದೇವಶರ್ಮನನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೇವೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಳಿಯಮಾವಂದಿರು ಹೂವು, ತುಳಸಿ, ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ತರಲು ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಭೀಕರಾಕಾರದ ದುಷ್ಟರಾಕ್ಷಸನು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಎರಗಿ ಅಳಿಯ, ಮಾವ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾ ಕರ್ಮಠರೂ ಭಗವನ್ನಿಷ್ಠರೂ, ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತರೂ ಆದುದರಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಮರಣಾನಂತರ ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದರು.

ವಿಧವೆಯನ್ನು ಉದ್ದರಿಸಿದ ಎರಡು ವ್ರತ

ಇತ್ತ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣವತಿಯು ತನ್ನ ಗಂಡ ಹಾಗೂ ತಂದೆ ಇಬ್ಬರೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸನಿಂದ ಹತರಾದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ದುಃಖಸಂಕಪ್ತಳಾದಳು. ಪತಿ ಹಾಗು ಪಿತ ಇಬ್ಬರ ವಿಯೋಗದ ದುಃಖವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೇ ದೀನ ದೂನಳಾಗಿ ಅವಳು ಶೋಕಿಸತೊಡಗಿದಳು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಬಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ತನ್ನ ಪತಿ ಹಾಗೂ ಪಿತರ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಅನಂತರ ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿ ಇದ್ದ ಅದೇ ಊರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ನೆನೆಯುತ್ತ ಸಂಸಾರದ ಮೋಹವನ್ನೆಲ್ಲ ತ್ಯಜಿಸಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಪ್ರವಣಳಾಗಿ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ಮಾಡುತ್ತ ವಾಸಮಾಡಿದಳು. ಅವಳು ಆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ಎರಡು ವ್ರತಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪಾಲನ ಮಾಡಿದಳು. ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ವ್ರತ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಧ್ಯಾನ ಭಗವತ್ಪೂಜಾದಿ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತ. ಈ ಎರಡೂ ವ್ರತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ ಅವಳು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಈ ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಎಂತಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಡದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದ ನಂತರ ಅವಳಿಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯದೆಶೆ ಬಂದಿತು. ಮುಪ್ಪು, ಅವಳ ಸರ್ವಾಂಗವನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ದೇಹದಲ್ಲಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯವು ಮನೆ ಮಾಡಿತು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಜೋರಾಗಿ ಜ್ವರ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ದೇಹವೆಲ್ಲವು ನಡಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಲವತ್ತರವಾದ ಬಯಕೆ ಇದ್ದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ದೇಹದಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಜ್ವರವು ಸುಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೇ ನಡೆದು ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನದಿಗೆ ಹೋದಳು. ಕುಂಟುತ್ತ ಸರಿಯುತ್ತ ತೆವಳುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತ ನದೀ ದಂಡೆಗೆ ಹೇಗೋ ಬಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಡುಗುವ ಶರೀರವನ್ನು ಎದ್ದಿದಳು. ಜ್ವರದಿಂದ ಪೀಡಿತಳಾದ ಅವಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಳು. ಶೈತ್ಯದ ವೈಪರೀತ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ನಡುಗುತ್ತ ಗತಪ್ರಾಣಳಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಳು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ವಿಮಾನ ಬಂದಿತು. ಮರಣದ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಧರಿಸಿ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಅವಳು ನನ್ನ ಸಮೀಪವೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ನಾನು ಅವತಾರ ಮಾಡಿ ಈ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನನ್ನೊಡನೆ ಎಲ್ಲ ಪಾರ್ಷದರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಈ ಯದುವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಯಾದವರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಪಾರ್ಷದರೇ.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದೇವಶರ್ಮ ಎಂಬ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಈ ಸತ್ರಾಜಿತ ಎಂಬ ಯಾದವನಾಗಿ ಜನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಚಂದ್ರ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಈಗ ಪರಮ ಭಗದ್ಭಕ್ತನಾದ ಅಕ್ರೂರನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ನೀನೇ ಕಲ್ಯಾಣಿಯಾದ ಆ ಗುಣವತಿ.

ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸತ್ಯಭಾಮೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪ್ರಿಯತಮೆ

ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ನೀನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ರುಕ್ಮಿಣಿಯಂತೆ ಅಷ್ಟ ಮಹಿಷಿಯರಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದಳಾಗಿರುವೆ. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನೀನು ನನ್ನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಳಸಿಯ ತೋಟವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಈಗ ನಿನ್ನ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸಾವು ಬರುವವರೆಗೂ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿ. ಅದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನನಗೂ ನಿನಗೂ ಎಂದೂ ವಿಯೋಗವೇ ಇಲ್ಲ.

ಸತ್ಯಭಾಮೆ, ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೃಥುರಾಜ ಹಾಗೂ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ನಡುವೆ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂವಾದ ಆಯಿತು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪೃಥುಮಹಾರಾಜನು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ನಾರದರು ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳಿದರು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಎಂಬ ಅಸುರನು ಲೋಕಕಂಟಕನಾಗಿದ್ದನು. ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಆ ಶಂಖಾಸುರನು ತನ್ನ ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಇಂದ್ರಾದಿ ಸರ್ವಲೋಕಪಾಲರ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ ಅಧಿಪತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಭಯದಿಂದ ಸಂತಪ್ತರಾಗಿ ಸುರಪುರದ ನಾಗರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಂಡರು. ಮೇರು ಗಿರಿಯ ದುರ್ಗಮ ಕಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರು. ಆಗ ಆ ದೈತ್ಯನು-

''ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವೇದಮಂತ್ರಗಳೇ ಬಲಪ್ರದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆ ವೇದಗಳನ್ನೆ ನಾನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಈ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ದುರ್ಬಲರಾಗಿ ಹೋಗುವರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗ ಆ ದೇವತೆಗಳು ರಾಜ್ಯಭ್ರಷ್ಟರಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆ ವೇದಮಂತ್ರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ವೇದೋಕ್ತವಾದ ಯಜ್ಞಯಾಗ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿ ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಓಡಿಸುವರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಸುರಸಮೂಹದ ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವಸ್ವದ ಮೂಲಸೂತ್ರವಾದ ವೇದವನ್ನೇ ಕದ್ದು ಬಿಡುವೆನು.''

ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಆ ದುಷ್ಟ ದೈತ್ಯನು ಸತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆ ದುರಳ ದಾನವನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ವೈಯ್ಯುವಾಗ ವೇದಗಳು ಭಯಭ್ರಾಂತವಾಗಿ ಅವನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹೇಗೋ ಜಾರಿ ಯಜ್ಞ, ಮಂತ್ರ ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮುದ್ರ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟವು. ಆಗ ಶಂಖಾಸುರನು ಆ ವೇದವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಸಮುದ್ರದ ತುಂಬ ಸುತ್ತಾಡಿದನು. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತಡಕಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ವೇದಮಂತ್ರಗಳು ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಅವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿ ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿದನು.

ವಿಷ್ಣು:- ದೇವತಗಳೇ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ತೋತ್ರ ಪಾಠ, ಹಾಗೂ ಗೀತ ವಾದ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಂಗಲ ಮಂಜುಳ ಸ್ವರದಿಂದ ಪ್ರಬುದ್ಧನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮಗೆ ವರ ಕೊಡಲು ಈಗ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಿದ್ದೇನೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸಿರುವಿರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತಿಥಿಯು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿದಾಯಕವೂ ಮಾನನೀಯವೂ ಆಗಿದೆ. ಶಂಖಾಸುರನು ಕಳವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಯ್ದ ಸಂಪೂರ್ಣ ವೇದವೆಲ್ಲವೂ ಸಾಗರದ ಸಲಿಲ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಶರಧಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಆ ಶಂಖ ದೈತ್ಯನನ್ನು ನಾನು ಸಂಹರಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಆ ವೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.''

ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮನುಷ್ಯನು ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಗಳ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಮುನಿಮಹರ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಲಿಲದಲ್ಲಿ ಸನ್ನಿಹಿತರೇ ಆಗಿರಿ.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಮೀನ ರೂಪ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಕಾಶದಿಂದ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಸಾಗರದ ಅಪಾರ ಸಲಿಲ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ ಆ ಶಂಖಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಬದರೀಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಅವರಿಗೆ ಆದೇಶ ನೀಡಿದನು.

ಮುನೀಶ್ವರರೇ, ನೀವು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಚೀಚೆ ವಿಕೀರ್ಣವಾದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯಿರಿ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನು ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತೇನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರ

ಆಗ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಆದೇಶದಂತೆ ತಪೋಬಲ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಮಹಾಮುನಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಬೀಜಸಹಿತವಾದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಎತ್ತಿ ತಂದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಋಷಿಯ ಕೈಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಂತ್ರಗಳು ದೊರಕಿದವೋ, ಅಷ್ಟು ಆ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಆ ಮುನಿಯೇ ಋಷಿ ಎಂದು ಮನ್ನಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನೆ.

ವೇದಗಳನ್ನು ಯಾವ ಋಷಿಯೂ ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ಮೊದಲೇ ಇದ್ದ, ಆಚೀಚೆ ಬಿದ್ದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತಂದವರೇ ವೇದಗಳ ದ್ರಷ್ಟಾರರಾದ ಋಷಿಗಳೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಅನಂತರ ಆ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ತಮಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಣೆಗೈದರು. ಕಳೆದು ಹೋದ ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮರಳಿ ದೊರಕಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ ಎನಿಸಿತು. ಆಗ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಲ್ಲ ಋಷಿ ಹಾಗೂ ದೇವತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವವಾದ ಅಶ್ವಮೇಧಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಯಜ್ಞವು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ದೇವತೆಗಳು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ದೇವತೆಗಳು:- ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಜಗನ್ನಾಥ, ಈ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕಳೆದು ಹೋದ ವೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮರಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರವು

ಪೃಥ್ವೀಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಲಿ. ಹಾಗೂ ಭೋಗ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯವೃದ್ಧಿ ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ಹರಿಪದವನ್ನು ಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವಂತಹದು ಆಗಲಿ. ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮ ಹತ್ಯಾದಿ ಮಹಾ ಪಾತಕಿಗಳು ದಗ್ಧರಾಗಿ ಬಂದರೆ ಅವರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ. ಮತ್ತು ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ದಾನ, ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವಂತಹದಾಗಲಿ.

ವಿಷ್ಣು:- ದೇವತೆಗಳೇ, ನೀವು ಕೇಳಿದ ವರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಆನಂದ ದಿಂದ ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ಸ್ಥಾನವು ವೇದಕ್ಷೇತ್ರ ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಲಿ. ಸೂರ್ಯವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಭಗೀರಥರಾಜನು ಇಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಆ ದೇವಗಂಗೆಯು ಇಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸೂರ್ಯಕನ್ಯೆಯಾದ ಯಮುನೆಯೊಡನೆ ಸಂಗಮವನ್ನು ಹೊಂದುವಳು. ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತೇನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹಾಗೂ ನೀವೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿವಾಸ ಮಾಡಿರಿ. ಇಂದಿನಿಂದ ಈ ತೀರ್ಥವು ತೀರ್ಥರಾಜ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಇದರ ದರ್ಶನದಿಂದಲೇ ಜನರ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವವು. ಸೂರ್ಯನು ಮಕರ ರಾಶಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ನನ್ನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದುವನು.

ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಅನಂತರ ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಅಂಶದಿಂದ ಆ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದರು.

ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ಹಾಗೂ ಧಾತ್ರೀ ವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಮಾನವರು ಈ ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಯಾತ್ರೆಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಾನದಿಂದ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಉದ್ಧಾರ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೨

ನಾರದ:- ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ತುಲಸೀಗಿಡದ ಬುಡದ ಆಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ತುಲಸಿಯು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೇಷ್ಠ. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಇಷ್ಟ. ತುಲಸಿಯ ಬೃಂದಾವನ ಇದ್ದ ಮನೆ ಒಂದು ತೀರ್ಥ. ನರ್ಮದೆಯ ಸ್ನಾನ ಗಂಗಾ ಪಾನ, ತುಲಸಿವನದ ಸೇವನ ಇವು ಮೂರು ಪರಮ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾಗಿವೆ. ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಳಸಿಯ ದಳವನ್ನು ತಲೆ, ಎದೆ, ಹಾಗೂ ಹಣೆ, ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದರೆ ಜನ್ಮಾವಧಿ ಮಾಡಿದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಯಮದೂತರು ಈ ತುಳಸೀ ದಳವನ್ನು ಧರಿಸಿದ ದೇಹಗಳು ಇದ್ದ ಕಡೆ ಎಂದೂ ಸುಳಿಯಲಾರರು. ತುಳಸಿಯ ದಳ ನೆಲ್ಲಿಯಕಾಯಿ ಎರಡನ್ನೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಆದರಿಂದ ಗಂಗಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹ್ಯ ಪರ್ವತದ ತಪ್ಪಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರವೀರ ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಇದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಧರ್ಮದತ್ತ. ಅವನು ಹೆಸರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪಂಡಿತನಾಗಿದ್ದ ಆ ಧರ್ಮದತ್ತ. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಸ್ನಾನ, ಹರಿಧ್ಯಾನ, ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ, ತುಳಸಿ ಪೂಜೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ವಿಷ್ಣುದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದಿದ್ದ. ಆಗ ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಹರ. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಪ್ರಹರಗಳ ಕಾಲ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಪುರಾಣ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜಾಗರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯ ಪ್ರಹರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಗರವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹರಿವಾಣ ಸೇವೆಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅವನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದ.

ಜಾಗರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನ, ಆವಾಹನ, ನೈವೇದ್ಯ, ತುಲಸಿ, ಅರ್ಚನ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಮಡಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಹೊರಟಿದ್ದ ಆ ದೇವದತ್ತ. ದೇವಸ್ಥಾನವು ಧರ್ಮದತ್ತನ ಮನೆಯಿಂದ ತುಸುದೂರ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ದಾರಿಗುಂಟ ನಿಬಿಡ ಕಾಡು. ಆ ಘೋರಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದತ್ತನು ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ನಡೆದಾಗ ಅವನ ಎದುರಿಗೆ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಕ್ಷಸಿಯು ಬಂದು ನಿಂತಿತು.

ತುಳಸೀ ನೀರಿನ ಪ್ರಹಾರ, ಬ್ರಹ್ಮ ರಾಕ್ಷಸನ ಸಂಹಾರ

ಅಕರಾಳ ವಿಕರಾಳ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಥರಗುಟ್ಟಿ ನಡುಗತೊಡಗಿದ ಆ ಧರ್ಮದತ್ತ. ಅವನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೊ ತಿಳಿಯದಂತಾಯಿತು. ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಹೌಹಾರಿ ಅವನು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ದೇವರ ನಾಮಗರ್ಜನೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ತುಳಸೀದಳ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನೀರಿನ ಕಲಶವನ್ನು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಗೆದ. ತುಳಸಿದಳದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ದೇವರ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕಾಗಿ ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ನೀರು ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಕೂಡಲೆ ಆ ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾದವು. ಆ ದುಷ್ಟ ರಾಕ್ಷಸಯೋನಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಕೂಡಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ನೆನಪು ಆಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಧರ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೇಳಿದಳು-

"ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ, ನಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಇಂತಹ ದುರ್ದಸೆಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರೆಯುವದೆಂತು? ಸನ್ಮತಿ ದೊರೆಯುವದೆಂತು? ನಾನು ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದೆನು. ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷು ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದ.

ಆಗ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಕಲಹಾ, ನನ್ನ ಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪತಿಯೊಡನೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಹಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರಿಂದಲೇ ನನಗೆ ಕಲಹಾ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನವೂ ನಾನು ನನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದರದಿಂದ ಉಪಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆಯೂ ರುಚಿಕರವಾದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬಡಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಾತು ಮಾತಿಗೆ ಅವನೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಮೊಂಡು ಹಠ ಹಿಡಿದು, ಚಂಡಿಯಂತೆ ಹಗಲಿರುಳು ಪತಿಯೊಡನೆ ಬಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವನ ಮುಖದ ಎದುರು ಹಾಗೂ ಮಂದಿಯ ಮುಂದೆಯೂ ಗಂಡನನ್ನು ನಿಂದಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣ ಆನಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ನನ್ನ ಮಾತು ಹಾಗೂ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯವೂ ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹಿಂಸೆಕೊಟ್ಟು ಗೋಳಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದ ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳಿಂದ ನೊಂದು ಬೆಂದು ಬೇಸತ್ತು ಹೋದ ನನ್ನ ಪತಿಯು ಬೇರೆ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸವತಿ ಬರುವಳು ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಬದುಕು ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ನಾನು ಭಯಂಕರ ವಿಷವನ್ನು ನುಂಗಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆದರಿಂದ ಬೇಗನೇ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ಉತ್ಕ್ರಮಣ ಹೊಂದಿದವು.

ಆಗ ಯಮದೂತರು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಬಡೆಯುತ್ತ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಯಮನೀ ಪುರದಲ್ಲಿ ಯಮಧರ್ಮನು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತರನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ''ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ಇವಳ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ಇವಳ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಇವಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೀಡಿರಿ.''

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ:- ಪ್ರಭು! ಇವಳು ಬದುಕಿ ಇರುವವರೆಗೂ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವಳು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಣಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ, ಎಲ್ಲೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇವಳು ಮಾಡಿದ ಘೋರತರವಾದ ಪಾಪ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಹುಕಾಲ ನರಕದಲ್ಲಿ ದುಃಖಪಟ್ಟು ಮುಂದೆ ನಾನಾ ವಿಧ ದುರ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇವಳು ದುಃಖವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುವದು.

ಇವಳು ಗಂಡನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟ ಹಿಟ್ಟು ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಕಾಂತನೊಂದಿಗೆ ಕಲಹ ಕೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಳಾಗಿ ಕಿಡಿ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದುದರಿಂದ ಇವಳು ಹೊಲಸನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಹಂದಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿ. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರಿಗೂ ಕೊಡದೇ ಒಬ್ಬಳೇ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವಳು ತನ್ನ ಮರಿಯನ್ನೇ ತಿನ್ನುವ ಬೆಕ್ಕು ಆಗಿ ಜನಿಸಲಿ. ಇವಳು ತಾನು ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದರ ತಪ್ಪನ್ನು ಪತಿಯ ತಲೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವಳು ಹೀಗೆ ಅಂತರ್‌ಪಿಶಾಚಿಯಾಗಿ ಪ್ರೇತವನದಲ್ಲಿ ಅಲೆದಾಡಲಿ. ಯಮದೂತರು ಇವಳನ್ನು ನೀರು ಇಲ್ಲದ ಮರುಭೂಮಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಲಿ. ಇವಳು ಅಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಪ್ರೇತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಲಿ. ಅನಂತರ ಈ ಪಾಪಿನಿಯು ಉಳಿದ ದುರ್ಯೋನಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ದುಃಖ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿ.''

''ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ. ನನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆಯಷ್ಟೇ? ಮಹಾ ಪಾಪಿಯಾದ ನಾನೇ ಆ ದುಷ್ಟ ಕಲಹಾ ಎಂಬ ರಕ್ಕಸ ನಾರಿಯು. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನ ಅನುಶಾಸನದಂತೆ

ಈ ಪ್ರೇತಶರೀರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಈಗ ಐದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ಈ ಪ್ರೇತಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿವೆ, ಹಸಿವೆ, ಹಸಿವೆ, ತಿಂದಷ್ಟೂ ಹಸಿವೆ, ಉಂಡಷ್ಟೂ ಕಸಿವಿಸಿ, ಕುಡಿದಷ್ಟೂ ಬಾಯಾರಿಕೆ. ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ದಾರುಣವಾದ ದುಃಖಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹೊಕ್ಕು ಈ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ವೇಣೀ ಎರಡೂ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮದ ಪುಣ್ಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಆಗಿ ಆಗಮಿಸಿದೆ. ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ದರ್ಶನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷದರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಪ್ರೇತ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದುಃಖ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಆ ಪ್ರೇತ ಶರೀರ ಬಿಟ್ಟು ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿ ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಹಸಿವೆಯ ಕಸಿವಿಸಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಬಾಯಾರಿಕೆಯ ಬೇಗುದಿ ಇಂಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕ್ಷುಧೆ ಹಾಗೂ ತೃಷ್ಣೆಗಳ ಬಾಧೆಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ನಾನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಂಡಲೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀವು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಿ. ನನ್ನ ಭೀಕರ ಆಕಾರವನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ತುಳಸಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಲಶದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಹೊಡೆದಿರಿ. ತುಳಸೀದಳ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ನೀರು ನನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ ನನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವು. ವಿಪ್ರೋತ್ತಮ! ಈಗ ನೀವೇ ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಉಪಾಯ ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಜನ್ಮದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಹೇಗೆ? ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಬರಲಿರುವ ಹಂದಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಸಮಗಾರ ಸ್ತ್ರೀ ಮುಂತಾದ ದುರ್ಯೋನಿಗಳಿಂದ ಪಾರಾಗುವ ಬಗೆ ಯಾವುದು. ಇದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.''

ಕಲಹಾ ರಕ್ಕಸಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮದತ್ತನು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಹೇಳಿದನು. ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ ಜಪ ತಪಾನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಮನುಷ್ಯನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹೃತವಾಗುವವು. ಆದರೆ ನೀನು ಈಗ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ ಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವಿ. ನಿನಗೆ ಈಗ ಯಾವ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದ ಈವರೆಗೂ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ನನ್ನ ವ್ರತಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ ಬಂದ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಆದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಈ ಪ್ರೇತಶರೀರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಸದ್ಗತಿಯು ಉಂಟಾಗಲಿ ಎಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ತುಳಸೀ ಜಲ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ, ಪರಿಣಾಮ ಲೋಕ ವಿಲಕ್ಷಣ

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಧರ್ಮದತ್ತನು ''ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ'' ಎಂಬ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ಜಪಿಸಿ ಅಭಿಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ತುಳಸೀ ದಳದಿಂದ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಲಶದಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಯ ಮೈ ತುಂಬ ಸುರುವಿದನು. ಆ ತುಳಸೀ ಮಿಶ್ರಿತ ಜಲದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಆ ಕಲಹಾ ಎಂಬ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ಪ್ರೇತಯೋನಿಯಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಮುಕ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಒಳ್ಳೆ ಸುಂದರವಾದ ತೇಜಸ್ವಿ ದೇಹವನ್ನು ಅವಳು ಧರಿಸಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಂಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದಳು. ದೀಪದ ಕುಡಿಯಂತೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾದ ತನ್ನ ದೇಹದ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಳಕಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಆ ಕಲಹಾ ಕಾಮಿನಿಯು ಆ ಧರ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡ ಪ್ರಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೈ ಮುಗಿದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

''ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರೇ'', ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಾನು ಈ ನೀಚ ಜನ್ಮದ ನರಕದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ. ಪಾಪದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ದಯೆಯಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹದ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಈ ದುಃಖಸಮುದ್ರದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪಾರು ಮಾಡಿದಿರಿ. ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಅನಂತ ವಂದನೆಗಳು.

ಕಲಹೆಗೆ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಕೈವಲ್ಯ

ದಿವ್ಯ ದೇಹ ಧಾರಿಣಿಯಾದ ಆ ಕಲಹೆಯು ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ ಆ ಧರ್ಮದತ್ತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಿಂದ ಒಂದು ವಿಮಾನವು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಮಾನುಷ ಕಾಂತಿ ಪುಂಜದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಮಾನರಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷದರು ಆದರದಿಂದ ಬಂದು ಆ ಕಲಹೆಯನ್ನು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕರೆದೊಯ್ದು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿದರು.

ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಎಡಬಲ ಸೇವೆಗೈಯುವ ಪಾರ್ಷದರು ಕಲಹಾ ಕಾಮಿನಿಯನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಆದರದಿಂದ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಧರ್ಮದತ್ತನ ಕಡೆಗೆ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿದರು. ಆಗ ಧರ್ಮದತ್ತನು ಆ ಇಬ್ಬರು ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷದವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುದೂತರು ಧರ್ಮದತ್ತನನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ನೇಹ ಶೀತಲವಾದ ಸವಿನುಡಿಯ ಸೊದೆಯ ಸೋನೆಯನ್ನು ಸುರಿಸುತ್ತ ನುಡಿದರು- ''ದ್ವಿಜ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಧರ್ಮದತ್ತ ! ನಿನಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳು. ನೀನು ಸದಾ ಸರ್ವದಾ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ಉಪಾಸನೆ, ಆರಾಧನೆ, ಭಜನ ಪೂಜನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸವೆಯಿಸಿರುವೆ. ನೀನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಭಾಗವನ್ನು ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿರುವೆ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ.

ನೀನು ಇನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುವವರೆಗೂ ಸಕಲ ಸುಖ ಸಂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಮಡದಿಯರೊಂದಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವಿ. ನಿನ್ನಂತೆ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಿ ಪಾಪಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆರಳ ಮೇಲೆ ಎಣಿಸುವಷ್ಟು ವಿರಳ. ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತ ಪುಣ್ಯ ಫಲದಿಂದ ಈ ದುಷ್ಟನಾರಿಯು ಈಗ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ, ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ.

ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿಷ್ಣುದಾಸ ಚೋಳರಾಜರು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾರ್ಷದರು ಆದದ್ದು

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೩

ನಾರದ:- ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷದರಾದ ಸುಶೀಲ ಹಾಗೂ ಪುಣ್ಯಶೀಲರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮದತ್ತನು ಕೇಳಿದನು-

ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಸಜ್ಜನರು ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ವ್ರತ, ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆ, ಜಪ, ತಪಸ್ಸು, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಅವನ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅತ್ಯುತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಉಪಾಯವು ಯಾವುದು?

ಧರ್ಮದತ್ತನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಇಬ್ಬರೂ ವಿಷ್ಣುಪಾರ್ಷದರು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಉಪಕ್ರಮಿಸಿದರು.

ವಿಪ್ರವರ್ಯ, ಹಿಂದೆ ಕಾಂಚೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಚೋಳ ಎಂಬ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದ ರಾಜನು ಆಗಿ ಹೋದನು. ಅವನು ಆಳುವ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆಲ್ಲ ಅವನದೇ ಹೆಸರು ಬಂದು ಚೋಳ ದೇಶ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಮಹಾಭಗವದ್ಭಕ್ತ ಆ ಚೋಳರಾಜ. ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದಂತೆಯೇ ಇದ್ದ ಆ ಚೋಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಈ ಧರಣೀ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆ ಚೋಳ ನೃಪಾಲನ ಧರ್ಮ ಶಾಸನ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅಖಂಡ ಭೂಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ದೀನನಾಗಲಿ, ದರಿದ್ರನಾಗಲಿ, ದುಃಖಿ, ಪಾಪಿರೋಗಿ, ಚಿಂತಾತುರ, ವ್ಯಸನಿ ಲೋಭಿ ದುರ್ಗುಣಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಬ್ಬನೂ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಭೂಪತಿಯ ಬಂಗಾರದ ಪೂಜೆ, ಬಡವನ ತುಳಸೀ ಪೂಜೆ

ಒಂದು ದಿನ ಚೋಳರಾಜನು ಅನಂತಶಯನ ಎಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಜಗದೀಶ್ವರನು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಶಯನ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿದ್ದನು. ಮಹಾರಾಜನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಅನಂತಶಯನ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬಂಗಾರದ ಹೂವುಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತು, ರತ್ನ, ವಜ್ರ, ವೈಢೂರ್ಯ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದನು. ಅನಂತರ ದೇವರಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿ ದೇವರ ಎದುರು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಬಡಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ತಾನೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಳಸೀದಳ ಹಾಗೂ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ವಿಷ್ಣುಸೂಕ್ತ ಮುಂತಾದ ವೇದಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದಿಂದ ತುಳಸೀಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು.

ತುಳಸೀದಳಗಳು ರಾಶಿ ರಾಶಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದವು. ಇದರಿಂದ ಈ ಮೊದಲು ಚೋಳರಾಜನು ಅನಂತಶಯನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಇಡಿಸಿದ ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಬಂಗಾರದ ಆಭರಣಗಳು ತುಳಸಿಯರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹೋದವು. ರಾಜನು ಭಗವಂತನ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸಿದ ರತ್ನಾಭರಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೂ ಕಾಣದಂತೆ ಆದವು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತ ಚೋಳರಾಜನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ನುಡಿದನು.

ಚೋಳರಾಜ:- ವಿಷ್ಣುದಾಸ! ನಾನು ನಿನಗಿಂತ ಮೊದಲು ಸುವರ್ಣಪುಷ್ಪಗಳಿಂದಲೂ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರಗಳಿಂದಲೂ ರತ್ನದ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೆ ಅನಂತಶಯನನ ಮೂರ್ತಿಯು ಬಂಗಾರ ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಶೃಂಗಾರಿತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆದರ ಮೇಲೆ ನೀನು ಬರಿ ತುಳಸೀ ದಳಗಳಿಂದ ನಾನು ಏರಿಸಿದ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಒಂದೂ ಆಭರಣ ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡಿರುವೆ. ನೀನು ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿದೇ? ನೀನು ಮಹಾ ದರಿದ್ರ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿ ಲವಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲ.

ರಾಜನ ಈ ಬಿರು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಷ್ಣುದಾಸನಿಗೆ ಬಹಳ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿತು. ಅವನು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನುಡಿದ.

ವಿಷ್ಣುದಾಸ:- ರಾಜನ್! ನಿನಗೆ ರಾಜಕಾರಣ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಯ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನವು ನಿನಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಕಾರ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಮದ ತುಂಬಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವೆ. ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಮುತ್ತು ರತ್ನ ಬಂಗಾರಗಳಿಗಿಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸಿದ ತುಳಸೀ ದಳಗಳೇ ಪರಮ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ನೀನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಈ ವರೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ?

ವಿಷ್ಣುದಾಸನ ಈ ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಉಪಹಾಸಗೈಯುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ಚೋಲರಾಜ:- ''ವಿಷ್ಣುದಾಸ! ನೀನು ದಟ್ಟ ದರಿದ್ರ. ದರಿದ್ರರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿದ್ದೀತು! ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಸಾಧನಗಳೆಂದರೆ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ಧರ್ಮ, ದೇವಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣ, ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆ ಕಟ್ಟಿಸುವದು. ಪರೋಪಕಾರ, ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡುವದು, ಭೂರಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸುವದು, ಸಂಕಟದಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ಅರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸುವದು, ಬಡವರ ಕುಟುಂಬ ಪೋಷಣ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳೇ ಸರಿಯಷ್ಟೇ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನಂಥ ದಟ್ಟ ದರಿದ್ರರು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿದೆಯೇ! ನೀನೇ ಹೇಳು. ಈ ವರೆಗೆ ನೀನು ಎಷ್ಟು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವೆ? ಎಷ್ಟು ಕೆರೆ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೋಡಿಸಿರುವೆ! ಅನ್ನ ಛತ್ರ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಇಟ್ಟಿರುವೆ? ಎಷ್ಟು ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆ? ಏನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ನಿನಗೆ ''ನಾನೇ ಮಹಾಭಗವದ್ ಭಕ್ತ'' ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರ ಬಂದದ್ದು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ. ಆಗಲಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲಿ.

''ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ನಾನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈ ವಿಷ್ಣುದಾಸನೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹರಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮೊದಲು ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿರಿ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯು ಅತ್ಯಧಿಕ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರಿ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದನು ಚೋಲರಾಜ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನು ಮಹರ್ಷಿ ಕುಲಮಂಡನ ಮಣಿಗಳಾದ ಮುದ್ಗಲ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷ್ಣು ಯಾಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಪಂಡಿತ ಪ್ರಕಾಂಡರಾದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿನಿಷ್ಠಿತ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮ ಋತ್ವಿಜರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು.

ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಹಾರಾಜನು ಆ ವಿಷ್ಣು ಯಜ್ಞವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿದನು. ಆದರೆ ಕಡು ಬಡವನಾದ ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ಮಾತ್ರ ಯಾವದೇ ಹೇವ, ಹುರುಡು, ಹವ್ಯಾಸಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾದ ವ್ರತ ನಿಯಮ, ಜಪ, ತಪ, ಯಮ ನಿಯಮಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಹಗಲಿರುಳು ವಿಷ್ಣು ಸೇವಾ ಪರಾಯಣನಾಗಿ ಆ ಅನಂತಶಯನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಿದನು.

ಅವನು ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಉತ್ತಮ ಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಒಂದು ವಿಧಿಗೂ ಲೋಪ ಬಾರದಂತೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ತುಳಸೀ ಬನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿ ದೇವರಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ತುಳಸಿಯ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಷೋಡಶೋಪಚಾರ. ಪಂಚೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಪ್ಪದೇ ಭಕ್ತಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನಂತರ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲೆಲ್ಲ 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅಖಂಡವಾಗಿ ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮತ್ತು ತಾನು ಕುಳಿತಾಗ ನಿಂತಾಗ ಓಡಾಡುವಾಗ, ಉಣ್ಣುವಾಗ, ಮಲಗಿದಾಗ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದಾಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸಂತತ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಇತ್ತ ಚೋಳರಾಜನಾದರೂ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ದಕ್ಷಿಣೆ, ದಾನ ಧರ್ಮ ಭೂರಿ ಭೋಜನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ಆ ಮಹಾರಾಜ ಈ ದರಿದ್ರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ಸಮಾರಾಧನೆಯು ಬಹುಕಾಲ ಪರ್ಯಂತ ನಡೆಯಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ಬೆಳಗಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮೂಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯಾ, ಜಪ, ದೇವಪೂಜೆ, ಆಹ್ನಿಕಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿಯ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವನ್ನು ಬಡಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಅನಂತಶಯನ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರಲು ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ತುಳಸೀ ಅರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನೈವೇದ್ಯ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಧ್ಯಾನ, ಗಾನ, ಭಜನೆ, ನೃತ್ಯ ಸೇವಾದಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದನು. ಆದರೆ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ

ತನಗಾಗಿ ಮಾಡಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಯಾರೋ ಕದ್ದು ಒಯ್ದಿದ್ದರು. ಅವನು ಮತ್ತೆ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಹೂಡಲಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನ ಮನೆ ಹಾಗೂ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಪದ್ದತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕಂತಿತ್ತು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದು ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದನ ಮಾಡಿ ತಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಿ ಅವನು ಮತ್ತೆ ಸಂಜೆಯ ಪೂಜೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಅಡಿಗೆಯೆಲ್ಲವೂ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತನಗಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ಸಂಜೆಯ ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂದು ಅವನು ಉಪವಾಸವಿದ್ದೇ ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಮರುದಿನವೂ ಅವನು ಎಂದಿನಂತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಟ್ಟು ಗುಡಿಗೆ ಪೂಜೆಗೆ ಹೋದ. ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಮಟಾಮಾಯ, ಹೀಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರೋ ಕದ್ದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಏಳೂ ದಿನವೂ ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವೇ ಆಯಿತು ಆ ವಿಷ್ಣುದಾಸನಿಗೆ. ಇದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಚಿಂತೆ ಆಯಿತು. ಅಡಿಗೆಯನ್ನೇ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದು. ಮಾಡಿಟ್ಟರೆ ಯಾರೋ ಅಪಹರಿಸಿಬಿಡುವರು. ಪೂಜೆ ಮುಗಿಸಿಯೇ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದರೆ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಊಟವಾದಂತಾಗುವುದು.

ಹೀಗೆ ಪೂರ್ಣ ಉಪೋಷಣೆಯಾದರ ತನಗೆ ಮುಂದೆ ದೇವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಲೂ ಕೂಡ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಂತಾಗುವದು. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಜಪ ತಪ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತು ಹೋಗುವವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಡಿಗೆ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ಎಂಟನೇಯ ದಿನ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಟ್ಟು ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆಂದು ಹೊರಟ. ಆದರೆ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಚಂಡಾಲನು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ಕದಿಯಲು ಕೈ ಹಾಕಿದನು. ಉಪವಾಸದಿಂದ ಆ ಚಂಡಾಲನ ದೇಹವು ಸೊರಗಿ ಒಣಗಿ ಕೃಶವಾಗಿತ್ತು. ಮೂಳೆ ತೊಗಲು ಮಾತ್ರ ಅಸ್ಥಿಪಂಜರದಂತಿದ್ದ ಅವನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯ, ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಾತರ, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವೆಯ ಕಸಿವಿಸಿ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹೆದರಿಕೆ ತುಂಬಿದ ಆ ಹೊಲೆಯನನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣೆ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು ವಿಷ್ಣುದಾಸನಿಗೆ. ಅವನಿಗೆ ಆ ಚಂಡಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು-

"ತಮ್ಮಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ನಿಲ್ಲು ಆ ಒಣ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಏಕೆ ತಿನ್ನುವಿ? ಆ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಒಣ ಆಹಾರವನ್ನು ಹಾಗೇ ಹೇಗೆ ತಿನ್ನುವಿ? ಈ ತುಪ್ಪ ಹಾಲು, ಮೊಸರುಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನೀನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು ಎಂದು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು." ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಚಂಡಾಲನು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ತುಪ್ಪದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು

ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ''ನಿಲ್ಲು, ನಿಲ್ಲು. ನಿನ್ನ ಆ ಒಣ ಅನ್ನಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪ ಹಾಕುತ್ತೇನೆ. ತುಪ್ಪ ಹಾಕಿಸಿಕೋ'' ಎಂದು ನುಡಿಯುತ್ತ ಓಡಿಬರುತ್ತಿರುವ ವಿಷ್ಣುದಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಕಳ್ಳ ಹೊಲೆಯನು ಮತ್ತಿಷ್ಟೂ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿದನು. ಓಡಲೂ ಕೂಡ ಅವನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು. ಬಿದ್ದಪೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿತು.

ಆಗ ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ಆ ಚಂಡಾಲನ ಹಿಂದೆ ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ಅವನು ಎಚ್ಚರ ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಧಾವಿಸಿ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕೂಡಿಸಿದನು.

ವಿಷ್ಣುದಾಸನ ಶೀತಲ ಉಪಚಾರದಿಂದ ಆ ಚಂಡಾಲನು ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಮೂರ್ಛೆ ತಿಳಿದು ಎದ್ದು ಕುಳಿತವನನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಷ್ಣುದಾಸನಿಗೆ ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವನು ಮೊದಲಿನ ಹೊಲೆಯನಾಗದೇ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಹರಿಯೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಶಂಖ, ಚಕ್ರ ಗದಾಪದ್ಮಧಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನಾರಾಯಣನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ವಿಷ್ಣುದಾಸನ ಮುಂದೆ ನಗುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಾನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಭು ಇಂದು ತನ್ನ ಚರ್ಮಚಕ್ಷುಸ್ಸಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದು ನಿಂತುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನು ಭಕ್ತಿ ವಿಹ್ವಲನಾಗಿ ನಿಂತನು. ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ರೇಕದಿಂದ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡದಂತಾದವು. ಕಣ್ಣಿನ ಎವೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಪಿಳುಕಿಸದೇ ಬಿಡುಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಆ ಭಗವಂತನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಏನು ಮಾತನಾಡಲೂ ತೋಚದೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಆನಂದಬಾಷ್ಪಗಳನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತ ಅವನು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು.

ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು ಆ ಮೌನದೀನ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಷೆ. ಅವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ವಿಷ್ಣುದಾಸನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ವರದಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಯ್ದು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡ. ತನ್ನ ಜೊತೆಗೇ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತನ್ನ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದ.

ಇತ್ತ ಚೋಳ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ವಿಷ್ಣುಯಾಗವು ಒಳ್ಳೇ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧನಾಗಿ ಕುಳಿತ ಮಹಾರಾಜನು ವಿಮಾನದ ಸಪ್ಪಳವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಖ ಮೇಲೆಮಾಡಿ ಮುಗಿಲಿನೆಡೆಗೆ ನೋಡಿದ. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟದ್ದು ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

ಕೂಡಲೇ ಅವನು ತನ್ನ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಆಗಿ ಕುಳಿತ ಪುರೋಹಿತರನ್ನು ಕುರಿತು, ಸರ್ವಯಜ್ಞ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುದ್ಗಲ ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ನುಡಿದ.

ಚೋಳರಾಜ:- ಮಹರ್ಷಿಗಳೇ ನಾನು ಯಾರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಹೂಡಿ ಈ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಬಹು ದ್ರವ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿರುವೆನೋ, ಆ ವಿಷ್ಣುದಾಸನು ಈಗಾಗಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವನ್ನೇ ಪಡೆದು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ದಿವ್ಯ

ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹೋದನು. ನಾನು ಅಸಂಖ್ಯ ದ್ರವ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕರೆತಂದು ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಜನರಿಗೆ ಅನ್ನದಾನ ಸುವರ್ಣ ದಾನ, ವಿಪುಲ ದಕ್ಷಿಣಾ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಆದ್ದೂರಿಯಿಂದ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಭಗವಂತನು ನನಗೆ ಒಲಿಯಲಿಲ್ಲ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಷ್ಣುದಾಸನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲದೇ, ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನು ಒಲಿದು ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಕೇವಲ ಯಜ್ಞದಾನಗಳಿಂದ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಭಗವಂತನನ್ನು ಒಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬುವ ಮಾತು ನನಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು.''

ಹೀಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಹೇಳಿ ಚೋಳರಾಜನು ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದನು. ಚೋಳರಾಜನು ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಯಜ್ಞ ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತನಾದ ಆ ಮಹಾರಾಜನು. ಅವನ ಜನ್ಮವೆಲ್ಲವೂ ಹೀಗೆ ದೀಕ್ಷಾಬದ್ಧವಾಗಿ ಕಳೆದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಸೋದರನ ಮಗನನ್ನು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಇಂದಿಗೂ ಆ ಚೋಳ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನ ಮಕ್ಕಳೇ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಚೋಳರಾಜನು ಮನೆ, ಮಾರು, ಮಡದಿ, ರಾಜ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ. ಐಶ್ವರ್ಯ. ಅರಮನೆ ಸಿರಿಮನೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೊರೆದು ನೇರವಾಗಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಬಂದನು. ಯಜ್ಞಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹೋಮಾಗ್ನಿಯು ಅಜ್ಯಾಹುತಿಯಿಂದ ಉದ್ದೀಪಿತವಾಗಿ ಜ್ವಾಲಾಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊರಸೂಸುತ್ತ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಉರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಚೋಲರಾಜನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ ಎದುರು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಒದರಿ ಹೇಳಿದನು. ''ಭಗವಾನ್ ನಾರಾಯಣನೇ, ನೀನು ನನಗೆ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ತ್ರಿಕರ್ಣ ಶುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವೂ ನೀಡು.'' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಆ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡನು.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜರೂ ಪುರೋಹಿತರೂ ಮುದ್ಗಲ ಮಹರ್ಷಿಗಳೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಅಗ್ನಿನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಚೋಳರಾಜ. ಅವನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾದನು. ಹೋಮಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಂಡ ಆ ಚೋಲರಾಜನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದು ತಲೆಯಮೇಲೆ ವರದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವನಿಗೂ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಜೊತೆ ದಿವ್ಯ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ನಾರದ:- ಕೇವಲ ತುಳಸೀದಳದಿಂದ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವಂತನ ನಿರಂತರ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ವಿಷ್ಣುದಾಸನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಭಗವಂತನು ಅವನನ್ನು ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನಷ್ಟೇ. ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ದಾಸನನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪಾರ್ಷದನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನಿಗೆ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಉಂಟಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅಚ್ಚಿನ್ನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಬೇಡಿ ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮದೇಹವನ್ನೇ ಈಡಾಡಿದ ಚೋಳರಾಜನನ್ನು ಕೂಡ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸುಶೀಲ ಎಂಬ ತನ್ನ ಪಾರ್ಷದನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. (ಪಾರ್ಷದ ಅಂಗರಕ್ಷಕ ಸೇವಕ)

ಜಯವಿಜಯರ ಚರಿತ್ರೆ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೪

ಧರ್ಮದತ್ತ:- ಜಯವಿಜಯರು ವೈಕುಂಠಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ ಇಂತಹ ಭಗವಂತನ ಸಂತತ ಸೇವೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಲು ಏನು ಕಾರಣ? ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಧರ್ಮದತ್ತನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಮತ್ತು ಸುಶೀಲ ಎಂಬ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪಾರ್ಷದರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನುಡಿದರು-

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭುವ ಮನುವಿನ ಮಗಳಾದ ದೇವಹೂತಿಯನ್ನು ಕರ್ದಮ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಕರ್ದಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಪಾತ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಜಯ ವಿಜಯ ಎಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಜನಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಹಲವು ಕಾಲ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ದಾಂಪತ್ಯ ಧರ್ಮದಿಂದ ಕೆಲವು ಕನ್ಯೆಯರೂ ಕಪಿಲನಾಮಕನಾದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯೂ ದೇವಹೂತಿಯಿಂದ ಜನ್ಮ ತಳೆದರು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಭಗವಂತನ ಅವತಾರಭೂತನಾದ ಕಪಿಲಮುನಿಯು ಸಾಂಖ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಧಾನಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದನು. ಅವನಿಂದ ಮುಂದೆ ಶಿಷ್ಯಪ್ರತಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಈ ಕಾಪಿಲ ಸಾಂಖ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರವಾಯಿತು. ಈ ಕಪಿಲ ಭಗವಂತನ ಹಿರಿಯ ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ಜಯವಿಜಯರೂ ಪರಮ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಭಕ್ತರು. ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ''ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ'' ಎಂಬ ನಾರಾಯಣ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಕ್ಷಣವೂ ಬಿಡದೇ ಅತ್ಯುತ್ಕಟ ಭಕ್ತಿಯುಕ್ತರಾಗಿ ಸಂತತವೂ ಜಪಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ಒಂದೂ ವ್ರತವನ್ನು ಅವರು ಮಾಡದೇ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮರುತ್ತನ ಯಾಗ, ಜಯವಿಜಯರ ಸಹಯೋಗ

ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಮಹಾರಾಜನಾದ ಮರುತ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ದೊಡ್ಡ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಹೂಡಿದನು. ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕಾಲದ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತ ಪ್ರಜ್ಞರಾದ ಪಂಡಿತ ಪ್ರಕಾಂಡರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ

ಈ ಜಯ ವಿಜಯ ಸೋದರ ಮಹರ್ಷಿಗಳನ್ನು ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದನು. ಬಹುಶ್ರುತ ವಿಶ್ರುತನಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷನು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಋತ್ವಿಜರೆಲ್ಲರೂ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೌತ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜಯನನ್ನೇ ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ತನ್ನ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ವಿಜಯನನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿದನು. ಯಾಜ್ಞಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ವೈದುಷ್ಯದ ವಿಕ್ರಮವನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಧೀಮಾನ್ ಸಹೋದರರ ಸಮರ್ಥ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನ ಮಹತ್ತರವಾದ ಆ ಯಜ್ಞವು ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ನೆರವೇರಿತು.

ಇದರಿಂದ ಪರಮ ಪರಿತುಷ್ಟನಾದ ಆ ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜ, ಯಜ್ಞವಿಧಿಯು ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವಭೃಥ ಸ್ನಾನದ ಅನಂತರ ಮರುತ್ತ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಎಲ್ಲ ಯಜ್ಞಕಾರ್ಯದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ ಜಯ ವಿಜಯರಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾರೂಪವಾಗಿ ಅಪರಿಮಿತ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದನು. ಆ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರು ಹೊರಲಾರದೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರೂ ಮಹಾರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಅಗಣ್ಯ ನಗ, ನಾಣ್ಯ, ನಿಷ್ಕಮಣಿ, ಸುವರ್ಣ, ಮುಕ್ತಾದಿ ಪುಷ್ಕಳ ಸಂಪದವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು.

ಅವರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದ ಜಯನು ರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆದರೆ ತಮ್ಮನಾದ ವಿಜಯನಿಗೆ ಇದು ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ನೀನು ಹೊತ್ತು ತಂದದ್ದು ನಿನಗೆ, ನಾನು ಹೊತ್ತು ತಂದದ್ದು ನನಗೆ' ಎಂದು ವಾದಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಇದು ಹಿರಿಯನಾದ ಜಯನಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಲೋಭಿಯಾದ ವಿಜಯನಿಗೆ ಶಾಪವಿತ್ತನು. ನೀನು ಇಬ್ಬರ ಹಣವನ್ನೂ ಹೊತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನಾನು ಅಶಕ್ತ, ಸ್ವಲ್ಪೇ ಹೊತ್ತು ತಂದೆ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಹಂಚುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಬ್ಬನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ಮೊಸಳೆಯಾಗಿ ಬೀಳು.''

ಜಯನ ಈ ಶಾಪವನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಜಯನೂ ಕೂಡ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು. ''ನೀನು ಮದದಿಂದ ಉನ್ಮತ್ತನಾಗಿ ನನಗೆ ಈ ಶಾಪವನ್ನು ನೀಡಿರುವೆ. ಆದುದರಿಂದ ನೀನು ಮದಸುರಿಯುವ ಆನೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟು.'' ಹೀಗೆ ಪರಮ ಕೋಪದಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಎಸೆದಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಭಗವಂತನ ಬಳಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟರು. ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಹೋದರರ ದೀನ ಮೊರೆಯನ್ನೂ, ಕರುಳಿನ ಕರೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ಕರುಣಾರ್ದ್ರ ಹೃದಯಿಯಾದ ಶ್ರೀಕಾಂತನು ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಂತೈಸುತ್ತ ನುಡಿದನು.

''ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಏಕನಿಷ್ಠ ಭಕ್ತರು. ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತರು. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಮಾತು ಎಂದೂ ಸಟೆ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಶಾಪದಂತೆ ಮೊಸಳೆ, ಆನೆಯಾಗಿ ಜನಿಸುವಿರಿ. ಶಾಪವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ನನ್ನ ವೈಕುಂಠ ಧಾಮಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಬರುವಿರಿ'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅಂತರ್ಧಾನ ಹೊಂದಿದನು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿ.

ಅನಂತರ ಪರಸ್ಪರ ಶಾಪದಂತೆ ವಿಜಯನು ಗಂಡಕೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರ ಮೊಸಳೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಹಿರಿಯನಾದ ಜಯನು ತಮ್ಮ ವಿಜಯನ ಶಾಪದಂತೆ ಅದೇ ಗಂಡಕೀ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮೈಚಾಚಿದ ಗಹನ ಗೊಂಡಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಮದೋನ್ಮತ್ತ ಆನೆಯಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ನೆನಪು ಜಾಗರೂಕವಾಗಿ ಇದ್ದಿತು.

ಒಂದಾನೊಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಂಧ ಗಜವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಆ ಜಯನು ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗಂಡಕೀ ನದಿಯ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸದಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ನದೀ ತೀರಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಗಂಡಕೀ ನದಿಯ ಆಳವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿತು ಈ ಆನೆಯು. ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ತಾಣದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಮೊಸಳೆಯು ಅದರ ಕಾಲನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಮೊಸಳೆಯಾದ ವಿಜಯನಿಗೆ ಜಯನ ಮೇಲಿನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ದ್ವೇಷವು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಈಗ ಈ ಗಂಡಕೀ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆನೆಯು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ಜಯನೇ ಎಂದೂ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಆ ಜನ್ಮಾಂತರದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೊಸಳೆಯಾದ ವಿಜಯನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ದುರುದ್ದೇಶದಿಂದ ಆ ಆನೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಹಿಡಿಯಿತು. ಆನೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆ ಮೊಸಳೆಯ ಬಾಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿತು. ಎಷ್ಟು ಗುದ್ದಾಡಿ ಕೂಸರಾಡಿದರೂ ಆ ಗಜರಾಜನಿಗೆ ಮೊಸಳೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಕೊನೆಗೆ ನಿರುಪಾಯವಾಗಿ ಆ ಗಜರಾಜನು ''ಭಗವನ್, ನಾರಾಯಣ, ನೀನೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು'' ಎಂದು ನೆನೆಯಿತು. ತನ್ನ ಸೊಂಡೆಯಿಂದ ಒಂದು ಹೂವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೂರಿ 'ನಾರಾಯಣಾ ಅಖಿಲ ಗುರೋ ಭಗವನ್ ನಮಸ್ತೇ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಶರಣು ಹೋಯಿತು. ಮತ್ತು ಆ ರಮಾನಾಥನ ಸ್ಮರಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಗಜರಾಜವು ''ಈ ಗ್ರಾಹಸಂಕಟದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು.'' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿತು, ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು. ಆಗ ವಿಷ್ಣುವು ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗಧಾ, ಪದ್ಮವನ್ನು ಧಾರಣಮಾಡಿ ಗರುಡಾರೂಢನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನಾದನು. ತನ್ನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಆ ಆನೆ ಮೊಸಳ ಎರಡನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನಂತೆಯೇ ರೂಪವನ್ನು ಎರಡಕ್ಕೂ ಕರುಣಿಸಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ವೈಕುಂಠಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಯವಿಜಯರಾಗಿ ಜನಿಸಿದ ಸೋದರರೇ ಮುಂದೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜಯವಿಜಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ನೆಲೆ ನಿಂತರು.

ಆದುದರಿಂದ ಧರ್ಮದತ್ತನೇ! ನೀನೂ ಕೂಡ ಮಾತ್ಸರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡು. ದಂಭವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸು. ಯಾವಾಗಲೂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಕರವಾದ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಣೆ ಮಾಡು. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಘ ಹಾಗೂ ವೈಶಾಖ ಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಾತಃ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು, ಏಕಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲು ತುಳಸಿಯ ಕೈತೋಟ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗುವನು. ಸಾಕ್ಷಾತ್

ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದ ಹೊರತು ಇದಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಬೇರೆ ವ್ರತವು ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಮವಾದ ದಾನವಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿತೂಗುವ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರವೂ ಇಲ್ಲ. ಧರ್ಮದತ್ತನೇ, ನೀನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದ ಅರ್ಧಪುಣ್ಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಕರುಣಿಸಿದೆ.

ನಾರದ:- ರಾಜನ್, ಧರ್ಮದತ್ತಮುನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ ಆ ಪುಣ್ಯಶೀಲ ಹಾಗೂ ಸುಶೀಲ ಎಂಬ ವಿಷ್ಣು ಪಾರ್ಷದರು ಆ ಕಲಹಾ ಕಾಮಿನಿಯೊಡನೆ ವಿಮಾನರೂಢರಾಗಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಧರ್ಮದತ್ತನು ಬದುಕಿ ಉಳಿಯುವವರೆಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಕಾರಕವಾದ ವ್ರತ ನಿಯಮ ಸ್ನಾನ ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ಮರಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನನ್ನೇ ಧ್ಯಾನಗೈಯುತ್ತ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ಮಡದಿಯರೊಂದಿಗೆ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಈ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಕೇಳಿದವರು ಭಗವಂತನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೂ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನೂ ಸಾರೂಪ್ಯವನ್ನೂ ಕೂಡ ಪಡೆದು ಧನ್ಯರಾಗುವರು.

ಧನೇಶ್ವರನ ಉದ್ಧಾರ, ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿಧಿ ವಿಧಾನ — ಅಧ್ಯಾಯ - 65

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ:- ಪ್ರಿಯೇ, ಸತ್ಯಭಾಮೆ! ನಾರದರ ಮುಖದಿಂದ ಈ ಪುಣ್ಯಕಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು ಪೃಥುರಾಜನಿಗೆ. ಅವನು ನಾರದರನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವಂತೀಪುರಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ವಾಸವಾಗಿದ್ದನು. ಧನೇಶ್ವರ ಎಂದು ಅವನ ಹೆಸರು. ವ್ಯಾಪಾರವು ಅವನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ. ಊರೂರಿಗೆ ತಿರುಗಾಡಿ ಅಗ್ಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಕಡಿ ಹಾಗೂ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ದೂರದ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಧಿಕ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಕ್ರಯವಿಕ್ರಯ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಅವನು ಒಂದು ಸಲ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದ. ನಗರದ ಪ್ರಾಂಗಣದಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಪುಣ್ಯನದಿಯಾದ ನರ್ಮದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸ. ಪುಣ್ಯಕಾರಕವಾದ ಆ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನರ್ಮದಾ ಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದ ಅನೇಕ ಭಾವುಕರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಜನಸಮ್ಮರ್ದವು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರಿಂದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು ಧನೇಶ್ವರನಿಗೆ. ಅವನು ಕೂಡ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಆ ನರ್ಮದಾ ತಟಾಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರದಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಮಾಡಿದನು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅವನು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು. ನದಿಯ ದಂಡೆಗುಂಟ ಕಾರ್ತೀಕ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತ, ಜಪ ಮಾಡುತ್ತ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಗೈಯುತ್ತ, ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚ ಕಂಠದಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನೆ ಧ್ಯಾನ ಭಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುವ ಭಕ್ತ ಭಾವುಕರನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ವಸ್ತುಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದನು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ನದೀತಟಾಕದ ಮರದ ಪೊದೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದು ಹಾವು ಹೊರಬಿದ್ದು ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನದೀ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆ ಭಯಂಕರ ಕೃಷ್ಣಸರ್ಪದ ಉಲ್ಬಣ ವಿಷವು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ ಮರಣಹೊಂದಿದನು, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಯಮದೂತರು ಬಂದು ಮೃತ್ಯುಪಾಶದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಎಳೆದು ಯಮಪುರಿಗೆ ಸೆಳೆದೊಯ್ದರು. ಅವನು ಮಾಡಿದ ಘೋರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕುಂಭೀಪಾಕ ಎಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಒಗೆದರು. ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಆ ಕುಂಭೀಪಾಕ ನರಕವು ಈ ಧನೇಶ್ವರನು ಬಿದ್ದಕೂಡಲೇ ಆರಿ ತಣ್ಣಗಾಯಿತು. ಹಿಂದೆ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಭಕ್ತಪ್ರಲ್ಹಾದನನ್ನು ನಿಗಿ ನಿಗಿ ಉರಿಯುವ ಕೆಂಡದ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಒಗೆದಾಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಉರಿ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದಿತಂತೆ ಆ ಅಗ್ನಿ ಕುಂಡ. ಈಗಲೂ ಅದರಂತೆ ಲಾವಾರಸದ ತೆರೆ ಕುದಿಯುತ್ತಿರುವ ಕುಂಭೀಪಾಕ ನರಕವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ತಂಪಿಡಿದು ತಣ್ಣಗಿನ ತೀರ್ಥದಂತಾಯಿತು. ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಅಂತಕ. ಇದು ಹೀಗೆ ಏಕೆ ಆಯಿತು? ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದ ತನ್ನ ಸೇವಕರಿಗೆ. ಅವರ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆದಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು ಮಹರ್ಷಿ ನಾರದರು. ಅವರು ಆ ಯಮ ಹಾಗೂ ಯಮದೂತರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ನುಡಿದರು.

ನಾರದ:- ಸೂರ್ಯಪುತ್ರನಾದ ಯಮಧರ್ಮ! ಈ ಧನೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನರಕಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವಷ್ಟು ಪಾಪಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಇವನು ತಾನು ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಅಸಂಖ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೋ ನಿಜ. ಮತ್ತು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನರ್ಮದಾ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಒಮ್ಮೆಯೂ ನರ್ಮದಾಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ವ್ರತವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನರ್ಮದಾನದಿಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ, ಮತ್ತು ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಹರಿಭಕ್ತರು ಉಚ್ಚಕಂಠದಿಂದ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡುವ ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ಜಯಘೋಷ ಹಾಗೂ ನಾಮಗರ್ಜನೆಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸಮಯಸಂದರ್ಭ ದೊರಕಿದಾಗ ಅವರ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ವ್ರತ, ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶನ, ವಾರ್ತಾಲಾಪ ಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬರುವವನಿಗೆ ಅವರ ಪುಣ್ಯದ ಆರನೆಯ ಅಂಶವು ಬರುವದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆ ಅಷ್ಟು ಜನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಈ ಧನೇಶ್ವರ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಅವರೆಲ್ಲರ ಪುಣ್ಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಯಕ್ಷಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿರಿ. ಅವನು ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿದ್ದು ಸ್ವಯಂ ಸ್ನಾನ ದಾನ ವ್ರತ ದೇವಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ಈ ನಿನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ನರಕಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿರಿ. ಈ ನರಕಗಳ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವನು ಈಗ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾದ ಯಮಯಾತನೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಲಿ.''

ಸತ್ಯಭಾಮೆ! ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನಾರದರು ಆ ಯಮಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಅವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಯಮರಾಜನು ಆ ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ತನ್ನ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ ನಾನಾ ವಿಧವಾದ ನರಕಗಳ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ದಾರುಣನಾದ ದುಃಖಾನುಭವದ ಪರಿಪರಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತೋರಿಸಿದನು ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ನುಡಿದನು- ''ಧನೇಶ್ವರ! ಮಹಾಭೀಕರವಾದ ಈ ನರಕಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡು. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ, ಧರ್ಮವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖಗಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಟ ಪಾಪಿಷ್ಠರು ಇಲ್ಲಿಯ ಬಗೆಬಗೆಯ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ನೋಯುತ್ತ ನವೆಯುತ್ತ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೋಡು, ಇಲ್ಲಿ ಎಂಬತ್ತುನಾಕು (೮೪) ಬಗೆಯಾದ ನರಕಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನೀನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನೀನು ಕೂಡ ಈ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಘೋರ ಯಾತನೆಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತ ಮಾಡುವ ಸಾಧು-ಸಜ್ಜನರ ಸಂದರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ, ಸಹವಾಸ ಮುಂತಾದ ಸಂಪರ್ಕವು ನಿನಗೆ ಸುದೈವದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ನಿತ್ಯವೂ ನರ್ಮದಾ ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಮತ್ತು ಅವರುಗಳು ಮಾಡುವ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಧ್ಯಾನಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ, ನಾಮಸ್ಮರಣದ ಶ್ರವಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ಪುಣ್ಯರಾಶಿಯು ಪರಿಪುಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನೀನು ಯಕ್ಷಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಯಮನು ಧನೇಶ್ವರನನ್ನು ಯಕ್ಷರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತಲುಪಿಸಿದನು. ಈ ಧನೇಶ್ವರ ವ್ಯಾಪಾರಿಯು ಆ ಯಕ್ಷ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕುಬೇರನ ಅನುಚರನಾಗಿ ಧನಯಕ್ಷ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು.

ಸೂತ:- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪರಮಾತ್ಮನು ತನ್ನ ಪ್ರಾಣಪ್ರಿಯ ಪತ್ನಿಯಾದ ಸತ್ಯಭಾಮಾ ದೇವಿಗೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ದೇವಕಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದನು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರದವಾದ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬೇರೆ ಉಪಾಯದಿಂದಲೂ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. ತನಗೆ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವ ಸೌಕರ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಅನುಕೂಲತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಅಥವಾ ಭೃತ್ಯ, ಮಡದಿ ಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ಯಾರಾದರೂ ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರ, ಮನುಷ್ಯರಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಖರ್ಚುಕೊಟ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸೌವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅನುಕೂಲತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರೆ ಈ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ನಾರದ:- ಪಿತಾಮಹ, ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಶ್ರಮ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ವೆಚ್ಚವೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಸಾಕು. ಸುಲಭವಾಗಿ ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ಸ್ನಾನ, ದಾನ, ಪೂಜಾ, ವ್ರತ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು (ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರೆ) ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಬಹುದು. ಇಷ್ಟು ಸುಲಭೋಪಾಯದಿಂದ ಅಷ್ಟು ದುರ್ಲಭ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲ ಮಾನವರೂ ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತವನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಕಾಮಕ್ರೋಧ ಮತ್ತು ಲೋಭ ಹಾಗೂ ದುರ್ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ವಶನಾಗಿ ಮಾನವನು ಈ ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತ ಮೊದಲಾದ ಧರ್ಮಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಈ ದೋಷ ಇರದೇ ಇದ್ದವರು ಅರ್ಥಾತ್ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳು ಇಂಥ ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ದೇವಶ್ರದ್ಧೆ, ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಎಂಬ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಮಾನವನ ಮನ ಎಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಕೊಳೆ ಕಳೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೇಧಾಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಭಗವಂತನ ಸತ್ಕಥಾ ಶ್ರವಣ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಕುದುರಿಸುತ್ತವೆ. ಮನದಲ್ಲಿ ದೇವ ಧರ್ಮದ್ವೇಷಿಯಾದ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಮಾನವನು ಈ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಅಂಧಕಾರ ಪೂರ್ಣವಾದ ಘೋರ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಬವಣೆ ಪಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಭಗದ್ವೇಷಿ ಮನುಷ್ಯ. ಪಾಠ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ಹೇಳುವದರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿಸುವದರಿಂದ ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳ ನಾಕನೇಯ ಒಂದು ಭಾಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು, ಒಂದೇ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ, ಶ್ವಾಸೋಚ್ಛಾಸದಿಂದ ಶರೀರ ಸ್ಪರ್ಶ ಆದರೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಆರನೇಯ ಒಂದು ಅಂಶದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳು ಸಂಪರ್ಕಭಾಗಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಅತ್ಯಂತ ಸಮೀಪದ ಸ್ಪರ್ಶ ಭಾಷಣಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಪ್ರಶಂಸೆಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಪ್ರಶಂಸಿತ ಮನುಷ್ಯನ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತನೇಯ ಅಂಶವು ಪ್ರಶಂಸಕನಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ದರ್ಶನ, ಶ್ರವಣ ಹಾಗೂ ಮನನಗಳಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಪುಣ್ಯ ಹಾಗೂ ನೂರನೇಯ ಅಂಶ ಪಾಪಗಳು ತಗಲುತ್ತವೆ. ವ್ರತ ಉಪವಾಸ ನಿಯಮ ಜಪತಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಸೇವೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಂಬಳವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಪುಣ್ಯಫಲಕ್ಕೆ ಭಾಗೀದಾರನು ಆಗುತ್ತಾನೆ.

ಒಂದೇ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಮಾನವರಿಗೆ ಬಡಿಸುವಾಗ ನಡುವೆ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಬಡಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಆ ಬಡಿಸುವ ಮನುಷ್ಯನ ಪುಣ್ಯದ ಆರನೇಯ ಅಂಶವು ಬಡಿಸದೇ ಇದ್ದ ಮಾನವನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಸ್ನಾನ, ಸಂಧ್ಯೆ, ದೇವರ ಪೂಜೆ, ಮಾಡುವಾಗ ಎರಡನೇಯವರ ಸ್ಪರ್ಶ ಸಂಭಾಷಣಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕರ್ಮದಿಂದ ಬಂದ ಪುಣ್ಯದ ಆರನೇಯ ಅಂಶವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾರು ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯದ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಎರಡನೇಯವರಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಯಾಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಅವರು ಆ ಯಜಮಾನನ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮ ಜನಿತವಾದ ಫಲಕ್ಕೆ ಭಾಗೀದಾರರು ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಹೆರವರ ಹಣವನ್ನು ಕಳವು ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರಿಗೆ ಅಂಥ ಕರ್ಮದಿಂದ ತಿಲಮಾತ್ರವೂ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾರ ಹಣವನ್ನು ಕದ್ದಿರುವರೋ ಆ ಹಣದ ಮಾಲಕನಿಗೆ ಕದ್ದಹಣದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಫಲವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಲ ಮಾಡಿ ಆ ಋಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸದೇ ಹಾಗೇ ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ಸಾಲ ಕೊಟ್ಟವನು ಸಾಲಗಾರನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ತನಗೆ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಬರಬೇಕಾದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಸಲಹೆ ಅನುಮೋದನ ಮತ್ತು ಸಾಧನ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡುವವರು ಆ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರನೇ ಅಂಶವನ್ನೂ, ಪಾಪ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಆರನೇ ಅಂಶವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಜೆಗಳು ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜರಿಗೆ ಆರನೇಯ ಅಂಶವು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದರಂತೆ ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳಿಂದ ಗುರು, ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳಿಂದ ತಂದೆ, ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳ ಆರನೇ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀಯು ಪತಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಡೆದು ಅವನನ್ನು ಸದಾ ಸಂತುಷ್ಟನನ್ನಾಗಿ ಇರಿಸಿದರೆ ಅವನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಭಾಗವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಎರಡನೇಯವರ ಕೈಯಿಂದ ದಾನ ಧರ್ಮ, ಅಥವಾ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾಡಿಸಿದವನ ಪುಣ್ಯದ ಆರನೇ ಭಾಗವು ಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಕರ್ತನಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಗನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಸಿದ ತಂದೆಯೇ ಪುರ್ಣ ಫಲಕ್ಕೆ ಭಾಗೀದಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲ, ಮನೆ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಉಪಜೀವನಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡವನ ಪುಣ್ಯದ ಆರನೇಯ ಅಂಶವನ್ನು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಬೇರೆಯವರು ಮಾಡಿದ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸಿದ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳು ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಒಳ್ಳೆ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಗಂಡನಿಗೂ ಸದ್ಗತಿ

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಡಂಭಾಚಾರಿಯಾದ ತಪಸ್ವಿ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಪೂಜೆ, ಸದಾಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ವಿಶ್ವಾಸವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವನು ಜನರ ಎದುರು ತಾನೊಬ್ಬ ಸದಾಚಾರಿ ತಪಸ್ವಿ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಜಪ, ತಪ, ವ್ರತ, ಉಪವಾಸ ಪೂಜೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧಾಳು. ಧರ್ಮಪ್ರಾಣಳು. ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಗಂಡನ ಡಂಭಾಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿಜವೆಂದೇ ನಂಬಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವಳ ಪತಿ ಆ ಢಂಬಾಚಾರಿಯು ಕೂಡ ಉದ್ಧಾರ ಹೊಂದಿದನು. ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅಥವಾ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲತೆ ಒದಗಿಸಿದರೂ ಹೇರಳವಾದ ಪುಣ್ಯ ಲಾಭ. ಇದರಂತೆ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಗಳಾದ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ವ್ರತ, ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆ, ತುಲಸೀ ಅರ್ಚನೆ, ಧಾತ್ರೀ ಪೂಜೆ, ಸತ್ಕಥಾ ಶ್ರವಣ, ಅನ್ನ ದಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಪುಣ್ಯ, ನೋಡಿದವರಿಗೂ ಫಲ. ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರಿಗೂ ಕೂಡ ಪುಣ್ಯ ಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಮಾಸ ಉಪವಾಸದ ವ್ರತ.

ನಾರದ:- ಪೂಜ್ಯರೇ! ನಾನು ಮಾಸ ಉಪವಾಸದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದೇನೆ. ಅದರ ವಿಧಾನ ಯಾವುದು? ಅದರ ಫಲ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನನಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ನಾರದ, ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಶ್ರೇಷ್ಠ. ಅದರಂತೆ ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಾಸ, ವ್ರತಗಳಲ್ಲಿ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ. ತನ್ನ ಶರೀರದ ಬಲಾಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಈ ಮಾಸ ಉಪವಾಸದ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಈ ಮಾಸೋಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆಶ್ವೀನ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ವಿಷ್ಣು ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ. ಅಲಂಕಾರ, ನೈವೇದ್ಯ, ತುಲಸೀ ಅರ್ಚನೆ, ಧೂಪ, ದೀಪ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನೆ, ಸ್ತೋತ್ರ ಭಜನ, ಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವಾರು ಬಗೆಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೂವತ್ತು ದಿನ ಒಂದು ದಿನವೂ ತಪ್ಪದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾವದೇ ಜಾತಿಯ ಗಂಡಸರು, ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ವಿಧವಾ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವನ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮನೆಯ ಅನ್ನ ತಿನ್ನಬಾರದು. ತಾನೇ ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ವ್ರತವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಿದ ಮಾನವನು ಮೈಗೆಲ್ಲ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುವದು ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಜಗಿಯುವದು, ಚಂದನ ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧಿ ಲೇಪನಗಳಿಂದ ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹಾಗೂ ನಿಷಿದ್ಧ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು ಪತಿತರ, ಪಾಪಿಗಳ ಹಾಗೂ ನಾಸ್ತಿಕರ ಸ್ಪರ್ಶ ಹಾಗೂ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದವರು ಈ ವ್ರತಾಚರಣವನ್ನು ಊರಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದೇವಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೂವತ್ತು ದಿನ ದೇವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ಧ್ಯಾನ, ಭಜನೆ, ಸತ್ಕಥಾ ಪ್ರವಚನ ಶ್ರವಣ, ಪುರಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹಗಲಿರುಳೂ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರಬೇಕು. ಬೇರೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬಾರದು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಈ ಮಾಸ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಈ ವ್ರತದ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ದೇವರಿಗೆ ನಿವೇದಿತವಾದ ಕಂದಮೂಲ ಹಣ್ಣುಹಂಪಲಗಳನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಒಂದು ಹೊತ್ತು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯ ದಿನ ಹದಿಮೂರು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಋತ್ವಿಜರನ್ನಾಗಿ ವರಣ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ವೈಷ್ಣವ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತಾಂಬೂಲ, ಜೋಡುವಸ್ತ್ರ, ಪರ್ಯಾಪ್ತ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಯಥೇಚ್ಛ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿ ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

—o—

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ:- ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ನವಮಿ ತಿಥಿಯಿಂದ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಪ್ರಾರಂಭ ಆಯಿತು. ಆ ನವಮೀ ತಿಥಿಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ದ್ವಾದಶಿಯವರೆಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ತುಳಸೀ ವಿವಾಹವನ್ನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಉತ್ಸವದಂತೆ ಉತ್ಸಾಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಕನಕ' ಎಂಬ ಗ್ರಹಸ್ಥನ ಮಗಳಾದ ಕಿಶೋರಿಯು ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ಮದುವೆಯನ್ನು ಸದಾಚಾರ ನಿಷ್ಠರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಆದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿರುವ ವೈಧವ್ಯ ಯೋಗವು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ನಾನು ಆ ತುಲಸೀ ವಿವಾಹದ ವಿಧಿಯನ್ನುಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಒಂದು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅಷ್ಟು ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಧ ಅಥವಾ ಕಾಲು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗಮ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ವಿಧಿಯಿಂದ ಆವಾಹನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ದಿವ್ಯ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಪ್ರಬೋಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪುರುಷಸೂಕ್ತದಿಂದ ಷೋಡಶೋಪಚಾರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿ ಗಣಪತಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಮಂಗಲ ವಾದ್ಯ ಹಾಗೂ ವೇದ ಮಂತ್ರ ಜಯಘೋಷಗಳೊಂದಿಗೆ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತುಲಸೀ ಗಿಡದ ಹತ್ತಿರ ತಂದು ಇಡಬೇಕು. ಆ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಆವಾಹನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಆಗಚ್ಛ ಭಗವನ್ ದೇವ ಅರ್ಚಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕೇಶವ
ತುಭ್ಯಂ ದಾಸ್ಯಾಮಿ ತುಲಸೀಂ ಸರ್ವಕಾಮಪ್ರದೋ ಭವ.

ಪೂಜ್ಯನಾದ ಕೇಶವ ಪ್ರಭುವೇ! ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸು, ನಾನು ನಿನ್ನೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುವೆನು. ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು. ನೀನು ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮನೋರಥವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡು. ಹೀಗೆ ದೇವರನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ. ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಕೇಶವಾಯನಮಃ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯನಮಃ ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ಎಂದು ಮೂರು ಮೂರು ಬಾರಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರು ತುಪ್ಪ, ಹಾಲು ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯಿಂದಲೇ ಮುಚ್ಚಿ

ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು:- ''ವಾಸುದೇವನೇ, ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನೀನು ಈ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು.'' ಅನಂತರ ಆ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ತುಳಸೀ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ವಿವಿಧ ಆಭರಣ, ಅಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಆ ಪ್ರತಿಮೆ ಹಾಗೂ ತುಳಸೀ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ಶೃಂಗರಿಸಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಸಾಯಂಕಾಲದ ಗೋಧೂಳಿ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತುಳಸಿಯ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನು ಅಸ್ತವಾಗುವದರೊಳಗಾಗಿ ಕನ್ಯಾದಾನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅನಾದಿಮಧ್ಯನಿಧನ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯ ಪ್ರತಿಪಾಲಕ ।
ಇಮಾಂ ಗ್ರಹಾಣ ತುಲಸೀಂ ವಿವಾಹವಿಧಿನೇಶ್ವರ ॥

ಪಾರ್ವತೀಬೀಜ ಸಂಭೂತಾಂ ವೃಂದಾಂ ಭಸ್ಮನಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಮ್ ।
ಅನಾದಿ ಮಧ್ಯ ನಿಧನಾಂ ವಲ್ಲಭಾಂ ತೇ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಪಯೋಘಟೈಶ್ಚ ಸೇವಾಭಿಃ ಕನ್ಯಾವದ್ವರ್ಧಿತಾ ಮಯಾ ।
ತ್ವತ್ ಪ್ರಿಯಾಂ ತುಲಸೀಂ ತುಭ್ಯಂ ದದಾಮಿ ತ್ವಂ ಗೃಹಾಣ ಭೋಃ ॥

ತುದಿ ಮೊದಲು ಮಧ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ನೀನು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವೆ. ಪರ್ವತದ ಬೀಜದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿ ವೃಂದಾವನದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೆಳೆದ ಈ ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ, ನಿನ್ನಂತೆ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಅಂತ ರಹಿತಳಾದ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಇವಳು ನಿನಗೆ ಪರಮ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದಳು. ಕೊಡಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ಸೇದಿ ಕಸಿ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಮಗಳಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಈ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಕನ್ಯೆಯಂತೆ ನಾನು ಮದುವೆಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ಸ್ವೀಕರಿಸು.''

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಅನಂತರ ಆ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತುಳಸಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣರ ಮದುವೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಯಂತೆ ವೈಭವದಿಂದ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಮರುದಿನವೂ ಬೆಳಗಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ತುಳಸೀ ವಿಷ್ಣುಗಳ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪಾಯಸ, ತುಪ್ಪ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ಎಳ್ಳುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಹೋಮದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತುಳಸೀ ದಾಮೋದರರಿಗೆ ೧೦೮ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹೋಮ ಮಾಡಿಸಿದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ದಾನ ದಕ್ಷಿಣಾದಿಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಹೋಮದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ

ಸದಾಚಾರಿಗಳಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಊಟಮಾಡಿಸಿ ತಾನೂ ಕೂಡ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ಭೋಜನದ ಅನಂತರ ತಾನಾಗಿಯೇ ಉದುರಿಬಿದ್ದ ತುಳಸಿಯ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಭೋಜನದ ಅನಂತರ ತುಳಸಿ, ನೆಲ್ಲಿಗಳ, ಭಕ್ಷಣದಿಂದ ಭೋಜನದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟ ದೋಷವು ಒದಗಿದ್ದರೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು.

ಅನಂತರ ''ಭಗವನ್! ನೀನು ಈ ತುಳಸೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡು. ನಾನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪೂಜೆಯಿಂದ ನೀನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು'' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆ ಬಂಗಾರದ ಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡಬೇಕು.

ಬೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತ, ಅದರ ವಿಧಾನ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೭

ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಐದು ದಿನಗಳ ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತದ ಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಾಪರ ಯುಗದ ಅಂತಿಮ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ ಹತರಾಗಿ ಭೀಷ್ಮರು ಶರಪಂಜರದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡರು. ಆ ಬಾಣಗಳ ಚುಚ್ಚುವ ಮೊಳೆಗಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಂಡು ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಭೀಷ್ಮರು ಪಂಚಪಾಂಡವರಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿಯೇ ತತ್ವೋಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ದಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು. ಮೋಕ್ಷ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ತೃಪ್ತರಾದರು ಪಾಂಡವರು. ತುಷ್ಟನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ. ಸುಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಆಗ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಹೇಳಿದ:-

''ಭೀಷ್ಮ! ನೀನು ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ. ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ನೀನು ಪಾಂಡವರಿಗೆಲ್ಲ ಧರ್ಮದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೂಪಣ ಮಾಡಿದೆ. ನೀನು ಹತ್ತು ದಿನದ ಯುದ್ಧದಿಂದ ಪರಿಶ್ರಾಂತನಾಗಿ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಲಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಾಣ ಪ್ರಹಾರದಿಂದ ಪಾತಾಳ ಗಂಗೆಯ ಜಲವು ಮೇಲೆ ಪುಟಿದು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಗಂಗಾ ಜಲಪಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ದೇಹ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಾಣ ಎಲ್ಲವೂ ಪರಮ ಸಂತೃಪ್ತವಾದವು.

ಆದುದರಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದ ಐದು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ವರ್ಣದ ಜನರು ನಿನಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲಿ. ಮತ್ತು ನನಗೆ ಪರಮ ಸಂತೋಷಪ್ರದವಾದ ಈ ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡಬೇಕು. ಜನಿವಾರವನ್ನು ಬಲಬದಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಭೀಷ್ಮ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಸತ್ಯವ್ರತಾಯ ಶುಚಯೇ ಗಾಂಗೇಯಾಯ ಮಹಾತ್ಮನೇ।
ಭೀಷ್ಮಾಯೈತದ್ ದದಾಮ್ಯರ್ಘ್ಯಮಾಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೇ ॥

ವೈಯಾಘ್ರ ಪದಗೋತ್ರಾಯ ಸಾಂಕೃತ್ಯ ಪ್ರವರಾಯ ಚ।
ಅಪುತ್ರಾಯ ದದಾಮ್ಯೇತದುದಕಂ ಭೀಷ್ಮಶರ್ಮಣೇ ॥

ವಸೂನಾಮವತಾರಾಯ ಶಂತನೋರಾತ್ಮಜಾಯ ಚ।
ಅರ್ಘ್ಯಂ ದದಾಮಿ ಭೀಷ್ಮಾಯ ಆಜನ್ಮಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣೇ ॥

ಆ ಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾಗಿ ನೈಷ್ಠಿಕ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುವ, ಸತ್ಯಸಂಧನಾದ, ಗಂಗಾದೇವಿಯ ಪುತ್ರನಾದ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರನಾದ, ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ನಾನು ಈ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ವ್ಯಾಘ್ರಪದಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಸಂಕೃತಿ ಪ್ರವರದ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ನಾನು ಈ ಜಲಾಂಜಲಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ. ವಸುವಿನ ಅವತಾರ ಭೂತನಾದ. ಶಂತನು ರಾಜನ ಮಗನಾದ, ಆಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಭೀಷ್ಮನಿಗೆ ಈ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತೇನೆ.''

ಈ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಭೀಷ್ಮಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಭೀಷ್ಮಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ವ್ರತ ಮಾಡದಿದ್ದವರೂ ಕೂಡ ಭೀಷ್ಮರು ನಿರ್ಯಾಣ ಹೊಂದಿದ ಮಾಘ ಶುದ್ಧ ಅಷ್ಟಮಿಯಂದು ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಭೀಷ್ಮಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಚರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಅಪುತ್ರರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವ್ರತವು ಅತ್ಯಂತ ಪುಣ್ಯಪ್ರದವಾದ ವ್ರತವಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ಮೊದಲು ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡಬೇಕು. ಸುಗಂಧಿತವಾದ ಚಂದನದಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಗಂಧ, ಪುಷ್ಪ, ಅಕ್ಷತೆ, ಕುಂಕುಮ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಬೇಕು ಧೂಪ, ದೀಪ, ನೈವೇದ್ಯಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿ ದೇವರ ಮುಂದೆ ದೀಪವು ಆರದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಿ ಇಡಬೇಕು. ವಿವಿಧ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ, ಆವಾಹನ, ಅರ್ಚನ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ, ನಮಸ್ಕಾರಾದಿ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ 'ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ನೂರಾಎಂಟು ಬಾರಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರಮಾಡಿ ಎಳ್ಳು ಅಕ್ಕಿ, ಅರಳು ಗಳಿಂದ ಓಂ ಶ್ರೀರಾಮಾಯ ನಮಃ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯ ನಮಃ ಇದಂ ನಮಮ. ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ದೇವರ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಭಗವಂತನಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆ ವಾಸುದೇವ ದ್ವಾದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಮಾಡಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು. ವ್ರತಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪಾಲನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ದುರ್ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಬೇಕು. ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಚಿತವಾದ ದೇವರಿಗೆ ನೈವೇದ್ಯ ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡಿ ಉಳಿದ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷವೂ ವ್ಯರ್ಥ ವೇಳೆ ಕಳೆಯದೇ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರ ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಐದು ದಿನ ನಿಯಮದಿಂದ ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪರಿಪಾಲನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯವರೆಗೆ ಐದು ದಿನ ಉಪವಾಸವಿದ್ದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಇದರ ಸಮಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಊಟವಾದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹವಿಷ್ಯಾನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಶಿಷ್ಠ ಋಷಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಅತಿಥಿ ಎಂಬ ರಾಜನು ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು.

ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರು ಪಂಚಗವ್ಯ, ಹಾಲು ಹಣ್ಣು, ಗಡ್ಡೆ, ಗೆಣಸು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೋಮ ಶೇಷವಾದವುಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣ ದಲ್ಲಿ ಜೀವಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಈ ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಭೂರಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಕರು ಸಹಿತವಾಗಿ ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯಿಂದ ಆರಂಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ಣಿಮೆಯವರೆಗೆ ಈ ಭೀಷ್ಮ ಪಂಚಕ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡುವವರು, ಅನ್ನವನ್ನು ಸರ್ವಥಾ ಉಣ್ಣಬಾರದು. ಪೂರ್ಣ ಉಪವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಐದನೇಯ ದಿನವೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹಾಗೂ ಬಂಧು-ಮಿತ್ರರ ಭೋಜನವಾದ ನಂತರ ವಿಹಿತ ಅನ್ನವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಈ ವ್ರತದ ಪಾಲನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪರಮ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಕಾಮಿತ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವನು.

ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೮

ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಬೋಧೋತ್ಸವ. ಕಾರ್ತಿಕ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ಅಂತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿ ದಿನಗಳ ಮಹಿಮೆ

ಬ್ರಹ್ಮ:-ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪುರುಷಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಅಥವಾ ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಆಗಮದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ನೆರವೇರಿಸಬೇಕು ಈ ವಿಷ್ಣುಪೂಜೆಯನ್ನು. ''ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ'' ಈ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜಪ, ತಪ, ಅನುಷ್ಠಾನ, ಪೂಜೆ, ಪುರಶ್ಚರಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ತುಷ್ಟನಾಗುವನು. ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನೀಡುವನು. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಮತ್ತು ಗಜೇಂದ್ರ ಮೋಕ್ಷ, ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ ಭಗವಂತನ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠನ ಪಾಠನ ಪ್ರವಚನ ಪಾರಾಯಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಗಾನ ಗೈದವರು ತಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳೊಂದಿಗೆ ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವರು. ಆಷಾಢ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯು ಶಂಖಾಸುರರನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿಯು ನಾಕು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಶಯನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಯೋಗನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಏಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಏಕಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸುವ ಪ್ರಬೋಧೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

''ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಟ ಗೋವಿಂದ ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಗರುಡಧ್ವಜ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ಕಮಲಾಕಾಂತ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಮಂಗಲಂ ಕುರು ॥

ಗೋವಿಂದನೇ ಏಳು ಏಳು. ಗರುಡಧ್ವಜನೇ ಎಚ್ಚರಾಗು. ಕಮಲೆಯ ಪತಿಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ! ನೀನು ನಿದ್ರೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಿಗೂ ಮಂಗಳವನ್ನುಂಟುಮಾಡು'' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಂಖವನ್ನು ಊದಬೇಕು. ಜಾಗಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಬೇಕು. ನಗಾರಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯಬೇಕು. ಕೊಳಲನ್ನು ಊದಬೇಕು. ವೀಣೆಯನ್ನು ಮಿಡಿಸಬೇಕು. ತಬಲವನ್ನು ನುಡಿಸಬೇಕು. ಸಾರಂಗಿಯನ್ನು ನುಡಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಧುರಧ್ವನಿಗಳ ಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗಾನರೂಪದಿಂದ ಹಾಡಿ ಪಾಡಬೇಕು. ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆಗೈಯುತ್ತ ಕುಣಿದು ಕೊಂಡಾಡಬೇಕು. ಈ ಎಲ್ಲ ಉತ್ಸವಗಳಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ತುಳಸೀ ವಿವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನದಂದು. ಕಾರ್ತೀಕ ಏಕಾದಶಿಯೂ ದ್ವಾದಶಿಯೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಹರಿದಿನ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವು.

ಈ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನದಂದು ವೃದ್ಧರಾದ ತಾಯಿ ತಂದೆಗಳ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಡದಿಯೊಂದಿಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಭಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದಶಮೀ ಏಕಾದಶೀ, ದ್ವಾದಶೀ ಈ ಮೂರು ದಿನ ಶ್ರೀಹರಿಯ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಏಕಾದಶೀ ಉಪೋಷಣ 'ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರಬೋಧೋತ್ಸವ ಜಾಗರಣೋತ್ಸವ, ದ್ವಾದಶೀ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಶ್ರೀ ತುಳಸೀ ದಾಮೋದರ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಅಂದೇ ಪಾರಣೆ, ಸಂಜೆ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀ ವಿವಾಹ, ಪ್ರಸಾದ ಭಕ್ಷಣ ಮುಂತಾದ ಈ ದಿನತ್ರಯದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಿದವರು ನೇರವಾಗಿ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವರು.

ಈಗ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲನಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ದ ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನದಂದು ಈ ವ್ರತದ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರೀತಿಯು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ಯಾಪನೆಯ ದಿನದಂದು ತುಳಸೀ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಮಂಟಪವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು. ಬಾಳೆಯ ಕಂಬಗಳನ್ನು ನಾಕು ಕಡೆಯೂ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಧಾತು ಹಾಗೂ ಬಣ್ಣದ ಧ್ವಜ, ಕೇತು, ಪತಾಕೆ, ಚಿತ್ರ, ತಳಿರು, ತೋರಣ, ಗುಡಿ, ಮಿಡಿ, ಕುಡಿ, ಗೊಂಚಲು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನಾಲ್ಕೂ ಮಂಟಪದ ನಾಕೂ ಭಾಗಗಳ ಕೋನ ಕಮಾನು ಧ್ವಜ ಸ್ತಂಬಗಳನ್ನು ಶಿಂಗರಿಸಬೇಕು.

ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ರೀತಿಗಳಿಂದ ದೀಪ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಇಳಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಆ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾದ ತೋರಣಗಳಿಂದ ನಾಕೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು

ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕವಾಗುವಂತೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಜೋತಾಡಿಸಿ ಶೃಂಗಾರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಬಾಗಿಲುಗಳ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ದುದ್ದ ಚಾಮರಗಳನ್ನು ತೂಗುಬಿಡಬೇಕು. ಬಾಗಿಲುಗಳ ಎಡಬದಿಗಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಯ, ವಿಜಯ, ಚಂಡ, ಪ್ರಚಂಡ, ನಂದ, ಸುನಂದ, ಕುಮುದ, ಕುಮುದಾಕ್ಷ ಎಂಬ ಎಂಟು ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ನಾಕೂ ದ್ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ಬಾಗಿಲ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ದ್ವಾರಪಾಲಕರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೊಳಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ತುಳಸಿಯ ಬೇರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ನಾಕೂ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಸರ್ವತೋ ಭದ್ರ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲಶದ ಮೇಲೆ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾಧಾರಿಯಾದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನದಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ಗೀತ ವಾದ್ಯ ಮಂತ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ ಪುರಾಣ ಪ್ರವಚನ ನರ್ತನ ಕೀರ್ತನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಜಾಗರಣವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಜಾಗರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಬೇಕು.

ಭಗವಂತನ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನೂರಾರು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹೃತವಾಗುವವು. ಅನಂತರ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಹಾಗೂ ದೇವರ ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ವೇದಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ 'ಅತೋದೇವಾ' ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ಪಾಯಸಗಳಿಂದ ಆಹುತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹೋಮದ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಹಿಂದೆ ಶ್ರೀಮನ್ನಾರಾಯಣನು ಕಾರ್ತಿಕ ಶುಕ್ಲ ದ್ವಾದಶೀ ದಿನದಂದು ಯೋಗ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎದ್ದನು. ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನ ತನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದನು. ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಋಷಿಗಳೂ ಭಗವಂತನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಆದುದರಿಂದ ಚತುರ್ದಶೀ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಬಂಗಾರದ ಹರಿ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸ ಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತವನ್ನು ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಇಡೀ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಂದನೀಯನೂ ಪೂಜನೀಯನೂ ಆಗುವನು.

ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿಕಾಲ ವ್ಯಾಪಿನಿಯಾದ ಚತುರ್ದಶಿ ಯಂದು ಮಾಡಬೇಕು. ಅರುಣೋದಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಶಿಯ ಪಂಚಗಂಗಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಬಿಂದುಮಾಧವನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ವಿಷ್ಣು ಕಾಂಚಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ಅನಂತ ಶಯನನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ರುದ್ರಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರೇಶ್ವರನ, ಅಗ್ನಿ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ನಾರಾಯಣನ,

ಶೀತೋದಕದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಕೇದಾರೇಶ್ವರನ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಗದ ಯಮುನಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀ ವೇಣೀ ಮಾಧವನ, ಮತ್ತು ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಂಗಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಸಂಗಮೇಶ್ವರನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಕಲವಿಧವಾದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಅಂತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿ

ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ತಿಥಿಗಳು ಅರ್ಥಾತ್ ತ್ರಯೋದಶೀ ಚತುರ್ದಶೀ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಇವು ಮೂರು ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರಕ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಸ್ನಾನ ಮಾಡದವರು ಈ ಮೂರು ದಿನ ಮಾಡಿದರೆ ಪೂರ್ಣ ಕಾರ್ತೀಕ ವ್ರತದ ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಭಾಗಿ ಆಗುವರು. ತ್ರಯೋದಶೀ ದಿನ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳು ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗಿ ಸರ್ವ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಚತುರ್ದಶೀ ದಿನದಂದು ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಿಮಾ ದಿನದಂದು ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತವಾದ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತೀರ್ಥಗಳೂ, ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆ ಸುರಾಪಾನ ಮುಂತಾದ ಘೋರ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಶಮಾಡಿ ಮಾನವರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಮೂರೂ ಅಂತ್ಯ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಕುಟುಂಬ ಭೋಜನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಎಲ್ಲ ಪಿತೃಗಳೂ ಉದ್ಧೃತರಾಗಿ ಪರಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಕಾರ್ತೀಕದ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೀತಾಪಾಠ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದೊಂದು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ಈ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ ಪಾಪಗಳು ಎಂದೂ ಲೇಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸೂತ:- ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಮುಖದಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಹಿಮೆ ಕೇಳಿ ನಾರದರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದರು.

॥ ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ ಕಾರ್ತೀಕ ಮಾಸ ಮಹಾತ್ಮೆ ಸಮಾಪ್ತಿ ॥

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ — ಅಧ್ಯಾಯ - ೬೯

ಸೂತ:- ದೇವಕೀ ನಂದನಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಜಗದಾನಂದ ಕಾರಣಂ ॥
ಭುಕ್ತಿ ಮುಕ್ತಿ ಪ್ರದಂ ವಂದೇ ಮಾಧವಂ ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲಂ ॥

ಜಗತ್ತಿಗೆಲ್ಲ ಆನಂದವನ್ನು ಕೊಡುವ ಮತ್ತು ಇಹದಲ್ಲಿ ಭೋಗವನ್ನು ಪರದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನೂ ಕರುಣಿಸುವ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಒಡೆಯನಾದ, ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ. ದೇವಕಿಯ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀಹರಿಯ ದಿವ್ಯಧಾಮವಾದ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಂಬಣ್ಣದ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಬೆಳಗುವ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಕಾಂತ, ಆಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು ನಾಲ್ಕು ಮೊಗದ ಬ್ರಹ್ಮ. ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಂದಿಸಿದರು. ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು-

''ಹೃಷೀಕೇಶ! ನೀನು ಹದಿನಾಕು ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತೀಯ. ನಿನ್ನ ನಾಮಗಳ ಶ್ರವಣ ಹಾಗೂ ಕೀರ್ತನ ಪರಮಪವಿತ್ರ. ''ಮಾಸಾನಾಂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷೋಹಂ'' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ನಾನೇ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಎಂದು ನೀನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಆ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಏನು ಮಹಿಮೆ ಇವೆ? ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನನಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ.

ಮಹಾವಿಷ್ಣು:- ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಹೆಬ್ಬಯಕೆಯಿಂದ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹವಣಿಸುವ ಹರಿಭಕ್ತರು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದ ವ್ರತವನ್ನು. ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯ ಈ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸ. ಮತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟತಮ ಈ ತಿಂಗಳು. ಮಾನವನು ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯ ಜಾವದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪದೇ ಏಳಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ನನಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷವಾಗುವದು. ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ನಾನು ನನ್ನನ್ನೇ ಅರ್ಪಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ನಂದಗೋಪ ಎಂಬ ಮಹಾತ್ಮನು ಇದ್ದ. ಅವನು ಇರುವ ಸ್ಥಳವೇ ಗೋಕುಲ. ಅಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಗೋಪಕನ್ಯೆಯರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುರಕ್ತರು. ನಾನು ಆ ಎಲ್ಲ ಗೋಪ ಕುಮಾರಿಯರಿಗೆ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅರುಣೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಮುನಾ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಧ್ಯಾನ, ಭಜನ, ಪೂಜನ, ಹಾಗೂ ಹವಿಷ್ಯ ಅನ್ನದ ಭೋಜನ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬೋಧಿಸಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಇರಿಸಿದರು ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ, ಇಷ್ಟ ದೇವತೆಯ ಪೂಜೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮುಂತಾದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ವ್ರತದ ಪಾಲನೆಯಿಂದ ನಾನು ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾದೆ ಆ ಗೋಪಕನ್ಯೆಯರ ಮೇಲೆ. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ನಾನು ಆ ಗೌಳಿಗ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ವ್ರತದ ಫಲರೂಪವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನೇ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ವ್ರತದ ವಿಧಿಯನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಪಾಲನ ಮಾಡಬೇಕು.

ರಾತ್ರಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಉಷಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕೈ ಕಾಲು ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಹರಿಗುರುಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷ ಮೌನವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಭಗವಂತನ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮೌನಿಯಾಗಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿ ಮೃತ್ತಿಕಾ ಶೌಚದಿಂದ ಕೈಕಾಲು ಮುಖಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ದಂತಕಾಷ್ಠದಿಂದ ಹಲ್ಲುಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ತುಲಸಿಯ ದಳ ಹಾಗೂ

ತುಳಸಿಯ ಬೇರಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಮಣ್ಣು ಎರಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು 'ಓಂ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ತುಳಸೀ ಮೃತ್ತಿಕೆಯಿಂದ ಅಂಗಾಂಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಿ ಅಘಮರ್ಷಣ ಮಂತ್ರಜಪಿಸಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಗಂಗಾದೇವಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

''ವಿಷ್ಣು ಪಾದ ಪ್ರಸೂತಾಸಿ ವೈಷ್ಣವೀ ವಿಷ್ಣು ದೇವತಾ ।
ತ್ರಾಹಿ ನ ಸ್ತ್ವಮಘಾದಸ್ಮಾದಾಜನ್ಮ ಮರಣಾಂತಿಕಾತ್ ॥

ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ವೈಷ್ಣವೀ ನದಿ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ವಿಷ್ಣು ರೂಪಳಾದ ಗಂಗೆಯೇ, ನೀನು ನನ್ನ ಜನನದಿಂದ ಮರಣದವರೆಗೆ ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು.

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಏಳು ಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಆ ತೀರ್ಥಜಲಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗು ಹಾಕಬೇಕು. ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಐದು ಅಥವಾ ಏಳು ಸಲ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಹೇಳುವ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಅಂಗಾಂಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಉದ್ಧೃತಾಸಿ ವರಾಹೇಣ ಕೃಷ್ಣೇನ ಶತಬಾಹುನಾ
ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಭವಾರಣಿ ಸುವ್ರತೆ ॥

ಅಶ್ವಕ್ರಾಂತೇ ರಥಕ್ರಾಂತೇ ವಿಷ್ಣುಕ್ರಾಂತೇ ವಸುಂಧರೆ
ಮೃತ್ತಿಕೆ ಹರ ಮೇ ಪಾಪಂ ಯನ್ಮಯಾ ದುಷ್ಕೃತಂ ಕೃತಂ ॥

ಭೂದೇವಿಯೇ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ಪ್ರಳಯಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದಾಗ ವರಾಹರೂಪಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ನೂರಾರು ಕೈಗಳಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ತಂದನು. ನೀನು ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಉತ್ಪತ್ತಿಕಾರಣಳೂ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಭೂತಳೂ ಆಗಿರುವೆ. ಆ ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರೂಪವಾದ ಉತ್ತಮ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಭೂದೇವಿಯೇ ನಿನಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆ, ರಥ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಿರುಗಾಡುತ್ತವೆ. ನಿನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ಮಣಿ ಮಾಣಿಕ್ಯ, ಬಂಗಾರ ಹಾಗೂ ಧಾನ್ಯಗಳು ಇದ್ದುರಿಂದ ನಿನಗೆ ವಸುಂಧರಾ ಎಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೂ ಹಿಂದೆ ಬಲಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿ ಅಳೆದು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇಂಥ ನೀನು ನಾನು ಮಾಡಿದ ಎಲ್ಲ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸು. ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸು. ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರ.' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಮೈಗೆಲ್ಲ ತೀರ್ಥದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಬಳಿದುಕೊಂಡು ಅವಗಾಹನ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ನದೀ, ಕೆರೆ, ಹೊಂಡ, ಹೊಕ್ಕರಣಿ, ಸರೋವರ ಮುಂತಾದ ಜಲಾಶಯಗಳ ದಂಡೆಗೆ ಬಂದು ಎರಡು

ಶುದ್ಧ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಆ ತೀರ್ಥದ ಮೃತ್ತಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೀರು ಹಾಕಿ ಕಲಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ, ಗಾಯಿತ್ರಿ ಮುಂತಾದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಭಿಮಂತ್ರಣಗೊಳಿಸಿ ಹಣೆ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಹಚ್ಚುವಾಗ ಕೇಶವಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕೇಶವ ದೇವರನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ, ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಧವಾಯ ನಮಃ, ಕೊರಳಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ, ಬಲಭುಜದ ಮೇಲೆ ಮಧುಸೂಧನಾಯ ನಮಃ, ಬಲಗಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ, ಹೊಟ್ಟೆಯ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ವಾಮನಾಯ ನಮಃ ಎಡತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ಎಡಗಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ ಹೃಷೀಕೇಶಾಯ ನಮಃ, ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ, ಕೊರಳಿನ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ, ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಭಗವಂತನ ನಮನ ಹಾಗೂ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ವಿಧಿಯಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ನಾಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಈ ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ ನಾಮಗಳನ್ನು ದ್ವಾರಕಾದ ಮಣ್ಣು ಅಥವಾ ಗೋಪೀಚಂದನ ದಿಂದ ಧರಿಸಬೇಕು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಪೀಚಂದನದ ತಿಲಕವನ್ನು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾನವರು ಮಾಡಿದ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸವೆದು ಹೋಗುವವು. ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಗೋಪೀಚಂದನ ನಾಮವನ್ನು ಧರಿಸಿದವರು, ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನ ದಿವ್ಯಧಾಮಕ್ಕೆ ಬರುವರು ಮರಣಾನಂತರ. ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವರ ಹತ್ತಿರ ಭೂತ, ಪ್ರೇತ, ಪಿಶಾಚಿ, ರಾಕ್ಷಸ, ಯಕ್ಷ, ನಾಗ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಬಂದು ಪೀಡೆಯನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಭಕ್ತರಾದವರು ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಕೂಡಲೇ ಊರ್ಧ್ವ ಪುಂಡ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ, ಯಜ್ಞ ಅಥವಾ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬೇಕು. ತುಳಸೀ ಮಣಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಸತಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿ ನನಗೆ ಇಡಿಸಿ ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅನಂತರ ನನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪವಾಗಿ ತಾನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧಾರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಪರಮ ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಇದರಂತೆ ಕಮಲಾಕ್ಷಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಧಾತ್ರೀ ಬೀಜದ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಮಾನಸ ಪೂಜೆ

ರತ್ನಮಯ ಸಿಂಹಾಸವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಎಂಟು ದಳದ ಕಮಲವನ್ನು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಆ ಕಮಲದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ದಳದ ಮೇಲೆ ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಎಂಬ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳು ಇದ್ದು ಆ ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮವು ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರದ ಮೂರ್ತಿ ಮಂತ್ರ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಬೇಕು. ಈ ಅಷ್ಟದಳ ಪದ್ಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಚತುರ್ಭುಜನಾದ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವನ (ನನ್ನ)

ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ ಚಕ್ರ ಗದಾ ಪದ್ಮಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ನೇತ್ರವು ತುಂಬು ತಾವರೆಯ ದಳದಂತೆ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ವಕ್ಷಃಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವತ್ಸ ಚಿನ್ಹ ಹಾಗೂ ಕೌಸ್ತುಭ ಮಣಿಗಳು, ಕಟಿಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೀತಾಂಬರ, ತೋಳುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಕಣ, ಮೈಗೆಲ್ಲ ದಿವ್ಯ ಚಂದನ ಲೇಪನ, ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ, ತುಳಸೀ ಮಾಲೆ ಹಾಗೂ ವನಮಾಲೆ ಹೀಗೆ ಮಾಲಾತ್ರಯಗಳು ಒಪ್ಪುತ್ತಲಿವೆ. ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ ಭಗವಂತನ ಅಂಗಕಾಂತಿ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ ಸಂಪನ್ನಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಹೀಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತನಾಗಿ ಆ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಒಂದು ಸಾವಿರದಾ ಎಂಟು ಅಥವಾ ನೂರಾ ಎಂಟು ಸಲ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅನಂತರ ಎಲ್ಲ ಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಪೂಜೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಂಗಲ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕೆಳಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಶಂಖ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ತ್ವಂ ಪುರಾ ಸಾಗರೋತ್ಪನ್ನೋ ವಿಷ್ಣುನಾ ವಿಧೃತಃ ಕರೇ
ನಿರ್ಮಿತಃ ಸರ್ವದೇವೈಶ್ಚ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ತವ ನಾದೇನ ಜೀಮೂತಾ ವಿತ್ರಸಂತಿ ಸುರಾಽ ಸುರಾಃ
ಶಶಾಂಕಾಯುತ ದೀಪ್ತಾಭ ಪಾಂಚಜನ್ಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಶಂಖವೇ, ನೀನು ಹಿಂದೆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಜನಿಸಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲದೇವತೆಗಳೂ ನಿನ್ನನ್ನು ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ದೇವದಾನವರೆಲ್ಲರೂ ನಡುಗಿ ಹೋಗುವರು. ಮೋಡಗಳು ಚದುರಿ ಹೋಗುವವು. ಸಾವಿರಾರು ಚಂದ್ರರ ಸೌಮ್ಯಕಾಂತಿಯಿಂದ ನೀನು ಕಂಗೊಳಿಸುವಿ. ಪಾಂಚಜನ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಸ್ತಾಲಂಕಾರ ಭೂತ ಶಂಖವೇ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ.

ಅನಂತರ ಸುಗಂಧ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅರ್ಥಾತ್ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಂಗ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕಸ್ತೂರಿ, ಚಂದನ, ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ತಿಕ್ಕಿ ಸುವಾಸಿತವಾದ ನೀರಿನಿಂದ ಪುರುಷಸೂಕ್ತವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಶಂಖದಿಂದ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಕುಂಭದಿಂದ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಒರೆಸಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾದ್ಯ ಆಚಮನೀಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಈಶ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ವಸ್ತ್ರ, ಅಲಂಕಾರ, ಹೂವು ತುಳಸಿ ಗಂಧ ಮಾಲೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ ಸರ್ವ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪಾಯಸವೇ ಮೊದಲಾದ ಬಗೆಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯ, ಭೋಜ್ಯ, ಶಾಕ, ಪಾಕ, ಲೇಹ್ಯ, ಚೋಷ್ಯ, ಪಾನೀಯ, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹಸ್ತ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನ, ಮುಖ ಪ್ರಕ್ಷಾಲನದ ನೀರನ್ನು

ನೀಡಿ ಪರಿಮಳ ದ್ರವ್ಯದಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ತಾಂಬೂಲವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ದಶಾಂಗ ಹಾಕಿ ಧೂಪಾರತಿ, ಮಂಗಳಾರತಿ, ದೀಪಾರತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಸ್ತುತಿ ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಡೋಲೋತ್ಸವವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಮಂಗಳ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನಿವೇದಿಸಬೇಕು.

ದ್ವಾದಶಿ ಅಥವಾ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಹಸುವಿನ ಹಾಲಿನಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಕ್ಷೀರಾಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸಿದರೆ ಸರ್ವಪಾಪ ಕ್ಷಯ. ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಜೇನುತುಪ್ಪ, ಸಕ್ಕರೆ, ಗೋಕ್ಷೀರ, ಶುದ್ಧೋದಕ, ಶಂಖೋದಕ, ಪಂಚಾಮೃತ, ಗಂಧೋದಕ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ತೀರ್ಥೋದಕದಿಂದ ನಾರಾಯಣಾಷ್ಟಾಕ್ಷರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಶಂಖದ ದ್ವಾರಾ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವರು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವರು. ನದಿ, ಬಾವಿ, ಹೊಂಡ, ಸರೋವರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ನೀರನ್ನು ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದರೆ ಗಂಗಾ ಜಲದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಬರುವದು. ಭಗವಂತನ ಚರಣೋದಕವನ್ನು ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಮುನಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಯಾಗಲು ಯೋಗ್ಯನೆನಿಸುವನು. ಮೂರು ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ ನನ್ನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಶಂಖದಲ್ಲಿ ಹೂ, ಅಕ್ಷತೆ, ನೀರುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ನನಗೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರೆ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನು ದೇವರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಮೈಮೇಲೆ ಶಂಖ ಭ್ರಮಣವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ನೀರನ್ನು ತನ್ನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸಿಂಪಡಿಸಿದರೆ ಯಾವ ಅಶುಭವೂ ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ಅಂಥ ಗೃಹದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಹಾಡು, ನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ, ಮಂತ್ರ, ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂಗಲವಾದ್ಯ, ಘಂಟಾನಾದ ಮುಂತಾದ ಶುಭಕರವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೆ ಅಧಿಕ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವದು. ದೀಪಗಳ ಮಹಿಮೆ .

ಶ್ರೀ ಭಗವಾನ್:- ಗಂಟೆಯು ಸರ್ವವಾದ್ಯಮಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ದೇವರಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಬಾರಿಸುವದರಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ದೇವರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವಾಗ ಗಂಟೆ, ಮೃದಂಗ, ಶಂಖ, ನಗಾರಿ ಮುಂತಾದ ಮಂಗಳ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಣವಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಮೊಳಗಿಸಬೇಕು.

ನನ್ನ ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದರೆ ನೂರು ಜನ್ಮಗಳ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ದೂರವಾಗಿ ಹೋಗುವವು. ಮೇಲೆ ಗರುಡ ಚಿನ್ಹದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಗಂಟೆಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ನನಗೆ ಧೂಪಾರತಿ, ದೀಪಾರತಿ, ಅಭಿಷೇಕ, ಪೂಜೆ, ವಿಲೇಪನ, ಪುಷ್ಪಾರ್ಚನ ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಪ್ರೀತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇರೆಯವರು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗ ಶಂಖ, ಗಂಟೆ, ಜಾಗಟೆ, ತಾಳ ಮುಂತಾದ ವಾದ್ಯಗಳನ್ನು ಬಾರಿಸಿದವರಿಗೆ ಚಾಂದ್ರಾಯಣ

ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವದು. ತುಳಸೀ ಕಾಷ್ಠದಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ತೈಯ್ದ ಚಂದನವನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಣ ಮಾಡುವದರಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಕಾಷ್ಠದ ಗಂಧದಲ್ಲಿ ಬೆರಸಿದ ಚಂದನವನ್ನು ಶಂಖದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ದೇವರ ಅಂಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು.

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಜಾಜಿ, ಮಾಧವಿ, ಕಣಗಿಲೆ, ಸಂಪಿಗೆ, ಅಶೋಕ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಪಾರಿಜಾತ, ಗುಲಾಬಿ, ಬಕುಲ, ಕೇದಿಗೆ, ಬೃಂಗರಾಜ ತುಳಸಿ ಮುಂತಾದ ಹೂಗಳಿಂದ ನನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನು ಶೀಘ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಕೆಂಪು ನೀಲಿ ಹಾಗು ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಕಮಲಗಳು ಈ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ನಿರ್ಗಂಧ ಕುಸುಮಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬಾರದು. ಸುಗಂಧಿ ವೃಕ್ಷದ ಸುವಾಸನೆ ಹೂಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆ ಗಿಡಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಮಂಜರಿಗಳನ್ನು ಮೊಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬಹುದು. ಬಿಲ್ವಪತ್ರ, ಭೃಂಗರಾಜ ಪತ್ರ, ಶಮೀಪತ್ರ, ಅರ್ಥಾತ್ ಬನ್ನಿ ಎಲೆ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಯ ಎಲೆ ಮುಂತಾದ ಎಲೆ ಹೂವು ಮೊಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ಅಂದೇ ತಾಜಾ ಹರಿದು ತಂದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಆಗುವದು. ಹೂ ಎಲೆಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹಣ್ಣು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ನನಗೆ ಏರಿಸಬಹುದು. ತುಳಸೀ ಮಂಜರಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವವನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಾನೇ ತುಳಸಿಯ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟೆಕಟ್ಟಿ, ನೀರು ಹನಿಸಿ, ತುಳಸಿಯ ಗಿಡವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಅದರ ಮಂಜರಿ, ದಳ, ಎಲೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಏರಿಸುವವನು ಮುಂದೆ ಶ್ವೇತದ್ವೀಪ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವನು. ಹೂಗಳು ಒಣಗಿದ್ದರೆ ಹಳತಾಗಿದ್ದರೆ ಬಾಡಿದ್ದರೆ ದೇವರಿಗೆ ಏರಿಸಬಾರದು. ತಂಗಳ ನೀರಿನಿಂದ ನನ್ನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬಾರದು. ಆದರೆ ತುಳಸಿಯು ಬಾಡಿದ್ದರೂ ಒಣಗಿದ್ದರೂ ಹಳತಾಗಿದ್ದರೂ, ವರ್ಜ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಎಷ್ಟು ದಿನದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಷಿದ್ಧವಲ್ಲ ಎಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಮಾಣ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವರ್ಜ್ಯಂ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಪುಷ್ಪಂ, ವರ್ಜ್ಯಂ ಪರ್ಯುಷಿತಂ ಜಲಂ।
ನ ವರ್ಜ್ಯಂ ತುಳಸೀ ಪತ್ರಂ ನ ವರ್ಜ್ಯಂ ಜಾನ್ಹವೀ ಜಲಂ॥

ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಗುಲಾಬಿ, ಕಮಲ, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ಹೂಗಳಿಗಿಂತಲೂ ತುಳಸೀ ದಳವು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚೇನು ಕೌಸ್ತುಭ ರತ್ನಕ್ಕಿಂತಲೂ ತುಳಸಿಯು ನನಗೆ ಅಧಿಕ ಪ್ರಿಯತರ. ಎಲೆ ಕತ್ತರಿಸದಿರುವ ಗೊನೆ ಸಹಿತವಾದ ದಳಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ ತುಳಸಿಯು ನನಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಾಸದ ಎರಡೂ ಏಕಾದಶಿಗಳು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಕರಿ ತುಳಸಿ ಬಿಳಿ ತುಳಸಿ ಎರಡೂ ತುಳಸಿಗಳು ನನಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿವೆ. ದೇವರ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ತುಳಸಿಯನ್ನು ಬೇಡುವವರಿಗೆ ತುಳಸಿ ಹಾಗೂ ಹೂಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವರು ನನ್ನ ವೈಕುಂಠ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ದೇವರ ಮನೆಯ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಗರು, ಚಂದನ, ಗುಗ್ಗುಳ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಧೂಪ ಅಥವಾ ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಇಡೀ ಮಂದಿರವನ್ನು

ಸುವಾಸಿತಗೊಳಿಸುವವರು ನರಕದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಗುಗ್ಗುಳದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಯ ತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಧೂಪಾರತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ದಶಾಂಗವನ್ನು ಹಾಕಿ ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ಧೂಪಾರತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವವರ ದುರ್ಲಭವಾದ ಮನೋರಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದಶಾಂಗದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಪರಿಮಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ತಯಾರು ಮಾಡಬೇಕು.

ಜಾಜೀ ಪುಷ್ಪಮಥೈಲಾ ಚ ಗುಗ್ಗುಲಶ್ಚ ಹರೀತರೇ
ಕೂಟಃ ಸರ್ಜರಸಶ್ಚೈವ ಗುಡಃ ಶೈಲಾಚ್ಛಡಸ್ತಥಾ

ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವು, ಯಾಲಕ್ಕಿ, ಗುಗ್ಗುಳ, ಅಳಲೇಕಾಯಿ, ಕೂಟ ಎಂದರೆ ಮುರೆ ಎಂಬ ಸುಗಂಧಿವಸ್ತು, ರಾಳ, ಬೆಲ್ಲ ಛಡಚರಿ ಮತ್ತು ವಜ್ರನಖೀ ಎಂಬ ಸುಗಂಧಿ ದ್ರವ್ಯ ಈ ಒಂಬತ್ತು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ ಕುಟ್ಟಿ ಪುಡಿ ಮಾಡಿ ಧೂಪದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ದಶಾಂಗವಾಗುವುದು. ಈ ದಶಾಂಗವನ್ನು ಕೆಂಡದ ಮೇಲೆ ಹಾಕಿ ಧೂಪಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದವರಿಗೆ ನಾನು ಬಲ ಪುಷ್ಟಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರರನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಒಂದೇ ಬತ್ತಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬಾರದು. ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿದ ಅನೇಕ ಬತ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ದೀಪವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿ ಇಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಐದು ಇಪ್ಪತ್ತು ಐವತ್ತು ನೂರು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿದ ಬತ್ತಿಗಳಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪಾರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗುವವರು, ಅಂಥ ಮಂಗಳಾರತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡುವವರು ಕೋಟಿ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಎದುರು ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದವರು ಮಾಡಿದ ಪೂಜೆಯು ಮಂತ್ರಹೀನ ಕ್ರಿಯಾಹೀನವಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಅದನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪೂಜೆಯ ಪೂರ್ಣಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕರ್ಪುರದ ದೀಪವನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಿ ಇಡುವವರು ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ದೇವರಿಗೆ ಅಂದರೆ ನನಗೆ ವಿವಿಧ ವ್ಯಂಜನ ಪಕ್ವಾನ್ನ, ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಪಚ್ಚಕರ್ಪೂರ ಯಾಲಕ್ಕಿ ಕೇಶರ ಹಾಕಿದ ನೀರಿನಿಂದ ಆಚಮನವನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಕೈ ತೊಳೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಚಂದನವನ್ನು ಜಲವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ದೇವರಿಗೆ ಬೊಗಸೆ ತುಂಬ ಹೂಗಳನ್ನು ಏರಿಸಿ ಕರ್ಪೂರದ ಆರತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಕಿರೀಟ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಛತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಚಾಮರವನ್ನು ಬೀಸಿ, ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನ ಮುಖನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯು ನನಗೆ ಸಮ್ಮುಖನಾಗಿ ನಿಂತು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ನೂರಾ ಎಂಟು ಸಲ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಿ ವೇದ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಭಗವಂತನ ಸ್ತವನವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ದೇವರ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಎಂಥ ಪಂಡಿತನಾದರೂ ಕೂಡ ಓಡಾಡುತ್ತ ಅಥವಾ ನಗುತ್ತ ಆಚೀಚೆ ನೋಡುತ್ತ ಕಾಲಿನಿಂದ ಕಾಲನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತ ಅಥವಾ ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಥವಾ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮತ್ತು ಚಂಚಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಂತ್ರಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಾರದು. ಜಪಮಾಡುವಾಗಲೂ ವ್ರತ, ಹೋಮ, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಬೇರೊಬ್ಬರ ಕೂಡ ಮಾತನಾಡಬಾರದು.

ಮಾರ್ಗಶೀರ್ಷ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಸಹಸ್ರನಾಮವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ಅಥವಾ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಗೋವಿಂದ ಮುಂತಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ನಾಮವನ್ನು ಬಾಯಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ದೇವರಿಗೆ ೧೦೮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದವರು ಸಂಪೂರ್ಣ ಯಜ್ಞದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಪುತ್ರನಾದ ಬ್ರಹ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ರಹಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. ನಾನು ನಂದಗೋಕುಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಾಲಿನ ಗಡಿಗೆ ಮೊಸರಿನ ಮಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕಿದ್ದೆ. ಆಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯಾದ ಯಶೋದಾ ದೇವಿಯು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಬಿಗಿದು ನನ್ನನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಒರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆ ಒರಳನ್ನು ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಎಳೆಯುತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮರವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡ ನಳಕೂಬರರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹಗ್ಗದಿಂದ ಒರಳನ್ನು ಜಗುತ್ತ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಉದರದ ಮೇಲೆ ಆ ಹಗ್ಗದ ಗೆರೆ ಅಥವಾ ಕಡಿಗಳು ಬಿದ್ದವು. ಅಂದಿನಿಂದ ನನಗೆ ದಾಮೋದರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಈ ದಾಮೋದರ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನನಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ನನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ''ಓಂ ನಮೋ ದಾಮೋದರಾಯ'' ಎಂಬ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಡಿಯಿಂದ ಶುಚಿರ್ಭೂತನಾಗಿ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಬಾರಿ ಜಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ತಪ್ಪದೇ ಜಪಮಾಡುತ್ತಾ ಈ ದಾಮೋದರ ಮಂತ್ರದ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಜಪಗಳು ಆದ ಬಳಿಕ ಇದರ ಉದ್ಯಾಪನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ದಶಾಂಶ ಹೋಮ, ತರ್ಪಣ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭೋಜನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವವರು ನನ್ನ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುವರು. ''ಓಂ ದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ'' ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ, ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಗೂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಉರಸಾ ಶಿರಸಾ ದೃಷ್ಟ್ಯಾ ಮನಸಾ ವಚಸಾ ತಥಾ
ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಕರಾಭ್ಯಾಂ ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ಪ್ರಣಾಮೋಽಷ್ಟಾಂಗ ಉಚ್ಯತೇ

ಎರಡೂ ಕೈ ಕಾಲು ಮಂಡೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಊರಿದ ಎದೆ, ತಲೆ, ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಮುಂತಾದ ಎಂಟು ಅಂಗಗಳನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟು ಮಾನವನು ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಜನಾರ್ದನ ।
ಯತ್ ಪೂಜಿತಂ ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಜನಾರ್ದನನೇ, ನನಗೆ ಮಂತ್ರ ಬರುವದಿಲ್ಲ, ತಂತ್ರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾದಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನಾನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಪೂಜೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿನಗೇ ಸಲ್ಲಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ನನಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ಐದು. ಭಗವದ್ಗೀತಾ, ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮ. ಭೀಷ್ಮಸ್ತವರಾಜ, ಗಜೇಂದ್ರಮೋಕ್ಷ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಈ ಐದು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೀತಾ, ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮಗಳನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿದವರ ಮೇಲೆ ನಾನು ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಹನಿ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದವನೂ ಬಾಯಿಂದ ಕುಡಿದವನೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ. ಇಂಥ ಮನುಷ್ಯನಿಗ ಸೂತಕವು ಕೂಡ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಈ ಪಾದೋದಕವನ್ನು ಕುಡಿದವರು ಅಥವಾ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರಿಂದ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಕುಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಬಾಹು ಮಹಾರಾಜನ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ವೃತ್ತಾಂತ

ಭಗವಂತ:- ಶಾರದಾಪತಿಯೇ! ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಂಪಿಲ್ಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ವೀರಬಾಹು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ರಾಜನು ಆಗಿಹೋದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೊರಗಿನ ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದಿದ್ದ. ಅಂತರಂಗದ ವೈರಿಗಳಾದ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳ ಮೇಲೂ ಗೆಲುವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದ. ಸತ್ಯಅವನ ನಿತ್ಯ ವ್ರತ. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ಅವನ ಸಾಧನೆ. ಭಕ್ತಿ ಅವನ ಸಿದ್ಧಿ. ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಭೂತದಯೆ, ಹರಿಕಥಾಶ್ರವಣ ಅವನ ಹವ್ಯಾಸ. ಸುಂದರಿಯಾದ ಮಡದಿಯು ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ ತಕ್ಕವಳಾದ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಆ ರಾಜದಂಪತಿ ಗಳಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಷ್ಠರು. ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೇವರ ಹೆಸರೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಆ ರಾಜರ್ಷಿಗೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮನಿಷ್ಠನಾದ ಆ ಅರಸನ ಮನೆಗೆ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಭಾರದ್ವಾಜ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿದ ವೀರಬಾಹು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಸನವನ್ನು ತಾನೇ ಎದ್ದು ಬಂದು ನೀಡಿದ. ಕೈಜೋಡಿಸಿ ವಿನಯದಿಂದ ನುಡಿದ- ''ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳೇ! ನಾನು ಇಂದು ಧನ್ಯನಾದೆ ತಮ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ. ಸಫಲವಾಯಿತು ನನ್ನ ಜನ್ಮ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಯೋಗಿರಾಜರ ಆಗಮನ ನನ್ನ ಮೇಲಿರುವ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪರಮಾನುಗ್ರಹದ ದ್ಯೋತಕ. ನಿಮ್ಮ ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆ ಪವಿತ್ರ. ಮನ ಪ್ರಸನ್ನ. ತಮ್ಮ ಕರುಣಾ ದೃಷ್ಟಿಪಾತ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಹಾಗೂ ಈ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಕರಗಿ ಹೋದವು. ಇಂದು ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪಾಪ ಮುಕ್ತ ಪುಣ್ಯಯುಕ್ತ.

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ರಾಜನ್! ನೀನು ಭಗವಂತನ ಏಕಾಂತ ಭಕ್ತ. ನಿನ್ನಂಥ ಪುಣ್ಯಪುರುಷನಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯು ಪವಿತ್ರಿತ. ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಇರುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ವಾಸಮಾಡಕೂಡದು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ತೀರ್ಥದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುವದೇ ಮೇಲು. ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರಾದ ರಾಜರು ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ರಾಜ್ಯವು ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಎಂದು ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಆಹುತಿ, ಕರು ಸತ್ತ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ದಶಮಿ ತಿಥಿಯಿಂದ ವಿದ್ಧವಾದ ಏಕಾದಶಿ, ಉದ್ದ ಕೂದಲುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ವಿಧವೆ, ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದೆ ಆಚರಿಸಿದ ವ್ರತ ಇವೆಲ್ಲವೂ ನಿಂದನೀಯ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಅದರಂತೆ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತರು ಇಲ್ಲದ

ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ನಿಂದ್ಯವೂ, ವರ್ಜ್ಯವೂ, ಹೇಯವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನಂಥ ವೈಷ್ಣವೋತ್ತಮನಾದ ರಾಜನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ವಾಸಿಸುವದೂ ಒಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಹರ್ಷದ ವಿಷಯ. ಇಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದ ನನ್ನ ಕಣ್ಣು, ನಿನ್ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನನ್ನ ನಾಲಿಗೆ, ನಿನ್ನ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿದ ಈ ನನ್ನ ದೇಹ ಎಲ್ಲವೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಿ'' ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೀರಬಾಹು ಮಹಾರಾಜನ ಪ್ರೇಯಸಿಯೂ ಪಟ್ಟದ ಅರಸಿಯೂ ಆದ ಕಾಂತಿಮತೀ ಮಹಾರಾಣಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಳು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದಳು ಭಾರದ್ವಾಜರ ಚರಣಕಮಲಗಳಿಗೆ. ಅನಂತರ ವೀರಬಾಹು ಮಹಾರಾಜನು ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡಿದ- ''ಮುನಿ ಮಹೋದಯರೇ, ನನಗೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ದೊರಕಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಎಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಡೆಯೂ ಮುಳ್ಳು ಇಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ, ತಂದೆಗೆ ಎದುರು ಮಾತನಾಡಿ ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಡದಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಕಾಂತಿಮತಿಗೆ ಪತಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ದೇವರೇ ಇಲ್ಲ. ಪತಿಸೇವೆಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಧರ್ಮವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಯಸಿದ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ. ನೆನೆದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ. ಇಂಥ ಅಪರೂಪದ ಸೌಭಾಗ್ಯ ನನ್ನ ಸ್ವತ್ತಾಗಬೇಕಾದರೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಏನು ಇದ್ದೆ? ಈ ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯೂ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏನು ಆಗಿದ್ದಳು? ನಾವಿಬ್ಬರು ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೆವು?

ಭಾರದ್ವಾಜ:- ರಾಜನೇ, ನೀನು ಕಳೆದ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷುದ್ರ. ದಟ್ಟದರಿದ್ರ, ದುರಾಚಾರಿ ಶೂದ್ರ. ಆಗ ನೀನು ಮಾಡಿದ ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ಆಗ ದುರಾಚಾರವೇ ನಿನ್ನ ಛಲ. ಉಚ್ಛೃಂಖಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೇ ನಿನ್ನ ಬಲ. ವ್ಯಭಿಚಾರ ನಿನ್ನ ಸ್ವಭಾವ. ಕೃತಘ್ನತೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ. ನಾಸ್ತಿಕ್ಯ ನಿನ್ನ ಹೆಮ್ಮೆ. ಆಗ ನೀನು ಸರ್ವ ದುರ್ಗುಣ ಸಂಪನ್ನ. ಆದರೆ ಇಂಥ ದುಷ್ಟ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕಾಂತಿಮತಿಯು ನಿನಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿದ್ದುದು ನಿನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ನೀನು ಪರಮ ಪಾಪಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಈ ಪತಿವ್ರತೆಯು ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ನೀನು ಮಾಡದ ಪಾಪವಿಲ್ಲ. ಆಚರಿಸದ ದುಷ್ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಆದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮಿತ್ರರು ತ್ಯಜಿಸಿದರು ನಿನ್ನನ್ನು. ದೂರ ಸರಿದರು ಬಂಧು ಬಳಗದವರು. ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಹಣವೆಲ್ಲವೂ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು ನಿನ್ನ ಅವ್ಯಾಪಾರ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳಿಂದ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಈ ನಿನ್ನ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿ ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನನ್ನು ತೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಡುಬಡತನದಲ್ಲಿ ಕೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಕ್ಷೀಣಳಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವಳು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಧಿಕ್ಕಾರ, ಅಪಮಾನ, ಸೋಲುಗಳನ್ನು ಉಂಡ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಮನೆಮಾರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡನ್ನು ಈ ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಅದರಿಂದ ಬದುಕಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದವು. ಒಂದು ದಿನ ಓರ್ವ ಮುನಿಯು ದಾರಿತಪ್ಪಿ ಆ ಬೆಂಗಾಡಿಗೆ ಬಂದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ದೇವಶರ್ಮ. ಕಾಡುಮೇಡುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುತಿರುಗಿ, ವನ ವನ ಅಂಡಲೆದು ಬಳಲಿ ಬೆಂಡಾದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಕುಸಿದುಬಿದ್ದ

ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಬಿಸಿಲು. ಸೂರ್ಯನು ಕೆಂಗಡಿಗಳನ್ನೆ ಕಿರಣರೂಪದಿಂದ ತಿರೆಯ ಕಡೆ ತೂರುತ್ತಲಿದ್ದ. ಆ ಉರಿಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳಿಬಿದ್ದ ದೇವಶರ್ಮ. ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ ನಿನಗೆ ಕರುಣೆ ಬಂದಿತು. ನೀನು ಅವನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸಿದೆ. ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದೆ. ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಎದುರು ಒಂದು ತಿಳಿನೀರಿನ ಹೊಕ್ಕರಣೆ. ಅದರ ತುಂಬ ತಾವರೆಗಳು. ಸರೋವರದ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಗಂಧಿ ಹೂಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದಂತಿರುವ ಅನೇಕ ಲತಾಕುಂಜ ನಿಕುಂಜಗಳು.

ನೀನು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದು ಆ ಸರೋವರದ ಬಳಿಗೆ ಕರೆತಂದೆ. ಸರೋವರದ ತೀರದ ಮರದಡಿಯ ತಂಪಿಡಿದ ತಾಣದಲ್ಲಿ ನೀನು ಅವರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ತಣ್ಣೆಳಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಲ್ಲಿ ತೀಡುವ ತಂಬೆಲರಿನಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಎದ್ದು ಆ ಹೊಕ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ. ದೇವರ ಪೂಜೆಗೈದ, ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿ ಅನಂತರ ತಾನು ಆ ಕೊಳದ ತಿಳಿನೀರನ್ನು ಕುಡಿದ. ಆಗ ಶೂದ್ರನಾದ ನೀನು ಈ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಬಂದು ಆ ಮುನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ- ''ಪೂಜ್ಯರೇ, ಇಂದು ನೀವು ನನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳು. ನಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂದು ನಿಮ್ಮ ಆಗಮನ ಆಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋದವು.'' ಅವರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಡದಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದೆ.- ''ಪ್ರಿಯೆ, ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದವನು ಕೇವಲ ಅತಿಥಿಯಲ್ಲ, ಸಾಕ್ಷಾತ್ ದೇವರು. ಇವರಿಗಾಗಿ ನೀನು ಈಗ ರುಚಿಕರವಾದ ಮಾಗಿ ಹಣ್ಣಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡು.''

ದೇವಶರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:- ವತ್ಸ, ನಾನು ಹಾಗೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಉಪಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಜಾತಿ ಯಾವುದು? ಕುಲ ಯಾವುದು? ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳು. ಕುಲ, ಜಾತಿ ಶೀಲಸ್ವಭಾವಗಳು ತಿಳಿಯದೇ ನಾನು ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ.

ಶೂದ್ರ:- ಪೂಜ್ಯರೆ, ನಾನೊಬ್ಬ ಶೂದ್ರ, ನಿಮ್ಮ ಭಕ್ತ. ಇವಳು ನನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಮಡದಿ. ದೇವಭಕ್ತಳು. ಧರ್ಮನಿಷ್ಠಳು ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸೇವಕಳು.''

ನೀನು ಇಷ್ಟು ಹೇಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ನೀಡಿದಳು. ಆ ಶೂದ್ರ ಸ್ತ್ರೀಯ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಹಾಗು ಅತಿಥಿ ಸೇವಾಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಪರಿತುಷ್ಟನಾಗಿದ್ದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅವಳು ನೀಡಿದ ಫಲಾಹಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ. ಸರೋವರದಲ್ಲಿಯ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಕುಡಿದು ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಒಂದು ಮರದಡಿಯಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ. ಆ ಬಳಿಕ ಶೂದ್ರನಾದ ನೀನು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಭೋಜನ ಮಾಡಿದೆ. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕೇಳಿದೆ- ''ಮುನಿ ಶ್ರೇಷ್ಠರೇ! ತಾವು ಇಂಥ ಈ ನಿರ್ಮಾನುಷವಾದ ಭೀಕರ ವನಾಂತರಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರಿ? ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದಿರಿ?

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ:- ''ಮಹನೀಯ! ನಾನು ಪ್ರಯಾಗಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಮಾರ್ಗವು ನನಗೆ ತೀರ ಅಪರಿಚಿತ. ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಈ ಘೋರ ಕಾಡಿಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದೆ. ಹಸಿವೆ